

RHIF YMCHWIL CYMDEITHASOL:

17/2022

DYDDIAD CYHOEDDI:

11/04/2022

Adolygiad o wasanaethau cwnsela statudol
mewn ysgolion ac yn y gymuned: Optimeiddio
gwasanaethau i blant a phobl ifanc 11 i 18 oed ac
ehangu i blant iau oed ysgol gynradd (adroddiad
technegol)

Teitl: Adroddiad Technegol: Adolygiad o wasanaethau cwnsela statudol mewn ysgolion ac yn y gymuned: Optimeiddio gwasanaethau i blant a phobl ifanc 11 – 18 oed ac ehangu i blant iau oed ysgol gynradd.

Awduron: Dr Gillian Hewitt¹, Dr Lauren Copeland¹, Dr Nicholas Page¹, Simone Willis², Yr Athro Simon Murphy^{1,3}, Amy Edwards¹, Dr Siôn Jones⁴, Rohen Renold⁴, Dr Rhiannon Evans¹

1. Y Ganolfan Gwerthuso a Datblygu Ymyriadau Cymhleth er mwyn Gwella Iechyd y Cyhoedd (DECIPHer), Prifysgol Caerdydd
2. Uned Arbenigol Tystiolaeth Adolygu (SURE), Prifysgol Caerdydd
3. Canolfan Wolfson ar gyfer Iechyd Meddwl Pobl Ifanc, Prifysgol Caerdydd
4. Ysgol Gwyddorau Cymdeithas, Prifysgol Caerdydd

Adroddiad Ymchwil Llawn: Awduron: Dr Gillian Hewitt, Dr Lauren Copeland, Dr Nicholas Page, Simone Willis, Yr Athro Simon Murphy, Amy Edwards, Dr Siôn Jones, Rohen Renold, Dr Rhiannon Evans; (17.03.22). Adolygiad o wasanaethau cwnsela statudol mewn ysgolion ac yn y gymuned: Optimeiddio gwasanaethau i blant a phobl ifanc 11 – 18 oed ac ymestyn i blant iau oed ysgol gynradd: Llywodraeth Cymru, adroddiad GSR rhif 17/2022
Ar gael yn: <https://llyw.cymru/adolygiad-o-wasanaethau-cwnsela-sydd-wediu-lleoli-mewn-ysgolion-ac-yn-y-gymuned>

Safbwyntiau'r ymchwilydd a fynegir yn yr adroddiad hwn ac nid o reidrwydd rhai Llywodraeth Cymru.

Am ragor o wybodaeth cysylltwch â:

Cangen Ymchwil Ysgolion

Isadran Ymchwil a Gwybodaeth Gymdeithasol

Llywodraeth Cymru

Parc Cathays

Caerdydd

E-bost: ymchwilysgolion@llyw.cymru

Cynnwys

Rhestr tablau.....	2
Rhestr ffigurau	4
Rhestr termau	5
1. Cyflwyniad.....	7
2. Adolygiad cyflym o'r dystiolaeth: methodoleg.....	8
3. Adolygiad cyflym o'r dystiolaeth: tabl cryno o astudiaethau a gynhwyswyd	18
4. Adolygiad cyflym o'r dystiolaeth: arfarnu ansawdd.....	75
5. Dadansoddiad eilaidd o setiau data Rhwydwaith Ymchwil Iechyd Ysgolion: methodoleg	85
6. Dadansoddiad eilaidd o setiau data Rhwydwaith Ymchwil Iechyd Ysgolion: canfyddiadau.....	94
7. Profformâu Mapio Gwasanaeth Cwnsela	112
8. Canllawiau pwnc ymgynghori â rhanddeiliaid.....	114
9. Canllawiau pwnc cyfweiliadau rhanddeiliaid system allweddol	141
10. Canllawiau pwnc cyfweiliadau astudiaethau achos ysgolion.....	148
11. Grŵp Llywio'r Prosiect.....	184
Cyfeiriadau.....	185

Rhestr tablau

Tabl 2.1: Meini Prawf Cymhwysedd Adolygiad Cyflym o'r Dystiolaeth.....	11
Tabl 3.1: Tabl Echdynnu Data o'r Adolygiad Cyflym o'r Dystiolaeth	18
Tabl 4.1: Arfarnu Ansawdd Hap-dreialon Rheoledig	76
Tabl 4.2: Arfarnu Ansawdd Hap-dreialon heb fod yn Rheoledig	77
Tabl 4.3: Arfarnu Ansawdd Cynlluniau Astudiaethau Lled-Arbrofol (Cyn ac Ar Ôl).....	78
Tabl 4.4: Arfarnu Ansawdd Cynlluniau Astudiaethau Trawstoriadol.....	80
Tabl 4.5: Arfarnu Ansawdd Cynlluniau Astudio Cyfres Achosion	81
Tabl 4.6: Arfarnu Ansawdd Cynlluniau Astudio Carfanau	81
Tabl 4.7: Arfarnu Ansawdd Cynlluniau Astudio Ansoddol	82
Tabl 5.1: Sampl Demograffeg SHRN	87
Tabl 5.2: Holiadur Mesur Amgylchedd Ysgolion (2020)	88
Tabl 5.3: Arolwg Iechyd a Llesiant Myfyrwyr (2019).....	90
Tabl 6.1: Nifer (a Chanran) yr Ysgolion sydd â Gwasanaeth Cwnsela yn Bresennol yn 'Ddyddiol', 'Wythnosol', neu'n 'Llai Aml/Cais yn Unig' yn ôl Hawl PYDd ar Lefel Ysgol, Cyfrwng Iaith Ysgol, Bwrdd Iechyd Lleol, a Diwylliant Sefydliadol ar Lefel Ysgol	96
Tabl 6.2 Cwmpas Ysgolion yn ôl Bwrdd Iechyd Lleol Cymru	97
Tabl 6.3 Cymhariaeth o Fesurau Canlyniadau Iechyd Meddwl A Llesiant Dysgwyr.....	99
Tabl 6.4 Deilliannau Iechyd Meddwl a Llesiant Dysgwyr yn ôl Amllder Darpariaeth Gwasanaeth Cwnsela yn yr Ysgol.....	100
Tabl 6.5 Cysylltiadau Rhwng Darpariaeth Gwasanaeth Cwnsela mewn Ysgolion a i) Llesiant Meddyliol (SWEMWBS) a ii) Unigrwydd (Graddfa Unigrwydd UCLA) Dysgwyr: Cyfernodau Modelau Llinol Effeithiau Cymysg gyda Rhyng-gipio Ar Hap ar Lefel Ysgol	100
Tabl 6.6 Cysylltiadau rhwng Darpariaeth Gwasanaeth Cwnsela mewn Ysgolion ac i) Iechyd Meddwl (Cyfanswm SDQ) a ii) Llesiant Emosiynol (Is-raddfa Symptomau Emosiynol SDQ) Dysgwyr: Cyfernodau Modelau Atchweliad Logisteg Effeithiau Cymysg gyda Rhyng-gipio Ar Hap ar Lefel Ysgol	101
Tabl 6.7 Deilliannau Iechyd Meddwl a Llesiant Myfyrwyr yn ôl Amllder Darpariaeth Gwasanaeth Cwnsela mewn Ysgolion A Hawl PYDd ar Lefel Ysgol, Cyfrwng Iaith Ysgol, a Bwrdd Iechyd Lleol	103

Tabl 6.8 Cysylltiadau rhwng Amllder Darpariaeth Gwasanaeth Cwnsela mewn Ysgolion ac Iechyd Meddwl a Llesiant Myfyrwyr yn ôl Hawl PYDd ar Lefel Ysgol a Chyfrwng Iaith Ysgol: Cyfernodau Modelau Atchweliad Effeithiau Cymysg gyda Rhyng-gipio Ar Hap ar Lefel Ysgol.....	104
Tabl 6.9 Cysylltiadau rhwng Amllder Darpariaeth Gwasanaeth Cwnsela mewn Ysgolion ac Iechyd Meddwl a Llesiant Myfyrwyr fesul Bwrdd Iechyd Lleol Cymru: Cyfernodau Modelau Atchweliad Effeithiau Cymysg gyda Rhyng-gipio Ar Hap ar Lefel Ysgol.	105
Tabl 6.10: Nifer (a Chanran) Ysgolion a Adroddodd bod Dysgwyr i) Wedi eu hysbysu Am Wasanaethau Cwnsela Lleol Eraill (N=131; 96%), a ii) yn cael Caniatâd i Fynychu'r Gwasanaethau Hyn Yn Ystod Oriau Ysgol (N=113; 88%), yn ôl Hawl PYDd Lefel Ysgol, Cyfrwng Iaith Ysgol, Bwrdd Iechyd Lleol, a Diwylliant Sefydliadol ar Lefel Ysgol	109
Tabl 6.11: Nifer (a Chanran) yr Ysgolion i) Sydd â Chyswllt CAMHS penodol, a ii) Yn Canfod Lefel Uchel o Gymorth CAMHS, yn ôl Amllder Darpariaeth Gwasanaeth Cwnsela Presennol	110
Tabl 6.12: Nifer (a Chanran) yr Ysgolion a adroddodd am Atgyfeiriadau CAMHS ar gyfer y Ddwy Flynedd Academaidd Ddiwethaf (2017/18 a 2018/19) yn ôl Amllder Darpariaeth Bresennol y Gwasanaeth Cwnsela.....	111

Rhestr ffigurau

Ffigur 2.1: Diagram Llif PRISMA17

Rhestr termau

Acronym/ Gair allweddol	Diffiniad
ANCOVA	Dadansoddiad o gyd-amrywiant
ANOVA	Dadansoddiad o amrywiant
BACP	Cymdeithas Cwnsela a Seicotherapi Prydain
CAMHS	Gwasanaethau Iechyd Meddwl Plant a'r Glasoed
CBT	Therapi Ymddygiad Gwybyddol
CORE-10	Canlyniadau Clinigol yn y Mesur Arfarnu Arferol
CORS	Graddfa Sgorio Canlyniadau Plentyn
C/SRS	Graddfa Sgorio Sesiwn Plentyn
DMP	Seicotherapi Cerddoriaeth Dawns
DECIPHer	Canolfan Gwerthuso a Datblygu Ymyriadau Cymhleth er mwyn Gwella Iechyd y Cyhoedd ym Mhrifysgol Caerdydd
ES	Maint yr effaith
ESQ	Holiadur Profiad Gwasanaeth
ESRC	Cyngor Ymchwil Economaidd a Chymdeithasol
FAS	Graddfa Cyfoeth Teuluol
PyDd	Prydau Ysgol Am Ddim (PYDd)
IPC	Cwnsela Rhyngbersonol
JBf	Sefydliad Joanna Briggs
LA	Awdurdod Lleol
LEA	Awdurdod Addysg Lleol
MCQ	Holiadur Cymhelliant Cwnsela
MOL	Therapi Dull Lefelau
NSPCC	Y Gymdeithas Genedlaethol er Atal Creulondeb i Blant
ORS	Graddfa Graddio Deilliant
P2B	Place 2 Be
PCAU	Gofal bugeiliol fel arfer
PICOMS	System Monitro Canlyniadau Partneriaid ar gyfer Newid
PICOS	Poblogaeth, Ymyrraeth, Cymharu, Canlyniadau, Astudio

PRISMA	Eitemau Adrodd a Ffefrir ar gyfer Rhestr Wirio Adolygiadau Systematig a Meta-ddadansoddiadau
PPI	Plant a Phobl Ifanc
RCADS	Graddfa Ddiwygiedig ar gyfer Pryder ac Iselder Plant
RCT	Hap-dreial Rheoledig
SBCS	Gwasanaethau cwnsela mewn ysgolion
SBHC	Cwnsela dyneiddiol yn yr ysgol
SD	Gwryiad safonol
SDQ	Holiadur Cryfderau ac Anawsterau
SDQ-ES	Holiadur Cryfderau ac Anawsterau – Is-raddfa Symptomau Emosiynol
SEN	Anghenion Addysgol Arbennig
SEQ	Holiadur Amgylchedd Ysgol
SHRN	Rhwydwaith Ymchwil Iechyd Ysgolion
Arolwg SHW	Arolwg Iechyd a Llesiant Myfyrwyr
SLT	Uwch Dîm Arweinyddiaeth
SWEMWBS	Graddfa Llesiant Meddyliol Fer Warwick-Caeredin
TEEN-CORE	Fersiwn y glasoed o Ganlyniadau Clinigol mewn Gwerthusiad Arferol, wedi'i ddisodli gan YP-CORE
VSO	Sefydliad y Sector Gwirfoddol
WISERD	Sefydliad Ymchwil a Data Cymdeithasol ac Economaidd Cymru
YIACS	Gwasanaethau Gwybodaeth, Cyngor a Chwnsela Ieuenctid
YP-CORE	Canlyniadau Clinigol Pobl Ifanc mewn Gwerthusiad Rheolaidd

1. Cyflwyniad

- 1.1 Mae'r adroddiad technegol hwn yn cyd-fynd â phrif adroddiad yr astudiaeth dull cymysg o dan y teitl, '[Adolygiad o wasanaethau cwnsela statudol mewn ysgolion ac yn y gymuned: Optimeiddio gwasanaethau i blant a phobl ifanc 11 – 18 oed ac ehangu i blant iau oed ysgol gynradd](#)'. Ei bwrpas yw sicrhau bod y dulliau a ddefnyddir yn yr astudiaeth yn dryloyw ac yn cael eu disgrifio'n ddigon manwl i'r astudiaeth gael ei hailadrodd. Darperir y dulliau manwl hefyd ar gyfer darllenwyr sydd eisiau dealltwriaeth fanylach o sut casglwyd data'r astudiaeth, er mwyn gallu barnu pa mor drylwyr yw canfyddiadau'r astudiaeth.
- 1.2 Mae'r adroddiad hwn yn ategu'r bennod Methodoleg yn y prif adroddiad (Pennod 3), sy'n rhoi trosolwg o'r cwestiynau ymchwil, y dull cymysg, a'r dulliau ymchwil.
- 1.3 Mae Penodau 2 i 4 o'r adroddiad hwn yn ymwneud â'r adolygiad cyflym o'r dystiolaeth, a gyflwynir ym Mhennod 2 o'r prif adroddiad. Mae Pennod 2 yn disgrifio'r protocol a ddefnyddiwyd i adnabod yr astudiaethau i'w cynnwys yn yr adolygiad. Cyflwynir gwybodaeth allweddol am yr astudiaethau hyn ym Mhennod 3, a chyflwynir eu harfarniadau ansawdd methodolegol ym Mhennod 4.
- 1.4 Mae Penodau 5 a 6 yn ymwneud â dadansoddiad data eilaidd y Rhwydwaith Ymchwil Iechyd Ysgolion (SHRN). Disgrifia Pennod 5 y setiau data a'r dulliau dadansoddi a ddefnyddiwyd. Cyflwynir y canfyddiadau manwl ym Mhennod 6. Cynhwysir crynodeb o'r canfyddiadau ym Mluch 4.1 o'r prif adroddiad.
- 1.5 Mae Penodau 7 i 10 yn cyflwyno'r offer casglu data a ddefnyddiwyd ar gyfer mapio'r ddarpariaeth cwnsela mewn ysgolion ac yn y gymuned, yr ymgynghoriadau â rhanddeiliaid, y cyfweiliadau â rhanddeiliaid system allweddol, ac astudiaethau achos ysgolion.
- 1.6 Ym Mhennod 11, ceir manylion am aelodaeth Grŵp Llywio'r Prosiect.

2. Adolygiad cyflym o'r dystiolaeth: methodoleg

- 2.1 Nodir methodoleg yr adolygiad cyflym o'r dystiolaeth gan gyfeirio at Rhestr Wirio yr Eitemau Adrodd a Ffeirir ar gyfer Adolygiadau Systematig a Meta-ddadansoddiadau (PRISMA) (Liberati et al., 2009; Page et al., 2021a).

Protocol

- 2.2 Cynhaliwyd yr adolygiad yn unol â phrotocol rhagnodedig.

Meini Prawf Cymhwysedd

- 2.3 Diffiniwyd y meini prawf cymhwyster ar gyfer yr adolygiad, a benderfynodd a ddylid cynnwys astudiaeth, drwy ddefnyddio'r acronym PICOS. Mae'r acronym yn gosod y paramedrau ar gyfer cymhwyster yn ôl: poblogaeth; ymyrraeth; cymharydd; canlyniad; a dylunio astudio.
- 2.4 *Poblogaeth:* Plant a phobl ifanc 7-18 oed. Roedd astudiaethau a oedd yn adrodd ar ddata ar gyfer ystod oedran ehangach yn gymwys os oedd mwyafrif y dysgwyr o fewn yr ystod oedran penodedig. Lle nad oedd mwyafrif y dysgwyr o fewn yr ystod oedran, roedd astudiaethau'n gymwys os oeddent yn darparu data penodol ar gyfer is-grwpiau a oedd o fewn yr ystod oedran penodedig. Gallai plant a phobl ifanc gael eu haddysgu mewn ysgol neu leoliadau amgen. Gallai astudiaethau ganolbwyntio ar y boblogaeth gyffredinol neu gael eu targedu at boblogaethau penodol (e.e. y digartref, ceiswyr lloches, ffoaduriaid, pobl sydd wedi cael profiad o ofal).
- 2.5 *Ymyrraeth:* Cwnsela, a ddiffiniwyd fel cymorth therapiwtig proffesiynol. Ni nodwyd unrhyw dechnegau therapiwtig penodol, a gallent gynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i: Therapi Gwybyddol Ymddygiadol (CBT); therapi drama; a therapi seicodynamig. Gallai darpariaeth fod wyneb yn wyneb, ar-lein neu dros y ffôn. Gellid targedu ymyrraeth fel agwedd benodol ar iechyd a llesiant (e.e. camfanteisio'n rhywiol ar blant). Gallai cwnselwyr proffesiynol hwyluso ymyrraeth. Gallai darpariaeth gynnwys plant a phobl ifanc mewn rôl cwnselydd-cymheiriaid, gyda gweithiwr proffesiynol yn darparu cymorth ac arweiniad. Roedd rhaid cyflwyno o leiaf un gydran trwy leoliad addysgol (e.e. ysgol, addysg gartref, uned cyfeirio disgyblion) neu mewn lleoliad cymunedol (e.e. clwb ieuenctid, canolfan ieuenctid, neuadd gymunedol).

- 2.6 *Cymharydd*: Ar gyfer astudiaethau effeithiolrwydd, nid oedd yn ofynnol i arfarniadau deilliannau gael cymharydd. Lle pennwyd cymharydd, gallai gynnwys gofal arferol neu ddarpariaeth amgen.
- 2.7 *Deilliant*: Roedd angen i astudiaethau adrodd ar ddata ar: effeithiolrwydd; gweithredu; derbynioldeb; neu gyd-destun. Roedd rhaid i ddata ar gyfer pob un o'r meysydd hyn ymwneud â'r deilliannau canlynol:
- *Effeithiolrwydd*: Mesur iechyd meddwl a llesiant plant a phobl ifanc a/neu berthnasoedd (dod i gysylltiad â thrais gan bartner agos; bwlio; trais domestig). Roedd y chwiliadau cychwynnol ar gyfer yr adolygiad yn canolbwyntio ar ganlyniadau iechyd meddwl a llesiant fel canlyniadau sylfaenol. Ymgynghorwyd â Grŵp Llywio'r Prosiect ar y canlyniadau ychwanegol hyn i nodi meysydd i'w hystyried yn yr adolygiad. Cytunwyd y byddai cylch gwaith yr adolygiad yn ymestyn i gynnwys canlyniadau seiliedig ar berthnasoedd, megis trais partner agos, gan yr ystyriwyd bod y rhain yn berthnasol i blant a phobl ifanc yng nghyd-destun Cymru.
 - *Gweithredu*: Mesur gweithredu (e.e. ymlyniad, cyrhaeddiad, derbyniad) a rhwystrau a hwyluswyr i weithredu.
 - *Derbynioldeb*: Profiadau o gymryd rhan neu gyflwyno'r ymyriad. Gallai gynnwys sgorau boddhad meintiol.
 - *Cyd-destun*: Ffactorau sy'n ymwneud â'r cyd-destun, lleoliad neu boblogaeth ehangach a allai egluro gweithrediad neu dderbynioldeb.
- 2.8 *Dyluniad yr Astudiaeth*: Roedd dyluniad yr astudiaeth cymwys yn amrywio yn ôl y math o ddata a adroddwyd.
- *Effeithiolrwydd*: Hap-dreial rheoledig neu ddyluniad lled-arbrofol. Ar gyfer lled-arbrofion, roedd yn rhaid cael mesuriadau cyn ac ar ôl, gydag arfarniadau ôl-brawf yn unig yn cael eu heithrio.
 - *Gweithredu*: Asesiad meintiol o sgorau gweithredu; dulliau cymysg; a dulliau ansoddol.

- *Derbynioldeb*: Asesiad meintiol o sgorau derbynioldeb; dulliau cymysg; a dulliau ansoddol.
- *Cyd-destun*: Dulliau meintiol; dulliau cymysg; a dulliau ansoddol.

2.9 Maen prawf pellach ar gyfer cynhwysiant astudiaeth oedd gwlad. Cyfyngwyd ymddygiad y gwledydd astudiaeth i'r DU ac Iwerddon, er mwyn sicrhau bod y dystiolaeth fwyaf perthnasol yn y cyd-destun yn cael ei chyfosod. Ceir maen prawf cymhwyster manylach, a ddefnyddiwyd yn ystod y broses sgrinio, yn Nhabl 2.1.

Ffynonellau Gwybodaeth

- 2.10 Chwiliwyd y cronfeydd data llyfryddol electronig canlynol: Medline (Medline in Process a Medline ePub); PsycINFO; Scopus; Social Policy & Practice; ac ERIC. Dewiswyd y cronfeydd data hyn gan eu bod gyda'i gilydd yn cwmpasu ymchwil ar draws iechyd, addysg, polisi cymdeithasol a seicoleg. Chwiliwyd drwy gronfeydd data o 1999, a oedd yn dynodi trosglwyddo pwerau i Gynulliad Cymru, tan fis Rhagfyr 2020. Cyfyngwyd y chwiliadau mewn cronfeydd data i gyhoeddiadau Saesneg yn unig.
- 2.11 Chwiliwyd y llenyddiaeth lwyd a ganlyn (e.e. adroddiadau llywodraeth genedlaethol a sefydliadau trydydd sector): Gweithredu dros Blant; Barnardo's; Care-Leavers' Association; Catch-22; Child Poverty Action Group; Comisiynydd Plant Lloegr; Comisiynydd Plant Gogledd Iwerddon; Comisiynydd Plant yr Alban; Comisiynydd Plant Cymru; Cymdeithas y Plant; yr Adran Addysg; Sefydliad Ymyrraeth Gynnar; Sefydliad Joseph Rowntree; Rhaglen Arloesi Gofal Cymdeithasol Plant; Sefydliad Iechyd Meddwl; Mind; Biwro Cenedlaethol y Plant; Nurture UK; Canolfan Rees; Y Samariaid; Spring Consortium; Sefydliad Thomas Coram; ac Young Minds. Cynhyrchwyd storfeydd ar gyfer llenyddiaeth lwyd gan y tîm ymchwil, yn seiliedig ar brofiadau o waith cwmpasu cysylltiedig blaenorol ac adolygiadau systematig. Ymgynghorwyd â Grŵp Llywio'r Prosiect i ganfod adnoddau ychwanegol, ond ni nodwyd dim. Chwiliwyd storfeydd hefyd o 1999. Cyfyngwyd chwiliadau i'r Gymraeg a'r Saesneg, a lle cafwyd adroddiadau Cymraeg, chwiliwyd am fersiwn Saesneg hefyd i'w gynnwys yn yr adolygiad.

Tabl 2.1: Meini Prawf Cymhwysedd Adolygiad Cyflym o'r Dystiolaeth

Cynnwys	Eithrio
Poblogaeth - Plant a phobl ifanc 7-18 oed - Gall gynnwys ystod oedran ehangach os yw mwyafrif y cyfranogwyr yn dod o fewn y grŵp oedran penodol neu y darperir data is-grŵp - Gallent gael eu haddysgu yn yr ysgol neu mewn lleoliad nad yw'n ysgol - Gall gael ei dargedu at boblogaethau penodol (e.e. y digartref, ceiswyr lloches, ffoaduriaid, gofal maeth)	Poblogaeth - Plant ≤ 6 oed - Pobl ifanc ≥ 19 oed
Ymyrraeth - Cwnsela - a ddiffiniwyd fel cymorth therapiwtig proffesiynol, yn darparu: - Gall cyflenwi ddigwydd wyneb yn wyneb, ar-lein, neu dros y ffôn - Gall gynnwys technegau neu ddulliau gweithredu penodol (e.e. therapi ymddygiad gwybyddol, therapi byr, therapi drama, therapi sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn, therapi seicodynamig, cyfweld ysgogol ac ati) - Gellir targedu ymyrraeth ar agweddau penodol o iechyd/llesiant (e.e. ymyrraeth yn achos Camfanteisio'n Rhywiol ar Blant) - Gall ymyrraeth gael ei hwyluso gan gwnselwyr a chynnwys plant a phobl ifanc fel cwnselwyr-gymheiriaid, neu staff fel rhai sy'n darparu cymorth i blant a phobl ifanc.	Ymyrraeth - Ymyrraeth iechyd meddwl nad yw'n gysylltiedig â chwnsela - Gwasanaeth iechyd meddwl plant a'r glasoed (CAMHS) - Prosiectau cysylltu CAMHS/Ysgolion - Lleoliadau cymunedol nad ydynt yn cael eu darparu trwy awdurdodau lleol - Canllawiau gyrfaoedd - Dim arolygiaeth o ymyrraeth gan gwnselydd proffesiynol (e.e. cwnsela gan gymheiriaid neu fentora cymheiriaid a ddarperir gan fyfyrwyr yn unig)

Ymyrraeth (parhad) • Mae lleiafswm o un gydran yn cael ei chyflwyno trwy leoliad addysgol neu o fewn y gymuned: ○ Ysgol ○ Addysg gartref ○ Uned cyfeirio disgyblion ○ Dysgwyr sydd wedi'u gwahardd o'r ysgol. • Yn y gymuned (e.e. clwb ieuenctid, canolfan ieuenctid, neuadd gymunedol)	
Deilliant • Effeithiolrwydd (deilliant wedi ei fesur ar lefel plant a phobl ifanc (PPI)) ○ Deilliant sylfaenol: iechyd meddwl a llesiant (e.e. YP-CORE, Holiadur Cryfderau ac Anawsterau (SDQ), Graddfa Sgorio Canlyniad Plentyn (CORS), Graddfa Sgorio Canlyniadau (ORS), mesurau sy'n seiliedig ar nodau, mesurau sy'n benodol i symptomau (e.e. pryder, anhwylderau bwyta)) ○ Deilliant eilaidd: ▪ Trais gan bartner agos ▪ Trais yn y cartref ▪ Camfanteisio'n Rhywiol ar Blant ▪ Perthnasoedd a bwlio. • Gweithredu ○ Cynnwys rhwystrau a hwyluswyr Deilliant (parhad)	Deilliant • Effeithiolrwydd heb ei fesur ar lefel plentyn a pherson ifanc • Deilliannau'n gysylltiedig â'r canlynol: ○ Iechyd corfforol ○ Deilliannau/cyrhaeddiad addysgol ○ Defnydd o dybaco ○ Camddefnyddio sylweddau ○ Anhwylder ymddygiad/troseddau ○ Iechyd rhywiol ac atgenhedlol

• Derbynioldeb ○ Yn cynnwys boddhad gwasanaeth (e.e. Holiadur Profiad Gwasanaeth) • Ffactorau Cyd-destunol	
Dyluniad yr Astudiaeth • Effeithiolrwydd: Hap-dreial rheoledig, Lled-arbrofol • Gweithredu: Asesiad meintiol o sgôr gweithredu, Dulliau cymysg, Ansoddol • Derbynioldeb: Asesiad meintiol o sgôr derbynioldeb, Dulliau cymysg, Ansoddol • Cyd-destun: Meintiol, Dulliau cymysg; Ansoddol	Dyluniad yr Astudiaeth • Effeithiolrwydd: dyluniadau lled-arbrofol lle mesurir canlyniad ar ôl y prawf yn unig • Adolygiadau (cwmpasu, systematig, cyflym, llenyddiaeth), sylwebaeth, llythyrau, erthyglau golygyddol, adolygiadau o lyfrau.
Dyddiad Cyhoeddwyd 1999 - cyfredol	Dyddiad Cyhoeddwyd cyn 1999
Iaith Iaith Saesneg. Os oedd ffynonellau llenyddiaeth lwyd (e.e. gwefannau) yn cynnwys deunyddiau Cymraeg, nod y tîm adolygu oedd dod o hyd i gyfieithiadau Saesneg.	Iaith Ddim yn yr iaith Saesneg
Gwlad Ymchwil a gynhaliwyd yn y DU a Gweriniaeth Iwerddon	Gwlad Ymchwil a gynhaliwyd tu allan i'r DU a Gweriniaeth Iwerddon

Strategaeth Chwilio

- 2.12 Datblygwyd strategaeth chwilio yn Ovid MEDLINE (Blwch 2.1). Yna cafodd ei addasu i ymarferoldeb pob cronfa ddata a gwefan.

Blwch 2.1: Strategaeth Chwilio yr Astudiaeth Gyflym o'r Dystiolaeth

Cronfa ddata: Ovid MEDLINE(R) ALL <1946 i 17 Tachwedd, 2020>		
	Chwiliad	Trawiad
1	Child/	1703928
2	Adolescent/	2048584
3	Students/	60279
4	(teen or teens or teenager* or adolesc*).tw.	299079
5	(youth or youths or youngster*).tw.	77016
6	(young adj (person or persons or people)).tw.	30819
7	(student or students or schoolchild* or schoolgirl or schoolboy or student).tw.	312842
8	(girl* or boy* or child or children).tw.	1374331
9	or/1-8	3636078
10	Counseling/	36205
11	Counselors/	299
12	talking therap*.tw.	157
13	(school* adj5 counsel*).tw.	968
14	(community adj5 counsel*).tw.	1236
15	psychotherapy.tw.	33609
16	or/10-14	71169
17	Schools/	39103
18	("school-based" or "sixth-form" or "sixth form").tw.	13810
19	(home adj (school or schooled or schooling or learn or learning)).tw.	650
20	"pupil referral unit*".tw.	6
21	(youth adj (service* or community or setting* or work*)).tw.	514
22	Or/17-21	50401
23	9 and 16 and 22	540
24	limit 23 to (english language and yr="1999 -Current")	378

Dethol yr Astudiaethau

- 2.13 Cynhaliwyd chwiliadau o bob cronfa ddata a llenyddiaeth lwyd gan Arbenigwr Gwybodaeth yr astudiaeth. Allforiwyd yr astudiaethau a adferwyd i EndNote ar gyfer dad-ddyblygu a sgrinio. Cafodd astudiaethau eu sgrinio ar y cam teitl a chrynodeb gan yr Arbenigwr Gwybodaeth, gydag ail adolygydd yn gwirio yr astudiaethau a

eithriwyd. Yn dilyn hyn, sgriniwyd astudiaethau ar destun llawn gan un adolygydd yn annibynnol a'u dilysu gan ail adolygydd. Cafodd anghysondebau eu datrys trwy drafodaeth, weithiau trwy droi at drydydd adolygydd. Cofnodwyd cofnodion o gynnwys yr astudiaeth ar bob cam yn EndNote a diagram llif PRISMA yr astudiaeth (Ffigur 2.1).

Siartiau Data ac Eitemau Data

- 2.14 Datblygwyd a threialwyd ffurflen echdynnu data gydag is-set o astudiaethau. Yr eitemau data a echdynnwyd oedd: manylion yr astudiaeth (awdur, blwyddyn, amcan, cynllun yr astudiaeth, rhanbarth, dyddiadau casglu data); ymyrraeth a chymharydd (disgrifiad, lleoliad, asiant cyflenwi, cymharydd); cyfranogwyr (maint sampl, cyfranogwyr, oedran, rhyw, ethnigrwydd, iaith, arall); deilliannau (canlyniadau ymyrraeth, dadansoddi, hysbysydd, cyfnod dilynol); canfyddiadau (nodweddion gwaelodlin, effeithiolrwydd, gweithrediad, derbynioldeb, cyd-destun); a chryfderau a chyfyngiadau (cryfderau a chyfyngiadau'r awdur, cryfderau a chyfyngiadau'r adolygydd, cyllid, gwrthdaro buddiannau). Echdynnwyd y data gan un adolygydd a'i wirio gan ail adolygydd.

Arfarnu Ansawdd

- 2.15 Defnyddiwyd offer arfarnu ansawdd a oedd yn fethodolegol briodol i asesu ansawdd pob astudiaeth.
- Hap-dreial rheoledig: Sefydliad Joanna Briggs (JBI) [Rhestr Wirio ar gyfer Hap-dreialon Rheoledig](#)
 - Astudiaethau Lled-arbrofol: JBI [Rhestr Wirio ar gyfer Astudiaethau Lled-arbrofol](#)
 - Astudiaethau Trawstoriadol: JBI [Rhestr Wirio ar gyfer Astudiaethau Trawstoriadol Dadansoddol](#)
 - Astudiaethau Carfanau: JBI [Rhestr Wirio ar gyfer Astudiaethau Carfanau](#)
 - Astudiaethau Achos: JBI [Rhestr Wirio ar gyfer Astudiaethau Achos](#)
 - Astudiaethau Ansoddol: JBI [Rhestr Wirio ar gyfer Astudiaethau Ansoddol](#)

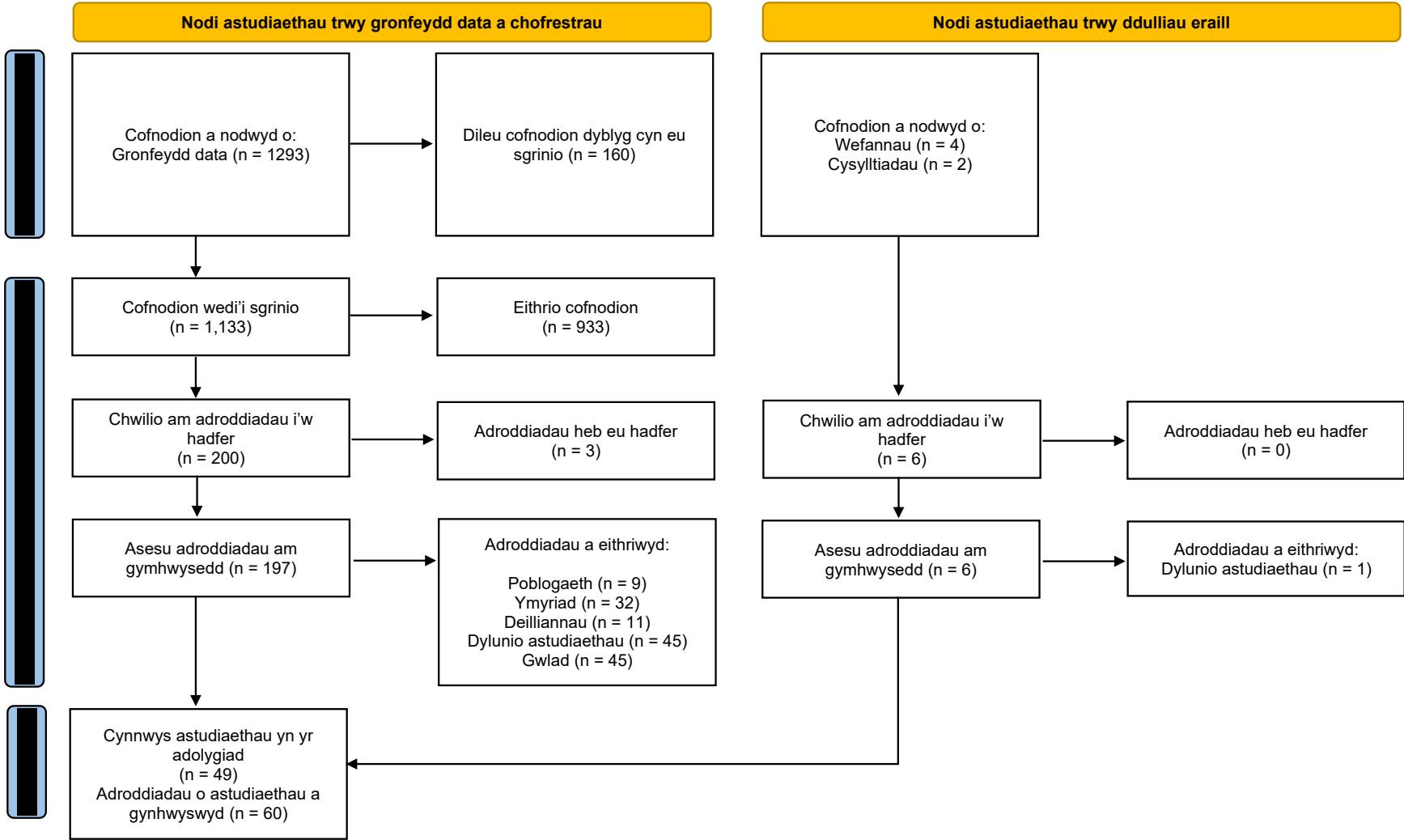
- Astudiaethau Cyn ac Ar ôl: Sefydliad Cenedlaethol y Galon, yr Ysgyfaint a Gwaed [Offeryn Asesu Ansawdd ar gyfer Astudiaethau Cyn ac Ar ôl Heb Grŵp Rheoli](#)

2.16 Pan oedd astudiaethau yn rhai dull cymysg, ac arfarnwyd pob cydran o'r astudiaeth ar wahân yn unol â'r dull a ddefnyddiwyd (e.e. arfarnu cydran ansoddol drwy ddefnyddio offeryn methodolegol ansoddol ac arfarnu cydran gwerthuso deilliant gydag offeryn methodolegol hap-dreial rheoledig). Ar gyfer rhai astudiaethau dull-cymysg, dim ond ar gyfer gwerthuso deilliant y nodwyd methodoleg, gyda chyfeiriad byr at ddata ansoddol yn y canfyddiadau. Yn yr achos hwn, dim ond yr elfen astudiaeth gwerthuso deilliannau a arfarnwyd. Ni ddefnyddiwyd offer arfarnu ansawdd i bennu cymhwyster yr astudiaeth. Roedd arfarnu ansawdd yn cael ei wneud gan un adolygydd yn annibynnol a'i wirio gan ail adolygydd. Cafodd anghysondebau eu datrys trwy drafodaeth, weithiau trwy droi at drydydd adolygydd.

Synthesis o Ganfyddiadau

2.17 Crynhowyd y data a'u cyfosod yn ôl effeithiolrwydd yr ymyrraeth, gweithrediad (gan gynnwys ffactorau cyd-destunol sy'n llywio gweithrediad) a derbynioldeb. Datblygwyd themâu allweddol o fewn y parthau diddordeb troswaol hyn, a ysgogwyd gan y data. Cyflwynir y synthesis terfynol drwy ddull naratif (Pennod 2 y [prif adroddiad](#)) gyda thabl ategol yn adrodd ar nodweddion y prif astudiaeth, nodweddion y cyfranogwr, a chanfyddiadau (Pennod 3 yr Adroddiad Technegol).

Ffigur 2.1: Diagram Llif PRISMA

3. Adolygiad cyflym o'r dystiolaeth: tabl cryno o astudiaethau a gynhwyswyd

Mae Tabl 3.1 yn cyflwyno manylion y 60 o astudiaethau a gynhwyswyd yn yr adolygiad cyflym o'r dystiolaeth.

Tabl 3.1: Tabl Echdynnu Data o'r Adolygiad Cyflym o'r Dystiolaeth

Manylion yr Astudiaeth	Ymyrraeth (a chymharydd)	Cyfranogwyr	Deilliannau a Dilyniant	Canlyniadau	Cryfderau a Chyfyngiadau
Awdur, blwyddyn: Bamford, 2014 Amcan: Deall y profiad o ddod â therapi i ben, barn cwnselwyr a'r ystyr a briodolir i deimladau Dyluniad yr Astudiaeth: Ansoddol Ardal: Dim wedi ei nodi Dyddiadau casglu data: Dim wedi ei nodi	Disgrifiad o'r Gwasanaeth Cwnsela: Cwnsela dyneiddiol, therapi celf a pherson-ganolog Lleoliad: Ysgol gynradd, Ysgol uwchradd Asiant cyflenwi: Cwnselydd - a oedd wedi manteisio ar y cyfle i weithio gyda phlant, yn dilyn neu fel rhan o hyfforddiant uwch Cymharydd: Dim Meini prawf cynhwysiant: Cwnselwyr sy'n gweithio mewn ysgolion mewn rhanbarth diffiniedig; dynion a menywod; y rhai a oedd wedi hyfforddi mewn gwahanol ddulliau a rhai sydd hefyd yn cwnsela oedolion Meini prawf eithrio: Dim wedi ei nodi	Maint y sampl: 5 Cyfranogwyr: Cwnselwyr Oed: Dim wedi ei nodi Rhyw: 4 Benyw, 1 Gwryw Ethnigrwydd: Dim wedi ei nodi Iaith: Dim wedi ei nodi Arall: Dau gyfranogwr yn gweithio gyda disgyblion ysgol uwchradd, tri gyda disgyblion ysgol gynradd, i gyd mewn ardaloedd o amddifadedd economaidd-gymdeithasol uchel	Deilliannau: Effaith dod â therapi i ben Dadansoddiad: Dadansoddiad ffenomenolegol deongliadol Hysbysydd: Cwnselydd Cyfnod dilyniant: Amherthnasol	Gweithredu: Adnabod empathig – daeth hunaniaeth ddeuol y cwnselydd wrth weithio gyda chleientiaid sy'n blant i'r amlwg trwy empathi'r cwnselydd gyda'r plentyn a'u synnwyr o'r hunan yn y berthynas. Datblygu cragen amddiffynnol – sicrhau diweddsglo digon da i'r ddau trwy ragweld y diweddsglo, defnyddio'r bartneriaeth oruchwyllo, a myfyrio trwy hyfforddiant pellach. Cynnwys y profiad – gwneud synnwyr diweddarach o'r diweddsglo drwy ailfframio drwy gyfrwng myfyrio'n gadarnhaol, ailymweld â'r profiad a dibynnu ar ddilysiad cadarnhaol gan y plentyn. Anhydrinedd dylanwad allanol – nodi rhwystrau i'r broses therapiwtig, myfyrio ar analluedd y sefydliad elusennol, goruchafiaeth y gwesteirr a hanfodion asiantaethau eraill.	Cryfderau a Chyfyngiadau yr Awdur: Astudiaeth fach sy'n cyfyngu ar gyffredinol; mae'r cwnselwyr yn gweithio i sefydliad a gallant fod â gogwydd o blaid y sefydliad; darparodd y sefydliadau adnoddau a goruchwyliaeth benodol nad oedd o reidrwydd ar gael i eraill; defnyddiodd y cwnselwyr therapi plentyn-ganolog felly efallai nad yw'r canfyddiadau'n adlewyrchu profiadau cwnselwyr sy'n defnyddio therapi tymor byr; mae'r ymchwilydd yn gwnselydd, a all gyflwyno tuedd. Cyllid: Dim wedi ei nodi Gwrthdaro Buddiannau: Dim wedi ei nodi

Manylion yr Astudiaeth	Ymyrraeth (a chymharydd)	Cyfranogwyr	Deilliannau a Dilyniant	Canlyniadau	Cryfderau a Chyfyngiadau
Awdur, blwyddyn: Beecham, 2019; Pearce, 2017 Treial ALIGN Amcan: Cymharu newidiadau mewn lefelau trallod seicolegol mewn cwnsela yn erbyn gofal arferol Dyluniad yr Astudiaeth: Hap-dreial rheoledig Ardal: Lloegr Dyddiadau casglu data: 2013	Disgrifiad o'r Gwasanaeth Cwnsela: Cwnsela dyneiddiol yn yr ysgol (SBHC), hyd at 12 sesiwn wythnosol, tua 45 munud yr un Lleoliad: Ysgol uwchradd Asiant cyflenwi: Cwnselwyr - 4 menyw gydag o leiaf 3 blynedd o brofiad a chymhwyster cwnsela. Hyfforddwyd mewn gwaith gyda phobl ifanc, cwblhau arsylwi, astudio llawlyfr cymwyseddau dyneiddiol Cymharydd: Gofal arferol ar gael yn yr ysgol (e.e., nyrsys ysgol, athrawon dosbarth) a'r tu allan i'r ysgol (e.e., meddyg gofal sylfaenol, CAMHS) Meini prawf cynhwysiant: Ysgolion heb wasanaeth cwnsela yn barod; 11 – 18 oed; profi trallod emosiynol cymedrol neu uchel; gallu rhoi caniatâd gwybodus; presenoldeb mwy na 85% Meini prawf eithrio: Risg difrifol o niwed i'r hunan neu i eraill; bwriadu gadael yr ysgol yn ystod y cyfnod astudio; ymwneud ag asiantaethau iechyd meddwl eraill; myfyrwyr ym Mlwyddyn 11 neu Flwyddyn 13	Maint y sampl: 64 Cyfranogwyr: Myfyrwyr Oed: Cymedr 14.2 Rhyw: 55 Benyw (85.9%), Gwryw (14.1%) Ethnigrwydd: 10 Gwyn Prydeinig (15.6%), 4 Gwyn Arall (6.3%), 25 Du/Du Prydeinig (39.1%), 3 Asiaidd/Asiaidd Prydeinig (4.7%), 10 Cefndir cymysg (15.6%), 12 Arall (18.8%) Iaith: Dim wedi ei nodi, ond nodwyd nad oedd pawb yn siarad Saesneg fel iaith gyntaf	Deilliannau: YP-CORE, SDQ Dadansoddiad: Modelu effaith cymysg llinol, Bwriad i drin Hysbysydd: Myfyriwr Cyfnod dilyniant: 6 wythnos, diwedd therapi, 9 mis o'r gwaelodlin	Effeithiolrwydd: Dangosodd cyfranogwyr SBHC fwy o leihad mewn trallod seicolegol dros amser. Roedd sgorau ar YP-CORE yn dangos rhyngweithio ystadegol arwyddocaol rhwng effeithiau grŵp ac amser. Cymhareb Tebygolrwydd Cofnod YP-CORE = 15.7 (p wedi ei addasu = .028) Er bod gwahaniaeth sylweddol ar ddiwedd therapi (gwahaniaeth cymedrig safonedig = 0.86) nid oedd y gwahaniaethau rhwng SBHC a gofal arferol yn arwyddocaol bellach mewn apwyntiad dilynol 6 neu 9 mis wedyn.	Cryfderau a Chyfyngiadau yr Awdur: Efallai fod cyfranogwyr wedi teimlo pwysau i ymateb yn gadarnhaol i ymchwilyr; maint bychan y sampl; cyfraddau gadael ar ôl 6- a 9-mis; cynnal mewn ysgolion heb wasanaeth cwnsela eisoes, nad yw'n gynrychioliadol; ethnigrwydd y cyfranogwyr ddim yn gynrychioliadol o'r cyfansoddiad cenedlaethol; cyfran uwch o fenywod na'r arfer ar gyfer cwnsela mewn ysgolion; data ar natur gofal arferol ddim ar gael Cyllid: Cymdeithas Cwnsela a Seicotherapi Prydain a Sefydliad Metanoia Gwrthdaro Buddiannau: Mae un awdur yn Hwylusydd Ymchwil ar gyfer Cymdeithas Cwnsela a Seicotherapi Prydain

Manylion yr Astudiaeth	Ymyrraeth (a chymharydd)	Cyfranogwyr	Deilliannau a Dilyniant	Canlyniadau	Cryfderau a Chfyngiadau
Awdur, blwyddyn: Churchman, 2019a, 2019b Amcan: Penderfynu ar ddichonoldeb a derbynioldeb Dull Lefelau ymhlith y glasoed a darparu amcangyfrif o'r effaith Dyluniad yr Astudiaeth: Cyfres achosion, Ansoddol Ardal: Lloegr Dyddiadau casglu data: Dim wedi ei nodi	Disgrifiad o'r Gwasanaeth Cwnsela: Therapi Dull Lefelau (MOL) yw defnyddio Theori Rheolaeth Ganfyddiadol sy'n galluogi cleientiaid i benderfynu a ydynt am fynychu therapi, pa mor aml a phryd i ddod ag ef i ben. Yn ystod sesiynau, mae cleientiaid yn penderfynu am beth i siarad, am ba mor hir a phryd i roi'r gorau iddi. Ar gael 08.00–16.45, bedwar diwrnod yr wythnos. Gallai myfyrwyr hunan-archebu dros gyfnod o 6 mis ysgol. Cymedr nifer y sesiynau 7.62, ystod 1-18; sesiynau 20 – 45 munud Lleoliad: Ysgol uwchradd Asiant cyflenwi: Cwnselydd Cymharydd: Dim Meini prawf cynhwysiant: 11-16 oed; mynychu'r ysgol; yn barod i siarad am rywbeth sy'n eu poeni ac yn gallu siarad; deall a darllen Saesneg Meini prawf eithrio: Anawsterau dysgu difrifol	Maint y sampl: 16 cyfnod achos, 14 ansoddol Cyfranogwyr: Myfyrwyr Oed: 11-15 oed, cymedr 13.2 Rhyw: 7 Benyw, 9 Gwryw (cyfnod achos); 5 Benyw, 9 Gwryw, (Ansoddol) Ethnigrwydd: 14 Gwyn Prydeinig, 1 cefndir cymysg, 1 Du Prydeinig-Affricanaidd Iaith: Saesneg	Deilliannau: YP-CORE, Graddfa Sgorio Sesiwn Plentyn (C/SRS) Dadansoddiad: Dadansoddiad arwyddocâd clinigol, Cohen's d, Dadansoddiad thematig Hysbysydd: Myfyriwr Cyfnod dilyniant: 2 a 4 mis	Effeithiolrwydd: Gostyngodd YP-CORE o 20.62 (Gwriad safonol (SD) = 6.88) i 11.16 (SD = 9.76) ar draws y cyfnod therapi ac yna cododd i 13.75 (SD = 9.23) 4 mis wedyn. Canlyniadau newid clinigol arwyddocaol 4 mis wedyn: 3 wedi gwella, 1 wedi gwella, 7 heb newid, 1 wedi gwaethygu. Ar ôl cwblhau therapi cofnodwyd effaith fawr ($r = 0.56$). Ar ôl 4 mis roedd yr effaith ganolig-fawr ($r = 0.47$) yn cael ei chynnal. Gweithredu: Awgrymwyd amgylchedd mwy hamddenol fel gwelliant. Derbynioldeb: Cymedr C/SRS = 36.37 (SD = 3.80) (Uchafswm 40) sy'n dangos bod myfyrwyr yn gweld y berthynas cleient-therapydd yn foddhaol. Roedd y myfyrwyr yn hoffi'r arddull holi anymwithiol yn MOL a oedd yn torri'r problemau i lawr. Teimlai myfyrwyr eu bod yn cael eu clywed a'u deall. I rai, roedd ymddiriedaeth yn y therapydd yn bwysig. Dywedodd y rhan fwyaf eu bod wedi profi newid yn eu persbectif wrth iddynt leisio eu hanawsterau, a oedd yn eu helpu i weld atebion i'w problemau. Roedd dewis a rheolaeth yn ganolog i brofiad myfyrwyr o MOL. Roedd myfyrwyr yn hoffi'r system hunan-archebu a dewis beth i siarad amdano.	Cryfderau a Chfyngiadau yr Awdur: Sampl bychan heb lawer o amrywiaeth ethnig; cyfranogwyr o un ysgol; dim data gan 1 myfyriwr a gollwyd i ddilyniant Cyllid: PhD hunan-gyllido Gwrthdaro Buddiannau: Dim

Awdur, blwyddyn: Churchman, 2020 Amcan: Deall ymarferoldeb a derbynioldeb cyflawni'r gweithgaredd Nodau a Rennir ochr yn ochr â MOL i gefnogi pobl ifanc i archwilio a datrys gwrthdaro Dyluniad yr Astudiaeth: Cyfres achosion Ardal: Lloegr Dyddiadau casglu data: Dim wedi ei nodi	Disgrifiad o'r Gwasanaeth Cwnsela: Gweithgaredd MOL a Rhannu Nodau i helpu myfyrwyr i archwilio nodau anghydnaws a allai godi rhyngddynt hwy a'u rhieni. Ystyriodd rhiant a phlentyn un nod a achosodd wrthdaro. Gweithgaredd rhiant-plant yn cael ei wneud yn yr ysgol a'r cartref. Ymyrraeth ar gael dros 4 mis, dau yn ystod yr wythnos, 08.00-16.45, myfyrwyr yn hunan-archebu a dewis pynciau trafod. Archebodd myfyrwyr 0 i 9 sesiwn MOL, cyfartaledd o 3.28 Lleoliad: Ysgol uwchradd Asiant cyflenwi: Cwnselydd Cymharydd: Dim Meini prawf cynhwysiant: Myfyrwyr: 11–16 oed; mynychu'r ysgol; barod i roi cynnig ar y gweithgaredd Nodau a Rennir gydag un rhiant ac ystyried mynychu sesiynau MOL i siarad am bethau sy'n eu poeni. Rhieni/gofalwyr: i gael cyswllt rheolaidd â myfyrwyr ac yn fodlon cymryd rhan yn y gweithgaredd Nodau a Rennir. Pawb: Siarad, deall a darllen Saesneg Meini prawf eithrio: Dim wedi ei nodi	Maint y sampl: 14 Cyfranogwyr: 7 deuad rhiant-plantyn Oed: 11-15 oed, cymedr 13.4 Rhyw: 2 Benyw, 5 Gwryw Ethnigrwydd: 5 Gwyn Prydeinig, 1 Gwyn Ewropeaidd, 1 cefndir cymysg Iaith: Saesneg Arall: Cyfranogwyr oedolion: 5 Mam, 1 Tad, 1 Nain	Deilliannau: YP-CORE, C/SRS Dadansoddiad: Dadansoddiad arwyddocâd clinigol Hysbysydd: Myfyrwyr, Rhieni Cyfnod dilyniant: 2 a 4 mis	Effeithiolrwydd: Gostyngodd YP-CORE o 19.28 (SD = 4.75) i 6.25 (SD = 4.51) ar ddiwedd y therapi ac yna ni chafwyd fawr o amrywiad mewn dilyniant 2- a 4-mis (6.00 (SD = 3.89) a 5.50 (SD = 5.12) yn y drefn honno). Ar ôl cwblhau'r astudiaeth, nodwyd fod pum myfyriwr wedi gwella. Derbynioldeb: Cymedr C/SRS = 38.04 (Uchafswm 40) sy'n dangos bod y berthynas rhwng y cleient a'r therapydd yn foddhaol i'r myfyrwyr. Graddiwyd gweithgaredd nodau a rennir yn 9.5/10 o ran defnyddioldeb. Soniodd myfyrwyr a rhieni am gynnydd yn eu lefelau cyfathrebu yn ogystal â gwelliant yn eu perthynas. Dywedodd tri rhiant y byddai cyfarfodydd ychwanegol gyda'r ymchwilydd yn yr ysgol wedi bod yn ddefnyddiol.	Cryfderau a Chyfyngiadau yr Awdur: Sampl bychan; ysgol annodweddiadol gydag arweinyddiaeth gefnogol; ysgol wedi cymryd rhan mewn astudiaethau cynharach; llyfrynau cartref ar gyfer y gweithgareddau nodau a rennir heb eu cwblhau. Cyllid: Dim wedi ei nodi Gwrthdaro Buddiannau: Dim
---	---	--	--	---	--

Manylion yr Astudiaeth	Ymyrraeth (a chymharydd)	Cyfranogwyr	Deilliannau a Dilyniant	Canlyniadau	Cryfderau a Chyfyngiadau
Awdur, blwyddyn: Cobbett, 2016 Amcan: Archwilio effeithiolrwydd therapïau celf yn yr ysgol fel cymorth seicolegol priodol a chynhwysol ar gyfer pobl ifanc dan anfantais ac agored i niwed Dyluniad yr Astudiaeth: Hap-dreial heb fod yn rheoledig, Ansoddol Ardal: Lloegr Dyddiadau casglu data: Dim wedi ei nodi	Disgrifiad o'r Gwasanaeth Cwnsela: Therapïau celf gan gynnwys cerddoriaeth, drama a chelf. Ymyrraeth yn seiliedig ar y defnydd therapiwtig o gelf ar y cyd â siarad mewn ffordd di-gyfarwyddyd gyda ffocws ar yr unigolyn i raddau helaeth, a'i hysbysu gan ddamcaniaeth seicodynamiig ac ymlyniad. Lleoliad: Ysgolion i blant ag Anawsterau Cymdeithasol, Emosiynol ac Ymddygiadol Asiant cyflenwi: Cwnselwyr Cymharydd: Myfyrwyr ar restr aros am therapi celf ers o leiaf 1 flwyddyn Meini prawf cynhwysiant: Pob person ifanc a gafodd therapi celf yn yr ysgolion hyn am gyfnod o flwyddyn o leiaf ar draws cyfnod astudio o 3 blynedd (Hap-dreial heb fod yn rheoledig); Pobl ifanc a oedd wedi derbyn therapi celf yn yr ysgolion yn flaenorol (ansoddol) Meini prawf eithrio: Dim wedi ei nodi	Maint y sampl: 81 Hap-dreial heb fod yn rheoledig, 6 Ansoddol Cyfranogwyr: Myfyrwyr Oed: 10 – 16 oed Rhyw: Dim wedi ei nodi Ethnigrwydd: Dim wedi ei nodi Iaith: Dim wedi ei nodi	Deilliannau: SDQ Dadansoddiad: Profion-t annibynnol, Cohen's d, Dadansoddiad ffenomenolegol deongliadol Hysbysydd: Athro, Myfyriwr Cyfnod dilyniant: Dim	Effeithiolrwydd: Gwahaniaethau sylweddol rhwng grwpiau ymyrraeth a rheoli ar bob un o'r pum is-raddfa SDQ, gydag effaith ganolig i fawr. Mae grŵp ymyrraeth yn golygu gwahaniaethau 'cyn ac ar ôl' a (maint yr effaith): emosiynol -3.10 (2.51), cyfoedion -2.04 (0.73), ymddygiad -4.15 (1.88), gorfywiogrwydd -3.52 (0.67), rhag-gymdeithasol 2.19 (0.48). Derbynioldeb: Teimlai pob cyfranogwr fod therapi celf yn fuddiol. Darganfu myfyrwyr agweddau newydd ohonynt eu hunain, oedd yn gwella hunanbarch ac yn gysylltiedig â'r posibiladau creadigol. Helpodd celf nhw i ymgysylltu trwy gynnig gweithgareddau yr oedd gan fyfyrwyr gymhwysedd ynddynt. Roedd therapïau celf yn helpu myfyrwyr i reoli eu hemosiynau. Roedd therapïau celf yn bleserus, yn chwareus, hyd yn oed yn broses hwyliog. Roedd y dull anfeirniadol a di-gyfarwyddyd yn cael ei werthfawrogi ac yn creu ymdeimlad o rymuso. Roedd celf yn cynorthwyo cyfathrebu trwy oresgyn anhawster gwybyddol yn gysylltiedig â chyfathrebu llafar am eu hemosiynau. Helpodd y defnydd o gelf i normaleiddio'r profiad. Roedd therapi celf yn yr ysgol yn well na therapi llafar mewn clinigau CAMHS gan fod cyfranogwyr yn teimlo llai o stigma.	Cryfderau a Chyfyngiadau yr Awdur: Dim hapnodi wrth ddyrannu ymyrraeth; sampl bach ar gyfer ymchwil ansoddol Cyllid: Dim wedi ei nodi Gwrthdaro Buddiannau: Dim

Manylion yr Astudiaeth	Ymyrraeth (a chymharydd)	Cyfranogwyr	Deilliannau a Dilyniant	Canlyniadau	Cryfderau a Chyfyngiadau
Awdur, blwyddyn: Cooper, 2010 Astudiaeth SCOPED Amcan: Profi dichonoldeb hap-dreial rheoledig mewn cwnsela yn ysgolion uwchradd y DU; cael arwyddion rhagarweiniol o effeithiolrwydd; archwilio rhyngweithiadau rhwng effeithiolrwydd a lefel y trallod Dyluniad yr Astudiaeth: Hap-dreial rheoledig Ardal: Yr Alban, Lloegr Dyddiadau casglu data: 2009	Disgrifiad o'r Gwasanaeth Cwnsela: Cwnsela dyneiddiol wythnosol am hyd at chwe sesiwn, tua 45 mun. Mae ymyrraeth graidd yn cynnwys myfyrio, mynediad at emosiynau sylfaenol a'u mynegi; myfyrio ar brofiadau, ymddygiadau a pherthnasoedd a gwneud synnwyr ohonynt Lleoliad: Ysgol uwchradd Asiant cyflenwi: Cwnselwyr - Ymarferwyr dyneiddiol profiadol gyda hyfforddiant proffesiynol ar lefel diploma mewn cwnsela dyneiddiol o tua 450 awr. Pum ymarferydd benywaidd Cymharydd: Rheolaeth y rhestr aros Meini prawf cynhwysiant: 13 – 18 oed; yn profi, ar y lleiaf, lefelau gweddol uchel o drallod emosiynol; eu hysgogi i fynychu cwnsela; yn gallu cydsynio; presenoldeb ysgol o fwy na 85% Meini prawf eithrio: Risg o niwed sylweddol iddyn nhw eu hunain neu i eraill; ymwneud ag asiantaeth iechyd meddwl arall; yn debygol o symud ysgol yn ystod y cyfnod astudio.	Maint y sampl: 27 Cyfranogwyr: Myfyrwyr Oed: Cymedr = 14.2 Rhyw: 21 Benyw (77.8%), 6 Gwryw (22.2%) Ethnigrwydd: 26 Gwyn/Prydeinig (96.3%), 1 Cefndir cymysg (3.7%) Iaith: Dim wedi ei nodi Arall: 26 ddim yn anabl (96.3%), 1 anabl (3.7%)	Deilliannau: Symptomau Emosiynol SDQ (SDQ-ES), Holiadur Profiad Gwasanaeth (ESQ) Dadansoddiad: Dadansoddiad o gyd-amrywiad (ANCOVA), Dadansoddiad o amrywiad (ANOVA) Hysbysydd: Myfyriwr Cyfnod dilyniant: 6 wythnos ysgol o'r gwaelodlin	Effeithiolrwydd: Ni wnaeth y cyfranogwyr a fynychodd sesiynau cwnsela wella'n sylweddol fwy ar yr SDQ-ES na'r rhai ar y rhestr aros. SDQ-ES $g = 0.03$ (CI = -0.72 – 0.78) Derbynioldeb: Nododd yr ESQ lefel uchel o foddhad. Sgôr gymedrig ESQ = 21.91 (SD = 3.18)	Cryfderau a Chyfyngiadau yr Awdur: Maint sampl bychan; cyfyngau hyder eang; diffyg gweithdrefnau ffurfiol ar gyfer cydymffurfio â sgôr ac asesu dibynadwyedd rhyng-raddwyr Cyllid: BACP Gwrthdaro Buddiannau: Dau awdur yn gweithio i BACP

Awdur, blwyddyn: Cooper, 2013a Amcan: Adroddiad ar ddeilliannau cwnsela yn yr ysgol; asesu a fyddai cyfraddau ymateb a mesurau yn rhagweld canlyniadau Dyluniad yr Astudiaeth: Cyn ac ar ôl Ardal: Cymru Dyddiadau casglu data: 2008 – 2011	Disgrifiad o'r Gwasanaeth Cwnsela: Diffinnir cwnsela mewn ysgolion fel ffordd fedrus o helpu pobl ifanc ag anawsterau personol a datblygiadol. Sesiynau wythnosol oddeutu awr o fewn y diwrnod ysgol. Cyfanswm y sesiynau wedi'u teilwra i'r unigolyn. Roedd dulliau cwnsela yn cynnwys rhai integreiddiol (58.5%), dyneiddiol (25.5%), CBT (5.7%), seicodynamig (0.8%), ac amhenodol/arall (8.5%) Lleoliad: Ysgol uwchradd Asiant cyflenwi: Cwnselwyr – Aelodau BACP (77.4%), profiad blaenorol o weithio gyda phlant (93.4%), ac wedi cael hyfforddiant perthnasol (79.2%). Lefel cymhwyster cwnsela o lefel israddedig i ddoethuriaeth, y mwyafrif gyda diploma ôl-raddedig (56.6%) Cymharydd: Dim Meini prawf cynhwysiant: Dim wedi ei nodi Meini prawf eithrio: Wedi dechrau cwnsela cyn casglu data llawn; ieuengach na 7 oed; gwrthododd rhiant neu blentyn gwnsela; y plentyn yn cael ei gyfeirio at wasanaeth arall	Maint y sampl: 3613 cyfnod cwnsela Cyfranogwyr: Myfyrwyr Oed: 11-18 oed Rhyw: Dim wedi ei nodi Ethnigrwydd: Gwyn/Gwyn Prydeinig (97.1%), Cymysg (1.3%), Arall (1.3%) Iaith: Saesneg (92.8%), Cymraeg (6.4%) Arall: Cyfeiriadedd rhywiol: Heterorywiol (95.8%), Hoyw/Lesbiad (2.0%), Deurywiol (2.3%) Yn derbyn gofal gan Awdurdod Lleol (ALI) (5%)	Deilliannau: YP-CORE, SDQ Dadansoddiad: Cymariaethau rhwng gwaelodlin a diweddbwynt, Cyfartaleddau; Meta-ddadansoddiad gan ddefnyddio gwahaniaeth cymedrig safonedig Hysbysydd: Myfyriwr Cyfnod dilyniant: Dim wedi ei nodi	Effeithiolrwydd: Roedd cwnsela'n gysylltiedig â gostyngiadau sylweddol mewn trallod seicolegol ar draws pob un o'r 42 o setiau data. Yn achos y 33 o setiau data a ddefnyddiodd YP-CORE, roedd y gostyngiad cymedrig heb ei bwysoli mewn trallod seicolegol rhwng 18.70 pwynt (SD 2.47) a 10.56 pwynt (SD 2.44). Yn achos y 9 set ddata a ddefnyddiodd SDQ, roedd y gostyngiad cyfartalog mewn Cyfanswm Anawsterau rhwng 18.14 pwynt (SD 0.96) a 12.21 pwynt (SD 2.42). Dangosodd y meta-ddadansoddiad fod cwnsela yn gysylltiedig â gostyngiadau mewn trallod seicolegol. Defnydd o fodel effaith sefydlog, maint effaith (ES) = 0.93 (95% CI = 0.89 - 0.97). Defnydd o fodel effeithiau ar hap, ES = 1.09 (95% CI = 0.97 - 1.22). Model effeithiau sefydlog YP-CORE: ES cymedrig = 1.03 Model effeithiau hap YP-CORE: ES cymedrig = 1.13 Model effeithiau sefydlog SDQ: ES cymedrig = 0.68 Model effeithiau hap SDQ: ES cymedrig = 0.95	Cryfderau a Chyfyngiadau yr Awdur: Darparodd llawer o ALLiau ddata ar ffurf crynodeb yn hytrach nag ar lefel unigol; dim ond i'r garfan lawn o gyfranogwyr yr oedd data demograffig a defnydd gwasanaeth ar gael, dim sampl data canlyniadau; data canlyniadau dim ond ar gael i draean o'r cyfranogwyr; defnyddiwyd ystod o strategaethau cwnsela; dim cyfradd gadael; diffyg monitro ac archwilio; ni all cynllun astudio heb ei reoli ddarparu cyswllt achosol rhwng ymyrraeth ac effaith; diffyg data dilynol; YP-CORE ac SDQ heb eu dilysu i'r rhai dros 16 oed; mesurau canlyniad wedi'u cwblhau ym mhresenoldeb cwnselydd; teyrngarwch y rhai oedd yn cynnal yr ymchwili i gwnsela Cyllid: Dim wedi ei nodi Gwrthdaro Buddiannau: Dim wedi ei nodi
---	--	---	---	--	---

Awdur, blwyddyn: Cooper, 2013b Amcan: Cynnal y gwerthusiad cyntaf o gwnsela mewn ysgolion a oedd yn ymgorffori adborth systematig gan gleientiaid; nodi cymedrolwyr a chyfyngwyr o ddeilliannau triniaeth plant Dyluniad yr Astudiaeth: Cyn ac ar ôl Ardal: Gogledd Iwerddon Yddiadau casglu data: 2008 – 2011	Disgrifiad o'r Gwasanaeth Cwnsela: Cwnsela mewn ysgolion yn cynnwys adborth systematig (System Monitro Canlyniadau Partneriaid dros Newid (PCOMS)) Dulliau cwnsela: CBT n = 47 (47.96%), Naratif n = 8 (8.16%), Person-ganolog n = 35 (35.71%), Therapi chwarae n = 47 (47.96%), Seilledig ar gryfderau n = 38 (38.77 %), Arall n = 8 (8.16%). Cymedr y sesiynau a fynychwyd = 12 (ystod = 3 – 43) Lleoliad: Ysgol gynradd Asiant cyflenwi: Cwnselwyr - 11 cwnselydd gyda chymhwyster lefel diploma mewn cwnsela, o leiaf 2 flynedd o hyfforddiant craidd, yn bennaf yn y dull integreiddiol neu CBT. Cafodd pob cwnselydd hyfforddiant mewn sgiliau chwarae therapiwtig, therapi ymddygiad gwybyddol, a gwaith trawma. Hyfforddi mewnlol arferion chwarae, creadigol, naratif a thrawma. Wedi'i reoli a'i oruchwyllo gan seicotherapydd profiadol Cymharydd: Dim Meini prawf cynhwysiant: Atgyfeirio gan staff, gofalwyr, neu blentyn; Caniatâd gofalwr; Ystyrir yn briodol ar gyfer cwnsela	Maint y sampl: 288 Cyfranogwyr: Myfyrwyr Oed: 7 – 11 oed Rhyw: 104 Benyw (36.11%), 183 Gwryw (63.54%) Ethnigrwydd: 286 Gwyn (99.31%), 1 Lleiafrif Ethnig Du (0.35%), Cymysg 1 (Lleiafrif Ethnig Du a Gwyn) (0.35%) Iaith: Dim wedi ei nodi Arall: 72 heb anabledd (73.5%), 26 gydag anabledd (29.5%)	Deilliannau: Graddfa Sgorio Canlyniad Plentyn Dadansoddiad: Atchweliad aml-lefel Hysbysydd: Myfyriwr, Rhiant/gofalwr, Athro Cyfnod dilyniant: Dim	Effeithiolrwydd: Mae cwnsela mewn ysgolion sy'n ymgorffori adborth systematig drwy'r CPMS yn gysylltiedig â gostyngiadau mawr mewn trallod seicolegol i blant sy'n profi anawsterau cymdeithasol, emosiynol ac ymddygiad ES Graddfa Sgorio Canlyniad Plentyn (CORS-child) = 1.49 (95% CI = 1.29 – 1.69) Model terfynol: mwy o newid ar y Raddfa Sgorio Canlyniad Plentyn o'r gwaelodlin i'r diweddbywynt yn gysylltiedig â sgorau gwaelodlin is y Raddfa Sgorio Canlyniad Plentyn, oedran hŷn, presenoldeb anabledd a mwy o sesiynau. Yn ogystal, roedd plant a dderbyniodd ddulliau CBT fel rhan o'u hymyrraeth wedi gwella mwy, er bod yr effaith hon wedi lleihau wrth i blant gael mwy o sesiynau.	Cryfderau a Chyfyngiadau yr Awdur: Dim data rheoli; lefelau bach i gymedrol o ddibynadwyedd rhyngdraddol ar fesurau; diffyg data ar ddiagnosis clinigol; gogwyddo data cynradd ac eilaidd ar y diweddbywynt; diffyg cyfranogwyr o gefndiroedd lleiafrifoedd ethnig Cyllid: Dim wedi ei nodi Gwrthdaro Buddiannau: Defnyddir PCOMS gan Barnardo's ac mae dau o'r awduron yn gysylltiedig â Barnardo's
--	---	--	---	--	--

Manylion yr Astudiaeth	Ymyrraeth (a chymharydd)	Cyfranogwyr	Deilliannau a Dilyniant	Canlyniadau	Cryfderau a Chyfyngiadau
	Meini prawf eithrio: Dim wedi ei nodi				

Awdur, blwyddyn: Cooper, 2014 Amcan: Mabwysiadu asesiad canlyniadau wythnosol o fewn rhwydwaith ymchwil ymarfer bach; gwerthuso'r newidiadau sy'n gysylltiedig â SBHC; archwilio rhagfynegyddion newid mewn SBHC ar lefel unigol ac ysgol Dyluniad yr Astudiaeth: Cyn ac ar ôl Ardal: Yr Alban Yddiadau casglu data: 2009 – 2010	Disgrifiad o'r Gwasanaeth Cwnsela: SBHC yn cael ei ddarparu fel rhan o raglen darparu gwasanaeth sengl. Gwneir yr atgyfeiriadau gan staff yr ysgol, hunanatgyfeirio, rhieni/gofalwyr, neu ffrindiau. Nid oes angen caniatâd rhieni. Un cwnselydd i bob ysgol. Dim cyfyngiad penodol ar nifer y sesiynau; cymedr oedd 5 sesiwn. Cwblhawyd YP-CORE ym mhob sesiwn Lleoliad: Ysgol uwchradd Asiant cyflenwi: Cwnselwyr ysgol - (n = 8) cymwys, wedi'u hyfforddi i lefel diploma mewn therapi dyneiddiol, wedi derbyn hyfforddiant mewn SBHC, ac yn cael eu goruchwyllo'n rheolaidd Cymharydd: Dim Meini prawf cynhwysiant: Myfyrwyr a oedd wedi dechrau, ac wedi cwblhau, cyfnod o gwnsela rhwng Awst 2009 a Gorffennaf 2010; wedi mynychu mwy nag un sesiwn; dim ond y cyfnodau cyntaf o gwnsela a ddefnyddiwyd Meini prawf eithrio: Myfyrwyr gyda data coll. Myfyrwyr gyda sgorau gwaelodlin YP-CORE wedi'u cwblhau ar ôl ail sesiwn	Maint y sampl: 256 Cyfranogwyr: Myfyrwyr Oed: 11 – 17 oed, cymedr 13.69 Rhyw: 153 Benyw, 103 Gwryw Ethnigrwydd: Dim wedi ei nodi Iaith: Dim wedi ei nodi	Deilliannau: YP-CORE Dadansoddiad: Cohen's d, Atchweliad aml-lefel Hysbysydd: Myfyriwr, Cwnselydd, Awdurdod Addysg Lleol (AALI) Cyfnod dilyniant: Dim	Effeithiolrwydd: Gostyngiad sylweddol yn YP-CORE o 9.19 (sd 6.19) pwynt (t (255) = 19.38, p < .001) yn nodi maint effaith fawr (d) o 1.26 (95% CI = 1.06–1.46). Dadansoddiad Atchweliad aml-lefel: dim ond 1.8% o gyfanswm yr amrywiad mewn sgôr diweddbwynt a gyfrifwyd ar lefel ysgol. Roedd lefel sylfaenol o drallod yn cyfrif am tua 15.0% o amrywiant unigol mewn sgorau diweddbwynt. Roedd rhyngweithio sylweddol rhwng sgorau gwaelodlin a blwyddyn ysgol (cymhareb –2LL = 3.41, p = .06), fel bod sgorau gwaelodlin uwch yn fwy tebygol o arwain at sgorau diweddbwynt uwch i fyfyrwyr hŷn. Roedd y model terfynol ar gyfer sgorau diweddbwynt yn cyfrif am tua 26% o gyfanswm yr amrywiant yn y newidyn dibynnol. Diweddbwynt YP-CORE = 8.46 + (.27*Gwaelodlin YPCORE) + 1.27 (os yw'n fenyw) + (.53*Blwyddyn ysgol) – (.05*Cyfradd presenoldeb) – 2.47 (os wedi cael profedigaeth) + .07* (Sgôr Gwaelodlin YP-CORE*Blwyddyn ysgol) Ffactorau cyd-destunol ehangach: Nid oedd cwnselwyr a oedd yn ymgysylltu â rhwydwaith ymchwil ymarfer ac yn casglu data canlyniadau wythnosol yn cael effaith negyddol ar effeithiolrwydd.	Cryfderau a Chyfyngiadau yr Awdur: Diffyg data rheoli; dim monitro nac archwilio arfer; nid oedd cleientiaid a oedd â phroblemau'n cael eu hasesu'n ffurfiol; effeithiau ysgol a chwnselydd wedi eu cymysgu; cyfraddau ymateb heb fod yn gyfwerth ar draws ysgolion; gallai cwblhau YP-CORE ym mhob sesiwn fod wedi bod o fudd therapiwtig Cyllid: Dim wedi ei nodi Gwrthdaro Buddiannau: Dim
--	--	--	---	--	---

Awdur, blwyddyn: Cooper, 2019; van Rijn, 2018 Amcan: Gwerthuso derbynioldeb, canlyniadau rhagarweiniol a phrofiadau cleientiaid o ymyrraeth sy'n cyfuno meddalwedd digidol, seiliedig ar rithffurf gyda chwswela dyneiddiol Dyluniad yr Astudiaeth: Cyn ac ar ôl, Ansoddol Ardal: Dim wedi ei nodi Dyddiadau casglu data: 2015 – 2016	Disgrifiad o'r Gwasanaeth Cwnsela: Offeryn therapiwtig sy'n seiliedig ar rithffurf yw ProReal sy'n galluogi darluniad gweledol o fyd mewnol a phrofiadau'r cleient. Mae cleientiaid, gyda chefnogaeth yr hwylusydd, yn llenwi eu tirwedd â phobl ('rithffurfiau') a symbolau ('props') i helpu i greu darluniad gweledol o sut maent yn canfod sefyllfa. Roedd cwnsela seiliedig ar rithffurf gan ddefnyddio ProReal yn digwydd yn wythnosol mewn ysgolion. Roedd y sesiynau yn para tua 50-60 munud. Defnyddiodd Cwnswelwyr ddull SBHC; cawsant hyfforddiant gan ProReal a defnyddio llawlyfr ProReal. Y cyfnodau therapi oedd 2 i 10 sesiwn (4 i 10 ansoddol, cymedr o 4.7). Roedd angen caniatâd rhiant Lleoliad: Ysgol uwchradd Asiant cyflenwi: Cwnswelwyr - profiad proffesiynol cyfartalog o 6.5 mlynedd. Hyfforddwyd mewn cwnsela dyneiddiol neu integredig, a gweithio gyda phobl ifanc Cymharydd: Dim Meini prawf cynhwysiant: 12-18 oed; â chymhelliad i fynychu cwnsela; gallu cydsynio a >85% presenoldeb ysgol	Maint y sampl: 54 Cyn ac ar ôl, 29 Ansoddol Cyfranogwyr: Myfyrwyr Oed: 11 – 18 oed, cymedr 14.2 Rhyw: Meintiol: 31 Benyw (57.4%), 23 Gwryw (42.6%). Oed cymedr ansoddol = 14.6 Ethnigrwydd: Meintiol: 8 Gwyn Prydeinig (14.8%), 26 Prydeinig Arall (48.1%), 7 Cymysg (13%), 3 Asiaidd (5.6%), 3 Affricanaidd (5.6%), 1 Gwyddelig (1.9%), 4 Caribiaidd (7.4%), 2 Du Arall (3.7%) Ansoddol = 21 Cefndir Lleiafrifoedd Ethnig (75%) Iaith: Dim wedi ei nodi Arall: 4 gydag anabledd (7.4%), 11 o gleientiaid presennol, 29 o gleientiaid newydd	Deilliannau: YP-CORE, Ffactor 'boddhad â gofal' ESQ Dadansoddiad: Cohen's d, Profion-t, Dadansoddiad amrywiant, modelu aml-lefel, Dadansoddiad thematig Hysbysydd: Myfyriwr Cyfnod dilyniant: Dim	Effeithiolrwydd: Gostyngodd sgôr cymedrig YP-CORE yn sylweddol o 16.2 i 12.4 ($t = 3.4$, $p = .001$) gyda maint effaith o 0.41: yn yr ystod fach i ganolig. Ar gyfer cleientiaid newydd yn unig, gostyngodd YP-CORE o 16.3 (SD = 9.5) i 11.3 (SD = 9.8) ($t = 3.9$, $p < .001$), maint effaith cymedrol o 0.53, ond ni ddangosodd y cleientiaid presennol unrhyw newid sylweddol ($t = -0.4$ $p = .71$). Tueddiadau i fechgyn gael canlyniadau gwell na merched ($t = 1.78$, $p = .08$), ar gyfer gwahaniaethau sylweddol ar draws ysgolion ($F = 2.0$, $p = .07$) ac ar gyfer cysylltiad rhwng canlyniadau a'r amser a dreuliwyd gan gwnswelwyr wedi mewngofnodi i ProReal ar gyfer hyfforddiant neu ymarfer ($\chi^2 = 3.6$, $p = .06$). Gweithredu: Roedd meddalwedd digidol yn arbennig o ddeniadol i rai cleientiaid, a oedd yn meddwl y byddai'n ei gwneud hi'n haws mynegi eu hunain. Derbynioldeb: Roedd merched yn fwy tebygol o lawer o dynnu'n ôl (25.9% o'i gymharu â 4.5% yn y drefn honno, $\chi^2 = 4.06$, $p = .04$). Roedd bechgyn gryn dipyn yn fwy bodlon (ESQ) na merched (cymedr gwrywaidd = 17.1, cymedr benywaidd = 15.6, $t = 2.2$, $p = .04$, $d = 0.71$). Boddhad yn gysylltiedig â'r amser a dreuliwyd gan gwnswelwyr wedi mewngofnodi i ProReal ar gyfer hyfforddiant neu ymarfer ($\chi^2 = 9.7$, $p = .002$). Dywedodd pob cleient fod cwnsela yn ddefnyddiol, ond nid oedd yr elfen rithffurf yn	Cryfderau a Chyfyngiadau yr Awdur: Meintiol: Dim data gan yr ysgol, rhiant na therapydd; maint bychan y sampl; profion lluosog gyda gwerth p hael; cynnwys cleientiaid presennol, lle gallai'r newid therapiwtig fod wedi digwydd eisoes; profiad cyfyngedig o feddalwedd gan gwnswelwyr a phob un ohonynt yn newydd i gwnsela seiliedig ar rithffurf; dim rheolaeth na dilyniant; aneglur a oedd y gweithredu'n amrywio ar draws ysgolion; Ansoddol: dim ond 53% o'r rhai a dderbyniodd ymyrraeth oedd wedi'u cynnwys; roedd y rhan fwyaf o'r cyfranogwyr wedi'u lleoli mewn ysgolion mewn dinasoedd mawr; cyfweiliad ôl-therapi sengl gyda phob cyfranogwr Cyllid: Gofal Iechyd SBRI (GIG) Gwrthdaro Buddiannau: Dim wedi ei nodi ar gyfer y papur meintiol. Nododd y papur ansoddol mai ProReal a ddarparodd y feddalwedd a chefnogi'r prosiect.
---	---	--	---	--	---

Manylion yr Astudiaeth	Ymyrraeth (a chymharydd)	Cyfranogwyr	Deilliannau a Dilyniant	Canlyniadau	Cryfderau a Chyfyngiadau
	Meini prawf eithrio: Mewn perygl o niwed arwyddocaol i'r hunan neu i eraill; ymwneud ag asiantaethau iechyd meddwl eraill a bwriadu/yn debygol o symud ysgol yn ystod cyfnod yr astudiaeth			ddefnyddiol i bob un. Cyfeiriodd cleientiaid a oedd yn gwerthfawrogi darluniad gweledol, hunanddibyniaeth, cyfeiriad a strwythur at werth y feddalwedd. Roedd y feddalwedd yn gweithio ar y cyd â'r berthynas gwnsela. Roedd rhai myfyrwyr yn meddwl bod y feddalwedd yn gyfyngedig ac nad oedd yn cynnwys y math o ddelweddau a'r cyfleoedd a geir mewn gemau digidol presennol. Roedd rhai myfyrwyr yn gweld y feddalwedd yn heriol o ran cyfathrebu â chwnselwyr.	

Awdur, blwyddyn: Cooper, 2021; Stafford, 2018 Treial ETHOS Amcan: Cwblhau treial effeithiolrwydd a chost-effeithiolrwydd o gwnsela SBHC ar gyfer trallod seicolegol mewn pobl ifanc Dyluniad yr Astudiaeth: Hap-dreial rheoledig Ardal: Lloegr Dyddiadau casglu data: 2016 – 2019	Disgrifiad o'r Gwasanaeth Cwnsela: Cwnsela dyneiddiol yn yr ysgol gan ddefnyddio Graddfa Sgorio Deilliannau ym mhob sesiwn. Sesiynau unigol, wyneb yn wyneb 45-60 munud. Sesiynau wythnosol, am hyd at 10 wythnos. Darparwyd llawlyfr SBHC Lleoliad: Ysgol uwchradd Asiant cyflenwi: Cwnselywr - Roedd gan bob cwnselydd gymhwyster lefel diploma, 4 diwrnod o hyfforddiant mewn SBHC, 1 diwrnod o hyfforddiant mewn protocol ymchwil, derbyn goruchwyliaeth glinigol 1-2-1 trwy gydol y treial Cymharydd: Gofal bugeiliol fel arfer (PCAU) gan gynnwys cymorth dysgu ac ymddygiad, athrawon dosbarth, rheolwyr gofal bugeiliol, penaethiaid blwyddyn, atgyfeirio at arbenigwyr yn y gymuned Meini prawf cynhwysiant: 13 – 16 oed; symptomau emosiynol lefelau cymedrol i ddifrifol; oedran darllen amcangyfrifedig o 13 oed o leiaf; eisiau cymryd rhan mewn cwnsela; presenoldeb ysgol o 85% neu uwch; ddim yn cael ymyriad therapiwtig arall ar hyn o bryd; gallu deall mesurau deilliannau	Maint y sampl: 329 Cyfranogwyr: Myfyrwyr Oed: Cymedr 13.7 Rhyw: Benyw 256 (77.8%), Gwryw 69 (21%); Arall 4 (1.2%) Ethnigrwydd: Gwyn 178 (54.1%), 31 Asiaidd/Asiaidd Prydeinig (9.4%), 57 Affricanaidd/Caribiaidd/Du (17.3%), 52 Cymysg (15.8) 9 Arall (2.7%) Iaith: Dim wedi ei nodi Arall: 278 heb anabledd (84.5%), 45 gydag anabledd (13.7%)	Deilliannau: YP-CORE Dadansoddiad: Model effeithiau cymysg llinol gyda grŵp ar hap (effaith sefydlog), Gwaelodlin YP-CORE (effaith sefydlog) ac Ysgol (effaith ar hap) Hysbysydd: Myfyriwr Cyfnod dilyniant: 6-wythnos, 12-wythnos, 24-wythnos	Effeithiolrwydd: Yn seiliedig ar y dull diwethaf o arsylwi a gariwyd ymlaen, y sgorau 12 wythnos oedd 16.41 (7.59) ar gyfer y grŵp SBHC ynghyd â PCAU a 18.34 (7.84) ar gyfer y grŵp PCAU. Dangosodd y dadansoddiad cynradd wahaniaeth rhwng grwpiau o 1.87 pwynt YPCORE (95% CI 0.37–3.36) o blaid SBHC ynghyd â PCAU ($p=0.015$). Maint yr effaith oedd 0.25 (0.03–0.47). Yn y dadansoddiad model effaith gymysg, nid oedd effaith yr ysgol ar ddeiliant yn arwyddocaol. YP-CORE 6 wythnos: ES = 0.36 ($p = 0.0004$); YP-CORE 24 wythnos: ES = 0.26 ($p = 0.021$)	Cryfderau a Chfyngiadau yr Awdur: Eithriwyd mynychwyr ysgol gwael a'r rhai mewn perygl difrifol o niwed o'r astudiaeth, sy'n cyfyngu ar gyffredinol; absenoldeb data ar nifer yr achosion a eithriwyd yn y rhag-sgrinio; mesurau hunanadrodd yn bennaf; yn methu 'dallu' cyfranogwyr i ymyrraeth; amrywioldeb yn y math o ofal bugeiliol a ddarperir; dim rheolaeth weithredol; dim cytundeb ar faint effeithiau clinigol arwyddocaol yn y llenyddiaeth berthnasol; dim cytundeb ar Flynyddoedd Bywyd wedi'u Haddasu yn ôl Ansawdd ym maes iechyd meddwl plant Cyllid: Cyngor Ymchwil Economaidd a Chymdeithasol (ESRC), Prifysgol Roehampton, BACP, Sefydliad Metanoia Gwrthdaro Buddiannau: Dau awdur yn derbyn ffioedd gan BACP y tu allan i'r astudiaeth hon. Un awdur yn ymwneud â datblygiad YP-CORE
--	---	---	--	---	--

Manylion yr Astudiaeth	Ymyrraeth (a chymharydd)	Cyfranogwyr	Deilliannau a Dilyniant	Canlyniadau	Cryfderau a Chyfyngiadau
	Meini prawf eithrio: Ysgolion sydd â darpariaeth cwnsela ar hyn o bryd; glasged oedd yn methu rhoi caniatâd gwybodus; rhiant/gofalwr ddim yn fodlon cydsynio; bwriadu gadael yr ysgol; mewn perygl o niwed difrifol i'r hunan neu i eraill				

Awdur, blwyddyn: Daniunaite, 2015 Amcan: Darparu tystiolaeth ar ganlyniad cwnsela mewn ysgolion cynradd ac ymchwilio i ystod o ragfynegwyr canlyniadau ar lefel unigol ac ysgol Dyluniad yr Astudiaeth: Cyn ac ar ôl Ardal: DU Dyddiadau casglu data: 2009 – 2011	Disgrifiad o'r Gwasanaeth Cwnsela: Therapi Place2Be (P2B) sy'n seiliedig ar chwarae. Atgyfeiriadau gan athrawon, rhieni, a hunanatgyfeirio, yna asesiad gan reolwr prosiect ysgol P2B. Ymyrraeth integreiddiol yw therapi unigol, sy'n tynnu ar ystod o gyfeiriadau therapiwtig, yn bennaf rhai seico-ddeinamig, person-ganolog a systemig. Yn canolbwyntio ar ddefnyddio chwarae a gweithgareddau creadigol. Mae therapyddion yn cael eu goruchwyllo'n rheolaidd. Mae therapi yn para am dymor i flwyddyn, mae angen caniatâd rhieni Lleoliad: Ysgol gynradd Asiant cyflenwi: Cwnselydd – gwirfoddolwyr a oedd naill ai'n hyfforddeion neu'n raddedigion ar gyrsiau cwnsela neu seicotherapi, neu wirfoddolwyr a hyfforddwyd mewn P2B Cymharydd: Dim Meini prawf cynhwysiant: Plant a atgyfeiriwyd at P2B mewn ysgolion astudio ac oedd yn cael cwnsela; derbyn ymyrraeth un-i-un, 4–12 oed, data ar gael ar gyfer SDQ, oedran a rhyw Meini prawf eithrio: therapi grŵp wedi ei aseinio neu therapi	Maint y sampl: 3222 Cyfranogwyr: Myfyrwyr Oed: 4 – 12 oed, cymedr 8.2 Rhyw: 41.9% Benyw, 58.1% Gwryw Ethnigrwydd: 2144 Gwyn (66.5%), 1967 Lleiafrif Ethnig Du (33.1%) Iaith: 2869 Saesneg yn unig (85.9%), 444 Dwyieithog (13.8%) Arall: 308 anabl (9.6%), 1747 anghenion addysgol arbennig (AAA) (54.2%), 189 Derbyn gofal (5.9%), 1615 Prydau Ysgol Am Ddim (50.1%), 375 Cynllun Amddiffyn Plant (11.6%) Ysgolion: Ofsted angen gwelliant 42.7%; Prydau Ysgol Am Ddim >50% 6.7%	Deilliannau: Cyfanswm Anawsterau SDQ Dadansoddiad: Prawf-t dibynnol, Cohen's d, modelu aml-lefel Hysbysydd: Athro Cyfnod dilyniant: Dim	Effeithiolrwydd: Gostyngodd sgôr cymedrig SDQ-TD o 16.10 (SD = 7.05) i 12.73 (SD = 7.17). Roedd hyn yn ostyngiad sylweddol o 3.37 pwynt (95% CI = 3.13–3.60: t [3,221] = 27.89, p < .001). Maint yr effaith gwaelodlin-i-ddiweddbwynt oedd 48. Rhagfynegwyr arwyddocaol: Roedd yr ysgolion a fynychwyd (Model B) a'r sgôr sylfaenol (Model C) ill dau wedi cynyddu ffit y model yn sylweddol. Canfu model terfynol (D) fod newidynnau lefel unigol yn gysylltiedig â gwelliant fel a ganlyn: sgôr gwaelodlin (lefelau uwch o drallod ar y gwaelodlin yn gysylltiedig â lefelau uwch o welliant), rhyw (bod yn fenyw = gwelliant uwch), iaith (bod yn ddwyieithog = gwelliant uwch), ac AAA (cynyddu AAA = gwelliant is). Roedd y model hwn yn cyfrif am 55.9% o'r amrywiad yn y sgorau newid. Fodd bynnag, nid yw hyn ond 1.9% y tu hwnt i'r amrywiad y rhoddwyd cyfrif amdano ym Model C (54%), sy'n dangos mai dim ond cyfraniad bach y mae'r rhagfynegwyr lefel unigol yn ei wneud tuag at newid, uwchlaw a thu hwnt i'r sgorau gwaelodlin.	Cryfderau a Chyfngiadau yr Awdur: Dim grŵp rheoli na hapnodi; dim data ansoddol; dim data gan fyfyrwyr na rhieni; ~25% o'r data ar goll yn y diweddbwynt; dim archwiliad ymarfer Cyllid: Dim wedi ei nodi Gwrthdaro Buddiannau: Mae un awdur yn gweithio i P2B. Mae dau awdur yn hyrwyddwyr cwnsela i blant
---	--	---	---	---	---

Manylion yr Astudiaeth	Ymyrraeth (a chymharydd)	Cyfranogwyr	Deilliannau a Dilyniant	Canlyniadau	Cryfderau a Chyfyngiadau
	anhysbys; data SDQ ar goll; data demograffig neu wasanaeth ar goll / anghywir; ystod oedran y tu allan i'r ystod 4-12 oed				
Awdur, blwyddyn: Duffy, 2021 Amcan: Penderfynu ar dderbynioldeb, dichonoldeb ac effeithiolrwydd rhagarweiniol Seicotherapi Rhyngbersonol ar Ddelwedd Corff Dyluniad yr Astudiaeth: Cyn ac ar ôl, Ansoddol Ardal: Yr Alban Dyddiadau casglu data: Dim wedi ei nodi	Disgrifiad o'r gwasanaeth cwnsela: Asesiad unigol cyn-grŵp 90 munud, ac wyth (90 munud) i ddeg (60 munud) o sesiynau grŵp wythnosol. Mae pob grŵp yn cynnwys 6 i 10 o ddisgyblion ac yn cael ei gyflwyno yn yr ysgol gan ddau hwylusydd. Datblygu a graddio nodau triniaeth unigol cyn, hanner ffordd, ac ar ôl ymyrraeth gan ddefnyddio'r Offeryn Deilliant Seiliedig ar Nodau Lleoliad: Ysgol uwchradd Asiant cyflenwi: Seicolegydd clinigol Cymharydd: Dim Meini prawf cynhwysiant: 11-18 oed; rhuglder Saesneg; hunan-nodi fel rhywun sydd ag anfoddlonrwydd corff dyrchafedig Meini prawf eithrio: Bodloni meini prawf DSM-V ar gyfer anhwylder bwyta neu anabledd deallusol	Maint y sampl: 18 Cyfranogwyr: Myfyrwyr Oed: 11-13 oed, cymedr 12.4 Rhyw: 14 Benyw (78%), 4 Gwryw (22%) Ethnigrwydd: 14 Gwyn (78%), 1 Asiaidd (6%), 1 Cymysg Ethnigrwydd (6%), 2 Arall (11%) Iaith: Dim wedi ei nodi	Deilliannau: Is-raddfeydd Pwysau ac Edrychiad Graddfa Parch y Corff ar gyfer Oedolion a'r Glasoed, holiadur boddhad triniaeth Dadansoddiad: Profion-t sampl mewn parau, modelau effeithiau cymysg, Dadansoddiad thematig Hysbysydd: Myfyriwr Cyfnod dilyniant: Diwedd therapi (8-10 wythnos)	Effeithiolrwydd: Roedd gwelliannau sylweddol yn nelwedd y corff o'r cam cyn-ymyrraeth i ôl-ymyrraeth, gyda maint effaith ganolig ($t(16) = -2.18$, $p = 0.05$, $dz = 0.53$). Dangosodd modelau effeithiau cymysg a oedd yn archwilio newid sesiwn-wrth-sesiwn mewn delwedd corff gynnydd wythnosol sylweddol mewn delwedd corff dros y cyfnod ymyrraeth yn y ddau grŵp triniaeth (Grŵp 1, $b = 0.09$ [0.02], $p < 0.002$; Grŵp 2, $b = 0.13$ [0.03], $p < 0.001$). Gweithredu: Roedd preifatrwydd y lleoliad therapi yn bwysig, ynghyd ag amseriad y sesiynau mewn perthynas â'r diwrnod ysgol. Derbynioldeb: Dywedodd 94% fod y grŵp yn 'eithaf defnyddiol' neu'n 'ddefnyddiol iawn'. Dywedodd 100% eu bod yn teimlo naill ai'n niwtral neu'n gadarnhaol yn y grŵp a oedd yn cael ei gynnal yn yr ysgol. Roedd y rhan fwyaf yn hoffi amgylchedd cefnogol y grŵp, er bod rhai yn ei chael hi'n anodd rhannu mewn grŵp. Roeddent yn hoffi chwarae rôl a rhyngweithio. Teimlai myfyrwyr fod eu hymwybyddiaeth a'u sgiliau ymdopi wedi gwella.	Cryfderau a Chyfyngiadau yr Awdur: maint bychan y sampl; diffyg dilyniant hirdymor; diffyg cyfranogiad rhieni Cyllid: Grant Menter Arloesedd Prifysgol Caeredin Gwrthdaro Buddiannau: Dim

Awdur, blwyddyn: Duncan, 2020 Amcan: Gwerthuso canlyniadau cwnsela yn y Sector Gwirfoddol a Chymunedol yn Lloegr Dyluniad yr Astudiaeth: Cyn ac ar ôl Ardal: Lloegr Dyddiadau casglu data: 2014 - 2016	Disgrifiad o'r Gwasanaeth Cwnsela: Mae Gwasanaethau Gwybodaeth, Cyngor a Chwnsela Ieuencid (YIACS) fel arfer yn gweithio gyda phobl ifanc 11-25 oed. Mae'r cymorth sydd ar gael fel arfer yn cynnwys gwybodaeth, cwnsela, cymorth emosïynol, mynediad i glinigau iechyd, a chynghor ac eiriolaeth. Mae Cwnselwyr yn ymarfer amrywiaeth o gyfeiriadau therapiwtig gan gynnwys cwnsela sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn, darparu cwnsela dyneiddiol, a therapiau gwybyddol neu seicodynamig. Roedd Cwnselwyr yn gweithio ar sail unigol, wyneb yn wyneb. Roeddent fel arfer yn gweithio gyda chleientiaid yn wythnosol. Nifer cyfartalog y sesiynau a fynychwyd oedd ~5 Lleoliad: Cymuned (YIACS) Asiant cyflenwi: Cwnselwyr - cymwys i lefel diploma o leiaf Cymharydd: Dim Meini prawf cynhwysiant: Atgyfeirio at gwnsela mewn YIAC cyfranogol; y gallu i roi caniatâd gwybodus Meini prawf eithrio: Y tu allan i'r ystod oedran 11-25 oed; dim data dilynol; mesur deilliant ddim yn hysbys; achos yn dal ar agor (CORE-10 ac YP-CORE yn unig)	Maint y sampl: 2144 Cyfranogwyr: Pobl Ifanc Oed: 11 – 25 oed, cymedr 18.2 Rhyw: Benyw 134 (64.6%), Gwryw 638 (29.8%), Trawsrywiol 1 (0.0%) Ethnigrwydd: 1047 Gwyn Prydeinig (48.8%), 311 Du/Du Prydeinig (14.5%), 176 Cymysg Ethnigrwydd (5.9%), 109 Gwyn Arall (5.1%), 55 Cefndir arall (2.6%) Iaith: Dim wedi ei nodi	Deilliannau: YP-CORE, CORE-10, ESQ Dadansoddiad: Mesurau ailadroddus profion-t, Maint yr effaith, dadansoddiadau cymedrol Hysbysydd: Cleient, Cwnselydd Cyfnod dilyniant: Dim	Effeithiolrwydd: YP-CORE: Sgôr cyn-therapi cymedr oedd 20.9 (SD = 7.6), a sgôr ôl-therapi cymedr oedd 15.8 (SD = 8.8), gostyngiad sylweddol, $t(451) = 13.6$, $p < .001$, gwahaniaeth cymedr = 5.2 (SD = 8.1, 95% CI: 4.4, 5.90). Maint effaith Cohen's d oedd 0.64, effaith ganolog. Dangosodd 130 (37.2%) welliant dibynadwy. Bechgyn yn fwy tebygol na merched o ddangos newid clinigol arwyddocaol (43.8% a 33.6%) ac o ddangos gwelliant dibynadwy (41.7% a 35.6%). CORE-10: Sgôr cyn-therapi cymedr oedd 21.5 (SD = 7.4), a sgôr ôl-therapi cymedr oedd 14.9 (SD = 8.6), gostyngiad sylweddol, $t(788) = 22.4$, $p < .001$, gwahaniaeth cymedr = 6.5 (SD = 8.2, 95% CI: 5.96, 7.11). Maint effaith Cohen's d = 0.80 (mawr). 52.2% (n=412) yn dangos gwelliant dibynadwy. Derbynioldeb: Sgôr cymedr (sd) 'boddhad â gofal' 17.26 (1.76); ystod = 0–18.	Cryfderau a Chyfyngiadau yr Awdur: Dim gnŵp rheoli; dim dilyniant; cysondeb ac ansawdd gweithredu yn aneglur oherwydd model hyfforddi 'rhaeadru' ar gyfer cwnselwyr; dim mesur o ansawdd cwnsela neu ffyddlondeb; cyfraddau cwblhau data 60-65%; dyluniad astudiaeth naturioladd yn galluogi adlewyrchiad cywir o arfer bob dydd Cyllid: Dim wedi ei nodi Gwrthdaro Buddiannau: Dim
--	---	---	---	--	---

Awdur, blwyddyn: Evans, 2019 Amcan: Deall cyd-destun ysgol o hunan-niweidio ymhlith y glasoed, gan gynnwys y ddarpariaeth bresennol o atal neu ymyrryd, rhwystrau rhag gweithredu, a derbynioldeb gwahanol ddulliau Dyluniad yr Astudiaeth: Trawstoriadol Ardal: Cymru, Lloegr Dyddiadau casglu data: 2016	Disgrifiad o'r Gwasanaeth Cwnsela: Amherthnasol Lleoliad: Ysgol uwchradd Asiant cyflenwi: Dim wedi ei nodi Cymharydd: Dim Meini prawf cynhwysiant: Ysgolion uwchradd a ariennir gan y wladwriaeth yng Nghymru, Gwlad yr Haf a Dyfnaint Meini prawf eithrio: Dim wedi ei nodi	Maint y sampl: 222 o ysgolion Cyfranogwyr: Athrawon a Chwnselwyr. Oed: Dim wedi ei nodi Rhyw: Dim wedi ei nodi Ethnigrwydd: Dim wedi ei nodi Iaith: Saesneg, Cymraeg	Deilliannau: Y ddarpariaeth bresennol o atal ac ymyrryd mewn hunan-niwed ymhlith y glasoed, rhwystrau rhag cyflawni, ac anghenion y dyfodol Dadansoddiad: Dadansoddiad disgrifiadol Hysbysydd: aelodau o staff sydd â gwybodaeth gyfredol am atal ac ymyrryd mewn hunan-niwed Cyfnod dilyniant: Amherthnasol	Gweithredu: Mae ysgolion yn tueddu i ganolbwyntio ar ymyrraeth ddangosol yn hytrach nag atal, gan ddibynnu'n bennaf ar uwchgyfeirio achosion o hunan-niwed i arbenigwyr mewnol neu allanol, yn enwedig CAMHS a chwnselwyr ysgol.. Derbynioldeb: Cyfeiriodd ysgolion at gwnselwyr a darpariaethau iechyd arbenigol fel y rhai mwyaf addas i fynd i'r afael â hunan-niwed ymhlith y glasoed. Ffactorau cyd-destunol ehangach: Mae mynediad cyfyngedig at weithwyr iechyd meddwl proffesiynol yn broblematig oherwydd y ddarpariaeth amrywiol o hyfforddiant staff. Dim ond ychydig dros hanner yr ymatebwyr a nododd fod staff wedi cael hyfforddiant penodol ar hunan-niwed ymhlith y glasoed, er iddo gael ei nodi fel un o'r darpariaethau mwyaf defnyddiol. Nodwyd diffyg hyfforddiant fel un o'r rhwystrau mwyaf arwyddocaol i fynd i'r afael â'r broblem yn effeithiol. Nodwyd hyfforddiant staff hefyd fel darpariaeth y mae ysgolion eisiau ei chynyddu. Roedd y prif rwystrau i atal ac ymyrryd mewn hunan-niwed yn ymwneud â diffyg adnoddau a diffyg amser, yn enwedig amser o fewn y cwricwlwm.	Cryfderau a Chyfyngiadau yr Awdur: Gwahaniaethau mewn nodweddion sampl o'i gymharu â chyfartaleddau cenedlaethol o ran amddifadedd, cyrhaeddiad academaidd, a maint ysgol; cynrychioldeb yn gyfyngedig yng Nghymru gan fod ysgolion yn cael eu dewis gan aelodau SHRN a oedd â diddordeb eisoes mewn ymchwil, o'i gymharu â Lloegr lle casglwyd data o un rhanbarth daearyddol; addaswyd strwythur y cwestiynau ynghylch blaenoriaethau iechyd ysgolion ar draws dau safle (ar-lein yn erbyn ar bapur); y gallu i gymharu ar draws ymatebwyr wedi'i gyfyngu oherwydd diffyg safoni'r gweithwyr proffesiynol a ymatebodd; gofynnodd yr arolwg am atal ac ymyrryd yn yr un cwestiynau. Cyllid: Cronfa Cyflymydd GW4, cyllid DECIPHer (Sefydliad Prydeinig y Galon, Ymchwil Canser DU, ESRC, Cyngor Ymchwil Feddygol, Llywodraeth Cymru, ac Ymddiriedolaeth Wellcome)
--	--	--	--	---	--

Manylion yr Astudiaeth	Ymyrraeth (a chymharydd)	Cyfranogwyr	Deilliannau a Dilyniant	Canlyniadau	Cryfderau a Chyfyngiadau
					Gwrthdaro Buddiannau: Dim
Awdur, blwyddyn: Farouk, 2020 Amcan: Disgrifio sut y gall cwnsela naratif gefnogi pobl ifanc yn yr ysgol; nodi themâu yn naratifau myfyrwyr oedd yn ffocws i'r ymyrraeth; amlygu heriau a chyfyngiadau'r ymyrraeth Dyluniad yr Astudiaeth: Cyn ac ar ôl, Ansoddol Ardal: Lloegr Dyddiadau casglu data: 2015 – 2017	Disgrifiad o'r Gwasanaeth Cwnsela: Cwnsela naratif ar gyfer y glasod oedd mewn perygl o gael eu gwahardd Lleoliad: Ysgol uwchradd Asiant cyflenwi: Seicolegydd addysg a chyn-weithiwr ieuenctid a gyflogir fel darlithydd prifysgol Cymharydd: Dim Meini prawf cynhwysiant: Ymddygiad heriol a'r risg o waharddiad parhaol o'r ysgol pe na bai eu hymddygiad yn gwella Meini prawf eithrio: Dim wedi ei nodi	Maint y sampl: 11 Cyfranogwyr: Myfyrwyr Oed: 13-14 oed Rhyw: 2 Benyw, 9 Gwryw Ethnigrwydd: Dim wedi ei nodi Iaith: Saesneg Arall: Pawb wedi eu geni yn Lloegr; dau gyda rhieni a ddaeth i Lundain fel ffoaduriaid o Ddwyrain Ewrop a'r Dwyrain Canol	Deilliannau: Holiadur Ymgysylltu Myfyriwr Dadansoddiad: Cynnydd mewn pwyntiau, Dadansoddiad thematig Hysbysydd: Myfyrwyr Cyfnod dilyniant: Dim	Effeithiolrwydd Gwelliant mewn ymgysylltiad ymddygiadol myfyrwyr gyda chynnydd cyfartalog o 2.2 pwynt ar y raddfa pum pwynt. Ar y raddfa hunan-adrodd, gwnaeth cyfranogwyr lai o gynnydd ar y graddfeydd ymgysylltu gwybyddol ac ymgysylltu affeithiol, gyda chynnydd cyfartalog o 1.1 pwynt. Derbynioldeb: Roedd myfyrwyr yn cael trafferth gyda'r lefel o annibyniaeth a hunangynhaliad a ddisgwyli'r ganddynt yn yr ysgol a'r graddau yr oeddent yn agored i ddylanwad eu cyfoedion. Roedd myfyrwyr yn cael anawsterau ymdopi â'r lleoliad amhersonol ac roeddent yn chwilio am y cymorth person-ganolog a gawsant yn yr ysgol gynradd. Roedd myfyrwyr yn meddwl gormod am farn eu cyfoedion, a'u statws cymdeithasol. Cyd-destun ehangach: Cydnabuwyd y berthynas wrthdro rhwng y gofyniad i wella perfformiad academiaidd myfyrwyr yn gyson o fewn system addysg hynod gystadleuol ar y naill law, ac ansawdd y cymorth sydd ar gael i fyfyrwyr aflonyddgar ar y llaw arall; gwnaed sylwadau ar hyn mewn cyhoeddiadau diweddar ar waharddiadau o ysgolion.	Cryfderau a Chyfyngiadau yr Awdur: Methu â gwneud cysylltiad achosol rhwng cwnsela naratif a chynnydd mewn ymddygiad ac ymgysylltiad addysgol; diffyg ymgysylltu gan ysgolion sydd dan bwysau i wella Cyllid: Dim wedi ei nodi Gwrthdaro Buddiannau: Dim wedi ei nodi

Awdur, blwyddyn: Finning, 2021 Amcan: Archwilio effeithiolrwydd tymor hwy cwnsela mewn ysgolion; asesu p'un a arweiniodd yr ymyriad at welliannau yn iechyd meddwl plant; asesu sut mae llwybrau iechyd meddwl plant sy'n derbyn yr ymyriad yn cymharu â grŵp rheoli Dyluniad yr Astudiaeth: Hap-dreial heb fod yn rheoledig Ardal: DU Dyddiadau casglu data: 2015 – 2017	Disgrifiad o'r Gwasanaeth Cwnsela: Cwnsela un-i-un yn cael ei ddarparu gan P2B ac yn seiliedig ar gyfuniad o ddulliau therapiwtig systemig sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn. Gall sesiynau gynnwys siarad, gwaith creadigol, a chwarae, a chânt eu cynnal mewn ystafell ysgol gyda theganau a deunyddiau creadigol. 12 i 36 sesiwn wythnosol, cymedr 26 sesiwn (s.d 10.4) Leoliad: Ysgol gynradd Asiant cyflenwi: Cwnselwyr Cymharydd: Rheolaethau cyfatebol o Arolwg Iechyd Meddwl Plant a Glasoed Prydain 2004 Meini prawf cynhwysiant: Ni dderbyniodd blyneddodd ysgol 1 i 5 ymyriad arall yn ystod y cyfnod dilynol; roedd SDQs gwaelodlin ac ôl-ymyrraeth ar gael Meini prawf eithrio: Plant wedi eu heithrio o'r dadansoddiad dilynol os oeddent wedi gadael yr ysgol, neu os oedd yr ysgol wedi gadael y gwasanaeth cwnsela; roedd y grŵp rheoli yn eithrio plant a oedd wedi bod mewn cysylltiad â gwasanaethau iechyd meddwl neu addysg arbenigol mewn perthynas ag iechyd meddwl plentyn	Maint y sampl: 740 o athrawon yn adrodd SDQ; 362 o rieni yn adrodd SDQ. Cyfranogwyr: Myfyrwyr Oed: Grŵp 1: cymedr 7.6 Grŵp 2: oed cymedrig 7.4 Grŵp cymharydd: oed cymedrig 7.3 Rhyw: Grŵp 1 42.6% Benyw; Grŵp 2 42.8% Benyw; Grŵp cymharydd 46.7% Benyw Ethnigrwydd: Grŵp 1: Gwyn (59.76%), Asiaidd (9.89%), Du (14.77%), Arall (15.58%). Grŵp 2: Gwyn (64.54%), Asiaidd (8.59%), Du (13.3%) Arall (13.57%). Grŵp cymharydd: Gwyn (67.4%), Asiaidd (8.84%), Du (12.43%), Arall (11.33%). Iaith: Dim wedi ei nodi	Deilliannau: Cyfanswm Anawsterau SDQ Dadansoddiad: Profion-t mewn parau, Modelau effeithiau cymysg llinol Hysbysydd: Athro, Rhiant Cyfnod dilyniant: Un flwyddyn	Effeithiolrwydd: Dangosodd dadansoddiad cyn ac ar ôl ostyngiadau sylweddol yn yr SDQ ar ôl cwnsela ac mewn dilyniant blwyddyn 1 ar gyfer yr SDQ a adroddwyd gan yr athro a'r rhiant: Cymedr SDQ athro 14.42 (sd 7.18) ar y gwaelodlin, 11.09 (6.93) ôl-ymyriad (t(739) = 13.78, p < 0.001), dilyniant (11.27 (7.27), t(739) = 11.92, p < 0. . Cymedr SDQ rhiant 15.64 (6.49) ar y gwaelodlin, 11.90 (6.78) ôl-ymyriad (t(361) = 11.29, p < 0.001), dilyniant (11.32(7.19), t(361) = 11.40, p < 0.001 . Ar draws grwpiau ymyriad a chymharol, gostyngodd sgorau SDQ rhieni dros amser, gydag effaith sylweddol grŵp ar lwybrau SDQ (χ^2 (3) = 24.09, p < 0.001). Mae sgorau SDQ a ragfynegrwyd yn sylweddol is yn yr ymyriad o'i gymharu â'r grŵp cymharydd ar bob pwynt amser ar ôl y gwaelodlin (p < 0.001 am 3 i 21 mis; p = 0.005 ar ôl 24 mis).	Cryfderau a Chyfyngiadau yr Awdur: Mae cydgyfeirio tystiolaeth o ddadansoddiadau gan ddefnyddio gwahanol ddulliau ystadegol a hysbyswyr lluosog yn cefnogi'n gryf effeithiolrwydd yr ymyriad cwnsela mewn ysgolion; mae SDQ yn fesur wedi'i ddilysu a chafodd ei gwblhau gan yr athro a'r rhiant; adroddodd yr athro nad oedd yr SDQ wedi ei gasglu'n ddigon aml mewn grŵp cymharydd ar gyfer y dadansoddiad o lwybrau; ysgolion cynradd yn unig; roedd plant â data dilynol ar goll yn hŷn, gyda sgorau SDQ gwaelodlin uwch, ac yn llai tebygol o fod wedi cael eu hatgyfeirio gan eu mam ac yn fwy tebygol o fod wedi cael eu hatgyfeirio gan fentor dysgu Cyllid: P2B, Cronfa Blaenoriaethau Strategol Ymchwil Lloegr, Prifysgol Caerwysg Gwrthdaro Buddiannau: Awduron yn cael eu cyflogi/ eu hariannu gan P2B
--	--	--	--	---	--

Awdur, blwyddyn: Fox, 2007, 2009 Amcan: Gwerthuso effeithiolrwydd Timau Cwnsela Ysgolion y Gymdeithas Genedlaethol er Atal Creulondeb i Blant (NSPCC); archwilio barn myfyrwyr oed uwchradd ar gwnsela mewn ysgolion Dyluniad yr Astudiaeth: Cyn ac ar ôl, Ansoddol Ardal: Lloegr, Cymru, Gogledd Iwerddon Dyddiadau casglu data: 2001 – 2003	Disgrifiad o'r Gwasanaeth Cwnsela: Roedd pob Tîm Ysgolion yr NSPCC fel arfer yn cynnwys 5-6 o gwnselwyr neu weithwyr cymdeithasol, dan arweiniad Rheolwr, ac roedd pob un yn gweithio gyda ~10 ysgol gynradd ac uwchradd leol. Roedd Cwnselwyr yn gweithio'n bennaf mewn ffordd sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn, gan ddefnyddio dulliau therapiwtig eraill fel y bo'n briodol (e.e., CBT). Defnyddiodd gweithwyr cymdeithasol ystod eang o sgiliau cwnsela, yn ogystal â gweithgareddau eraill mwy ymarferol a oedd yn canolbwyntio ar broblemau os oedd yn briodol. Cymedr nifer y sesiynau 7.58 (sd=4.73) Lleoliad: Ysgol uwchradd Asiant cyflenwi: Cwnselwyr a gweithwyr cymdeithasol Cymharydd: Dim Meini prawf cynhwysiant: Cyn ac ar ôl: Pob myfyriwr sy'n defnyddio'r gwasanaeth cwnsela; Arolwg: Pob myfyriwr mewn dosbarthiadau a arolygwyd; Grŵp ffocws: Cwblhau'r arolwg a gwirfoddoli i gymryd rhan Meini prawf eithrio: Cyn ac ar ôl: Myfyrwyr trallodus	Maint y sampl: Cyn ac ar ôl: 219, Arolwg: 415 o 5 ysgol, Grwpiau ffocws: 9 grŵp o 3 - 10 o fyfyrwyr mewn 4 ysgol Cyfranogwyr: Myfyrwyr Oed: Cyn ac ar ôl: 11 – 17 oed, cymedr 13.2 Arolwg: cymedr 13.3 Grŵp ffocws: Blynnyddoedd 7, 8, 9 & 11 Rhyw: Cyn ac ar ôl: 124 Benyw, 90 Gwryw, 5 anhysbys Arolwg: 215 Benyw, 200 Gwryw Ethnigrwydd: Dim wedi ei nodi Iaith: Dim wedi ei nodi	Deilliannau: TEEN-CORE Dadansoddiad: 2x2 ANOVA digyswllt, ANOVA cysylltiedig un-ffordd, profion t, Cohen's d, Dadansoddi cynnwys, profion Chi-sgwâr Hysbysydd: Myfyriwr Cyfnod dilyniant: 3 mis	Effeithiolrwydd: Ar ôl TEEN-CORE, gostyngodd sgôr cymedr o 0.74 ac roedd yn ystadegol arwyddocaol ($t=8.81$, $df=103$, $p<.001$). Maint yr effaith oedd 1.06, sy'n 'fawr' ac nid oedd y canlyniad yn amrywio yn dibynnu ar ryw nac oedran. Yn yr apwyntiad dilynol: roedd gwahaniaeth sylweddol rhwng y sgorau cyn a dilynol, ond nid rhwng y sgorau ar ôl a dilynol, sy'n awgrymu bod y cynnydd cyn triniaeth wedi'i gynnal yn y cyfnod dilynol. Sgorau blaenorol a dilynol ($t=4.04$, $df=28$, $p<.001$). Sgorau ar ôl a dilynol ($t=.23$, $df=28$, $p>.05$). Gweithredu: Roedd ymwybyddiaeth yn uchel yn y rhan fwyaf o ysgolion (cymedr 79%), ond roedd gwybodaeth am y gwasanaeth yn isel. Gwell hyrwyddo oedd yr awgrym mwyaf cyffredin ar gyfer gwelliant. Awgrymiadau eraill ar gyfer gwella oedd cael mwy o gwnselwyr, a bod y cwnselwyr ar gael yn amlach, cwtogi'r rhestrau aros ac ehangu'r dewis o gwnselwyr. Roedd myfyrwyr yn pryderu am gyfrinachedd a phreifatrwydd lleoliadau. Nid oedd rhai myfyrwyr yn hoffi'r syniad o siarad â dieithryn, tra bod eraill yn gweld manteision. Awgrymwyd y byddai mwy o gysylltiad â chwnselwyr yn helpu. Derbynioldeb: Dywedodd 84% fod cael gwasanaeth yn ddefnyddiol, er bod merched yn ei ystyried yn fwy defnyddiol na bechgyn ($p<0.001$). Roedd myfyrwyr yn meddwl ei bod yn dda cael rhywun i siarad ag ef ond nid oedd pawb yn cytuno y dylai hwn fod yn gwnselydd.	Cryfderau a Chyfyngiadau yr Awdur: Cyn ac ar ôl: Tuedd mewn ymateb oherwydd swm mawr o ddata gan nifer fach o gwnselwyr; dilysrwydd aneglur TEEN-CORE; dim grŵp rheoli; niferoedd uchel a gollwyd i'r broses dilyn i fynd; sampl bach; dim data ar ethnigrwydd Cyllid: NSPCC Gwrthdaro Buddiannau: Wedi ei gyllido gan ddarparwr gwasanaeth. Ymchwilydd yr NSPCC yn ymwneud â chasglu data
---	--	---	---	--	--

Manylion yr Astudiaeth	Ymyrraeth (a chymharydd)	Cyfranogwyr	Deilliannau a Dilyniant	Canlyniadau	Cryfderau a Chyfyngiadau
Awdur, blwyddyn: Hamilton-Roberts, 2012 Amcan: Canfod sut mae staff ysgol a chwnselwyr yn gweld gwasanaethau cwnsela mewn ysgolion o ran effaith, priodoleddau, a rhwystrau a hwyluswyr i wasanaeth effeithiol Dyluniad yr Astudiaeth: Ansoddol, Trawstoriadol Ardal: Cymru Dyddiadau casglu data: Dim wedi ei nodi	Disgrifiad o'r Gwasanaeth Cwnsela: Gwasanaethau cwnsela mewn ysgolion yn seiliedig ar ddull person-ganolog Lleoliad: Ysgol uwchradd Asiant cyflenwi: Cwnselwyr cymwys Cymharydd: Dim Meini prawf cynhwysiant: Dim wedi ei nodi Meini prawf eithrio: Dim wedi ei nodi	Maint y sampl: 9 ysgol uwchradd Cyfranogwyr: Athrawon a Chwnselwyr. Oed: Dim wedi ei nodi Rhyw: Dim wedi ei nodi Ethnigrwydd: Dim wedi ei nodi Iaith: Dim wedi ei nodi	Deilliannau: Canfyddiadau o effaith, priodoleddau, rhwystrau, a hwyluswyr i wasanaeth effeithiol Dadansoddiad: Dadansoddiad ystadegol disgrifiadol i archwilio patrymau mewn canfyddiadau, Dadansoddiad cynnwys Hysbysydd: Cwnselwyr, Athrawon Cyfnod dilyniant: Dim	Effeithiolrwydd: Sgôr holiadur cymedr yr SBCS o ran defnyddioldeb oedd 10 allan o 10. Yn gyffredinol, roedd graddau holiadur athro-cyswllt yn dangos canfyddiadau cadarnhaol, gydag ymgysylltiad ag addysg a dysgu, iechyd meddwl a llesiant emosiynol, effaith ymddygiadol, effaith systemig, ac effaith ar y teulu. Derbyniodd categorïau sgôr cymedr o 7 allan o 10 neu uwch. Gweithredu: Roedd yr angen am fwy o amser gan y gwasanaeth, rhestrau aros byrrach a mwy o ymyrraeth gynnar yn godau cyson drwy gydol cyfweiliadau athro-cyswllt ac ymatebion i holiaduron. Mae angen i ysgolion ac athrawon cyswllt ddeall a chefnogi rôl cwnsela. Mynegodd athrawon cyswllt a chwnselwyr anhawster wrth 'fesur' neu 'faintioli' unrhyw effaith cwnsela. Derbynioldeb: Roedd cwnselwyr yn gweld y byddai'r gwasanaeth yn cael ei werthfawrogi oherwydd ei ddull 'person-ganolog', ei 'annibyniaeth' oddi wrth y system ysgolion a natur 'gyfrinachol' y gwasanaeth. Y cod a ymddangosodd amlaf oedd 'natur arbenigol/unigryw yr SBCS'. Ffactorau cyd-destunol ehangach: Mae'n bosibl nad yw priodoldeb cwnselwyr yn cael ei reoli gan yr ALI, fel prif rôl cwnselydd mewn ysgol, yn gysylltiedig â deilliannau addysgol neu ddeilliannau ysgol	Cryfderau a Chyfyngiadau yr Awdur: Astudiaeth ar raddfa fach yn ymwneud â chanfyddiadau o un SBCS mewn awdurdod lleol yn Ne Cymru; cyffredinol cyfyngedig; ni chynrychiolir canfyddiadau myfyrwyr; roedd gwasanaethau cwnsela wedi bod ar waith ers ychydig dros flwyddyn felly, darpariaeth newydd; canfyddiadau ansoddol cyfyngedig ynghylch effaith ar ymddygiad; efallai y byddai athrawon cyswllt eisiau rhoi adborth cadarnhaol am wasanaeth a werthfawrogi gan yr ysgolion Cyllid: Dim wedi ei nodi Gwrthdaro Buddiannau: Dim wedi ei nodi

Manylion yr Astudiaeth	Ymyrraeth (a chymharydd)	Cyfranogwyr	Deilliannau a Dilyniant	Canlyniadau	Cryfderau a Chyfyngiadau
Awdur, blwyddyn: Grogan, 2014 Amcan: Gwerthuso sut mae dynion a merched ifanc o grwpiau anghlinigol yn cael profiad o sesiwn seicotherapi symudiad dawns mewn perthynas â delwedd eu corff Dyluniad yr Astudiaeth: Ansoddol Ardal: DU Dyddiadau casglu data: Dim wedi ei nodi	Disgrifiad o'r Gwasanaeth Cwnsela: Seicotherapi symudiad dawns Lleoliad: Coleg Asiant cyflenwi: Seicotherapydd symudiad dawns Cymharydd: Dim Meini prawf cynhwysiant: Myfyrwyr gyda phryderon delwedd corff anghlinigol Meini prawf eithrio: Dim wedi ei nodi	Maint y sampl: 13 Cyfranogwyr: Myfyrwyr Oed: 17 oed Rhyw: 7 Benyw, 6 Gwryw Ethnigrwydd: 12 gwyn, 1 Asiaidd Iaith: Saesneg	Deilliannau: Bodlonrwydd corff, derbynioldeb, effeithiolrwydd Dadansoddiad: Dadansoddiad thematig Hysbysydd: Myfyrwyr Cyfnod dilyniant: Amherthnasol	Gweithredu: Roedd yr awgrymiadau ar gyfer gwella'n cynnwys cael hwylusydd 'angerddol' a 'brwdfrydig', cadw'r grwpiau'n fach, cadw'r ddau ryw ar wahân, cael hwylusydd gwrywaidd i ddynion ifanc, cael grwpiau yn cynnwys pobl a oedd yn anhysbys yn flaenorol a chadw'r niferoedd yn gyfartal. Roedd rhai cyfranogwyr yn teimlo bod cerddoriaeth yn ymlaciol. Derbynioldeb: Ystyriwyd y sesiwn yn effeithiol ac yn briodol ar gyfer dynion a merched ifanc. Adroddodd y cyfranogwyr eu bod yn teimlo bod y sesiwn wedi eu helpu i ddod yn ymwybodol o rai rhannau o'r corff, a oedd yn eu helpu i deimlo'n fwy cadarnhaol. Roedd y ddealltwriaeth gynyddol o'r corff a'r cysylltiad â'r corff yn ymwneud â delwedd corff cadarnhaol. Lleihaodd y sesiwn y pwysigrwydd yr oedd myfyrwyr yn ei roi ar farn ac agweddau pobl eraill tuag at eu corff.	Cryfderau a Chyfyngiadau yr Awdur: Cynhaliwyd mewn stiwdio ddawns a allai hybu delwedd corff cadarnhaol; roedd yr hyfforddwr yn denau ond wedi gwisgo mewn ffordd i beidio â dangos hyn; gofynnwyd i gyfranogwyr adrodd yn syth ar ôl y sesiynau ac efallai y byddent yn teimlo pwysau i fod yn gadarnhaol Cyllid: Dawns Delwedd Corff, Y Loteri Fawr Gwrthdaro Buddiannau: Dim wedi ei nodi

Awdur cyntaf a blwyddyn: Hanley 2011 Amcan: Cwestiwn Ymchwil 1. A fydd mesurau canlyniadau hunan-adrodd disgyblion yn dangos gostyngiadau mewn trallod seicolegol yn dilyn cyfnod o gwnsela? Cwestiwn Ymchwil 2. Sut mae sgorau mesur canlyniad sesiwn-wrth-sesiwn yn dangos bod newid yn digwydd? Dyluniad yr Astudiaeth*: Cyn ac ar ôl Ardal (<i>h.y. Lloegr, Cymru, Yr Alban, Iwerddon</i>): Lloegr Dyddiadau casglu data: 2009 – 2010	Disgrifiad o'r Gwasanaeth Cwnsela: Gwasanaeth presennol Relate gyda chwnselwyr wedi'u hyfforddi i lefel Diploma o leiaf ac sy'n defnyddio arfer integreiddiol. Yr amser aros cyfartalog am gwnsela oedd: cymedr=17.4 diwrnod, modd=7 diwrnod. Yr ymyriad cyfartalog ar gyfer gwaith a gwblhawyd (n=6) oedd: cymedr=5.3 sesiynau, modd=4, ystod 3 i 13). Lleoliad (<i>e.e. cynradd, uwchradd</i>): Uwchradd Asiant cyflenwi (<i>e.e. staff, cyfoedion</i>): Cwnselwyr Cymharydd: Dim Meini prawf cymhwysedd: Cynhwysiant: Ym mlynnyddoedd 9 neu 10 mewn ysgolion cyfranogol, yn cael eu hatgyfeirio at gwnsela dros gyfnod astudio 5 mis ac yn gallu cydsynio Eithrio:	Maint y sampl: 8 disgybl o 6 ysgol. Cyfranogwyr: Oed: 13 – 15 oed Rhyw: 7 benyw, 1 gwryw Ethnigrwydd: Dim wedi ei nodi Iaith: Dim wedi ei nodi Arall:	Deilliannau: YP-CORE Dadansoddiad: Cymedr ac sds Hysbysydd (<i>e.e. disgybl, staff, cwnselydd</i>): Disgybl Cyfnod dilyniant: 5 i 11 wythnos; cymedr 8.4 wythnos	Nodweddion gwaelodlin: Gweler y golofn Cyfranogwyr. <i>Effeithiolrwydd:</i> Gostyngodd cymedr (sd) YP-CORE o 23.1 (10.2) adeg atgyfeirio i 17.4 (10.2) yn y sesiwn gyntaf, i 10.8 (5.9) yn y sesiwn olaf. Cododd wedyn i 12.4 (6.6) yn y dilyniant. (Noder n=6 yn y sesiwn olaf ac n=5 yn y sesiwn ddilynol oherwydd nad yw'r therapi wedi'i gwblhau.) Gostyngodd sgorau YP-CORE 6/8 disgybl tra ar y rhestr aros ac ar gyfer tri disgybl, gostyngodd fwy tra'u bod yn aros na phan oeddent mewn therapi. <i>Gweithredu (gan gynnwys rhwystrau a hwyluswyr):</i> <i>Derbynioldeb:</i> <i>Ffactorau cyd-destunol ehangach sy'n effeithio ar gyflenwi gwasanaeth:</i>	Cryfderau a Chyfyngiadau yr Awdur: Sampl ddim yn ddigon mawr i gyfrifo ES. Roedd y lleoliad ysgol naturiolaid yn golygu bod llawer o elfennau na ellid eu rheoli. Cryfder mawr oedd bod wyth o bob naw unigolyn a gafodd eu recriwtio i'r astudiaeth wedi cytuno i gymryd rhan a chaniatáu i'w data gael ei ddefnyddio. Cryfderau a Chyfyngiadau yr Adolygydd: Dim profion ystadegol, ond efallai na fyddent yn briodol o ystyried y sampl fach. Sampl rhy fach i ddod i unrhyw gasgliad. Dim ond un bachgen. Da gwneud YP-CORE adeg atgyfeirio fel y pwynt amser cyntaf. Dim esboniad pam fod cyfnodau amser dilynol yn amrywio. Dim gwybodaeth am y dewis o ysgolion na manylion y cwnsela a gynhaliwyd.
--	---	---	--	--	---

Manylion yr Astudiaeth	Ymyrraeth (a chymharydd)	Cyfranogwyr	Deilliannau a Dilyniant	Canlyniadau	Cryfderau a Chyfyngiadau
					Cyllid: Cronfa Cymorth Ymchwil yr Ysgol Addysg ym Mhrifysgol Manceinion a Relate yn genedlaethol. Gwrthdaro Buddiannau: Dim wedi ei ddatgan. Cyllidwyd gan y darparwr gwasanaeth.

Manylion yr Astudiaeth	Ymyrraeth (a chymharydd)	Cyfranogwyr	Deilliannau a Dilyniant	Canlyniadau	Cryfderau a Chyfyngiadau
Awdur, blwyddyn: Hanley, 2017 Amcan: Archwilio'r mathau o nodau therapiwtig a osodwyd gan bobl ifanc 11-25 oed mewn sesiynau cwnsela ar-lein ac wyneb yn wyneb Dyluniad yr Astudiaeth: Ansoddol Ardal: DU Dyddiadau casglu data: 2013 - 2014	Disgrifiad o'r Gwasanaeth Cwnsela: Therapi sy'n canolbwyntio ar nodau Lleoliad: Uwchradd, Cymuned (ar-lein ac wyneb yn wyneb) Therapi wyneb yn wyneb: daeth 66% o ddarpariaeth yn yr ysgol a 34% o wasanaethau yn y gymuned leol. Asiant cyflenwi: Cwnselwyr hyfforddedig Cymharydd: Dim Meini prawf cynhwysiant: Dim wedi ei nodi Meini prawf eithrio: Dim wedi ei nodi	Maint y sampl: 724 (504 o ddisgyblion ar-lein, 220 wyneb yn wyneb) Cyfranogwyr: 11–25-oed yn cael mynediad at gwnsela trwy Kooth ar-lein Oed: 11-25 oed (oed cymedrig 16.5 ar-lein, oed cymedrig 14 wyneb yn wyneb) Rhyw: Benyw (74% ar-lein), Benyw (70% wyneb yn wyneb) Ethnigrwydd: Dim wedi ei nodi Iaith: Dim wedi ei nodi	Deilliannau: Nodau therapiwtig trwy system nodau cwnsela Dadansoddiad: Theori Seiliedig, prawf sgwâr Chi ar gyfer ffit da Hysbysydd: Myfyriwr, Person ifanc Cyfnod dilyniant: Dim	Effeithiolrwydd: Ar gyfer y tri chategori craidd o nodau, dim ond 'Nodau Rhyngpersonol sy'n Ymwneud yn Uniongyrchol ag Eraill' a ddangosodd wahaniaeth ystadegol arwyddocaol rhwng nodau ar-lein a rhai wyneb yn wyneb, gyda nifer uwch yn dod i'r amlwg ar-lein. Gellir priodoli'r gwahaniaeth hwn i'r lleoliad ar-lein lle gall unigolion ddefnyddio'r rhyngrwyd fel pwynt cyswllt cyntaf i gael mynediad at gymorth. Gweithredu: Pobl Ifanc yn defnyddio ar-lein a chwnsela wyneb yn wyneb i fynd i'r afael â gwahanol fathau o nodau therapiwtig, yn ogystal â gweithio ar amrywiaeth eang o faterion ar-lein. Ymddengys eu bod hefyd yn defnyddio gwasanaethau ar-lein fel ffordd o gael mynediad at fathau eraill o gymorth. Gall y diogelwch canfyddedig o fewn cyfathrebu ar y rhyngrwyd fod yn ffordd ddefnyddiol o gysylltu â chymorth ychwanegol. Gallai nodau sy'n canolbwyntio ar faterion sensitif iawn fod yn fwy problematig i bobl Ifanc eu trafod wyneb yn wyneb. Derbynioldeb: Mae gorgyffwrdd â'r mathau o nodau a godwyd mewn cwnsela wyneb yn wyneb ac ar-lein, a awgryma bod potensial i gefnogi pobl Ifanc drwy'r ddau gyfrwng	Cryfderau a Chyfyngiadau yr Awdur: Mae'r prosiect yn rhoi cipolwg ar ymddygiadau pobl ifanc ac oedolion ifanc wrth geisio cymorth; cymhlethdodau yn ymwneud â llunio cymariaethau rhwng samplau wyneb yn wyneb ac ar-lein Cyllid: Dim wedi ei nodi Gwrthdaro Buddiannau: Dim wedi ei nodi

Manylion yr Astudiaeth	Ymyrraeth (a chymharydd)	Cyfranogwyr	Deilliannau a Dilyniant	Canlyniadau	Cryfderau a Chfyngiadau
Awdur, blwyddyn: Hennigan, 2016 Amcan: Deall defnydd cyfredol, cynlluniau ar gyfer therapi a chwswela ar-lein a chanfyddiadau amdanynt Dyluniad yr Astudiaeth: Trawstoriadol Ardal: DU	Disgrifiad o'r Gwasanaeth Cwswela: Dim wedi ei nodi Lleoliad: Ysgol uwchradd Asiant cyflenwi: Amherthnasol Cymharydd: Dim Meini prawf cynhwysiant: Dim wedi ei nodi Meini prawf eithrio: Dim wedi ei nodi	Maint y sampl: 246 Cyfranogwyr: Cwswelwyr Oed: 35-64 oed Rhyw: Benyw (84%) Ethnigrwydd: Dim wedi ei nodi Iaith: Dim wedi ei nodi Arall: Aelodau BACP (72%), Diploma/Diploma Ôl-raddedig (52%)	Deilliannau: Lefel cwswela ar-lein Dadansoddiad: Ystadegau disgrifiadol, Prawf chi-sgwâr, Dadansoddiad thematig Hysbysydd: Cwswelydd Cyfnod dilyniant: Amherthnasol	Gweithredu: Nid oedd gan 45% o gwswelwyr unrhyw gyfathrebu ar-lein gyda chleientiaid; defnyddiodd 43% e-bost ar gyfer gweinyddu yn unig; defnyddiodd 9% e-bost, Skype a/neu FaceTime ar gyfer cwswela a chefnogi myfyrwyr yn ystod gwyliau ysgol. Ymhlith y rhwystrau i gwswela ar-lein mae diffyg adnoddau, ansawdd cyfyngedig yn y berthynas therapiwtig, materion cyfrinachedd, diffyg iaith y corff, cam-gyfathrebu, pryder am gleientiaid sydd angen cymorth brys, diffyg hyfforddiant, diffyg ffiniau. Ffactorau cyd-destunol ehangach: Mae cwswela ar-lein yn gwella hygyrchedd i'r rheini mewn ardaloedd sydd wedi'u gwasgaru'n ddaearyddol	Cryfderau a Chfyngiadau yr Awdur: Tuedd sampl; cyfradd ymateb isel; sampl annhebygolrwydd Cyllid: Dim wedi ei nodi Gwrthdaro Buddiannau: Dim wedi ei nodi

Manylion yr Astudiaeth	Ymyrraeth (a chymharydd)	Cyfranogwyr	Deilliannau a Dilyniant	Canlyniadau	Cryfderau a Chfyngiadau
Awdur, blwyddyn: Kernaghan, 2016 Amcan: Archwilio canfyddiadau myfyrwyr o pam y gwnaethant ddechrau cwnsela, eu dewisiadau, a'r newidiadau a nodwyd ganddynt ar lefel bersonol, rhyngbersonol a chymdeithasol Dyluniad yr Astudiaeth: Ansoddol Ardal: Gogledd Iwerddon Dyddiadau casglu data: 2013 – 2014	Disgrifiad o'r Gwasanaeth Cwnsela: Gwasanaeth Time 4 Me Barnardo's. Yn defnyddio ei fodel ei hun sy'n cael ei gyfeirio gan y plentyn, sy'n defnyddio ystod o fethodolegau cwnsela wedi'u llywio gan gwnsela person-ganolog, therapi ymddygiad gwybyddol, therapi seiliedig ar gryfderau, therapi chwarae, therapi naratif, a therapi byr sy'n canolbwyntio ar atebion ymhlith eraill. Mae myfyrwyr yn cael dweud eu dweud am eu hoff ddulliau ar gyfer y gwaith. Cwnselwyr: Angen caniatâd rhieni. Cafodd myfyrwyr 1 i 45 o sesiynau, ond cafodd 75.9% ≤10 Lleoliad: Ysgol gynradd Asiant cyflenwi: Cwnselwyr - cymwys, wedi cofrestru â BACP ac wedi cael eu hyfforddi i gyflwyno'r model sy'n cael ei gyfeirio gan y plentyn Cymharydd: Dim Meini prawf cynhwysiant: Wedi defnyddio'r gwasanaeth Meini prawf eithrio: Dim wedi ei nodi	Maint y sampl: 120 Cyfranogwyr: Myfyrwyr Oed: 4 – 11 oed, 9 – 11 oed Rhyw: 45 Benyw (37.5%), 75 Gwryw (62.5%) Ethnigrwydd: Dim wedi ei nodi Iaith: Dim wedi ei nodi	Deilliannau: Arolwg o brofiadau ymyriad Dadansoddiad: Codau rhifol wedi'u neilltuo i themâu Hysbysydd: Myfyriwr Cyfnod dilyniant: Dim	Derbynioldeb: Disgrifiodd 52.9% o fyfyrwyr newid emosiynol yn dilyn cwnsela. Yn fwyaf cyffredin roedd hyn yn ostyngiad mewn pryder. Dywedodd myfyrwyr eu bod yn teimlo'n hapusach, eu bod yn fwy positif a hyderus, a'u bod yn gallu cysgu'n well. Adroddodd myfyrwyr well ymddygiad, perthnasoedd, a chanlyniadau ysgol. Roedd myfyrwyr yn hoffi'r agwedd chwarae therapiwtig (34.5%). Roedd myfyrwyr iau yn hoffi therapi chwarae yn fwy. Dywedodd 36.8% o fyfyrwyr fod y gweithgareddau, technegau a'r strategaethau seico-addysg a hunangymorth a addysgwyd iddynt wedi eu helpu i deimlo'n well.	Cryfderau a Chfyngiadau yr Awdur: Dal llais y plentyn Cyllid: Dim wedi ei nodi Gwrthdaro Buddiannau: Y ddau awdur yn gweithio i Barnardo's

Manylion yr Astudiaeth	Ymyrraeth (a chymharydd)	Cyfranogwyr	Deilliannau a Dilyniant	Canlyniadau	Cryfderau a Chyfyngiadau
Awdur, blwyddyn: Killips, 2012 Amcan: Gwerthuso a fyddai ffactorau ysgogol ac agwedd cleientiaid yn rhagfynegi canlyniadau mewn seicotherapi ieuenctid a chwswela yn yr ysgol Dyluniad yr Astudiaeth: Cyn ac ar ôl Ardal: Yr Alban Dyddiadau casglu data: 2009	Disgrifiad o'r Gwasanaeth Cwnsela: Gwasanaeth cwnsela mewn ysgolion presennol yn Glasgow. Roedd y cwnsela a gynigiwyd yn benagored ac yn seiliedig ar fodel ymarfer sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn. Mynychodd cyfranogwyr 4.16 o sesiynau cwnsela ar gyfartaledd Lleoliad: Ysgol uwchradd Asiant cyflenwi: Cwnselwyr Cymharydd: Dim Meini prawf cynhwysiant: Cychwyn cyfnod o gwswela yn y prosiect cwnsela mewn ysgolion yn Glasgow rhwng Ionawr a Gorffennaf 2009 Meini prawf eithrio: Cyfnod o gwswela yn parhau ym mis Gorffennaf 2009; mynychu 1 sesiwn yn unig; dim data diweddbwynt; dim data Holiadur Cymhelliant i Gwswela (MCQ); gwaelodlin YP-CORE wedi'i gwblhau ar ôl 2il sesiwn	Maint y sampl: 81 Cyfranogwyr: Myfyrwyr Oed: 12 – 17 oed, cymedr 13.7 oed Rhyw: 47 Benyw (58%), 34 Gwryw (42%). Ethnigrwydd: Dim data ar gael, ond gwyn yn bennaf Iaith: Dim wedi ei nodi	Deilliannau: YP-CORE, MCQ Dadansoddiad: Sgorau newid crai o'r gwaelodlin i'r pwynt terfyn, Cydberthynas, Atchweliad Hysbysydd: Myfyriwr Cyfnod dilyniant: Dim	Effeithiolrwydd: Nid oedd cysylltiad arwyddocaol rhwng cymhelliant a rhyw, oedran, gwaelodlin YP-CORE, cyfraddau presenoldeb, na nifer y sesiynau a fynychwyd. Roedd gan fyfyrwyr a atgyfeiriwyd ag iselder lefelau cymhelliant sylweddol is (iselder $M=1.67$, $M=2.76$, $F=5.88$, $p=.018$, Hedges' $g=1.42$), tra bod tuedd i fyfyrwyr â phroblemau teuluol fod â llawer mwy o gymhelliant (materion teuluol $M=3.08$, materion nad ydynt yn ymwneud â'r teulu $M=2.66$, $F=3.06$, $p=.08$, Hedges' $g=0.54$). Cymhelliant fel rhagfynegydd - nid oedd lefelau cymhelliant myfyrwyr yn arwyddocaol-gysylltiedig ag YP-CORE. Roedd hyn yn gyson ar draws is-grwpiau yn seiliedig ar ryw, oedran a nifer y sesiynau a fynychwyd.	Cryfderau a Chyfyngiadau yr Awdur: Mae'n bosibl bod MCQ wedi'i weinyddu'n rhy gynnar oherwydd gallai cymhelliant gynyddu wrth i'r cwnsela fynd rhagddo; sampl bach; roedd gan MCQ ddibynadwyedd mewnol ymylol Cyllid: Dim wedi ei nodi Gwrthdaro Buddiannau: Dim

Manylion yr Astudiaeth	Ymyrraeth (a chymharydd)	Cyfranogwyr	Deilliannau a Dilyniant	Canlyniadau	Cryfderau a Chyfyngiadau
Awdur, blwyddyn: Lalor, 2006 Amcan: Disgrifio Gwasanaeth Cwnsela leuenctid Gwasanaethau leuenctid Kildare; dadansoddi problemau cyflwyno a dadansoddiad anghenion diweddar Gwasanaeth Cwnsela leuenctid Gwasanaethau leuenctid Kildare Dyluniad yr Astudiaeth: Ansoddol Ardal: Iwerddon Dyddiadau casglu data: 2000 – 2001	Disgrifiad o'r Gwasanaeth Cwnsela: Mae'r Gwasanaeth Cwnsela leuenctid yn darparu gwasanaeth cwnsela, addysg, a gwybodaeth ataliol proffesiynol, hygyrch, i bobl ifanc (11–25 oed), eu teuluoedd a'u cymunedau yn Swydd Kildare. Lleoliad: Cymuned Asiant cyflenwi: Cwnselwyr leuenctid Cymharydd: Dim Meini prawf cynhwysiant: Gweithwyr proffesiynol sy'n atgyfeirio cleientiaid, cleifion a myfyrwyr at Wasanaeth Cwnsela Gwasanaethau leuenctid Kildare; Cleientiaid y gwasanaeth Meini prawf eithrio: Dim wedi ei nodi	Maint y sampl: 16 Cyfranogwyr: Gweithwyr cymdeithasol, Prif gwnselwyr neu Gwnselwyr arweiniol, Meddygon Teulu, Swyddog prawf, Cleientiaid Oed: Dim wedi ei nodi Rhyw: Dim wedi ei nodi Ethnigrwydd: Dim wedi ei nodi Iaith: Dim wedi ei nodi	Deilliannau: Angen canfyddedig am wasanaeth cwnsela pwrpasol, Arferion atgyfeirio presennol, Cychwyn gwasanaeth, Canfyddiadau gwasanaeth, Argymhellion Dadansoddiad: Dim wedi ei nodi Hysbysydd: Gweithwyr cymdeithasol, Cwnselwyr, meddygon teulu, Swyddog prawf, defnyddwyr gwasanaeth Cyfnod dilyniant: Amherthnasol	Gweithredu: Roedd pob ymatebwr proffesiynol yn gwneud 5/6 o atgyfeiriadau i'r gwasanaeth bob blwyddyn. Ni wnaeth rhai gweithwyr proffesiynol atgyfeirio oherwydd rhestrau aros pan oedd angen cymorth ar unwaith. Beirniadodd gweithwyr proffesiynol yr amser cyfyngedig oedd ar gael mewn lleoliad penodol. Mae rhai ymarferwyr o fewn y gwasanaeth cwnsela yn atgyfeirio at wasanaethau seiciatrig a chwnselwyr preifat. Roedd bwlch canfyddedig yn y ddarpariaeth gwasanaeth rhwng y Gwasanaeth Cyfarwyddyd Plant a'r Gwasanaethau Seiciatrig i Oedolion. Derbynioldeb: Prif fanteision y gwasanaeth i gleientiaid oedd cael rhywun i wrando arnynt a chael cadarnhad i'w teimladau. Roedd cleientiaid yn elwa o gwnsela trwy drosglwyddo'r hyn yr oeddent wedi'i ddysgu mewn cwnsela i'w bywydau bob dydd.	Cryfderau a Chyfyngiadau yr Awdur: Dim wedi ei nodi Cyllid: Dim wedi ei nodi Gwrthdaro Buddiannau: Dim wedi ei nodi

Awdur, blwyddyn: Lee, 2009 Amcan: Gwerthuso a yw model P2B o ymyriad therapiwtig unigol a grŵp yn cael dylanwad cadarnhaol ar lesiant cymdeithasol ac emosiynol plant Dyluniad yr Astudiaeth: Cyn ac ar ôl Ardal: Lloegr, Yr Alban Dyddiadau casglu data: 2004 – 2006	Disgrifiad o'r Gwasanaeth Cwnsela: Mae'r P2B yn elusen sy'n gweithredu mewn ysgolion. Mae'n cynnig cwnsela unigol a grŵp ynghyd ag ymyriadau llesiant eraill. Mae cwnsela unigol yn para am 1 tymor i 1 flwyddyn ysgol ac yn seiliedig ar chwarae. Mae therapi Grŵp fel arfer ar gyfer 6-8 o blant ac yn para am 8 sesiwn dros dymor. Ni ddilynwyd un model therapi damcaniaethol. Atgyfeiriadau gan staff yr ysgol, rhieni a hunanatgyfeirio. Mae angen caniatâd rhieni Lleoliad: Ysgolion cynradd Asiant cyflenwi: Cwnselwyr - gwirfoddolwyr ac yn cynnwys hyfforddeion, graddedigion a'r rhai sydd wedi'u hyfforddi'n benodol drwy P2B Cymharydd: Dim Meini prawf cynhwysiant: Plant a gafodd therapi unigol neu grŵp gyda P2B rhwng Medi 2004 a Gorffennaf 2006 Meini prawf eithrio: Asesiadau athro a rhiant/gofalwr cyn ac ar ôl ymyriad ar goll	Maint y sampl: 1864 (1645 cwnsela unigol, 215 cwnsela grŵp) Cyfranogwyr: Myfyrwyr Oed: Dim wedi ei nodi Derbyn i Flwyddyn 6 Rhyw: 733 Benyw, 1131 Gwryw Ethnigrwydd: 1305 Gwyn, 342 Du/Du Prydeinig, 59 Asiaidd/Asiaidd Prydeinig, 53 Cymysg Gwyn & Du, 53 Cymysg heb ei nodi, 35 Tseiniaidd /Arall, 5 Cymysg Gwyn & Asiaidd, 2 ar goll Iaith: Dim wedi ei nodi Arall: 56 AAA (datganiad llawn); 100 Cofrestr Amddiffyn Plant	Deilliannau: SDQ Dadansoddiad: Prawf Wilcoxon Signed Ranks Hysbysydd: Rhieni, Athrawon Cyfnod dilyniant: Dim	Effeithiolrwydd: Yn gyffredinol (unigol a grŵp gyda'i gilydd) dangosodd 63% welliant (gostyngiad yn yr SDQ o 1 pwynt o leiaf) yn ôl gradd athro a 68% yn ôl gradd rhiant. SDQ wedi'i raddio gan athro - Cyfanswm Anawsterau: gostyngiad sylweddol o 16.63 (sd 6.88) i 13.88 (sd 7.30); (t=702.62, z=-16.961, p<0.001, d=0.39). Sgôr Rhiant am Gyfanswm Anawsterau: gostyngiad sylweddol o 17.52 (sd 6.86) i 14.17 (sd 7.25); (t=676.27, z=-20.972, p<0.001, d=0.47). Yn ôl y math o ymyriad: Roedd cyfran ychydig yn uwch o fyfyrwyr a oedd yn defnyddio therapi unigol yn dangos gwelliant mewn sgorau Cyfanswm Anawsterau (adroddiad athro: 63%; adroddiad rhiant: 69%) na'r rhai a oedd yn defnyddio therapi grŵp (adroddiad athro: 60%; adroddiad rhiant: 60%) . Myfyrwyr mewn therapi unigol a grŵp gyda sgorau Cyfanswm Anawsterau ôl-ymyriad sylweddol is: Unigolyn wedi'i sgorio gan athro: o 16.84 (sd 6.88) i 14.00 (sd 7.30); (t=-616.71, z=-16.242, p<0.001, d=0.40). Grŵp wedi'i sgorio gan athro: o 15.08 (sd 6.68) i 13.10 (sd 7.28); (t=86.01, z=-4.814, p<0.001, d=0.28). Unigolyn wedi'i sgorio gan riant: o 17.91 (sd 6.81) i 14.39 (sd 7.27); (t=598.40, z=-20.215, p<0.001, d=0.50). Grŵp wedi'i sgorio gan riant: o 14.56 (sd 6.44)	Cryfderau a Chyfngiadau yr Awdur: Efallai na fydd tîm gwerthuso mewnol yn darparu gwerthusiad annibynnol; dim dilyniant hirdymor; dim grŵp cymharu; dim data hunan-adrodd gan blant sy'n derbyn therapi Cyllid: Dim wedi ei nodi Gwrthdaro Buddiannau: Mae'r awduron yn gweithio i P2B
---	--	---	--	--	--

Manylion yr Astudiaeth	Ymyrraeth (a chymharydd)	Cyfranogwyr	Deilliannau a Dilyniant	Canlyniadau	Cryfderau a Chfyngiadau
				i 12.55 (sd 6.80); (t=79.03, z=-5.449, p<0.001, d=0.30).	
Awdur, blwyddyn: Le Surf, 1999 Amcan: Deall canfyddiadau ac agweddau pobl ifanc sy'n berthnasol i ddarpariaeth gwasanaeth cwnsela ieuenctid Dyluniad yr Astudiaeth: Ansoddol Ardal: Lloegr Dyddiadau casglu data: Dim wedi ei nodi	Disgrifiad o'r Gwasanaeth Cwnsela: Gwasanaeth cwnsela ieuenctid Lleoliad: Cymuned Asiant cyflenwi: Amherthnasol Cymharydd: Dim Meini prawf cynhwysiant: Cyfweliadau unigol: Gyda a heb brofiad o gwnsela a ddarparwyd gan gwnselydd neu seiciatrydd. Cyfweliadau Grŵp: gan gynnwys y rhai sy'n byw mewn ardaloedd trefol a gwledig, y rhai a oedd mewn addysg, hyfforddiant neu waith, neu'n ddi-waith, a'r rhai a oedd wedi'u hintegreiddio'n gymdeithasol a'r rhai nad oeddent Meini prawf eithrio: Dim wedi ei nodi	Maint y sampl: 42 (3 cyfweliadau unigol a 39 yn y cyfweliadau grŵp) Cyfranogwyr: Pobl Ifanc Oed: 15-23 oed (cyfweliadau unigol) a 15-18 oed (cyfweliadau grŵp) Rhyw: 25 Benyw, 14 Gwryw Ethnigrwydd: Dim wedi ei nodi Iaith: Saesneg	Deilliannau: Canfyddiadau ac agweddau at y ddarpariaeth o wasanaeth cwnsela ieuenctid Dadansoddiad: Theori Seiliedig Hysbysydd: Pobl Ifanc Cyfnod dilyniant: Amherthnasol	Gweithredu: Pobl Ifanc eisiau i'r gwasanaeth cwnsela fod mewn lleoliad ar wahân a hygyrch, ac i'r gwasanaeth fod yn hyblyg ac anffurfiol, gan ganiatáu iddynt weld yr un cwnselydd. Awgrymwyd cwnsela dros y ffôn fel opsiwn. Dylai cyhoeddusrwydd ar gyfer gwasanaeth cwnsela gynnig gwahoddiad clir i bobl ifanc geisio cymorth. Dylid darparu gwybodaeth gryno am yr hyn sy'n digwydd o fewn cwnsela. Dylid rhoi sylw arbennig i ddynion ifanc a'u hymddygiad ceisio cymorth. Ymhlith y rhwystrau i geisio cwnsela mae ymdeimlad o ddiffyg grym, yr argraff bod problemau yn barhaol, stigma cymdeithasol, dryswch ynghylch natur cwnsela ac agweddau teuluol. Mae'r ffactorau sy'n annog pobl ifanc i ddefnyddio gwasanaethau cwnsela yn cynnwys cyfrinachedd, diogelwch, ymddiriedaeth, agwedd anfeirniadol a derbyniad.	Cryfderau a Chfyngiadau yr Awdur: Dim wedi ei nodi Cyllid: Dim wedi ei nodi Gwrthdaro Buddiannau: Dim wedi ei nodi

Manylion yr Astudiaeth	Ymyrraeth (a chymharydd)	Cyfranogwyr	Deilliannau a Dilyniant	Canlyniadau	Cryfderau a Chyfyngiadau
Awdur, blwyddyn: Loynd, 2005 Amcan: Archwilio agweddau athrawon ysgolion uwchradd yr Alban tuag at gwnsela mewn ysgolion, a'r cysyniadau ohono Dyluniad yr Astudiaeth: Trawstoriadol Ardal: Yr Alban Dyddiadau casglu data: 2000	Disgrifiad o'r Gwasanaeth Cwnsela: Astudiaeth 1: prosiect peilot mewn tair ysgol uwchradd fawr lle roedd cwnselwyr newydd ddechrau gweithio un diwrnod yr wythnos ym mhob ysgol Astudiaeth 2: Gwasanaeth cwnsela myfyrwyr ysgol Lleoliad: Ysgol uwchradd Asiant cyflenwi: Cwnselwyr Cymharydd: Dim Meini prawf cynhwysiant: Dim wedi ei nodi Meini prawf eithrio: Dim wedi ei nodi	Maint y sampl Gwahoddwyd 210 o athrawon yn astudiaeth 1. Gwahoddwyd 60/87 o athrawon yn astudiaeth 2 Cyfranogwyr: 71 o athrawon yn astudiaeth 1, 33 o athrawon yn astudiaeth 2. Athrawon a ymatebodd, 34% RR yn astudiaeth 1, 55% RR yn astudiaeth 2. Roedd ymchwilwyr yn rhan o fentrau yn yr ysgol Oed: Dim wedi ei nodi Rhyw: 56% Benyw 34% Gwryw. Astudiaeth 2: 76% Benyw 24% Gwryw Ethnigrwydd: Dim wedi ei nodi Iaith: Dim wedi ei nodi	Deilliannau: Agweddau athrawon a chanfyddiadau o gwnsela mewn ysgolion Dadansoddiad: Cysyniadau cwnsela wedi'u codio, dadansoddiad ar gyfer astudiaeth 2 heb ei adrodd Hysbysydd: Athrawon Cyfnod dilyniant: Amherthnasol	Gweithredu: Credai athrawon y dylai cwnsela fod yn yr ysgol yn hytrach na'r gymuned, a dylai cwnselwyr gael caniatâd myfyrwyr cyn ymgynghori ag athrawon dosbarth. Roedd 27 % o athrawon yn pryderu y gallai myfyrwyr 'gam-drin', 'camddefnyddio' neu 'fanteisio' ar y gwasanaeth, gan ei ddefnyddio fel esgus i fynd allan o ddosbarthiadau. Derbynioldeb: Roedd athrawon yn meddwl bod cwnsela yn bwysig, gan roi sgôr cymedr o 7.5/10 iddo. Roedd athrawon yn credu bod cwnsela yn adnodd defnyddiol ar gyfer delio ag anawsterau emosiynol myfyrwyr, ac yn pwysleisio'r ffaith bod cwnselwyr yn annibynnol. Roedd 14% angen mwy o wybodaeth am y gwasanaeth, megis lle'r oedd, sut y gwneir atgyfeiriadau, a thystiolaeth o effeithiolrwydd.	Cryfderau a Chyfyngiadau yr Awdur: Cyfradd ymateb isel; roedd gwasanaethau cwnsela yn rhan o fentrau ysgol yr oedd yr ymchwilwyr yn gysylltiedig â nhw; efallai bod athrawon wedi dymuno ymddangos yn gadarnhaol; efallai bod y system fugeiliol a weithredir yn Yr Alban wedi dylanwadu ar agweddau athrawon Cyllid: Prosiect peilot wedi'i ariannu gan Fwrdd GIG Glasgow Fwyaf fel rhan o CAMHS Gwrthdaro Buddiannau: Dim wedi ei nodi

Manylion yr Astudiaeth	Ymyrraeth (a chymharydd)	Cyfranogwyr	Deilliannau a Dilyniant	Canlyniadau	Cryfderau a Chfyngiadau
Awdur, blwyddyn: Lynass, 2012 Amcan: Dealltwriaeth o brofiad pobl ifanc o gwnsela Dyluniad yr Astudiaeth: Ansoddol Ardal: Yr Alban, Lloegr Dyddiadau casglu data: Dim wedi ei nodi	Disgrifiad o'r Gwasanaeth Cwnsela: Cwnsela dyneiddiol yn yr ysgol, 2 – 6 sesiwn Lleoliad: Ysgol uwchradd Asiant cyflenwi: Cwnselwyr Cymharydd: Dim Meini prawf cynhwysiant: Cyfranogwyr a oedd yn rhan o amod cwnsela Hap-dreial rheoledig Meini prawf eithrio: Dim wedi ei nodi	Maint y sampl: 11 Cyfranogwyr: Myfyrwyr Oed: 13-15 oed Rhyw: 8 Benyw, 3 Gwryw Ethnigrwydd: heb ei adrodd laith: Saesneg	Deilliannau: Dealltwriaeth o brofiad pobl ifanc o gwnsela Dadansoddiad: Dadansoddiad thematig Hysbysydd: Myfyrwyr Cyfnod dilyniant: Amherthnasol	Derbynioldeb: Nododd y cyfranogwyr nifer o newidiadau cadarnhaol a brofwyd ers dechrau cwnsela megis cael eu gweld yn wahanol gan eraill, siarad yn haws, gwelliannau yn yr ysgol, mwy o hyder a hapusrwydd, sefyll i fyny drostynt eu hunain, newid eu meddwl a gwell cyfeillgarwch. Yn ogystal, nododd myfyrwyr newidiadau mewn agwedd, gwell perthnasoedd teuluol, cymdeithasu mwy, gwell ymddygiad, gwelliannau yn yr ysgol. Roedd myfyrwyr yn ei chael yn ddefnyddiol siarad â chwnselwyr, yn enwedig am bethau nad oeddent yn gallu siarad â theulu a ffrindiau yn eu cylch. Roedd myfyrwyr yn gwerthfawrogi cael eu clywed a'u deall, a natur gyfrinachol y cwnsela. Roedd heriau i rai myfyrwyr yn cynnwys rhai agweddau ar eu bywydau ddim yn newid er eu bod eisiau iddynt wneud. Roedd rhai myfyrwyr eisiau mwy o sesiynau, ac eraill yn teimlo nad oedd digon o gyfarwyddyd neu gyngor yn cael ei ddarparu gan gwnsela.	Cryfderau a Chfyngiadau yr Awdur: Ni chafodd data gan bobl ifanc a dderbyniodd gwnsela eu cymharu â'r rhai nad oeddent wedi derbyn cwnsela; efallai bod dull cyfnewid penagored wedi hwyluso dyfodiad themâu newydd; cyffredinol cyfyngedig oherwydd natur safonol a thymor byr yr ymyriad Cyllid: Dim wedi ei nodi Gwrthdaro Buddiannau: Dim wedi ei nodi

Manylion yr Astudiaeth	Ymyrraeth (a chymharydd)	Cyfranogwyr	Deilliannau a Dilyniant	Canlyniadau	Cryfderau a Chyfyngiadau
Awdur, blwyddyn: McArdle, 2002 Amcan: Adrodd ar ganlyniadau blwyddyn ddilynol o ymyriad byr yn yr ysgol ar gyfer plant y nodwyd eu bod mewn perygl o ddioddef problemau ymddygiadol ac emosiynol. Dyluniad yr Astudiaeth: Hap-dreial rheoledig Ardal: Lloegr Dyddiadau casglu data: Dim wedi ei nodi	Disgrifiad o'r Gwasanaeth Cwnsela: Ymyriad therapi grŵp yn seiliedig ar weithgareddau drama a thrafodaeth fyfyrion. Awr yr wythnos am 12 wythnos Lleoliad: Ysgol Gynradd, Ysgol uwchradd mewn ardal o ddiweithdra uchel Asiant cyflenwi: Athro cymwysedig - hyfforddiant helaeth mewn therapi drama Cymharydd: Grŵp astudiaethau cwricwlwm Meini prawf cynhwysiant: Tanberfformiad ysgolheigaidd parhaus a phryderus; problemau teuluol mawr hysbys; newynog neu golwg o ddiffyg gofal; perthynas ddiffygiol â chyfoedion neu anawsterau ymddygiadol neu emosiynol Meini prawf eithrio: Dim wedi ei nodi	Maint y sampl: 122 Cyfranogwyr: Myfyrwyr Oed: Cymedr 11 oed Rhyw: Dim wedi ei nodi Ethnigrwydd: Dim wedi ei nodi Iaith: Dim wedi ei nodi	Deilliannau: Ffurflen Adroddiad Athro, Hunan-Adroddiad Ieuencid, Rhestr Wirio Ymddygiad Plant Dadansoddiad: Profion-t mewn parau, Prawf sgwâr chi Hysbysydd: Athro, Myfyriwr, Rhiant Cyfnod dilyniant: Un flwyddyn ar ôl yr ymyriad	Effeithiolrwydd: Effaith sylweddol amser ar gyfer Ffurflen Adroddiad yr Athro yn allanoli sgorau. Fodd bynnag, nid oedd data rhyngweithio yn nodi rhagoriaeth yr ymyriad i'r grŵp rheoli. Ar gyfer mewnoli a chyfanswm sgorau, dangosodd rhyngweithiad amser yn ôl cyflwr sylweddol effaith sylweddol yr ymyriad ar y grŵp rheoli. Gwelliant mewn sgorau hunan-adrodd ieuencid dros amser yn y ddau grŵp a dim rhyngweithiad amser yn ôl cyflwr. Dim newidiadau sylweddol o ran amser na chyflwr yn y Rhestr Wirio Ymddygiad Plant.	Cryfderau a Chyfyngiadau yr Awdur: Gallai addasu'r grwpiau ar ôl dyrannu fod wedi cyflwyno tuedd sylweddol Cyllid: Cyfanswm Learning Challenge, Awdurdodau Lleol, Ymchwil a Datblygu'r GIG Gwrthdaro Buddiannau: Dim wedi ei nodi

Manylion yr Astudiaeth	Ymyrraeth (a chymharydd)	Cyfranogwyr	Deilliannau a Dilyniant	Canlyniadau	Cryfderau a Chyfyngiadau
Awdur, blwyddyn: McArthur, 2013 Treial SUPPORT Amcan: Treialu set o weithdrefnau ar gyfer gwerthuso cwnsela dyneiddiol mewn ysgolion; sefydlu arwyddion o effaith Dyluniad yr Astudiaeth: Hap-dreial rheoledig Ardal: Yr Alban Dyddiadau casglu data: Dim wedi ei nodi	Disgrifiad o'r Gwasanaeth Cwnsela: Cwnsela dyneiddiol yn yr ysgol. Sesiwn gwnsela o 40 munud unwaith yr wythnos am y tymor ysgol (hyd at 9 sesiwn) Lleoliad: Ysgol uwchradd Asiant cyflenwi: Tair ymarferydd benywaidd - wedi cymhwyso i lefel Diploma ôl-raddedig o leiaf Cymharydd: Rheolaeth y rhestr aros Meini prawf cynhwysiant: O leiaf 13 oed; profi lefelau cymedrol o drallod seicolegol; gallu cydsynio; presenoldeb ysgol mwy na 80%; ddim mewn perygl difrifol o niweidio eu hunain nac eraill; dim cynlluniau i adael yr ysgol Meini prawf eithrio: Dim wedi ei nodi	Maint y sampl: 33 Cyfranogwyr: Myfyrwyr Oed: Cymedr 14.1 oed Rhyw: Benyw 17 (51.5%), Gwryw 16 (48.5%) Ethnigrwydd: 27 Gwyn Albanaidd (81.8%), 2 Gwyn Gwyddelig (6.1%), 3 Gwyn Prydeinig Arall (9.1%), 1 Cefndir cymysg (3%) Iaith: Dim wedi ei nodi Arall: 3 anabl (9.1%)	Deilliannau: YP-CORE Dadansoddiad: ANCOVA Hysbysydd: Myfyriwr Cyfnod dilyniant: Pwynt canol 6 wythnos, diweddbwynt 12 wythnos	Effeithiolrwydd: Ar ddiwedd y cyfnod 12 wythnos, fe wnaeth cyfranogwyr yn yr ymyriad wella'n sylweddol fwy na'r rhai yn y grŵp rheoli rhestr aros ar yr YP-CORE Sgorau ar y diweddbwynt: YP-CORE $g = 1.14$ ($p = .002$, 95% CI = 0.40-1.87)	Cryfderau a Chyfyngiadau yr Awdur: Maint sampl bychan; cymhariaeth yn erbyn amod rheolaeth anadweithiol; amrywiadau ar y gwaelodlin; ymchwilyr yn gysylltiedig â'r ymyriad, a allai arwain at effeithiau teyrngarwch; cyffredinol cyfyngedig oherwydd diffyg amrywiaeth yn y sampl; mae'n bosibl bod hap-effeithiau a halogiad wedi digwydd ar lefel unigol; dim dilyniant y tu hwnt i 12 wythnos; efallai na fydd mesurau meintiol yn ddigonol ar gyfer cwnsela Cyllid: Dim wedi ei nodi Gwrthdaro Buddiannau: Dim wedi ei nodi

Manylion yr Astudiaeth	Ymyrraeth (a chymharydd)	Cyfranogwyr	Deilliannau a Dilyniant	Canlyniadau	Cryfderau a Chyfyngiadau
Awdur, blwyddyn: McArthur, 2016 Treial SUPPORT Amcan: Egluro'r prosesau o newid y mae pobl ifanc yn mynd drwyddynt yn ystod cwnsela Dyluniad yr Astudiaeth: Ansoddol Ardal: Yr Alban Dyddiadau casglu data: Dim wedi ei nodi	Disgrifiad o'r Gwasanaeth Cwnsela: Cwnsela dyneiddiol yn yr ysgol; hyd at 9 sesiwn Lleoliad: Ysgol uwchradd Asiant cyflenwi: Tair ymarferydd benywaidd - wedi cymhwyso i lefel Meistr Cymharydd: Dim Meini prawf cynhwysiant: O leiaf 13 oed; profi lefelau cymedrol o drallod seicolegol; gallu cydsynio; presenoldeb ysgol mwy na 80%; ddim mewn perygl difrifol o niweidio eu hunain nac eraill; dim cynlluniau i adael yr ysgol Meini prawf eithrio: Dim wedi ei nodi	Maint y sampl: 14 Cyfranogwyr: Myfyrwyr Oed: 13-16 oed Rhyw: Benyw 6, Gwryw 8 Ethnigrwydd: 14 Cawcasaid Iaith: Dim wedi ei nodi Arall: 2 gydag anabledd	Deilliannau: Cyfweiliad newid cleient Dadansoddiad: Theori Seiliedig Hysbysydd: Myfyriwr Cyfnod dilyniant: Cyfweiliadau 12 wythnos ar ôl dechrau cwnsela	Gweithredu: Hwyluswyr: rhinweddau personol cwnselydd, annibyniaeth o fywyd cleient, gwranddo, cymryd rhan mewn gweithgareddau (e.e., technegau ymlacio), darparu arweiniad, siarad am emosiynau, deall, gofyn cwestiynau, meddwl, a myfyrio Hwyluswyr ymarferol: Cyfrinachedd, argaeledd o fewn y diwrnod ysgol, nifer y sesiynau sydd ar gael Derbynioldeb: Newidiadau cadarnhaol: gwell perthnasoedd a chyfathrebu; mwy o empathi; emosiynau mwy cadarnhaol a llai o emosiynau negyddol; gwell strategaethau ymdopi; cynyddu hunanymwybyddiaeth, asiantaeth a hunanbarch; gwell ffocws a gwaith ysgol, gwell cwsg ac ymddygiad Ffactorau cyd-destunol ehangach: Cyflawnwyd prosesau newid trwy lwybrau lluosog	Cryfderau a Chyfyngiadau yr Awdur: Nid oedd cyfranogwyr yn ymwneud â dadansoddi sy'n golygu dilysrwydd tystebol isel; yn berthnasol i SBHC yn unig; mae demograffeg y cyfranogwyr o fewn ystod gyfyng; ymchwilwyr a chwmselwyr o bosibl gyda rhagfarn o blaid ymyriad; efallai na fydd maint bychan y sampl wedi cyrraedd dirlawnder Cyllid: Dim wedi ei nodi Gwrthdaro Buddiannau: Dim wedi ei nodi

Manylion yr Astudiaeth	Ymyrraeth (a chymharydd)	Cyfranogwyr	Deilliannau a Dilyniant	Canlyniadau	Cryfderau a Chyfyngiadau
Awdur, blwyddyn: McElearney, 2013 Amcan: Ymchwilio i weld a yw ymgysylltu â'r gwasanaeth cwnsela mewn ysgolion annibynnol a ddarperir gan yr NSPCC wedi arwain at newid cadarnhaol ym mherthynas cyfoedion plant sydd wedi cael eu bwllo Dyluniad yr Astudiaeth: Cyn ac ar ôl Ardal: Gogledd Iwerddon Dyddiadau casglu data: 2004 – 2005	Disgrifiad o'r Gwasanaeth Cwnsela: Roedd y gwasanaeth Cwnsela Ysgolion Annibynnol ar gael yn uniongyrchol i fyfyrwyr trwy hunanatgyfeirio, neu atgyfeiriad gan rieni ac athrawon. Roedd myfyrwyr yn cael sesiynau un-i-un wythnosol (6-8 fel arfer) yn para 35 - 60 munud. Roedd cwnsela yn canolbwyntio ar y myfyriwr ac yn mabwysiadu ffocws ymddygiad gwybyddol a hwyluso ymdopi cadarnhaol. Nifer cyfartalog y sesiynau oedd 5.5 (sd=1.9) Lleoliad: Ysgol gynradd, ysgol uwchradd, ysgol arbennig Asiant cyflenwi: Cwnselwyr Cymharydd: Dim Meini prawf cynhwysiant: Wedi cyrchu'r gwasanaeth mewn ysgol gyfranogol rhwng Medi 2004 a Rhagfyr 2005 Meini prawf eithrio: Nid oedd y casglu data wedi cychwyn yn yr ysgol; myfyrwyr sydd mewn trallod aciwt; myfyrwyr yr ystyriwyd bod yr holiadur yn rhy anodd iddynt; dan 7 oed; anabledd dysgu	Maint y sampl: 202 Cyfranogwyr: Myfyrwyr Oed: 7 – 17 oed, cymedr 12.5 oed Rhyw: Benyw 54.7%, Gwryw 42.6% Ethnigrwydd: Dim wedi ei nodi Iaith: Dim wedi ei nodi Arall: 27.2% o atgyfeiriadau oherwydd bwllo, 28.7% o hunanatgyfeiriadau, 49% o atgyfeiriadau gan ysgolion	Deilliannau: Is-raddfa problemau cyfoedion SDQ Dadansoddiad: Dull modelu twf cudd Hysbysydd: Myfyriwr Cyfnod dilyniant: Dim	Effeithiolrwydd: Gostyngodd sgorau Problemau Cyfoedion cymedr SDQ o 2.93 (SD = 1.98) i 1.14 (SD = 1.97) yn sesiwn 7, yna cynyddodd i 1.52 (1.77) yn sesiwn 8. Cymedr newid cymharol rhwng pob sesiwn oedd -0.24 ($p < 0.05$). Gostyngodd sgorau problem cyfoedion SDQ yn gyflymach ar gyfer myfyrwyr â sgorau cychwynnol uwch ($r = -0.59$, $p < 0.01$). Yr unig gyfnewidyn arwyddocaol oedd p'un a oedd myfyrwyr wedi cyrchu cwnsela oherwydd bwllo. Sgoriodd myfyrwyr a oedd wedi gwneud hynny sgorau cychwynnol sylweddol uwch (1.40, $p < 0.01$) ar yr is-raddfa problemau cyfoedion na myfyrwyr a gafodd fynediad oherwydd materion eraill. Dangosodd amcangyfrif ar gyfer y gyfradd newid fod y rhai a ddefnyddiodd y gwasanaeth oherwydd bwllo wedi gostwng yn llawer cyflymach ar yr is-raddfa problemau cyfoedion (-0.25, $p < 0.01$) o'i gymharu â'r myfyrwyr hynny a ddefnyddiodd gwnsela oherwydd problem wahanol.	Cryfderau a Chyfyngiadau yr Awdur: Hwylusodd dylunio hydredol a modelu cromlin twf cudd archwiliad cadarn o newid yn y cyfranogwyr; Offeryn safonol yw SDQ sydd â phriodweddau seicometrig sefydledig; dim grŵp rheoli; roedd ~7% o'r rhai a ddefnyddiodd y gwasanaeth ond na chymerodd ran yn yr astudiaeth mewn cyflwr o drallod aciwt, felly mae'n debygol y bydd amcangyfrifon o statws cychwynnol ac amcangyfrifon o newid perthnasol yn rhy isel; nid oedd y dull a ddefnyddiwyd i nodi dioddefwyr bwllo yn ddigon cadarn na systematig Cyllid: Adran Addysg, Gogledd Iwerddon Gwrthdaro Buddiannau: Awdur arweiniol yn Gynghorydd Addysg yn yr NSPCC

Awdur, blwyddyn: Parsons, 2018, 2019 Amcan: 2018: Datgelu canfyddiadau a phrosesau sy'n gysylltiedig â chyflwyno seicotherapi dawns i ysgol uwchradd prif ffrwd DU; deall profiadau bywyd myfyrwyr a staff cymorth; deall y cysylltiadau canfyddedig rhwng disgwyliadau cyn therapi, profiadau ffenomenolegol mewn therapi, a chanlyniadau goddrychol Dyluniad yr Astudiaeth: Ansoddol Ardal: Dim wedi ei nodi Dyddiadau casglu data: Dim wedi ei nodi	Disgrifiad o'r Gwasanaeth Cwnsela: Seicotherapi symudiad dawns (DMP). Roedd y sesiynau 1-i-1 yn para awr bob wythnos neu bob pythefnos yn ystod y tymor, ac yn cael eu cynnal yn stiwdio dawns a drama'r ysgol. Roedd Cynorthwyrwyr Cymorth Dysgu yn bresennol gyda'r myfyrwyr AAA, a oedd weithiau'n cymryd rhan. Roedd y sesiynau'n cael eu harwain yn bennaf gan gleientiaid, ac yn cynnwys gwaith llafar, symudiadau/ dawns swyddogaethol a mynegiannol, gwneud delweddau, propiau corfforol a synhwyraidd Lleoliad: Ysgol uwchradd Asiant cyflenwi: Cwnselydd. Hyfforddai - yn cael ei oruchwyllo gan Oruchwyliwr Clinigol DMP Cymharydd: Dim Meini prawf cynhwysiant: Myfyriwr a oedd wedi cael DMP yn y flwyddyn ysgol honno neu staff a oedd wedi galluogi'r gwasanaeth drwy atgyfeirio at, mynychu, neu reoli'r gwasanaeth. Meini prawf eithrio: Dim wedi ei nodi	Maint y sampl: 3 myfyriwr (o 7) a 5 staff (o 7) Cyfranogwyr: Myfyrwyr, Athrawon Oed: 12 – 15 oed Rhyw: Myfyrwyr i gyd yn ferched, staff 4 Benyw, 1 Gwryw Ethnigrwydd: Myfyrwyr: 2 Gwyn Prydeinig ac 1 Du Prydeinig; Holl staff yn Wyn Prydeinig Iaith: Dim wedi ei nodi Arall: Myfyrwyr ag anghenion corfforol, seicolegol a datblygiadol amrywiol ac yn cael eu cefnogi gan Gyfadran Cymorth Cwricwlwm yr ysgol, a oedd yn cynnwys darpariaeth llesiant seicolegol cyffredinol yn ogystal â chefnogi myfyrwyr AAA Roedd un myfyriwr a gymerodd ran yn AAA	Deilliannau: Canfyddiadau staff a myfyrwyr o DMP mewn ysgolion Dadansoddiad: Theori Seiliedig, Dadansoddiad cymharol gyson, Dadansoddiad Ffenomenolegol Deongliadol Hysbysydd: Myfyrwyr, Staff Cyfnod dilyniant: O fewn blwyddyn ysgol	Gweithredu: Roedd rhwystrau i gwnsela o fewn amgylchedd yr ysgol yn cynnwys yr amser sydd ar gael, lle, preifatrwydd a chyllid. Roedd myfyrwyr eisiau mwy o amser ar gyfer DMP a pharhau â therapi. Dangosodd y staff ddealltwriaeth gymysg o DMP. Teimlwyd bod pryderon cymheiriaid yn fwy perthnasol i fyfyrwyr gwrywaidd ond myfyrwyr benywaidd yn unig a gyflwynwyd ar gyfer DMP. Roedd rhwystrau i ymgysylltiad o safbwynt myfyrwyr yn cynnwys bod yn anghyfarwydd â DMP, canfyddiadau cyfoedion, pryder ynghylch cymryd rhan. Roedd yr hwyluswyr yn amgylchedd yr ysgol yn cynnwys bod â meddwl agored am lesiant, staff yr ysgol yn gefnogol ac yn agored i newydd-deb, staff AAA/llesiant yn eiriolwyr angerddol dros wasanaethau ychwanegol, a'r ysgol yn cymeradwyo gwelliannau newydd i lesiant myfyrwyr. Anogwyd y myfyrwyr gan staff rhagweithiol. O safbwynt y myfyrwyr, roedd hwyluswyr i ymgysylltu â myfyrwyr yn cynnwys bod â diddordebau creadigol a meddwl agored. Derbynioldeb: Teimlai myfyrwyr eu bod wedi'u grymuso gan DMP, a chynyddodd eu hunanhyder. Dywedasant fod DMP yn hwyl ac nad oedd yn peri pryder. Dywedodd staff fod myfyrwyr yn edrych ymlaen at y cyfle i ryddhau emosiynau heriol ac ildio'r disgwyliadau o ddysgu tawel a llonydd.	Cryfderau a Chyfyngiadau yr Awdur: Maint sampl bychan; sampl benywaidd yn bennaf; fel cynigydd ac ymarferydd dan hyfforddiant DMP, roedd safbwynt yr awdur yn allweddol wrth ddehongli cynrychioliadau cleientiaid, yn ogystal ag ansawdd y therapi a ddarparwyd. Cyllid: Dim wedi ei nodi Gwrthdaro Buddiannau: Dim
--	--	---	--	--	--

Manylion yr Astudiaeth	Ymyrraeth (a chymharydd)	Cyfranogwyr	Deilliannau a Dilyniant	Canlyniadau	Cryfderau a Chyfyngiadau
Awdur, blwyddyn: Pattison, 2009 Amcan: Cyflwyno proses ragweithiol i gynnwys Pobl Ifanc gydag anableddau dysgu mewn cwnsela prif ffrwd mewn ysgolion uwchradd yn y DU Dyluniad astudiaeth: Ansoddol, Trawstoriadol Ardal: DU Dyddiadau casglu data: Dim wedi ei nodi	Disgrifiad o'r Gwasanaeth Cwnsela: Roedd dulliau damcaniaethol o ymdrin â therapi yn cynnwys dulliau person-ganolog, seicodynamig, integreiddiol, a gwybyddol-ymddygiadol Lleoliad: Ysgol uwchradd Asiant cyflenwi: Cwnselydd Cymharydd: Dim Meini prawf cynhwysiant: Cwnselydd yng Nghymdeithas Cwnsela a Seicotherapi Prydain Meini prawf eithrio: Dim wedi ei nodi	Maint y sampl: 15 i'r cyfweiliadau. Arolwg 20% o'r 396 o aelodau BACP Cyfranogwyr: Cwnselwyr, Seicotherapyddion Oed: Dim wedi ei nodi Rhyw: Dim wedi ei nodi Ethnigrwydd: Dim wedi ei nodi Iaith: Dim wedi ei nodi	Deilliannau: Dim wedi ei nodi Dadansoddiad: Dadansoddiad ystadegol, Dadansoddiad thematig Hysbysydd: Cwnselydd Cyfnod dilyniant: Dim	Gweithredu: Mae cwnselwyr ysgol yn perthyn i'r ail gategori mwyaf cynhwysol, sy'n dynodi eu bod yn darparu gwasanaethau i bobl ifanc sy'n eu cynnwys mewn arferion a phrosesau cwnsela. Nodwyd mai'r dulliau damcaniaethol mwyaf cynhwysol o gwnsela pobl ifanc ag anableddau dysgu oedd rhai integreiddiol, dyneiddiol/person-ganolog neu seicodynamig. Mae syniadau cwnselwyr ar gyfer cynyddu cynhwysiant yn cynnwys codi ymwybyddiaeth o wasanaethau, hyfforddiant arbenigol, dull partneriaeth integredig, goruchwyliaeth arbenigol, eiriolaeth a hyrwyddo gwasanaethau yn weithredol. Derbynioldeb: Po fwyaf o gyswllt sydd gan gwnselwyr â phobl ifanc ag anableddau dysgu, y mwyaf yw eu defnydd o dechnegau creadigol a'u pwyslais ar feithrin perthynas therapiwtig.	Cryfderau a Chyfyngiadau yr Awdur: Dim wedi ei nodi Cyllid: Dim wedi ei nodi Gwrthdaro Buddiannau: Dim wedi ei nodi

Manylion yr Astudiaeth	Ymyrraeth (a chymharydd)	Cyfranogwyr	Deilliannau a Dilyniant	Canlyniadau	Cryfderau a Chyfyngiadau
Awdur, blwyddyn: Polat, 2010 Amcan: Archwilio'r ddarpariaeth bresennol o gwnsela a ddarperir gan AALLau mewn ysgolion uwchradd yng Nghymru a Lloegr Dyluniad astudiaeth: Trawstoriadol Ardal Lloegr, Cymru Dyddiadau casglu data: 2003 – 2004	Disgrifiad o'r Gwasanaeth Cwnsela: Cwnsela therapiwtig unigol Lleoliad: Ysgol uwchradd Asiant cyflenwi: Cwnselwyr AALLau Cymharydd: Arolwg poblogaeth o'r AALLau i gymharu'r canlyniadau a gafwyd gan y Sefydliad Cenedlaethol ar gyfer Ymchwil i Addysg ond nid oedd yn llwyddiannus oherwydd fod y wybodaeth fanwl hon gan AALLau ynglŷn â pholisi ac ymarfer yn canolbwyntio ar y ddarpariaeth gwnsela yn gyffredinol yn hytrach nag ar 'gwnsela therapiwtig unigol', sef y ffocws mwy penodol a ddewiswyd ar gyfer yr astudiaeth hon. Meini prawf cynhwysiant: Pob ysgol o dan AALLau Meini prawf eithrio: Dim wedi ei nodi	Maint y sampl: 39 o AALLau Cyfranogwyr: Aelodau'r gwasanaeth cwnsela, seicolegwyr addysg, Penaethiaid Cynhwysiant a Chymorth Ymddygiad, Swyddogion Addysg a Datblygu, Gweithwyr Datblygu Iechyd Meddwl Oed: Dim wedi ei nodi Rhyw: Dim wedi ei nodi Ethnigrwydd: Dim wedi ei nodi Iaith: Dim wedi ei nodi	Deilliannau: Cwmpas a natur y ddarpariaeth gwnsela Dadansoddiad: Themâu grwpio Hysbysydd: Aelodau o'r gwasanaeth cwnsela, Seicolegwyr Addysg, Penaethiaid Cynhwysiant a Chymorth Ymddygiad, Swyddogion Addysg a Datblygu, Gweithwyr Datblygu Iechyd Meddwl Cyfnod dilyniant: Dim	Gweithredu: Roedd mwyafrif yr AALLau yn cyflogi rhwng 1 a 10 cwnselydd. Roedd y disgyblion yn cyrchu gwasanaethau trwy atgyfeiriad staff (84%), hunanatgyfeirio (68%), atgyfeiriad rhieni (58%), neu drwy alw i mewn (47%). Roedd angen caniatâd rhieni mewn bron i hanner yr AALLau (47%). Mae AALLau angen ystod o gymwysterau wrth benodi cwnselwyr; fodd bynnag, nid yw 20% o'r AALLau yn ymwybodol o unrhyw gymwysterau gofynnol. Dywedodd mwyafrif yr AALLau (67%) fod ganddynt ystafelloedd pwrpasol ar gyfer sesiynau cwnsela. Dywedodd bron i hanner yr AALLau fod gwasanaethau cwnsela'n cael eu hariannu gan gyllidebau ysgolion, ac roedd nifer fach o AALLau yn ariannu gwasanaethau cwnsela'n uniongyrchol. Derbynioldeb: Darparodd 53% o AALLau gwnsela therapiwtig unigol. Nododd AALLau fanteision cwnsela ar y lefelau micro-sefydliadol a macro-sefydliadol; pwysleiswyd rôl y ddarpariaeth cwnsela fel rhan o bortffolio llawer ehangach o wasanaethau cymorth estynedig i ddisgyblion. Mae 84% o AALLau yn arfarnu eu gwasanaethau ond nododd y rhan fwyaf ohonynt anawsterau wrth wneud hynny.	Cryfderau a Chyfyngiadau yr Awdur: Nid oedd gan y rhan fwyaf o ymatebwyr AALLau wybodaeth benodol am y pwnc ar y lefel o fanylder y gofynnwyd amdani; Cyllid: Cronfa Cymorth Ymchwil Prifysgol Manceinion Gwrthdaro Buddiannau: Dim

Manylion yr Astudiaeth	Ymyrraeth (a chymharydd)	Cyfranogwyr	Deilliannau a Dilyniant	Canlyniadau	Cryfderau a Chyfyngiadau
Awdur, blwyddyn: Prior, 2012a, 2012b Amcan: Trafod iechyd meddwl y glasoed a rôl cwnsela ysgol uwchradd yn y DU fel gwasanaeth ymyrraeth gynnar ac archwilio ymgysylltiad â'r broses ceisio cymorth Dyluniad yr Astudiaeth: Ansoddol Ardal: Yr Alban Dyddiadau casglu data: Dim wedi ei nodi	Disgrifiad o'r Gwasanaeth Cwnsela: Dim wedi ei nodi Lleoliad: Ysgolion uwchradd Asiant cyflenwi: Dim wedi ei nodi Cymharydd: Dim Meini prawf cynhwysiant: Cwblhau cwrs cwnsela o fewn y flwyddyn flaenorol Meini prawf eithrio: Dim wedi ei nodi	Maint y sampl: 8 Cyfranogwyr: Myfyrwyr Oed: 13-17 oed Rhyw: 6 Benyw, 2 Gwryw Ethnigrwydd: Dim wedi ei nodi Iaith: Dim wedi ei nodi	Deilliannau: Ymgysylltiad pobl ifanc â gwasanaethau ffurfiol Dadansoddiad: Dull dadansoddol naratif, dadansoddiad micro o eiriau ac ymadroddion, dadansoddiad naratif thematig Reissman, model deongliadol Dingwall o weithredu ar sail salwch Hysbysydd: Myfyriwr Cyfnod dilyniant: Dim	Gweithredu: Ystyriwyd beirniadaeth gan gymheiriaid fel rhwystr i fynychu. Ailosododd myfyrwyr eu hunain i fod yn weithgar yn y broses, a oedd yn eu helpu i ddatblygu ymwrthedd i stigma. Roedd hwyluswyr cwnsela yn cynnwys cydnabod pryder, rhyngweithio ag oedolyn cefnogol a oedd yn rhoi gwybodaeth a mynediad at gwnsela, gwerthuso dibynadwyedd, didwylledd a chyfrinachedd y gwasanaeth. Roedd sefyllfa'r cwnselwyr o fewn yr ysgol yn bwysig. Mae angen gwreiddio cwnselwyr o fewn y system, ond eto ar wahân i athrawon a staff dysgu. Derbynioldeb: Roedd myfyrwyr yn gadarnhaol ynglŷn â chwnsela, er bod negyddiaeth ar y dechrau. Ystyriwyd bod ceisio cymorth yn rhywbeth annormal neu'n dangos gwendid yn yr unigolyn. Ar ôl mynychu cwnsela, roedd myfyrwyr yn gweld dewis cael cymorth gan gwnselydd yn gryfder. Mae'r amheuaeth a phryder a brofir yn aml gan fyfyrwyr yn cael ei leddfu trwy ddatblygu ymddiriedaeth mewn cwnselydd.	Cryfderau a Chyfyngiadau yr Awdur: Dewisodd y cyfranogwyr eu hunain ar gyfer cyfweiliad ac efallai bod y rhain yn fwy bodlon ar eu profiad o gwnsela; astudiaeth ansoddol ar raddfa fach Cyllid: Dim wedi ei nodi Gwrthdaro Buddiannau: Dim wedi ei nodi

Manylion yr Astudiaeth	Ymyrraeth (a chymharydd)	Cyfranogwyr	Deilliannau a Dilyniant	Canlyniadau	Cryfderau a Chyfyngiadau
Awdur, blwyddyn: Pro Bono Economics, 2018 Amcan: Cynnal gwerthusiad economaidd o wasanaeth cwnsela un-i-un Place2Be mewn ysgolion cynradd i asesu a yw'n ddarparu gwerth am arian Dyluniad yr Astudiaeth: Cyn ac ar ôl Ardal: DU Dyddiadau casglu data: 2015 – 2016	Disgrifiad o'r Gwasanaeth Cwnsela: Sesiynau un-i-un wythnosol gyda chwnselydd hyfforddedig, wedi'u teilwra i anghenion pob plentyn Lleoliad: Ysgol gynradd Asiant cyflenwi: Cwnselydd Cymharydd: Dim Meini prawf cynhwysiant: Dim wedi ei nodi Meini prawf eithrio: Dim wedi ei nodi	Maint y sampl: 3,816 = 2,179 (asesiad athrawon); 1,637 (asesiad rhieni) Cyfranogwyr: Myfyrwyr Oed: 4 – 11 oed Rhyw: Dim wedi ei nodi Ethnigrwydd: Dim wedi ei nodi Iaith: Dim wedi ei nodi	Deilliannau: SDQ Dadansoddiad: Dim wedi ei nodi Hysbysydd: Rhiant, Athro Cyfnod dilyniant: Dim wedi ei nodi	Effeithiolrwydd: Sgôr SDQ Cymedrig cyn cwnsela oedd 15.2 yn seiliedig ar asesadau athrawon ac 16.6 yn seiliedig ar asesadau rhieni. Ar ôl y cwnsela, gostyngodd sgôr SDQ cymedrig yn sylweddol i 12.2 yn seiliedig ar asesadau athrawon, a 12.3 yn seiliedig ar asesadau rhieni. Gwerthusiad economaidd: mae'r gwasanaeth cwnsela'n cynhyrchu buddion o rhwng £5.00 a £7.30 am bob £1 a delir am ddarparu'r gwasanaeth.	Cryfderau a Chyfyngiadau yr Awdur: Dim grŵp rheoli; Ansicr a yw gwelliannau mewn iechyd meddwl yn cael eu cynnal adeg yr apwyntiad dilynol Cyllid: Grŵp Legal & General Gwrthdaro Buddiannau: Dim wedi ei nodi

Manylion yr Astudiaeth	Ymyrraeth (a chymharydd)	Cyfranogwyr	Deilliannau a Dilyniant	Canlyniadau	Cryfderau a Chyfyngiadau
Awdur, blwyddyn: Pybis, 2012 Amcan: Adrodd am agweddau rhanddeiliaid allweddol sy'n gweithio o fewn strategaeth cwnsela mewn ysgolion Llywodraeth Cymru Dyluniad yr Astudiaeth: Trawstoriadol Ardal: Cymru Dyddiadau casglu data: Dim wedi ei nodi	Disgrifiad o'r Gwasanaeth Cwnsela: Cwnsela mewn ysgolion a ddarperir gan gwnselwyr Awdurdod Lleol Lleoliad: Ysgol uwchradd Asiant cyflenwi: Cwnselwyr Cymharydd: Dim Meini prawf cynhwysiant: Arweinydd awdurdod lleol; rheolwyr ysgol; cwnselwyr ysgol sy'n gweithio yn y Strategaeth Genedlaethol Meini prawf eithrio: Dim wedi ei nodi	Maint y sampl: 25 o Arweinwyr Awdurdodau Lleol, 158 o Reolwyr Ysgol, 106 o Gwnselwyr Ysgol Cyfranogwyr: Arweinydd awdurdod lleol; rheolwyr ysgol; cwnselwyr ysgol Oed: 30-49 oed Rhyw: 89 Benyw, 15 Gwryw, 2 data ar goll (cwnselwyr) Ethnigrwydd: roedd 90% o gwnselwyr ysgol yn Wyn Prydeinig Iaith: 92 o ysgolion, gan gynnwys cyfrwng Saesneg, 26 cyfrwng Cymraeg, 21 dwyieithog	Deilliannau: Agweddau tuag at gwnsela yn yr ysgol Dadansoddiad: Canran sgôr cytundeb net ar gyfer pob eitem, ANOVA, cymariaethau post-hoc Bonferroni wedi'u cywiro Hysbysydd: Staff ysgol, Cwnselydd, Awdurdod Lleol Cyfnod dilyniant: Amherthnasol	Gweithredu: Roedd cytundeb cadarnhaol ymhlith arweinwyr/rheolwyr gwasanaeth awdurdodau lleol fod gan wasanaethau cwnsela berthynas dda â gwasanaethau eraill megis CAMHS. Yn ogystal, roedd cytundeb cryf bod awdurdodau lleol yn darparu cyfleoedd priodol ar gyfer goruchwyllo cwnselwyr, yn darparu cyfleoedd hyfforddi i gwnselwyr ac yn sicrhau bod adnoddau ar gael i ateb y galw. Derbynioldeb: Gwelwyd agweddau cadarnhaol tuag at gwnsela mewn ysgolion yng Nghymru ar draws yr holl grwpiau rhanddeiliaid, gyda phatrymau tebyg o gytundeb net ar draws grwpiau i'r mwyafrif o eitemau. Cytunodd y cyfranogwyr fod agwedd dda at gyfrinachedd, bod gwasanaethau cwnsela yn sensitif i anghenion gwahanol gymunedau, a bod y lleoliad cwnsela yn hygyrch i fyfyrwyr. Roedd rheolwyr yr ysgol yn gweld bod cwnsela yn diwallu anghenion myfyrwyr ac yn gweld effaith ar bresenoldeb, cyrhaeddiad ac ymddygiad Roedd llai o gytundeb rhwng grwpiau ynghylch p'un a oedd gan wasanaethau cwnsela adnoddau digonol. Cafwyd cytundeb isel pan ofynnwyd a oedd gwasanaethau cwnsela yn sensitif i anghenion siaradwyr Cymraeg.	Cryfderau a Chyfyngiadau yr Awdur: Cwnselwyr yn cael eu cynnwys fel cyfranogwyr ac yn debygol o fod yn gefnogol i gwnsela mewn ysgolion Cyllid: Llywodraeth Cymru Gwrthdaro Buddiannau: Dim wedi ei nodi

Awdur, blwyddyn: Pybis, 2015 Treial RELY Amcan: Dyblygu McArthur et al., 2013 i ymchwilio i effeithiolrwydd cwnsela; archwilio p'un a oedd enillion o gwnsela yn cael eu cynnal ar ôl therapi; ystyried dichonoldeb yr astudiaeth Dyluniad yr Astudiaeth: Hap-dreial rheoledig Ardal: Lloegr Dyddiadau casglu data: Dim wedi ei nodi	Disgrifiad o'r Gwasanaeth Cwnsela: Cwnsela dyneiddiol yn yr ysgol, hyd at 10 sesiwn wythnosol o tua 45 munud Lleoliad: Ysgol uwchradd – gan gynnwys y sector preifat a chyhoeddus, un-rhyw a chymysg, ardaloedd cefnog a mwy diffreintiedig yn economaidd Asiant cyflenwi: Pedwar cwnselydd - (3 menyw, 1 gwryw), oed cymedrig = 48, gyda phrofiad o weithio gyda phobl ifanc, lleiafswm cymhwyster cwnsela lefel diploma, wedi cwblhau hyfforddiant ychwanegol yn benodol i weithio gyda phobl ifanc, wedi cwblhau dau ddiwrnod o hyfforddiant mewn cwnsela dyneiddiol Cymharydd: Rheolaeth y rhestr aros. Heb gael cynnig cwnsela tan y tymor ysgol dilynol. Yn gallu cael mynediad at wasanaethau cymorth ysgol eraill. Meini prawf cynhwysiant: o leiaf 13 oed; profi lefelau cymedrol neu uchel o drallod seicolegol; gallu rhoi caniatâd gwybodus; presenoldeb ysgol mwy na 80%; heb fod mewn perygl difrifol i'w hunain nac i eraill; ddim yn bwriadu gadael yr ysgol Meini prawf eithrio: Dim wedi ei nodi	Maint y sampl: 42 Cyfranogwyr: Myfyrwyr Oed: cymedr, 14.5 oed Rhyw: 30 Benyw (71.4%), Gwryw 12 (28.6%) Ethnigrwydd: 29 Gwyn Prydeinig (70.7%), 9 Arall (21.8), 3 Anhysbys (7.3%) Iaith: Dim wedi ei nodi	Deilliannau: YP-CORE Dadansoddiad: ANCOVA Hysbysydd: Myfyriwr Cyfnod dilyniant: Ôl-hapnodi 6 wythnos a 12 wythnos, 6 mis ar ôl y gwaelodlin	Effeithiolrwydd: Ar y pwynt chwe wythnos, fe wnaeth cyfranogwyr yn yr ymyrraeth wella'n sylweddol fwy ar yr YP-CORE na'r rhai ar y rhestr aros. Fodd bynnag, ar y pwynt 12-wythnos, nid oedd y gwahaniaeth hwn yn arwyddocaol bellach. YP-CORE 6-wythnos: $g = 0.59$ ($p = .02$; $F = 5.67$) YP-CORE 12-wythnos: $g = 0.39$ ($p = .25$; $F = 1.40$) Roedd y data a oedd ar gael ar ôl chwe mis ($n = 17$ yn y ddau grŵp gyda'i gilydd) yn dangos nad oedd lefelau trallod seicolegol wedi newid yn sylweddol o'r diweddbywynt i tua thri mis. Dangosodd sgorau YP-CORE gynnydd bach mewn trallod o 0.97 pwynt.	Cryfderau a Chfyngiadau yr Awdur: Nifer fach o gyfranogwyr; pŵer isel; nid oedd gweithwyr gofal bugeiliol yn deall y meini prawf cymhwyster yn llawn, a oedd yn golygu y derbyniwyd rhai cyfranogwyr yn anghywir i'r astudiaeth; dangosodd cwnselwyr lefelau isel o ymlyniad at ymyrraeth; cyfradd tynnu'n ôl uchel o'r diweddbywynt i apwyntiad dilynol 6 mis; rhai graddau wedi eu methu gan aseswyr; dim cywiriad Bonferroni Cyllid: Dim wedi ei nodi Gwrthdaro Buddiannau: Dim wedi ei nodi
---	--	--	---	--	---

Manylion yr Astudiaeth	Ymyrraeth (a chymharydd)	Cyfranogwyr	Deilliannau a Dilyniant	Canlyniadau	Cryfderau a Chyfyngiadau
Awdur, blwyddyn: Sharman, 2019 Amcan: Archwilio sut mae staff mewn ysgolion Iddewig uniongred yn profi gwasanaethau therapiwtig a'r goblygiadau i grwpiau ethnig a lleiafrifoedd eraill Dyluniad yr Astudiaeth: Ansoddol Ardal: Lloegr Dyddiadau casglu data: Dim wedi ei nodi	Disgrifiad o'r Gwasanaeth Cwnsela: O'r pedair ysgol, roedd gan ddwy brofiad o fod â chwnselwyr ysgol rhan-amser a'u therapyddion celf eu hunain. Roedd gan bob ysgol rywfaint o berthynas ag asiantaethau iechyd meddwl allanol fel CAMHS Lleoliad: Ysgol gynradd Asiant cyflenwi: Amherthnasol Cymharydd: Dim Meini prawf cymwysedd i gyfranogwyr cyfveliadau: Sampl pwrpasol Meini prawf cynhwysiant: hunanadnabod fel Iddewon uniongred ac yn gweithio fel uwch staff mewn ysgolion cynradd Iddewig uniongred ar draws Gogledd-Orllewin Llundain Meini prawf eithrio: Dim wedi ei nodi	Maint y sampl: 7 Cyfranogwyr: Athrawon Pennaeth, Dirprwy Bennaeth, Cydlynnydd Anghenion Addysgol Arbennig Oed: Dros 18 oed Rhyw: Benyw Ethnigrwydd: Dim wedi ei nodi Iaith: Saesneg	Deilliannau: Sut mae staff mewn ysgolion Iddewig uniongred yn profi gwasanaethau therapiwtig Dadansoddiad: Dadansoddiad thematig Hysbysydd: Staff Cyfnod dilyniant: Amherthnasol	Derbynioldeb: Mae ysgolion Iddewig Uniongred heddiw yn cydnabod eu rôl i gefnogi anghenion cynyddol eu myfyrwyr am lesiant emosiynol. Roedd amrywiaeth o ran agweddau rhieni Iddewig uniongred tuag at y gwasanaethau therapiwtig a ddarparwyd neu a atgyfeiriwyd gan yr ysgol. Roedd rhai rhieni yn agored ac yn barod i wrando ar yr ysgol, ond ystyriwyd bod gan fwyafrif y rhieni agweddau negyddol tuag at gymorth iechyd meddwl. Canfuwyd bod y nifer a oedd yn cael cwnsela yn isel oherwydd ymgysylltiad cyfyngedig gan rieni, hyrwyddo cyfyngedig o gwnsela, ofn stigma, diffyg dealltwriaeth o'r gwahaniaeth rhwng gwasanaethau therapiwtig amrywiol, disgwyliadau diwylliannol, ac ofn asiantaethau allanol megis y gwasanaethau cymdeithasol. Amlygwyd pwysigrwydd credoau crefyddol y therapyddion. Nid oedd staff ysgol a rhieni yn ymwybodol o sefydliadau Iddewig perthnasol lle gellid gwneud atgyfeiriadau.	Cryfderau a Chyfyngiadau yr Awdur: Maint sampl bychan yn cyfyngu ar gyffredinol; ychydig o ysgolion Iddewig uniongred a gytunodd i gael eu cyfweld; efallai bod cyfranogwyr wedi rhoi atebion yr oeddent yn eu hystyried yn gywir, neu nad oeddent wedi datgelu eu syniadau Cyllid: Dim wedi ei nodi Gwrthdaro Buddiannau: Dim

Manylion yr Astudiaeth	Ymyrraeth (a chymharydd)	Cyfranogwyr	Deilliannau a Dilyniant	Canlyniadau	Cryfderau a Chyfyngiadau
Awdur, blwyddyn: Sherr, 1999a Amcan: Disgrifio natur ac ystod y garfan gyntaf o achosion a atgyfeiriwyd at y prosiect Place2Be Dyluniad yr Astudiaeth: Cyn ac ar ôl Ardal: Lloegr Dyddiadau casglu data: 1995	Disgrifiad o'r Gwasanaeth Cwnsela: Mae Place2Be yn darparu cwnsela a gofal i blant oed ysgol gynradd yn yr ysgol. Mae tîm o gwnselwyr yn gweithio mewn ysgolion ar ffurf sefydledig gydag ymrwymiad o flwyddyn o leiaf. Mae pob cwnselydd yn cael ei oruchwylio, ac mae plant yn mynychu sesiynau, gyda chaniatâd rhieni. Gwelir mwyafrif y myfyrwyr yn wythnosol. Roedd y cwnsela yn digwydd yn unigol neu mewn grŵp; mynychodd rhai plant y ddau. Lleoliad: Ysgol gynradd Asiant cyflenwi: Cwnselwyr Cymharydd: Dim Meini prawf cynhwysiant: Wedi cael mynediad at y gwasanaeth Meini prawf eithrio: Dim wedi ei nodi	Maint y sampl: 540 Cyfranogwyr: Myfyrwyr Oed: 72.4% yn 7-11 oed adeg atgyfeirio, roedd 25% yn 6 oed neu iau, cymedr 8.1 oed Rhyw: Benyw 46.2%, Gwryw 53.8% Ethnigrwydd: Gwyn Prydeinig (48%), Affro-Caribiaidd (21.2%), Asiaidd (10.6%) Cefndir cymysg (20.0%) Iaith: Saesneg iaith gyntaf (86%) Arall: Sefyllfa gartref: y ddau riant yn brif ofalwyr (48%), yn derbyn gofal gan riant sengl (37.3%) a dull gofalu amgen (14.3%). Cwnsela unigol (48.6%), cwnsela grŵp (40.7%), y ddau (10.7%).	Deilliannau: Trallod emosiynol, gradd buddiant gan y cwnselydd Dadansoddiad: Mesurau prawf-t dro ar ôl tro Hysbysydd: Cwnselydd Cyfnod dilyniant: Dim	Effeithiolrwydd: Graddfa cymedrig ar gyfer lefel y trallod adeg atgyfeirio oedd 24 a gostyngwyd hwn yn sylweddol i 16 ar ôl cwnsela ($t = 17.52$, $p < .001$). Roedd 38.2% ($n = 197$) o fyfyrwyr wedi elwa o'r sesiynau 'yn fawr', a 33.5% ($n = 173$) wedi elwa'n gymedrol. Roedd 24.6% ($n = 127$) ond wedi elwa 'ychydig', a 3.7% ($n = 19$) 'ddim wedi elwa mewn gwirionedd'.	Cryfderau a Chyfyngiadau yr Awdur: Gallai gradd buddiant a sgoriwyd gan y cwnselydd greu tuedd Cyllid: Fforwm BT a Sefydliad Gurbenkin Gwrthdaro Buddiannau: Dim wedi ei nodi

Manylion yr Astudiaeth	Ymyrraeth (a chymharydd)	Cyfranogwyr	Deilliannau a Dilyniant	Canlyniadau	Cryfderau a Chyfyngiadau
Awdur, blwyddyn: Sherr a Sterne, 1999b Amcan: Archwilio effaith ymyriad cwnsela ar ganlyniadau addysgol ac emosiynol Dyluniad yr Astudiaeth: Hap-dreial heb fod yn rheoledig Ardal: Lloegr Dyddiadau casglu data: Dim wedi ei nodi	Disgrifiad o'r Gwasanaeth Cwnsela: Roedd yr ymyriad yn rhan o brosiect a redwyd yn elusennol, lle y gosodwyd cwnselwyr o fewn ysgolion targed. Derbyniwyd atgyfeiriadau gan athrawon dosbarth a gwelwyd plant ar gyfer sesiynau wythnosol yn rheolaidd am chwe mis lawn yr astudiaeth. Roedd y cwnsela am 50 munud/wythnos yn ystod y tymor. Roedd cwnselwyr yn defnyddio technegau seicotherapiwtig unigol yn canolbwyntio ar ddull therapi chwarae Lleoliad: Ysgol gynradd Asiant cyflenwi: Cwnselwyr, hyfforddai Cymharydd: Wedi eu dewis ar hap o blith cyfoedion oedd yn cyfateb i oedran yn yr un ysgolion Meini prawf cynhwysiant: Disgyblion ysgol iau Meini prawf eithrio: Dim wedi ei nodi	Maint y sampl: 49 Cyfranogwyr: Myfyrwyr Oed: 7 – 11 oed Rhyw: 45% merched a 55% bechgyn (grŵp ymyriad) Ethnigrwydd: Dim wedi ei nodi Iaith: Dim wedi ei nodi Arall: yn byw mewn cartref dau riant (55%), y gweddill mewn cartrefi un rhiant gydag un plentyn yn byw gyda rhieni maeth (grŵp ymyriad)	Deilliannau: Sgiliau rhifau, Darllen, Diffiniad Geiriau, Tasg tebygrwydd, Dylunio blociau, Rhychwant Digid, Graddfa Geirfa Llundain Prydeinig, Rhestr hunanbarch rhydd o ddiwylliant Battle, Mesurau hwyliau Dadansoddiad: Profion-t, Prawf U Mann-Whitney Hysbysydd: Myfyriwr Cyfnod dilyniant: 6 mis ar ôl dechrau therapi	Effeithiolrwydd: Ar ôl y prawf nid oedd unrhyw wahaniaethau arwyddocaol rhwng grwpiau, ac nid oedd unrhyw wahaniaethau arwyddocaol mewn newid cymedrig rhwng y grwpiau ar y rhan fwyaf o fesurau. Fodd bynnag, pan ddefnyddiwyd prawf-t un-gynffon, dangosodd myfyrwyr yn y grŵp ymyriad newid sylweddol mewn hunanbarch ($p=0.05$). Hefyd, nododd y grŵp ymyriad eu bod yn poeni llawer llai yn yr ysgol ar ôl y prawf ($p = 0.03$, dwy-gynffon).	Cryfderau a Chyfyngiadau yr Awdur: Sampl bychan; efallai nad oedd mesurau ansoddol yn ddigon sensitif i effeithiau'r ymyriad cwnsela; dim gwerthusiadau rhieni ac athrawon; roedd rhai myfyrwyr yn dal i gael eu cwnsela pan gymerwyd y mesurau 'ar ôl' Cyllid: Dim wedi ei nodi Gwrthdaro Buddiannau: Dim wedi ei nodi

Awdur, blwyddyn: Spratt, 2007 Amcan: Ystyried rôl ysgolion a'u partneriaid wrth gefnogi llesiant meddwl pobl ifanc ac ymateb i fyfyrwyr sy'n cael anawsterau Dyluniad yr Astudiaeth: Ansoddol Ardal: Yr Alban Dyddiadau casglu data: 2004 - 2005	Disgrifiad o'r Gwasanaeth Cwnsela: 3 astudiaeth achos o wasanaethau dan arweiniad Sefydliadau Sector Gwirfoddol (VSO), 2 yn cynnig cwnsela 1: sefydliad cenedlaethol a oedd yn gweithredu system fasnachfaint, lle roedd awdurdodau lleol, byrddau iechyd ac ysgolion yn prynu pecyn a bennwyd ymlaen llaw. Roedd yn cynnig cwnsela hunanatgyfeirio i blant ac ymyriadau wedi'u targedu'n unigol ac mewn grŵp i fyfyrwyr oedd yn cael anawsterau sylweddol. Ym mhob lleoliad, roedd ymarferydd cwbl gymwys yn cael ei gefnogi gan fyfyrwyr-gwirfoddolwyr. 2: secondiwyd cwnselydd ieuencid, a gyflogwyd gan VSO i Ysgol Gymunedol Integredig. Roedd yn gyflogedig yn llawn amser a chwaraeodd ran arwyddocaol yn y tîm Ysgolion Cymunedol Integredig. Cwnsela un-i-un oedd llawer o'i gwaith, naill ai drwy hunanatgyfeirio neu atgyfeiriad staff Lleoliad: Ysgol gynradd, Ysgol uwchradd Asiant cyflenwi: Cwnselwyr Cymharydd: Dim Meini prawf cynhwysiant: Amherthnasol Meini prawf eithrio: Amherthnasol	Maint y sampl: 5 ysgol yn cael eu gwasanaethu gan 3 VSO Cyfranogwyr: Dim wedi ei nodi Oed: Dim wedi ei nodi Rhyw: Dim wedi ei nodi Ethnigrwydd: Dim wedi ei nodi Iaith: Dim wedi ei nodi	Deilliannau: Amherthnasol Dadansoddiad: Theori Seiliedig Hysbysydd: Ymarferwyr, Athrawon, Rheolwyr, Rhieni, Plant, Pobl Ifanc Cyfnod dilyniant: Amherthnasol	Gweithredu: Mae gwasanaethau VSO mewn deinameg pŵer anghyfartal â'u hysgol letyol, ac maent mewn perygl o wrthdaro os ydynt yn blaenoriaethu llesiant neu gyfrinachedd. Efallai y bydd ysgolion yn gweld pwrpas cwnsela yn wahanol i'r VSOs. Gall dibynnu ar atgyfeiriadau athrawon rwystro rhai defnyddwyr posibl. Gallai hunanatgyfeirio gynyddu atgyfeiriadau mewn ysgolion cynradd, gan fod myfyrwyr â phryderon 'dibwys' yn cael eu croesawu. O ganlyniad, nid oedd unrhyw stigma ynghlwm wrth y gwasanaeth ac fe'i gwelwyd fel rhan annatod o fywyd yr ysgol. Roedd yn anodd i gwnselwyr ddylanwadu ar arferion llesiant ysgolion. Teimlai cwnselwyr densiwn rhwng datblygu perthynas dda gyda staff yr ysgol a herio diwyllianau presennol yr ysgol. Roedd hyn yn ei gwneud hi'n anodd sicrhau newid a fyddai'n cefnogi ac yn atgyfnerthu gwaith cwnselwyr. Derbynioldeb: Roedd teuluoedd a oedd yn cael problem gyda gwasanaethau traddodiadol yn gwerthfawrogi safbwynt y VSO fel rhywbeth ar wahân i'r ysgol a'r gwasanaethau cymdeithasol. Ffactorau cyd-destunol ehangach: Aeth gwaith arloesol y VSOs y tu hwnt i unrhyw beth y gallai'r ysgolion ei gynnig. Fodd bynnag, nid oes gan VSOs bach yr adnoddau i ddangos tystiolaeth o'u heffaith gadarnhaol, tra'r un pryd sicrhau cyllid cynaliadwy ac ymgysylltu â gweithgareddau corfforaethol sy'n meithrin naws o broffesiynoldeb yn amgylchedd yr ysgol.	Cryfderau a Chyfyngiadau yr Awdur: Dim wedi ei nodi Cyllid: Adran Addysg Gweithrediaeth yr Alban Gwrthdaro Buddiannau: Dim wedi ei nodi
--	---	--	--	--	---

Awdur, blwyddyn: Vulliamy, 2003 Amcan: Gwerthuso prosiect sy'n lleoli gweithwyr cymorth cartref-ysgol sydd wedi'u hyfforddi mewn gwaith cymdeithasol mewn ysgolion uwchradd sy'n profi cyfraddau uchel o ddadurthiad a gwaharddiadau ymhlith myfyrwyr; Archwilio safbwyntiau myfyrwyr, rhieni ac athrawon Dyluniad yr Astudiaeth: Ansoddol, Trawstoriadol Ardal: Lloegr Dyddiadau casglu data: 1996 -1999	Disgrifiad o'r Gwasanaeth Cwnsela: Mae gweithwyr cymorth cartref-ysgol yn gwneud gwaith achos gyda myfyrwyr, yn cefnogi brodyr a chwiorydd iau a theuluoedd myfyrwyr sydd ar y llwyth achosion, yn darparu ymateb ar unwaith i argyfyngau o fewn yr ysgol a allai arwain at waharddiad, yn helpu i sefydlu polisïau ysgol gyfan ar ymddygiad, yn cychwyn gwaith datblygu, adeiladu cysylltiadau effeithiol gyda gwasanaethau cymdeithasol, lechyd ac asiantaethau eraill Lleoliad: Ysgol uwchradd Asiant cyflenwi: Gweithiwr cymorth Cymharydd: Dim Meini prawf cynhwysiant: Myfyrwyr a oedd yn rhan o lwythi achosion gweithwyr cymorth, a oedd mewn risg o gael eu gwahardd am gyfnodau rhwng un tymor a thair blynedd; myfyrwyr yn cael eu dyrannu i lwythi achosion gweithwyr cymorth gan uwch reolwyr ar ôl ymgynghori â staff bugeiliol yn bennaf oherwydd eu hymddygiad heriol; rhieni'r myfyrwyr ac athrawon yn yr ysgolion Meini prawf eithrio: Dim wedi ei nodi	Maint y sampl: 7 ysgol. 86 o athrawon (cyfweiliadau); 266 o athrawon (holiaduron) 22 o rieni/gofalwyr (cyfweiliadau) 25 o fyfyrwyr (cyfweiliadau); 486 o fyfyrwyr (holiaduron) 10 o arsylwadau manwl yn yr ysgol a gyda theuluoedd Cyfranogwyr: Myfyrwyr Oed: Dim wedi ei nodi Rhyw: 10 merch, 15 bachgen Ethnigrwydd: Dim wedi ei nodi Iaith: Dim wedi ei nodi	Deilliannau: Safbwyntiau ar ymyriad y gweithiwr cymorth Dadansoddiad: Cynhyrchu a dirlawnder categorïau, Triongliad o safbwyntiau athro, myfyriwr a rhiant Hysbysydd: Myfyriwr, Rhiant/gofalwr, Athrawon Cyfnod dilyniant: Amherthnasol	Derbynioldeb: Roedd rhieni, myfyrwyr ac uwch reolwyr yn gweld gwaith achos a chwnsela myfyrwyr yn beth cadarnhaol. Dangosodd llawer o ddisgyblion welliannau yn yr ysgol. Roedd y ffactorau allweddol a oedd yn gyfrifol am lwyddiant y gweithwyr cymorth yn cynnwys eu cefndir gwaith cymdeithasol, yn hytrach nag addysg, a'u lleoliad mewn ysgolion fel rhan o staff ysgol. Fodd bynnag, roedd y dull gwaith cymdeithasol yn gwrthdaro â gwerthoedd yr ysgol. Roedd rhieni'n gweld gweithwyr cymorth yn ddefnyddiol. Hwylusodd y gwaith cymorth drafodaethau rhwng rhieni ac athrawon am broblemau myfyrwyr. Dywedodd llawer o rieni nad oeddent yn gwybod beth oedd y gweithiwr cymorth yn ei wneud heblaw am gwnsela eu plant. Ni welodd y rhieni welliannau mawr na chynnydd cyson parhaus tuag at well ymddygiad. Canfu uwch reolwyr a staff bugeiliol fod gweithwyr cymorth yn arbed amser iddynt. Ar ddiwedd yr ymyriad, roedd athrawon yn edrych yn ffafriol ar y prosiect gan fod gweithwyr cymorth yn lleihau'r pwysau ar athrawon. Roedd myfyrwyr yn gweld y gweithwyr cymorth yn wahanol i athrawon. Roedd gweithwyr cymorth yn cael eu hystyried yn ddigynnwrf, yn barod i wrando ac yn ddibynadwy. Fodd bynnag, dywedodd rhai myfyrwyr nad oedd y gweithwyr cymorth yn ddefnyddiol.	Cryfderau a Chyfngiadau yr Awdur: Dim wedi ei nodi Cyllid: Y Swyddfa Gartref Gwrthdaro Buddiannau: Dim wedi ei nodi
---	---	---	---	--	---

Manylion yr Astudiaeth	Ymyrraeth (a chymharydd)	Cyfranogwyr	Deilliannau a Dilyniant	Canlyniadau	Cryfderau a Chyfyngiadau
Awdur, blwyddyn: Warr, 2010 Amcan: Deall materion arwyddocaol sy'n effeithio ar ffoaduriaid a cheiswyr lloches, ac archwilio dulliau cwnsela buddiol sy'n berthnasol i'r grŵp hwn Dyluniad yr Astudiaeth: Ansoddol Ardal: Lloegr Dyddiadau casglu data: Dim wedi ei nodi	Disgrifiad o'r Gwasanaeth Cwnsela: Cwnsela i ffoaduriaid. Lleoliad: Ysgol, cymuned Asiant cyflenwi: Cwnselydd Cymharydd: Dim Meini prawf cynhwysiant: Cwnselwyr sy'n gweithio gyda ffoaduriaid, plant a phobl ifanc Meini prawf eithrio: Dim wedi ei nodi	Maint y sampl: 5 Cyfranogwyr: Cwnselwyr Oed: Dim wedi ei nodi Rhyw: 4 Benyw ac 1 Gwryw Ethnigrwydd: Dim wedi ei nodi Iaith: Saesneg	Deilliannau: Materion sylweddol i ffoaduriaid a cheiswyr lloches, dulliau cwnsela buddiol Dadansoddiad: Theori Seiliedig Hysbysydd: Cwnselydd Cyfnod dilyniant: Amherthnasol	Gweithredu: Roedd rhai cwnselwyr yn credu y dylid mynd i'r afael â phroblemau fel bwyd, tai a diogelwch cyn i'r cwnsela ddechrau, ond dywedodd eraill fod cwnsela yn fuddiol tra'n ymdrin â materion ymarferol. Trafododd y cwnselwyr yr angen i fod yn sensitif i brofiadau arbennig ffoaduriaid gan gynnwys colled, rhyfel a thrawma. Nodwyd hefyd ei bod yn bosibl fod myfyrwyr sy'n ffoaduriaid yn gydnerth. Ystyriwyd bod dulliau cyfannol, systemig, seicodynamig a chreadigol yn briodol ar gyfer cwnsela myfyrwyr sy'n ffoaduriaid. Cydnabuwyd hyblygrwydd o ran nifer y sesiynau. Derbynioldeb: Roedd canfyddiadau neu safbwyntiau byd-eang mewn gwahanol gyd-destunau diwylliannol yn ganolog i farn y cyfranogwyr. Nodwyd nad oedd eu cleientiaid yn aml yn deall ystyr cwnsela ac y byddai sesiynau'n aml yn troi o gwmpas trafod y cysyniad.	Cryfderau a Chyfyngiadau yr Awdur: Dim wedi ei nodi Cyllid: Dim wedi ei nodi Gwrthdaro Buddiannau: Dim wedi ei nodi

Awdur, blwyddyn: Llywodraeth Cymru, 2011a, 2011b Amcan: Cynnal gwerthusiad o strategaeth genedlaethol cwnsela yn ysgolion Llywodraeth Cymru Dyluniad yr Astudiaeth: Cyn ac ar ôl, Trawstoriadol, Ansoddol Ardal: Cymru Dyddiadau casglu data: 2009 - 2012	Disgrifiad o'r Gwasanaeth Cwnsela: sesiynau un-i-un yn wythnosol am tua 1 awr Peilot cynradd: cwnsela un-i-un (45 munud fel arfer), therapi chwarae, adrodd straeon, a chefnogaeth i rieni. Cynigir gwaith grŵp therapiwtig hefyd, gyda nifer fach o ysgolion yn cynnig therapi cerdd yn ogystal. Mae staff yr ysgol wedi'u hyfforddi i ddefnyddio technegau therapiwtig gyda phlant yn ystod amser cylch, lle mae dosbarth cyfan yn trafod perthnasoedd a materion llesiant emosiynol. Cwnsela ar drosglwyddo i Flwyddyn 6. Lleoliad: Ysgol uwchradd, Ysgolion cynradd (peilot) Asiant cyflenwi: cwnselwyr Peilot cynradd: cwnselwyr cymwys, therapyddion cymwys a gwirfoddolwyr hyfforddedig Cymharydd: Dim Meini prawf cynhwysiant: Peilot cynradd: Plant 3-9 oed a disgyblion blwyddyn 6 yn trosglwyddo i'r ysgol uwchradd Meini prawf eithrio: Dim wedi ei nodi	Maint y sampl: 106 o gwnselwyr, 158 o athrawon, 25 o reolwyr cwnsela awdurdodau lleol Maint sampl y peilot cynradd: 4 ALI Cyfranogwyr: Plant 3-9 oed a Myfyrwyr Bl. 6 Oed: 3-9 oed, 10-11 oed Rhyw: Amherthnasol Ethnigrwydd: Amherthnasol Iaith: demograffeg cyfredol Saesneg (93%). Arall: 15% o fynchwyr yn fyfyrwyr AAA.	Deilliannau: YP-CORE, SDQ, Graddfa Asesu Bydeang Plant, Offeryn Proses Ymyrraeth Therapiwtig, Coeden Werthuso, Barn Rhanddeiliaid Dadansoddiad: Cymhariaethau cyn ac ar ôl, disgrifiadol Hysbysydd: Myfyrwyr, Cwnselwyr, Rheolwyr, Staff ysgol Cyfnod dilyniant: Dim	Effeithiolrwydd: Adroddwyd am wybodaeth effeithiolrwydd ar gyfer mesuriad 'cyn ac ar ôl' yn Cooper, 2013a Ar gyfer cynlluniau peilot cynradd, roedd data'n dangos gwelliannau sylweddol ar yr SDQ-TD o'r gwaelodlin i'r diweddbywynt, gyda maint effaith o 0.64 ar gyfer ALI 20, a 0.79 ar gyfer ALI 21, gan roi maint effaith cymedr pwysol cyfunol o 0.71. Gweithredu: O ystyried cyflenwi, dywedodd 80% o gwnselwyr ysgolion nad oedd rhaid iddynt gadw at uchafswm o sesiynau. Dywedodd rhai cwnselwyr fod gwasanaethau cwnsela mewn ysgolion yn gweithredu o fewn yr ysgol a thu allan i dir yr ysgol. Roedd cwnselwyr yn cael eu cyflogi gan asiantaethau allanol, ysgolion neu awdurdodau lleol. Roedd llai na hanner y cwnselwyr ysgol yn cytuno bod lefelau staffio yn ddigonol. O fewn y cynlluniau peilot cynradd, roedd dulliau arloesol o ddarparu gwasanaethau ar gyfer myfyrwyr oedd yn ddiwylliannol amrywiol ac anodd eu cyrraedd. Derbynioldeb: Yn gyffredinol, roedd y myfyrwyr yn gadarnhaol iawn ynglŷn â chwnsela. Byddai tua 60% o'r myfyrwyr a fynychodd gwnsela yn ystyried cwnsela ar ôl gadael yr ysgol. Credai 91% o Benaethiaid/athrawon cyswilt fod gwasanaeth cwnsela'r ysgol yn diwallu anghenion y myfyrwyr. O fewn y cynlluniau peilot cynradd, roedd 84.2% o Benaethiaid yn credu bod ymddygiad myfyrwyr wedi gwella oherwydd cwnsela mewn ysgolion. Nododd arweinwyr ALLau lefelau	Cryfderau a Chyfyngiadau yr Awdur: Cyfradd ymateb isel mewn sawl ALI; roedd cyfraddau ymateb isel ar gyfer gwerthusiad peilot cynradd ac roedd data canlyniadau ystadegol yn brin; roedd data o'r flwyddyn gyntaf yn awgrymu bod canlyniadau'n dda ac yn cymharu'n dda â gwasanaethau cwnsela mewn ysgolion yn y DU; heb ganran uchel o ymateb daearyddol, bydd yn anodd amcangyfrif yr effeithiolrwydd cyffredinol Cyllid: Llywodraeth Cymru Gwrthdaro Buddiannau: Dim wedi ei nodi
---	---	---	--	---	--

Manylion yr Astudiaeth	Ymyrraeth (a chymharydd)	Cyfranogwyr	Deilliannau a Dilyniant	Canlyniadau	Cryfderau a Chyfyngiadau
				cyffredinol o foddhad ar draws y cynlluniau peilot. Fodd bynnag, nid oeddent yn fodlon ar hygyrchedd y gwasanaeth yn enwedig mewn perthynas â siaradwyr Cymraeg a chymunedau eraill. Ffactorau cyd-destunol ehangach: Roedd data demograffig yn awgrymu bod cleientiaid Du, Asiaidd neu gleientiaid o leiafrifoedd ethnig a chleientiaid AAA ac anabledau yn cael eu tangynrychioli o ran mynychwyr cwnsela. Er bod y rhan fwyaf o awdurdodau lleol wedi datblygu systemau ar gyfer monitro canlyniadau, mae anghysondebau wrth gasglu data canlyniadau arferol.	

Manylion yr Astudiaeth	Ymyrraeth (a chymharydd)	Cyfranogwyr	Deilliannau a Dilyniant	Canlyniadau	Cryfderau a Chyfyngiadau
Awdur, blwyddyn: Westergaard, 2012, 2013 Amcan: Ysgogi myfyrdodau manwl gan gwnselwyr ar yr hyn y maent yn ei gredu sy'n 'gweithio' yn eu hymarfer gyda phobl ifanc; deall yr hyn y credai cyfranogwyr oedd yn gweithio yn eu hymarfer cwnsela Dyluniad yr Astudiaeth: Ansoddol Ardal: Lloegr Dyddiadau casglu data: Dim wedi ei nodi	Disgrifiad o'r Gwasanaeth Cwnsela: Roedd dulliau hyfforddi cychwynnol cwnselwyr yn cynnwys dau ddull person-ganolog, dau integreiddiol ac un seicodynamig. Mae'r asiantaeth yn cynnig cytundebau cwnsela gyda phobl ifanc rhwng 11 a 25 oed, am hyd at 52 o sesiynau. Mae cwnsela'n digwydd ar safle'r asiantaeth ac mewn ysgolion lleol lle mae rhai cwnselwyr wedi'u lleoli. Mae lleoliad daearyddol yr asiantaeth yn cynrychioli cymysgedd diwylliannol amrywiol Lleoliad: Asiantaeth cwnsela Asiant cyflenwi: Cwnselydd Cymharydd: Dim Meini prawf cynhwysiant: Cwnselwyr yn gweithio gyda phobl ifanc Meini prawf eithrio: Dim wedi ei nodi	Maint y sampl: 5 Cyfranogwyr: Cwnselwyr Oed: 35-40 oed Rhyw: 4 Benyw ac 1 Gwryw Ethnigrwydd: 3 Gwyn Prydeinig, 2 Asiaidd Prydeinig Iaith: Saesneg	Deilliannau: Cred cwnselwyr am yr hyn sy'n 'gweithio' yn eu hymarfer cwnsela Dadansoddiad: Dull bywgraffyddol Hysbysydd: Cwnselwyr Cyfnod dilyniant: Amherthnasol	Derbynioldeb: Amlygodd cwnselwyr yr angen i feithrin ymddiriedaeth a'r angen am ddiogelwch yn yr amgylchedd cwnsela. Roedd agweddau cadarnhaol ar gwnsela yn cynnwys pobl ifanc yn teimlo eu bod yn cael eu derbyn a'u clywed, yn profi empathi a pharch cadarnhaol diamed. Roedd cwnselwyr yn canolbwyntio ar ymateb yn hyblyg i anghenion pob cleient a gallent addasu eu dull therapiwtig. Pwysleisiodd y cwnselwyr bwysigrwydd dull sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn. O ystyried yr amgylchedd, argymhellwyd man cynnes, cyfforddus, cyfrinachol a phreifat. Pwysleisiodd y cwnselwyr bwysigrwydd defnyddio dulliau creadigol pan yn briodol yn eu gwaith gyda phobl ifanc ond nodwyd na ddylid eu gorfodi.	Cryfderau a Chyfyngiadau yr Awdur: 2012: Heb ei adrodd; 2013: Astudiaeth ansoddol ar raddfa fach, manwl gan ddefnyddio astudiaethau achos enghreifftiol; cynrychiolwyd amrywiaeth o gyfeiriadau cwnsela; roedd y cyfranogwyr yn cynnwys cwnselwyr o'r ddau ryw a gwahanol grwpiau ethnig Cyllid: Dim wedi ei nodi Gwrthdaro Buddiannau: Dim wedi ei nodi

Manylion yr Astudiaeth	Ymyrraeth (a chymharydd)	Cyfranogwyr	Deilliannau a Dilyniant	Canlyniadau	Cryfderau a Chyfyngiadau
Awdur, blwyddyn: Wilkinson, 2018 Amcan: Asesu a yw Cwnsela Rhyngberonol (IPC) yn lleihau symptomau iselder; Asesu pa mor dderbyniol yw IPC i bobl ifanc; asesu pa mor dderbyniol yw IPC i weithwyr ieuencid awdurdodau lleol Dyluniad yr Astudiaeth: Cyn ac ar ôl, Ansoddol Ardal: Lloegr Ydyddiadau casglu data: Dim wedi ei nodi	Disgrifiad o'r Gwasanaeth Cwnsela: Cwnsela rhyngberonol - therapi sy'n ffocysu ar nodau ac yn canolbwyntio ar gysylltiadau dwy ffordd rhwng perthnasoedd rhyngberonol a symptomau iselder. Nifer canolrif sesiwn = 6 Lleoliad: Dim wedi ei nodi Asiant cyflenwi: Pum gweithiwr ieuencid awdurdod lleol o fewn Timau Cymorth Cynnar - roedd gan bob un gefndir mewn cwnsela a phrofiad o weithio gyda phobl ifanc. Dim hyfforddiant ffurfiol mewn therapi seicolegol iechyd meddwl. Wedi derbyn hyfforddiant mewn IPC Cymharydd: Dim Meini prawf cynhwysiant: Glasoed sy'n gymwys i gael ymyrraeth gan Dimau Cymorth Cynnar; ddim mewn perygl o niwed sylweddol i'r hunan; y broblem sylfaenol yw symptomau iselder; profi materion rhyngberonol; rhoi caniatâd Meini prawf eithrio: Dim wedi ei nodi	Maint y sampl: 23 Meintiol, 6 Pobl Ifanc, 5 o hyfforddeion IPC (gweithwyr ieuencid) Ansoddol Cyfranogwyr: Pobl Ifanc, gweithwyr ieuencid Oed: 11-17 oed Ansoddol: Hyfforddeion IPC, canol yr 20au - canol 40 oed Rhyw: Meintiol: Benyw 15 (65%), Gwryw 8 (35%); Ansoddol Pobl Ifanc: Benyw 5, Gwryw 1; Ansoddol: Hyfforddeion IPC Benyw 3, Gwryw Ethnigrwydd: Dim wedi ei nodi Iaith: Dim wedi ei nodi	Deilliannau: Graddfa Pryder ac Iselder Plant Ddiwygiedig (RCADS) Dadansoddiad: Ystadegau disgrifiadol, Dadansoddiad Ansoddol heb ei adrodd Hysbysydd: Person ifanc, Gweithiwr ieuencid Cyfnod dilyniant: Dim	Effeithiolrwydd: Gostyngiad cymedrig yn sgôr T Iselder RCADS oedd 25.3 (SD 15.5) yn dilyn IPC Gweithredu: Hwyluswyr ar gyfer pobl ifanc: Cael rhywun i siarad â nhw; gosod nodau clir Hwyluswyr ar gyfer cwnselwyr: Strwythur clir; natur terfyn amser; gosod nodau clir; cynnig cymorth a dulliau ymarferol; seicoaddysg benodol ar gyfer person ifanc sy'n delio ag iselder; Integreiddio RCADS i gwnsela Derbynioldeb: Cwnselwyr yn meddwl bod Pobl Ifanc yn gadarnhaol am IPC ac yn ei gael yn ddefnyddiol. Roedd Cwnselwyr yn gadarnhaol ynghylch cwrs hyfforddi'r IPC. Roedd oedi rhwng cwnselwyr yn dod â hyfforddiant i ben a derbyn cleientiaid, a oedd yn anodd. Roedd y rhan fwyaf o bobl ifanc o'r farn bod IPC yn ddefnyddiol ac roedd yn eu helpu i adnabod symptomau. Byddai pawb yn ei argymhell. Roedd rhai yn ei chael hi'n anodd siarad am rai problemau, a rhai yn ei chael hi'n anodd dod â'r IPC i ben.	Cryfderau a Chyfyngiadau yr Awdur: Dim grŵp rheoli Cyllid: Cydweithrediad ar gyfer Arweinyddiaeth mewn Ymchwil a Gofal Iechyd Cymhwysol - Cyllid Strategol Ymchwil a Datblygu Ymddiriedolaeth Sefydledig GIG Dwyrain Lloegr a Swydd Gaergrawnt a Peterborough, Cyngor Sir Suffolk Gwrthdaro Buddiannau: Mae dau awdur yn ymarferwyr IPC ac yn datblygu gwasanaethau IPC yn yr ardal lle cynhaliwyd y peilot

Awdur, blwyddyn: Wilson, 2003 Amcan: Archwilio effeithiolrwydd a derbynioldeb cymorth grŵp ac unigol Dyluniad yr Astudiaeth: Cyn ac ar ôl, Ansoddol Ardal: Lloegr Dyddiadau casglu data: Dim wedi ei nodi	Disgrifiad o'r Gwasanaeth Cwnsela: Myfyrwyr yn cael eu neilltuo ar hap i gymorth grŵp neu unigol, yn cael ei redeg yn ystod oriau ysgol gan gwnselwyr plant profiadol. Roedd y sesiynau grŵp ac unigol yn rhannu nodau tebyg. Roedd sesiynau grŵp yn cynnwys 4-7 o fyfyrwyr, a oedd yn cyfarfod unwaith yr wythnos am saith wythnos. Roedd y sesiynau'n para tua 45 munud. Cynhaliwyd grwpiau ar wahân i fyfyrwyr 5 i 7 oed a 7 i 11 oed. Roedd y sesiynau'n cynnwys gemau a gweithgareddau wedi'u cynllunio i adeiladu hunaniaeth y grŵp ac i gyflawni'r nodau. Roedd sesiynau unigol yn cael eu cynnal unwaith yr wythnos am 4 wythnos ac yn para tua 30 munud. Cynhaliwyd un sesiwn ddilynol hefyd tua phum wythnos ar ôl y prif waith. Roedd myfyrwyr yn cymryd rhan mewn gweithgareddau tebyg yn y sesiynau unigol ag yn y grwpiau Lleoliad: Ysgol gynradd Asiant cyflenwi: Cwnselwyr Cymharydd: Grŵp yn erbyn unigol Meini prawf cynhwysiant: Peth profiad o rieni yn gwahanu; cydsyniad y ddau riant Meini prawf eithrio: Dim wedi ei nodi	Maint y sampl: 69 (31 unigol a 38 grŵp); 50 ar gyfer dadansoddiad meintiol Cyfranogwyr: Myfyrwyr Oed: 5 – 11 oed Rhyw: 31 Benyw, 38 Gwryw Ethnigrwydd: Dim wedi ei nodi Iaith: Dim wedi ei nodi Arall: Y rhai oedd yn byw ar aelwydydd lle'r oedd rhiant sengl yn benteulu (82%). Roedd hyd yr amser ers i riant wahanu yn amrywio o <1 flwyddyn i >10 mlynedd, er yn y rhan fwyaf o achosion roedd yn ystod y 5 mlynedd diwethaf	Deiliannau: Adroddiad plentyn: Hunanbarch, Cyfeillgarwch ffrind gorau, Cyfeillgarwch ffrindiau ysgol, Cefnogaeth gan oedolion, Hwyliau. Adroddiad rhiant/athro: Ymddygiad cymdeithasol plentyn, ymddygiad anodd plentyn, cymhwysedd ystafell ddosbarth Dadansoddiad: Atchweliad lluosog Hysbysydd: Myfyrwyr, Rhieni, Athrawon, Cwnselwyr Cyfnod dilyniant: 6 mis	Effeithiolrwydd: Yn gyffredinol roedd gwelliannau sylweddol ar ôl 6 mis o ran hunanbarch, cefnogaeth ganfyddedig gan oedolion, hwyliau, ac adroddiad athro o ymddygiad anodd ($p < 0.05$). Fformat unigol: gwelliannau sylweddol ar ddiwedd y therapi o ran cefnogaeth ganfyddedig gan oedolion ac ar ôl 6 mis o ran hunanbarch, cyfeillgarwch ysgol, cefnogaeth ganfyddedig gan oedolion ac adroddiad athro o ymddygiad anodd. Fformat y Grŵp: gwelliant sylweddol ar ddiwedd y therapi yn adroddiad yr athro ar ymddygiad cymdeithasol plant a chymhwysedd ystafell ddosbarth, ond heb ei gynnal ar ôl 6 mis. Pan gymharwyd y newidiadau cymedr a gyflawnwyd gan y ddau fformat, nid oedd unrhyw wahaniaethau arwyddocaol. Gweithredu: Nododd y cwnselwyr bwysigrwydd meithrin perthynas dda gyda'r pennaeth a'r staff. Roedd ennill eu cymorth yn cymryd amser ac yn golygu deall diwylliant a gwerthoedd yr ysgol, egluro nodau'r cymorth, egluro disgwyliadau staff ysgol, ac archwilio sut y gellid cynnwys cymorth ym mywyd yr ysgol. Teimlai'r cwnselwyr ei bod yn bwysig cael cytundeb ynglŷn ag ystafell briodol. Derbynioldeb: Roedd y rhan fwyaf o fyfyrwyr yn gadarnhaol ynghylch cwnsela. Roedd y rhan fwyaf o'r plant yn hapus bod y cymorth yn cael ei ddarparu yn yr ysgol. Soniodd rhieni a phlant am welliannau yng nghymhwysedd	Cryfderau a Chyfyngiadau yr Awdur: Dim wedi ei nodi Cyllid: Sefydliad Joseph Rowntree Gwrthdaro Buddiannau: Dim wedi ei nodi
---	---	---	--	--	--

Manylion yr Astudiaeth	Ymyrraeth (a chymharydd)	Cyfranogwyr	Deilliannau a Dilyniant	Canlyniadau	Cryfderau a Chyfyngiadau
				emosiynol myfyrwyr, a'u hymdeimlad o'r hunan; perthnasoedd â theulu a chyfoedion, yn derbyn bod rhieni'n gwahanu. Teimlai rhai rhieni fod y gwaith wedi creu ansefydlogrwydd neu wedi gwylltio'r plant. Roedd rhai rhieni eisiau mwy o wybodaeth am y prosiect neu'r cyfle i gael adborth gan gwnselwyr. Roedd athrawon a phenaethiaid yn gefnogol i'r ymyriad.	

4. Adolygiad cyflym o'r dystiolaeth: arfarnu ansawdd

- 4.1 Mae Tablau 4.1 i 4.7 yn cyflwyno'r data arfarnu ansawdd o'r adolygiad cyflym o'r dystiolaeth. Arfarnwyd ansawdd pob astudiaeth a gynhwyswyd gan ddefnyddio offeryn priodol, fel y disgrifir ym mhennod 2.
- 4.2 Mae pob tabl yn cyflwyno data ar gyfer math gwahanol o ddyluniad astudiaeth. Mae gan bob tabl yr un allwedd (blwch 4.1)

Blwch 4.1: Allwedd i dablau 4.1 i 4.7

I	Ie – eitem rhestr wirio yn bresennol yn yr astudiaeth
N	Na – eitem rhestr wirio yn absennol o'r astudiaeth
A	Aneglur – presenoldeb eitem rhestr wirio yn yr astudiaeth yn aneglur
Amh.	Amherthnasol – eitem rhestr wirio ddim yn berthnasol i'r astudiaeth
DyB	Ddim yn berthnasol – eitem rhestr wirio ddim yn berthnasol i'r astudiaeth

Tabl 4.1: Arfarnu Ansawdd Hap-dreialon Rheoledig

Awdur cyntaf, blwyddyn cyhoeddi	Eitem rhestr wirio												
	Hapnodi	Dyraniad cuddiedig	Tebygrwydd rhwng grwpiau	Cyfranogwr yn ddall	Darparwyr triniaeth yn ddall	Aseswyr deilliannau yn ddall	Triniaeth union run fath	Dilyniant	Dadansoddi'r cyfranogwyr mewn grwpiau ar hap	Yr un mesur deiliant	Mesur deiliant dibynadwy	Dadansoddiad ystadegol priodol	Dyluniad prawf priodol
Pearce, 2017	I	I	N	Amh.	Amh.	I	N	N	I	I	I	I	I
Cooper, 2010	I	I	I	Amh.	Amh.	I	I	I	I	I	I	I	I
Cooper, 2021	I	I	I	Amh.	Amh.	N	A	I	I	I	A	I	I
McArdle, 2002	N	A	A	Amh.	Amh.	Amh.	I	N	N	I	A	I	N
McArthur, 2013	I	I	N	Amh.	Amh.	I	N	I	I	I	I	I	I
Pybis, 2015	A	I	I	Amh.	Amh.	I	A	N	N	I	I	I	N

Tabl 4.2: Arfarnu Ansawdd Hap-dreialon heb fod yn Rheoledig

Awdur cyntaf, blwyddyn cyhoeddi	Eitem rhestr wirio								
	Achos ac effaith amlwg	Cyfranogwyr tebyg	Triniaeth debyg	Grŵp rheoli	Mesuriadau ac amseroedd lluosog	Dilyniant	Yr un mesur deilliant	Mesur deilliant dibynadwy	Dadansoddiad ystadegol priodol
Cobbett, 2016	I	A	A	I	N	Amh.	I	A	N
Finning, 2021	I	I	A	I	N	N	N	I	I
Sherr a Sterne, 1999	I	I	I	I	N	I	I	N	I

Tabl 4.3: Arfarnu Ansawdd Cynlluniau Astudiaethau Lled-Arbrofol (Cyn ac Ar Ôl)

Awdur cyntaf, blwyddyn cyhoeddi	Eitem rhestr wirio											
	Amcan clir	Meini prawf cymhwysed d clir	Cyfranogwy r cynrychiolia dol	Cofrestru cyfranogwy r cymwys	Maint y sampl	Ymyrraeth glir a chyson	Mesur deiliant dilys	Aseswyr deiliannau yn ddall	Colled i ddilynant	Dulliau ystadegol	Mesuriadau ac amseroedd lluosog	Cyfrif ar gyfer data lefel unigol
Cooper, 2013a	I	N	A	N	I	N	N	A	A	I	N	Amh.
Cooper, 2013b	I	N	N	A	DyB	N	I	Amh.	DyB	I	N	Amh.
Cooper, 2014	I	I	DyB	N	A	A	I	Amh.	Amh.	I	N	Amh.
Cooper, 2019	I	I	DyB	N	N	N	I	Amh.	Amh.	I	N	I
Danniunaite, 2015	I	I	DyB	DyB	A	N	I	Amh.	Amh.	I	N	I
Duffy, 2011	I	I	A	N	N	I	DyB	Amh.	I	I	N	Amh.
Duncan, 2020	I	I	A	N	I	N	I	Amh.	Amh.	I	N	N
Fox, 2009	I	N	A	Amh.	N	N	N	Amh.	N	I	N	Amh.
Hanley, 2011	I	I	A	I	N	N	I	Amh.	N	N	I	Amh.
Killips, 2012	I	I	I	I	A	I	I	Amh.	Amh.	Amh.	N	Amh.
Lee, 2009	I	I	A	DyB	A	A	I	DyB	DyB	N	N	N
Pro Bono Economics	I	N	DyB	DyB	I	DyB	DyB	DyB	DyB	N	N	Amh.
Sherr, 1999	I	I	A	N	I	N	N	N	Amh.	I	N	Amh.

Awdur cyntaf, blwyddyn cyhoeddi	Eitem rhestr wirio											
	Amcan clir	Meini prawf cymhwysedd clir	Cyfranogwy r cynrychiolia ddol	Cofrestru cyfranogwy r cymwys	Maint y sampl	Ymyrraeth glir a chyson	Mesur deiliant dilynys	Aseswyr deilliannau yn ddall	Colled i ddilyniant	Dulliau ystadegol	Mesuriadau ac amseroedd lluosog	Cyfrif ar gyfer data lefel unigol
Llywodraeth Cymru, 2011a	I	I	I	A	N	A	N	DyB	A	A	N	Amh.
Wilkinson, 2018	I	I	N	DyB	N	I	I	Amh.	I	N	N	N
Wilson, 2003	I	I	A	N	A	N	N	A	I	I	N	Amh.

Tabl 4.4: Arfarnu Ansawdd Cynlluniau Astudiaethau Trawstoriadol

Awdur cyntaf, blwyddyn cyhoeddi	Eitem rhestr wirio							
	Meini prawf cymhwysedd clir	Pwnc a lleoliad clir	Mesur datguddiad dilys	Meini prawf amodau safonol	Ffactorau dryslyd	Strategaeth ddryslyd	Mesur deilliant dibynadwy	Dadansoddiad ystadegol priodol
Pattinson, 2009	N	N	A	A	Amh.	Amh.	A	A
Evans, 2019	I	I	A	I	Amh.	Amh.	I	I
Hanley, 2017	A	A	Amh.	I	A	A	I	I
Hennigan, 2016	N	N	Amh.	Amh.	Amh.	Amh.	N	I
Laynd, 2005	A	I	I	Amh.	N	N	I	I
Polat, 2005,	I	I	Amh.	Amh.	Amh.	Amh.	I	I
Pybis, 2012	I	I	Amh.	Amh.	Amh.	Amh.	I	I
Llywodraeth Cymru, 2011b	I	I	A	A	Amh.	Amh.	I	I
Llywodraeth Cymru, 2011a	I	A	A	I	Amh.	Amh.	I	I

Tabl 4.5: Arfarnu Ansawdd Cynlluniau Astudio Cyfres Achosion

Awdur cyntaf, blwyddyn cyhoeddi	Eitem rhestr wirio									
	Meini prawf cymhwysedd clir	Meini prawf amodau safonol	Mesur amod dilyys	Cynhwysiad olynol	Cynhwysiant llwyr	Demograffeg glir o gyfranogwyr	Gwybodaeth glinigol glir	Deilliannau clir yn y dilyniant	Demograffeg safle(oedd) clir	Dadansoddiad ystadegol priodol
Churchman, 2019	I	I	N	A	A	A	I	I	N	Amh.
Churchman, 2020	I	I	N	A	A	N	I	I	I	Amh.

Tabl 4.6: Arfarnu Ansawdd Cynlluniau Astudio Carfanau

Awdur cyntaf, blwyddyn cyhoeddi	Eitem rhestr wirio										
	Grwpiau tebyg	Mesur datguddiad	Mesur datguddiad dilyys	Ffactorau dryslyd	Strategaeth ddryslyd	Rhydd o ddeiliant ar y cychwyn	Mesur deiliant dibynadwy	Dilyniant digonol	Dilyniant wedi ei gwblhau	Strategaeth Dilyniant	Dadansoddiad ystadegol priodol
McElearney, 2013	A	I	A	I	I	N	I	I	A	A	I

Tabl 4.7: Arfarnu Ansawdd Cynlluniau Astudio Ansodol

Awdur cyntaf, blwyddyn cyhoeddi	Eitem rhestr wirio									
	Cyfathiant athronyddol a methodolegol	Cyfathiant methodolegol a gwrthrychol	Cyfathiant methodolegol a dull	Cyfathiant methodolegol a dadansoddi	Cyfathiant methodolegol a dehongliad	Lleoliad neu diwylliannol neu ddamcaniaethol yr ymchwilydd	Dylanwad yr ymchwilydd	Cyfranogwr yn cael ei gynrychioli	Moeseg	Casgliadau
Bamford, 2014	N	I	I	I	I	I	I	I	I	I
Farouk, 2020	N	I	I	I	I	N	N	I	I	I
Grogan, 2014	I	I	I	I	I	N	N	I	I	I
Lalor, 2005	N	I	I	N	N	N	N	I	N	I
Surf, 2007	I	I	I	I	I	N	N	I	I	I
Lynass, 2012	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I
Pattinson, 2005	N	A	I	I	A	N	N	I	N	I
Vulliamy, 2003	I	I	A	A	I	N	N	I	N	I
Warr, 2010	I	I	I	I	I	N	N	I	N	I
Westergaard, 2012	I	I	I	I	I	I	N	I	N	I
Westergaard, 2013	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I
Churchman, 2019	A	A	A	A	A	N	N	I	I	I
Cobbett, 2016	A	A	A	A	A	N	N	I	N	I

Awdur cyntaf, blwyddyn cyhoeddi	Eitem rhestr wirio									
	Cyfathiant athronyddol a methodolegol	Cyfathiant methodolegol a gwrthrychol	Cyfathiant methodolegol a dull	Cyfathiant methodolegol a dadansoddi	Cyfathiant methodolegol a dehongliad	Lleoliad diwylliannol neu ddamcaniaethol yr ymchwilydd	Dylanwad yr ymchwilydd	Cyfranogwr yn cael ei gynrychioli	Moeseg	Casgliadau
Duffy, 2021	A	I	I	I	I	N	N	I	I	I
Fox, 2007	A	A	I	A	I	N	N	I	N	I
Hamilton- Roberts, 2012	N	I	I	I	I	N	N	I	I	I
Hanley, 2017	I	I	A	I	I	N	N	I	I	I
Kerhaghan, 2016	A	A	A	A	A	N	N	I	N	I
McArthur, 2016	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I
Parsons, 2018	A	I	I	I	I	N	N	I	N	I
Parsons, 2019	A	I	I	I	I	N	I	I	I	I
Prior, 2012a	N	I	I	I	I	I	I	I	I	I
Prior, 2021b	N	I	I	I	I	I	I	I	I	I
Sharman, 2019	N	I	I	I	I	I	I	I	I	I
Spratt, 2007	A	A	A	A	A	N	N	N	A	N
Van Rijn, 2018	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I

Awdur cyntaf, blwyddyn cyhoeddi	Eitem rhestr wirio									
	Cyfathiant athronyddol a methodolegol	Cyfathiant methodolegol a gwrthrychol	Cyfathiant methodolegol a dull	Cyfathiant methodolegol a dadansoddi	Cyfathiant methodolegol a dehongliad	Lleoliad diwylliannol neu ddamcaniaethol yr ymchwilydd	Dylanwad yr ymchwilydd	Cyfranogwr yn cael ei gynrychioli	Moeseg	Casgliadau
Llywodraeth Cymru, 2011a (Cynlluniau peilot ysgolion cynradd)	A	A	I	A	A	N	N	Amh.	Amh	I
Llywodraeth Cymru, 2011a (ymchwil desg)	N	I	I	N	I	N	N	I	A	I
Wilkinson, 2018	A	I	I	A	I	N	N	I	I	I
Wilson, 2003	A	A	A	A	A	N	N	I	I	I

5. Dadansoddiad eilaidd o setiau data Rhwydwaith Ymchwil Iechyd Ysgolion: methodoleg

- 5.1 Cynhaliwyd dadansoddiad o ddata eilaidd gyda dwy set ddata genedlaethol a oedd wedi'u casglu gydag ysgolion uwchradd yng Nghymru, a'u cynnal gan SHRN. Nod y dadansoddiadau oedd asesu cyrhaeddiad presennol ac amllder y ddarpariaeth cwnsela sydd ar gael ar draws ysgolion uwchradd yng Nghymru. Mae'r data hefyd yn adrodd am atgyfeiriadau i CAMHS, a'r cysylltiadau canfyddedig â CAMHS. Diben y dadansoddiad olaf hwn oedd helpu i ddeall a ellid cael lefel is o atgyfeiriadau CAMHS mewn ysgolion â gwasanaeth cwnsela cynhwysfawr, efallai oherwydd bod iechyd meddwl a llesiant dysgwyr yn cael eu cefnogi yn yr ysgol. Fel arall, gallai gwasanaeth cwnsela pellgyrhaeddol fod yn gysylltiedig â lefel uwch o atgyfeiriadau at CAMHS, o bosibl oherwydd bod cwnsela yn canfod dysgwyr sydd angen cymorth proffesiynol pellach ar gyfer eu llesiant meddyliol.
- 5.2 Mae dadansoddiad ychwanegol yn nodi'r cysylltiadau rhwng amllder y ddarpariaeth cwnsela mewn ysgolion a llesiant dysgwyr. Roedd hyn yn bennaf er mwyn rhoi syniad posibl o ddigonolrwydd y ddarpariaeth gwasanaeth, a p'un a oedd ysgolion â llesiant dysgwyr gwael yn ogystal â gwasanaethau ar gael yn anaml.
- 5.3 Cyflwynir canfyddiadau'r dadansoddiad data eilaidd yn llawn ym Mhennod 6 yr adroddiad hwn. Ceir crynodeb o'r canfyddiadau ym Mlwch 4.1 y [prif adroddiad](#).

Rhwydwaith Ymchwil Iechyd Ysgolion (SHRN)

- 5.4 Arweinir yr [SHRN](#) gan Y Ganolfan Gwerthuso a Datblygu Ymyriadau Cymhleth er mwyn Gwellu Iechyd y Cyhoedd (DECIPHer) ym Mhrifysgol Caerdydd. Mae'r bartneriaeth yn gydweithrediad â Llywodraeth Cymru, Iechyd Cyhoeddus Cymru, Cancer Research UK, a Sefydliad Ymchwil a Data Cymdeithasol ac Economaidd Cymru (WISERD). Wedi'i sefydlu yn 2013, mae'r Rhwydwaith yn cynnwys pob ysgol uwchradd a chanol a gynhelir yng Nghymru ac mae'n darparu data cadarn ar iechyd a llesiant dysgwyr ar gyfer rhanddeiliaid lleol, rhanbarthol a chenedlaethol.
- 5.5 Gwahoddir ysgolion sy'n aelodau o SHRN i gwblhau Holiadur Amgylchedd Ysgol (SEQ), gyda dysgwyr yn cwblhau arolwg Iechyd a Llesiant Myfyrwyr (SHW), bob dwy flynedd. Mae'r arolygon hyn yn ffurfio seilwaith data sy'n cysylltu canlyniadau

iechyd a llesiant dysgwyr yng Nghymru â pholisïau ac arferion mewn ysgolion. Cynhwysir data o arolwg SEQ 2020 a data o arolwg SHW 2019 yn yr astudiaeth hon.

Sampl ysgolion a dysgwyr

- 5.6 Mae pob ysgol uwchradd yng Nghymru yn gymwys i gael eu cynnwys yn yr SHRN. Mae ysgolion sydd â mwy nag un safle ffisegol (heb unrhyw ddysgwr yn croesi drosodd) yn cael eu cyfrif ar wahân. Yn 2020, gwahoddwyd 213 o safleoedd ysgol (yn cynrychioli 210 o ysgolion) i gwblhau'r SEQ, a gwnaeth 167 ohonynt hynny (cyfradd ymateb o 78 y cant). Hepgorwyd ysgolion annibynnol a ddarparodd ddata yn 2020 (n=5) o'r astudiaeth gyfredol, gan roi cyfanswm sampl o 162 o safleoedd (yn cynrychioli 160 o ysgolion). Yn 2019, cwblhaodd 119,388 o ddysgwyr o 198 o ysgolion (94 y cant o'r ysgolion sy'n aelodau o SHRN) arolwg SHW, gan ddarparu sampl cynrychioliadol cenedlaethol o'r glasoed yng Nghymru (Page et al., 2021b).
- 5.7 Cysylltwyd y data ar lefel ysgol a dysgwyr drwy ddefnyddio codau adnabod yn yr ysgol a ddarparwyd gan SHRN. Dim ond ysgolion a gwblhaodd arolwg SHW 2020 a SHW 2019 a gynhwyswyd yn nadansoddiad yr astudiaeth hon. Cymerodd cyfanswm o 159 o ysgolion ran yn y ddau arolwg, gan ddarparu data gan 97,840 o ddisgyblion 11-16 oed. Mae ysgolion yn y sampl gysylltiedig hon yn gynrychioliadol o holl ysgolion Cymru o safbwynt hawl i brydau ysgol am ddim (PYDd), tra bod demograffeg lefel y dysgwr yn y sampl gysylltiedig yn cyfateb yn agos i gyfanswm arolwg SHW o ran rhyw y dysgwr, oedran a chyfoeth teuluol (Tabl 5.1).

Holiadur Amgylchedd Ysgol (SEQ) ac Arolwg Iechyd a Llesiant Myfyrwyr (SHW)

- 5.8 Mae'r SEQ yn gofyn i ysgolion am eu polisïau a'u harferion lefel ysgol sy'n berthnasol i iechyd a llesiant dysgwyr. Cwblheir yr arolwg gan aelod o uwch dîm arweinyddiaeth (UDA) yr ysgol. Cwblheir un arolwg fesul ysgol (ac eithrio ysgolion sydd â mwy nag un safle ffisegol). Cyflwynir y mesurau a gafwyd o'r SEQ ac a ddefnyddiwyd yn yr astudiaeth hon yn Nhabl 5.2. Datblygir a chytunir ar y mesurau hyn trwy ymgynghori â thîm ymchwil SHRN a'i bartneriaid cydweithredol.

Tabl 5.1: Sampl Demograffeg SHRN

Mesur	Sampl arolwg SEQ a SHW cysylltiedig	Sampl arolwg SHW 2019
Rhyw (%)		
Gwryw	49.0	48.7
Benyw	48.8	49.1
Nid yw 'run gair yn fy nisgrifio i	1.2	1.2
Dim ymateb	1.0	1.0
Grŵp blwyddyn (%)		
Blwyddyn 7	22.1	22.4
Blwyddyn 8	21.4	21.6
Blwyddyn 9	20.6	20.4
Blwyddyn 10	18.7	18.6
Blwyddyn 11	17.2	16.9
Sgôr cymedrig FAS	9.3 (sd. 2.4)	9.3 (2.4)
% cymedrig hawl PYDd	16.8 (sd. 8.4)	17.3 (sd.9.2)
Nifer y dysgwyr (11-16 oed)	97,840	119,388
Nifer safleoedd ysgol	159	201

Ffynhonnell: SHRN

Nodiadau tabl: Efallai na fydd y ffigurau'n adio oherwydd talgrynnu; FAS = graddfa cyfoeth teuluol; PYDd = prydau ysgol am ddim

- 5.9 Gweinyddwyd yr arolwg SHW yn electronig i ddysgwyr. Cyflwynir y mesurau a aseswyd yn yr arolwg ac a gynhwyswyd yn yr astudiaeth hon yn Nhabl 5.3. Mae'r rhain yn cynnwys y tri mesur dilysedig canlynol o iechyd meddwl a llesiant: yr SDQ; Graddfa Llesiant Meddyliol Fer Warwick-Caeredin (SWEMWBS); a Graddfa Unigrwydd UCLA.
- 5.10 Offeryn sgrinio yw'r SDQ ar gyfer mesur problemau a chryfderau seicolegol. Mae'n cynnwys 25 eitem mewn pum graddfa wahanol (symptomau emosiynol, problemau ymddygiad, gorfywigrwydd/diffyg sylw, problemau perthynas â chyfoedion, ac ymddygiad rhag-gymdeithasol), a chaiff ei asesu am y chwe mis diwethaf. Cyfanswm y sgôr SDQ yw cyfanswm y pedair is-raddfa gyntaf (ac eithrio ymddygiad rhag-gymdeithasol). Yn yr astudiaeth hon, defnyddiwyd sgorau ar gyfanswm yr SDQ a'r is-raddfa symptomau emosiynol i asesu iechyd meddwl dysgwyr, gyda

lefelau uchel o symptomau yn cael eu diffinio fel dysgwyr oedd yn sgorio 18+ ar y raddfa gyfan (ystod: 0-40) a 6+ ar yr is-raddfa symptomau emosiynol (ystod: 0-10).

Tabl 5.2: Holiadur Mesur Amgylchedd Ysgolion (2020)

Mesur	Opsiynau ymateb	Gweithrediadu opsiynau ymateb wrth ddadansoddi
Pa mor aml y mae gwasanaeth cwnsela yn yr ysgol ar gael i ddysgwyr?	Pob diwrnod ysgol 2-4 gwaith yr wythnos Unwaith yr wythnos Yn llai aml Ar gais yn unig Nid oes gennym wasanaeth cwnsela mewn ysgolion Ddim yn gwybod	Darpariaeth ddyddiol (<i>'bob diwrnod ysgol'</i>) Darpariaeth wythnosol* (<i>'2-4 gwaith yr wythnos; 'unwaith yr wythnos'</i>) Darpariaeth arall (<i>'llai aml; 'ar gais yn unig'</i>)
A yw dysgwyr yn cael gwybod am wasanaethau cwnsela lleol, cyfrinachol eraill y gallant eu defnyddio?	Ydyn Nac ydyn Ddim yn gwybod	Ydyn Nac ydyn
Os cânt wybod am gwnsela, a all dysgwyr fynychu gwasanaethau o'r fath yn ystod oriau ysgol?	Gallen Na allen Dim ond mewn amgylchiadau eithriadol Ddim yn gwybod	Gallen Na allen Dim ond mewn amgylchiadau eithriadol
A oes gennych chi berson penodol yn eich CAMHS lleol y gallwch chi gysylltu ag ef/hi i gael cymorth a chefnogaeth?	Oes Nac oes Ddim yn gwybod Amh.	Oes Nac oes
Yn ystod y ddwy flynedd diwethaf, tua pha mor aml y mae eich ysgol wedi cyfathrebu â'ch CAMHS lleol?	Wythnosol Pythefnosol Misol Unwaith bob hanner tymor Tua unwaith y tymor Llai aml nag unwaith y tymor Byth Ddim yn gwybod	Cyfathrebu o leiaf bob pythefnos (<i>'wythnosol'; 'pythefnosol'</i>) Llai aml na bob pythefnos (<i>'misol' 'tua unwaith bob hanner tymor'; 'tua unwaith y tymor'; 'llai aml nag unwaith y tymor'; 'byth'</i>)

Mesur	Opsiynau ymateb	Gweithrediadu opsiynau ymateb wrth ddadansoddi
Faint o atgyfeiriadau i CAMHS eich ardal leol am asesiad ydych chi wedi'u gwneud yn ystod y ddwy flynedd academiaidd ddiwethaf (2017/18 a 2018/19) ar gyfer dysgwyr unigol?	Ni all ysgolion wneud atgyfeiriadau Dim Un 2 i 5 6 i 10 11 neu fwy Ddim yn gwybod	Ni all ysgolion wneud atgyfeiriadau 0-10 o atgyfeiriadau ('dim'; 'un'; '2 i 5'; '6 i 10') 11+ o atgyfeiriadau ('11 neu fwy')
Pan y gwnaethoch atgyfeiriadau, a gafodd y dysgwr(dysgwyr) fynediad at driniaeth?	Do, y cyfan Do, rhai Na Ddim yn gwybod	Do, y cyfan Do, rhai
I ba raddau ydych chi'n teimlo bod eich CAMHS lleol yn eich cefnogi?	1 Cefnogi'n dda iawn 2 3 4 5 Dim cefnogaeth o gwbl	Canfyddiad cefnogaeth uchel ('1 cefnogi'n dda iawn'; '2') Canfyddiad cefnogaeth isel ('3'; '4'; '5 Dim cefnogaeth o gwbl')

Ffynhonnell: SHRN SEQ 2020

Nodiadau tabl: *O leiaf wythnosol, ond nid yn ddyddiol

- 5.11 Mae SWEMWBS yn asesu gweithrediad seicolegol. Offeryn saith eitem yw, sy'n cael ei fesur dros y pythefnos diwethaf. Rhoddir sgôr rhifiadol i ymatebion eitemau, gyda'r sgôr cyffredinol yn deillio o grynhoi'r saith eitem unigol. Mae sgorau uwch yn dynodi llesiant meddyliol mwy cadarnhaol (ystod: 7-35). Dilyswyd SWEMWBS i'w ddefnyddio mewn poblogaethau glasoed, gan gynnwys ymhlith pobl ifanc 11-16 oed yng Nghymru (Melendez-Torres et al., 2019).
- 5.12 Mae Graddfa Unigrwydd UCLA yn mesur llesiant, yn benodol dimensiwn unigrwydd. Mae tri chwestiwn, a rhoddir sgôr rhifiadol i bob ymateb o 1 i 3. Ceir sgôr gyffredinol o gyfanswm yr ymatebion i'r cwestiynau hyn, gyda sgôr uwch yn nodi unigrwydd amlach (ystod: 3-9). Nid oes terfyn a dderbynnir yn safonol, lle byddai person sy'n sgorio uwchlaw/islaw gwerth penodol yn cael ei ystyried yn unig.

Tabl 5.3: Arolwg lechyd a Llesiant Myfyrwyr (2019)

Graddfa Mesur	Eitemau	Opsiynau ymateb
<i>lechyd Meddwl Myfyrwyr</i> SDQ – graddfa lawn	20 eitem o 4 is-raddfa *	Dros y chwe mis diwethaf: Gwir Gwir i raddau Ddim yn wir
SDQ – is-raddfa symptomau emosiynol		Dros y chwe mis diwethaf: Gwir Gwir i raddau Ddim yn wir
<i>Llesiant Myfyrwyr</i> SWEMWBS	Rydw i wedi bod yn teimlo'n obeithiol am y dyfodol Rydw i wedi bod yn teimlo'n ddefnyddiol Rydw i wedi bod yn teimlo wedi ymlacio Rwyf wedi bod yn delio â phroblemau yn dda Rydw i wedi bod â meddwl clir Rydw i wedi bod yn teimlo'n agos at bobl eraill Rydw i wedi gallu gwneud fy meddwl fy hun i fyny am bethau	Dros y bythefnos ddiwethaf: Trwy'r amser Yn aml Rhywfaint o'r amser Anaml iawn Dim o'r amser
<i>Llesiant Myfyrwyr</i> Graddfa Unigrwydd UCLA	Pa mor aml ydych chi'n teimlo nad oes gennych chi neb i siarad â nhw? Pa mor aml ydych chi'n teimlo eich bod yn cael eich gadael allan? Pa mor aml ydych chi'n teimlo'n unig?	Aml Rhywfaint o'r amser Byth, neu bron byth

Ffynhonnell: Arolwg SHW 2019 SHRN

Nodiadau tabl: * Mae cyfyngiadau trwyddedu yn atal eitemau SDQ rhag cael eu hadrodd ar gopi caled.

Dadansoddi data

- 5.13 Roedd dau gam i ddadansoddi data. Yng Ngham 1, cafodd lefelau presennol y ddarpariaeth gwasanaeth cwnsela mewn ysgolion uwchradd eu mapio trwy ddadansoddiad disgrifiadol o ddata o'r SEQ. Ystyriwyd amrywiadau yn y ddarpariaeth fesul Bwrdd Iechyd Lleol, cyfrwng iaith ysgol, proffil economaidd-gymdeithasol ar lefel ysgol, a diwylliant sefydliadol ar lefel ysgol. Defnyddiwyd byrddau iechyd (n=7) i archwilio amrywiadau daearyddol posibl yn y ddarpariaeth gan mai dyma'r uned a ddefnyddir i nodi lleoliad daearyddol yn SHRN.¹ Cymharwyd argaeledd darpariaeth o fewn ysgolion cyfrwng Cymraeg gydag ysgolion cyfrwng Saesneg a dwyieithog. Aseswyd proffil economaidd-gymdeithasol lefel ysgol yn ôl cyfran y dysgwyr sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim, a gyfrifwyd o [ddata cyfrifiad ysgolion sydd ar gael yn gyhoeddus](#). Dosbarthwyd ysgolion naill ai fel ysgolion PYDd isel, canolig neu uchel. Aseswyd diwylliant trefniadol ar lefel ysgol o ran iechyd a llesiant gan: i) bresenoldeb/absenoldeb polisi cynhwysfawr ar iechyd meddwl a llesiant dysgwyr; a ii) hynafedd arweinydd iechyd a llesiant yr ysgol (yn benodol, p'un a yw'n aelod o'r UDA).² Archwiliwyd hefyd y patrymau o ran argaeledd gwasanaethau cwnsela mewn ysgolion yn unol â natur y berthynas rhwng yr ysgol a CAMHS. Aseswyd y berthynas ysgol-CAMHS yn ôl graddau'r cyfathrebu, lefel y gefnogaeth ganfyddedig, a nifer yr atgyfeiriadau gan ddysgwyr.
- 5.14 Yng Ngham 2, archwiliwyd yn ystadegol y cysylltiadau rhwng iechyd meddwl a llesiant dysgwyr ac argaeledd gwasanaethau cwnsela (yn seiliedig ar fesur o amllder y ddarpariaeth sydd ar gael) gan ddefnyddio modelu aml-lefel. Defnyddiwyd modelau aml-lefel i ystyried strwythur hierarchaidd y data (h.y. dysgwyr wedi'u grwpio o fewn ysgolion), ac i osgoi'r goramcangyfrif posibl o arwyddocâd ystadegol.³ Addaswyd pob model ar gyfer y nodweddion cymdeithasol-ddemograffig

¹ Y saith bwrdd iechyd yw: Aneurin Bevan, Betsi Cadwaladr, Caerdydd a'r Fro, Cwm Taf Morgannwg, Hywel Dda, Powys, a Bae Abertawe.

² Mae'r UDA yn cynnwys pennaeth, dirprwy, a phenaethiaid cynorthwyol.

³ Gall goramcangyfrif o arwyddocâd ystadegol ddigwydd oherwydd bod gwallau safonol wedi'u tanamcangyfrif mewn modelau a nodir yn amhriodol (e.e. modelau sy'n methu â rhoi cyfrif priodol am strwythur data).

canlynol: rhyw (bachgen; merch; nid yw'r un gair yn fy nisgrifio), oedran (grŵp blwyddyn a ddefnyddir fel dirprwy), ethnigrwydd (Gwyn; Du, Asiaidd a lleiafrifoedd ethnig), a chyfoeth teuluol (yn seiliedig ar sgôr FAS).⁴ Gwnaethpwyd hyn er mwyn dileu eu heffeithiau ar y newidynnau o ddiddordeb. Roedd pob model yn cynnwys rhyng-gipiadau ar hap i gyfrif am unrhyw wahaniaeth a oedd yn bodoli eisoes mewn deilliannau dysgwyr rhwng ysgolion (gweler Theobald, 2018). Amcangyfrifwyd modelau aml-lefel ar wahân ar gyfer pob bwrdd ieuchyd; ar gyfer ysgolion cyfrwng Cymraeg, cyfrwng Saesneg a dwyieithog; ac ar gyfer ysgolion PYDd isel, canolig ac uchel. Cynhaliwyd yr holl ddadansoddiadau ystadegol drwy ddefnyddio Stata v.15.1.

Cryfderau a Chyfyngiadau Dadansoddiad Eilaidd o Setiau Data SHRN

- 5.15 Un o gryfderau'r dadansoddi data eilaidd yw ei fod yn tynnu ar sampl cenedlaethol mawr o ysgolion uwchradd/canol a'u dysgwyr. Mae maint sampl yn ystyriaeth bwysig mewn profion cysylltiad ystadegol, ac mae sampl mwy yn rhoi mwy o bŵer i ganfod effaith. Mae'r dadansoddiad hefyd yn defnyddio mesurau sydd wedi'u dilysu'n dda o ieuchyd meddwl a llesiant dysgwyr, fel yr SDQ a SWEMWBS, gyda'r mesur olaf wedi'i ddilysu'n flaenorol i'w ddefnyddio ymhlith pobl ifanc yng Nghymru (Melendez-Torres et al., 2019).
- 5.16 Mae nifer o gyfyngiadau i'r dadansoddiad. Yn bwysig, roedd y newidynnau wedi'u pennu ymlaen llaw gan setiau data SHRN ac nid oeddent yn benodol i'r astudiaeth gyfredol. Fel y cyfryw, nid oes data ychwanegol a allai fod wedi bod yn ddefnyddiol i ddeall cyrhaeddiad ac argaeledd y ddarpariaeth ar gael. Er enghraifft, mae'r newidyn ar amllder y ddarpariaeth cwnsela yn disgrifio pa mor aml y gwnaeth ysgol gofnodi yn yr SEQ bod gwasanaeth cwnsela yn bresennol yn yr ysgol. Nid yw'n disgrifio i ba raddau y mae dysgwyr yn manteisio ar y ddarpariaeth, sy'n bwysig i archwilio'r cysylltiad â llesiant dysgwyr. Yn gysylltiedig â hyn, mae'r data i raddau helaeth yn ddisgrifiadol, ac nid yw'n egluro pam fod unrhyw batrwm yn y ddarpariaeth, na chysylltiad rhwng darpariaeth ac ieuchyd meddwl a llesiant dysgwyr,

⁴ Mae FAS yn fesur cyfansawdd 6-eitem o statws economaidd-gymdeithasol teuluol yn seiliedig ar ddeiliadaeth ystafelloedd gwely; perchnogaeth ceir, cyfrifiaduron a pheiriannau golchi llestri; a nifer yr ystafelloedd ymolchi yn y cartref a gwyliu teuluol (gweler Hartley et al 2016).

yn bodoli. O ran pa mor ddibynadwy yw'r data, dylid nodi bod data hunangofnodedig yn agored i duedd cof a dymunoldeb cymdeithasol (h.y. gall ymatebwyr gamgofio neu ddewis rhoi atebion sy'n fwy derbyniol yn gymdeithasol).

6. Dadansoddiad eilaidd o setiau data Rhwydwaith Ymchwil Iechyd Ysgolion: canfyddiadau

Cyflwyniad

- 6.1 Disgrifiodd Pennod 5 y dadansoddiad data eilaidd a wnaed gyda dwy set ddata SHRN genedlaethol. Mae'r bennod hon yn cyflwyno'r canfyddiadau sy'n ymwneud â chyrhaeddiad ac argaeledd gwasanaethau cwnsela; digonolrwydd canfyddedig y gwasanaethau; mynediad i wasanaethau cwnsela yn y gymuned; ac atgyfeiriadau i CAMHS.

Cyrhaeddiad ac argaeledd

- 6.2 Ymdriniwyd â chyrhaeddiad ac argaeledd gwasanaethau cwnsela mewn ysgolion ac yn y gymuned mewn dadansoddiad eilaidd o setiau data SHRN. Mae setiau data SHRN yn nodi amllder y ddarpariaeth cwnsela mewn ysgolion mewn ysgolion uwchradd/canol⁵, fel mesur o gyrhaeddiad ac argaeledd gwasanaeth ar lefel ysgol. Casglwyd data trwy Holiadur Amgylchedd Ysgol SHRN (SEQ) (fel yr adroddwyd ym mis Mawrth 2020). Mae'n werth nodi nad oedd darpariaeth mewn ysgolion yn manylu ar y gwasanaeth cwnsela a ariennir gan yr ALI, ac nid oedd yn ymestyn i gynnwys gwasanaethau yn y gymuned.
- 6.3 Casglwyd data o 137 o safleoedd ysgol, yn cynrychioli 135 o ysgolion uwchradd/canol yng Nghymru. Roedd cyfanswm o 136 (99 y cant) o safleoedd ysgol (ysgolion, o hyn ymlaen) yn darparu gwasanaeth cwnsela mewn ysgolion, er i 14 (10 y cant) o ysgolion adrodd mai dim ond ar gais yr oedd y gwasanaeth hwn ar gael. O ran amllder y ddarpariaeth, dangosodd y data:
- Bod gan 12.5 y cant o ysgolion wasanaeth cwnsela 'dyddiol'
 - Bod gan 75.0 y cant o ysgolion wasanaeth cwnsela yn bresennol 'o leiaf yn wythnosol (ond nid yn ddyddiol)'⁶

⁵ Rhwydwaith o ysgolion uwchradd ac ysgolion canol yw SHRN ac nid yw'n cynnwys ysgolion cynradd na'r cyfnodau islaw cyfnod allweddol 3 mewn ysgolion canol.

⁶ Cyfeirir ato o hyn ymlaen fel darpariaeth 'wythnosol' er hwylustod dehongli.

- Bod gan 12.5 y cant o ysgolion wasanaeth cwnsela yn 'llai aml' neu 'ar gais' yn unig.

Mae hyn yn golygu, ar adeg casglu'r data, bod 87.5 y cant o'r ysgolion uwchradd/canol a samplwyd yng Nghymru wedi nodi bod ganddynt wasanaeth cwnsela naill ai'n ddyddiol neu'n wythnosol.

- 6.4 Ystyriwyd hefyd amrywiadau o ran pa mor aml yr oedd gwasanaethau cwnsela yn bresennol mewn ysgolion, yn ôl math o ysgol a dysgwr. Mapiwyd y data SEQ ar draws nodweddion lluosog lefel ysgol, gan gynnwys proffil economaidd-gymdeithasol (hawl i brydau ysgol am ddim isel, canolig ac uchel), cyfrwng iaith ysgol (Cymraeg, Saesneg a dwyieithog), daearyddiaeth (drwy'r Bwrdd Iechyd Lleol), a chan dau ddangosydd o ddiwylliant trefniadol ar lefel ysgol. Roedd y ddau ddangosydd hyn yn nodi hynafedd arweinydd(ion) iechyd a llesiant ysgolion (h.y. y person(au) sy'n gyfrifol am oruchwyllo iechyd myfyrwyr yn strategol) a phresenoldeb (neu absenoldeb) polisi ysgrifenedig ar gyfer iechyd meddwl myfyrwyr (Tabl 6.1).
- 6.5 Roedd gwasanaeth cwnsela yn bresennol yn ddyddiol mewn 17 y cant (n=8 ysgol) o ysgolion PYDd isel (ysgolion lle roedd llai na 12.2 y cant o ddysgwyr yn gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim), o gymharu â 9 y cant (n=4) o ysgolion PYDd canolig (ysgolion lle roedd rhwng 12.2 y cant ac 18.3 y cant o ddysgwyr yn gymwys i gael prydau ysgol am ddim), ac 11 y cant (n=5) o ysgolion PYDd uchel (ysgolion lle roedd mwy na 18.3 y cant o ddysgwyr yn gymwys i gael prydau ysgol am ddim). Fodd bynnag, wrth ystyried ysgolion sydd â gwasanaeth yn bresennol yn ddyddiol neu'n wythnosol, roedd gan 93 y cant (n=42) o ysgolion PYDd uchel wasanaeth yn bresennol yn wythnosol o leiaf, o gymharu ag 84 y cant (n=38) o ysgolion PYDd canolig ac 85 y cant (n=39) o ysgolion PYDd isel, yn y drefn honno. Mae'r data hwn yn dangos presenoldeb ychydig yn uwch o wasanaethau cwnsela mewn ysgolion sampl sy'n gwasanaethu myfyrwyr PYDd-uchel.
- 6.6 Roedd amrywiadau yn ôl cyfrwng iaith ysgolion (Cymraeg, Saesneg neu ddwyieithog) yn dangos bod gan gyfran debyg o ysgolion cyfrwng Saesneg (13 y cant, n=13) a Chymraeg (13 y cant, n=2) wasanaeth cwnsela yn bresennol bob dydd. Canfuwyd bod canran ychydig yn uwch o ysgolion cyfrwng Cymraeg gyda gwasanaeth cwnsela dyddiol neu wythnosol (93 y cant, n=14) o gymharu ag

ysgolion cyfrwng Saesneg (86 y cant, n=85). Er bod cyfran yr ysgolion dwyieithog â gwasanaeth cwnsela yn bresennol yn ddyddiol (9 y cant, n=2) ychydig yn is nag ysgolion cyfrwng Cymraeg neu Saesneg, roedd y gyfran â gwasanaethau dyddiol neu wythnosol yn debyg i ysgolion cyfrwng Cymraeg (91 y cant, n=20). Nid oedd y SEQ yn casglu data ynghylch a oedd dewis iaith yn cael ei gynnig o fewn darpariaeth y gwasanaeth cwnsela.

Tabl 6.1: Nifer (a Chanran) yr Ysgolion sydd â Gwasanaeth Cwnsela yn Bresennol yn ‘Ddyddiol’, ‘Wythnosol’, neu’n ‘Llai Aml/Cais yn Unig’ yn ôl Hawl PYDd ar Lefel Ysgol, Cyfrwng iaith Ysgol, Bwrdd Iechyd Lleol, a Diwylliant Sefydliadol ar Lefel Ysgol

Math o Ysgol a Lleoliad		Dyddiol n (%)	Wythnosol n (%)	Llai aml/ ar gaïs yn unig n (%)	Dyddiol neu wythnosol
Cymhwysedd PyDd (n=136 ysgol)	Isel	8 (17)	31 (67)	7 (15)	85%
	Canolig	4 (9)	34 (76)	7 (16)	84%
	Uchel	5 (11)	37 (82)	3 (7)	93%
Cyfrwng iaith (n=136)	Saesneg	13 (13)	72 (72)	14 (14)	86%
	Cymraeg	2 (13)	12 (80)	1 (7)	93%
	Dwyieithog	2 (9)	18 (82)	2 (9)	91%
Bwrdd Iechyd Lleol (n=136)	Aneurin Bevan	3 (12)	19 (76)	3 (12)	88%
	Betsi Cadwaladr	3 (8)	25 (69)	8 (22)	78%
	Caerdydd a'r Fro	2 (17)	9 (75)	1 (8)	92%
	Cwm Taf Morgannwg	2 (12)	14 (82)	1 (6)	94%
	Hywel Dda	4 (17)	19 (83)	0 (0)	100%
	Powys	0 (0)	4 (50)	4 (50)	50%
Polisi Iechyd Meddwl (n=134)	Bae Abertawe	3 (20)	12 (80)	0 (0)	100%
	Ie	7 (11)	44 (71)	11 (18)	82%
	Yn cael ei ddatblygu	8 (17)	36 (77)	3 (6)	94%
Arweinydd iechyd (n=135)	Na/ddim yn gwybod	1 (4)	21 (84)	3 (12)	88%
	UDA	14 (12)	91 (76)	14 (12)	88%
	Heblaw UDA	3 (19)	10 (63)	3 (19)	81%

Ffynhonnell: Holiadur Amgylchedd Ysgol SHRN 2020

Nodiadau tabl: efallai na fydd canrannau'n adio'n gywir oherwydd gwallau talgrynnu.

- 6.7 Archwiliwyd gwahaniaethau daearyddol posibl mewn gwasanaethau cwnsela ar lefel Byrddau Iechyd Lleol. Yn gyffredinol, roedd cyfran yr ysgolion a samplwyd gyda gwasanaeth cwnsela yn bresennol yn ddyddiol yn amrywio o sero ym Mhowys i 20 y cant (n=3) o ysgolion Bae Abertawe, tra bod ysgolion â gwasanaeth yn bresennol yn ddyddiol yn amrywio o 50 y cant (n= 4) i 100 y cant (n=15) yn yr un ddau Fwrdd Iechyd Lleol, yn y drefn honno (Tabl 6.1).
- 6.8 Dylid nodi bod y data hyn wedi'u cyfyngu gan gyfradd cwmpas yr ysgolion ym mhob Bwrdd Iechyd Lleol. Mae'r gyfradd cwmpas yn golygu cyfran yr ysgolion a ddarparodd ddata ar bresenoldeb y gwasanaeth cwnsela o fewn Bwrdd Iechyd Lleol (Tabl 6.2). Roedd y cwmpas yn amrywio o 46 y cant (n=12) o ysgolion uwchradd/canol Caerdydd a'r Fro i 85 y cant (n=23) yn Hywel Dda.

Tabl 6.2 Cwmpas Ysgolion yn ôl Bwrdd Iechyd Lleol Cymru

Bwrdd Iechyd	Ysgolion SHRN yn darparu data ar ddarpariaeth cwnsela (n)	Pob ysgol uwchradd/canol a gynhelir yng Nghymru (n)	Cyfradd y cwmpas (%)
Aneurin Bevan	25	35	71
Betsi Cadwaladr	36	54	67
Caerdydd a'r Fro	12	26	46
Cwm Taf Morgannwg	18	30	60
Hywel Dda	23	27	85
Powys	7	11	64
Bae Abertawe	14	22	64
Cyfanswm	135	205	66

Ffynhonnell: Holiadur Amgylchedd Ysgol SHRN 2020

- 6.9 Aseswyd diwylliant trefniadol ar lefel ysgol yn ôl: i) presenoldeb/absenoldeb polisi ysgrifenedig ar iechyd meddwl a llesiant dysgwyr; a ii) hynafedd arweinydd iechyd a llesiant yr ysgol (yn benodol, p'un a yw'n aelod o Uwch Dîm Arweinyddiaeth yr ysgol). Roedd y canfyddiadau ar gyfer presenoldeb polisi iechyd meddwl a llesiant yn nodi bod gan 109 o'r ysgolion a samplwyd naill ai polisi iechyd meddwl (ysgrifenedig) presennol (n=62) neu un 'yn cael ei ddatblygu' (n=47). Dangoswyd bod gan gyfran ychydig yn is o ysgolion a oedd â pholisi iechyd meddwl ysgrifenedig wasanaeth cwnsela dyddiol neu wythnosol (82%, n=51), o gymharu ag

ysgolion â pholisi oedd yn cael ei ddatblygu (94 y cant, n= 43), neu ysgolion heb bolisi ysgrifenedig (88 y cant, n=22). Dim ond un ysgol heb bolisi iechyd meddwl ysgrifenedig oedd â gwasanaeth cwnsela yn bresennol bob dydd. Nododd y data ar bresenoldeb arweinydd iechyd a llesiant myfyrwyr yn yr Uwch Dîm Arweinyddiaeth fod gan 120 o ysgolion aelod o'r UDA oedd â throsolwg strategol ar y mater hwn. Ymhlith yr ysgolion a nododd fod ganddynt arweinydd UDA ar gyfer iechyd a llesiant myfyrwyr, roedd gan 88 y cant (n=105) wasanaeth cwnsela yn bresennol yn ddyddiol, o gymharu ag 81 y cant (n=13) o ysgolion a oedd gydag arweinydd nad oedd yn aelod o'r UDA (Tabl 6.1).

- 6.10 I grynhoi, mae'r canfyddiadau o'r SEQ SHRN yn nodi rhywfaint o fân amrywiaeth yng nghyrhaeddiad ac argaeledd gwasanaethau cwnsela ar lefel ysgol, fel y'i mesurir gan amllder presenoldeb cwnsela mewn ysgolion. Fodd bynnag, nid oedd y data hwn yn gallu rhoi unrhyw arwydd o wahaniaethau posibl mewn ansawdd gwasanaeth rhwng ysgolion, naill ai'n gyffredinol nac yn ôl demograffeg lefel ysgol (e.e. cyfrwng iaith, PYDd). Fodd bynnag, nid yw hyn yn awgrymu unrhyw broblemau arwyddocaol o ran cyrhaeddiad yn ôl cyfrwng iaith na chymhwysedd PyDd. Mae rhywfaint o amrywiad yn ôl Bwrdd Iechyd Lleol, ond mae data anghyflawn yn golygu y dylid trin hyn yn ofalus.

Digonolrwydd canfyddedig

- 6.11 Yn gysylltiedig ag ystyried argaeledd oedd digonolrwydd canfyddedig y gwasanaethau cwnsela. Deallwyd hyn fel p'un a oedd darpariaeth ddigonol i fodloni anghenion dysgwyr.
- 6.12 Fel gyda'r dadansoddiad uchod ar gyrhaeddiad ac argaeledd, nid oedd gan yr astudiaeth adroddiadau cenedlaethol ar ddigonolrwydd canfyddedig mewn lleoliadau cwnsela cynradd neu gymunedol, ond roedd setiau data SHRN ar gael ar gyfer ysgolion uwchradd/canol. Archwiliwyd digonolrwydd canfyddedig yn y lleoliad hwn trwy ddata SEQ ac Arolwg Iechyd a Llesiant Myfyrwyr (arolwg SHW) yn y setiau data SHRN. Roedd dadansoddiadau'n mapio'r cysylltiad rhwng amllder presenoldeb cwnsela ac adroddiad y dysgwr am iechyd meddwl a llesiant. Mae hyn yn ddefnyddiol i ddeall p'un ai yr ysgolion hynny sy'n adrodd bod iechyd meddwl a

llesiant dysgwyr yn arbennig o wael yw'r rhai sydd â gwasanaethau cwnsela leiaf aml ar y safle, a allai awgrymu bod lefel y gwasanaethau'n annigonol.

- 6.13 At ei gilydd, roedd data arolwg SHW ar gael ar gyfer 83,649 o bobl ifanc 11-16 oed, lle roedd data cysylltiedig hefyd ar gael o'r 137 o ysgolion a gwblhaodd yr SEQ. Archwiliwyd pa mor gynrychioliadol oedd y sampl cysylltiedig â'r boblogaeth ehangach o ddysgwyr trwy gymharu canlyniadau iechyd meddwl a llesiant dysgwyr o'r sampl cysylltiedig â'r cyfartaleddau cenedlaethol. Dengys Tabl 6.3 bod canlyniadau dysgwyr yn debyg ar draws y ddau sampl.

Tabl 6.3 Cymhariaeth o Fesurau Canlyniadau Iechyd Meddwl A Llesiant Dysgwyr

Mesur	Sampl arolwg SEQ a SHW cysylltiedig	Sampl arolwg SHW 2019
SWEMWBS (cymedr/sd.)	23.8 (5.6)	23.7 (5.6)
Graddfa Unigrwydd UCLA (cymedr/sd.)	4.7 (1.7)	4.7 (1.7)
Cyfanswm SDQ (% sgôr uchel)	25.9%	25.9%
Symptomau emosiynol SDQ (% sgôr uchel)	30.1%	30.0%
Nifer safleoedd ysgol	137	201

Ffynhonnell: Arolwg Iechyd a Llesiant Myfyrwyr SHRN 2019 (SHW)

- 6.14 Adroddodd dysgwyr ar iechyd meddwl a llesiant trwy bedwar mesur: Graddfa Fer Warwick-Caeredin ar gyfer Llesiant Meddyliol (SWEMWBS) (mesur o lesiant meddwl), Graddfa Unigrwydd UCLA (mesur o unigrwydd), sgôr cyfanswm yr holiadur Cryfderau ac Anawsterau (SDQ) (offeryn sgrinio emosiynol ac ymddygiadol), a sgôr symptomau emosiynol SDQ (is-raddfa o'r SDQ yn ffocysu'n benodol ar broblemau emosiynol). Cafodd amrywiadau yn neilliannau iechyd meddwl a llesiant dysgwyr yn ôl amllder presenoldeb cwnsela mewn ysgolion eu harchwilio'n ddisgrifiadol i ddechrau, ac aseswyd arwyddocâd ystadegol trwy fodelu aml-lefel.
- 6.15 Ar y cyfan, nid oedd unrhyw wahaniaethau clir mewn deilliannau iechyd meddwl neu lesiant dysgwyr, waeth pa mor aml y bu cwnsela mewn ysgolion (Tabl 6.4). Pe bai gwahaniaethau sylweddol, byddai'r gwerthoedd-p wedi bod yn llai na 0.05 (Tablau 6.5 a 6.6). Fel y dangosir yn Nhabl 6.4, roedd llesiant meddwl dysgwyr (a aseswyd trwy sgorau SWEMWBS) yn debyg ar gyfer y rhai a oedd yn mynychu

ysgolion gyda gwasanaeth cwnsela yn bresennol yn 'ddyddiol' (23.9), 'wythnosol' (23.7) neu 'yn llai aml/ar gais yn unig' (23.9). Roedd unigrwydd dysgwyr (a aseswyd trwy sgorau ar Raddfa Unigrwydd UCLA) hefyd yn amlwg yn debyg beth bynnag fo amllder y ddarpariaeth cwnsela, felly hefyd y cyfrannau o ddysgwyr yn sgorio'n uchel am anawsterau iechyd meddwl ac emosiynol cyffredinol (a aseswyd trwy gyfanswm sgôr SDQ ac is-raddfa symptomau emosiynol SDQ) (Tabl 6.4).

Tabl 6.4 Deilliannau Iechyd Meddwl a Llesiant Dysgwyr yn ôl Amllder Darpariaeth Gwasanaeth Cwnsela yn yr Ysgol

	SWEMWBS	Graddfa Unigrwydd UCLA	SDQ graddfa lawn	Is-raddfa symptomau emosiynol SDQ
Amllder darpariaeth gwasanaeth	cymedr (sd.)	cymedr (sd.)	% sgôr uchel	% sgôr uchel
Dyddiol	23.9 (5.6)	4.7 (1.7)	25.1%	30.0%
Wythnosol	23.7 (5.6)	4.7 (1.7)	26.1%	30.2%
Llai aml/ar gais yn unig	23.9 (5.6)	4.6 (1.7)	25.8%	29.2%
Nifer y dysgwyr	74,885	78,065	71,072	71,656

Ffynhonnell: Arolwg SHW 2019 SHRN a SEQ 2020 Cysylltiedig

Tabl 6.5 Cysylltiadau Rhwng Darpariaeth Gwasanaeth Cwnsela mewn Ysgolion a i) Llesiant Meddyliol (SWEMWBS) a ii) Unigrwydd (Graddfa Unigrwydd UCLA) Dysgwyr: Cyfernodau Modelau Llinol Effeithiau Cymysg gyda Rhyng-gipio Ar Hap ar Lefel Ysgol

	SWEMWBS β , gwerth-p	Graddfa Unigrwydd UCLA β , gwerth-p
Amllder cwnsela mewn ysgolion		
Wythnosol (cyf.)		
Dyddiol	0.084, p=0.528	0.026, p=0.547
Arall	0.117, p=0.391	-0.047, p=0.285
Maint y sampl	70,325	72,734
Nifer y grwpiau (ysgolion)	136	136

Ffynhonnell: Arolwg SHW 2019 SHRN a SEQ 2020 Cysylltiedig

Nodiadau tabl: Modelau atchweliad effeithiau cymysg wedi'u haddasu ar gyfer rhyw myfyrwyr, oedran (gan ddefnyddio grŵp blwyddyn fel dirprwy), ethnigrwydd, a chyfoeth teuluol, gyda rhyng-gipiadau ar hap ar lefel ysgol.

- 6.16 Archwiliwyd hefyd amrywiadau mewn deilliannau iechyd meddwl a llesiant dysgwyr yn ôl amllder darpariaeth gwasanaeth cwnsela mewn ysgolion yn ôl Cymhwysedd PyDd lefel ysgol, cyfrwng iaith ysgol, a Bwrdd Iechyd Lleol (Tabl 6.7). Fel uchod, aseswyd arwyddocâd ystadegol trwy fodelu aml-lefel (Tablau 6.8 a 6.9). Roedd y canfyddiadau o'r dadansoddiadau ychwanegol hyn yn gefnogol i raddau helaeth i'r rhai a adroddwyd uchod, a oedd yn dangos nad oedd unrhyw gysylltiadau clir rhwng iechyd meddwl a llesiant dysgwyr ac amllder gwasanaethau cwnsela mewn ysgolion, ni waeth beth fo'r math o ysgol.

Tabl 6.6 Cysylltiadau rhwng Darpariaeth Gwasanaeth Cwnsela mewn Ysgolion ac i) Iechyd Meddwl (Cyfanswm SDQ) a ii) Llesiant Emosiynol (Is-raddfa Symptomau Emosiynol SDQ) Dysgwyr: Cyfernodau Modelau Atchweliad Logisteg Effeithiau Cymysg gyda Rhyng-gipio Ar Hap ar Lefel Ysgol

	Cyfanswm SDQ ^a	Symptomau emosiynol SDQ ^a
	OR, gwerth-p	OR, gwerth-p
Amllder cwnsela mewn ysgolion		
Wythnosol (cyf.)		
Dyddiol	0.98, p=0.759	1.01, p=0.853
Arall	0.97, p=0.595	0.93, p=0.191
Maint y sampl	66,261	66,645
Nifer y grwpiau (ysgolion)	136	136

Ffynhonnell: Arolwg SHW 2019 SHRN a SEQ 2020 Cysylltiedig

Nodiadau tabl: Modelau atchweliad effeithiau cymysg wedi'u haddasu ar gyfer rhyw myfyrwyr, oedran (gan ddefnyddio grŵp blwyddyn fel dirprwy), ethnigrwydd, a chyfoeth teuluol, gyda rhyng-gipiadau ar hap ar lefel ysgol. Cymhareb ods (OR): ^a Ods o sgorio'n uchel: cyfanswm SDQ (18+), Is-raddfa symptomau emosiynol SDQ (6+)

- 6.17 Ar gyfartaledd, roedd gan ddysgwyr a oedd yn mynychu ysgolion cyfrwng Cymraeg gyda gwasanaethau cwnsela yn bresennol yn 'llai aml/ar gais yn unig' sgorau SWEMWBS is (sy'n arwydd o lesiant meddwl gwaeth), o gymharu â dysgwyr a oedd yn mynychu ysgolion cyfrwng Cymraeg gyda gwasanaethau'n bresennol yn 'wythnosol' (23.1 vs. 23.8). Dangoswyd bod hwn yn wahaniaeth ystadegol arwyddocaol (p=0.021: Tabl 6.8). Fodd bynnag, dim ond un ysgol cyfrwng Cymraeg a samplwyd oedd â gwasanaeth cwnsela yn bresennol 'yn llai aml/ar gais', o

gymharu â 12 ysgol â darpariaeth 'wythnosol'. Dylid bod yn ofalus felly wrth ddehongli'r cysylltiad hwn, gan ei bod yn bosibl y gallai ffactorau eraill nad ydynt yn gysylltiedig â'r ddarpariaeth gwnsela, nad ydynt wedi'u hystyried yn y modelu ystadegol, fod wedi effeithio ar lesiant dysgwyr yn yr ysgol hon.

- 6.18 O ran Byrddau Iechyd Lleol, ym Myrddau Iechyd Lleol Aneurin Bevan a Phowys, roedd sgorau cyfartalog SWEMWBS yn uwch ymhlith dysgwyr a oedd yn mynychu ysgolion gyda gwasanaethau cwnsela yn bresennol yn 'llai aml/ar gais' (Aneurin Bevan, 24.2; Powys, 23.8), o gymharu â dysgwyr a oedd yn mynychu ysgolion gyda gwasanaethau'n bresennol yn 'wythnosol' (Aneurin Bevan, 23.5; Powys, 23.3). Unwaith eto, dangoswyd bod y gwahaniaethau hyn yn ystadegol arwyddocaol, gyda gwerth-p o 0.012 a 0.035, yn y drefn honno (gweler Tabl 6.9). Ymhellach, mewn ysgolion PyDd isel, dangoswyd bod dysgwyr a oedd yn mynychu ysgolion â gwasanaethau'n bresennol yn 'llai aml/ar gais' yn llai tebygol o sgorio'n uchel am broblemau emosiynol na'u cyfoedion mewn ysgolion oedd â gwasanaethau'n bresennol yn 'wythnosol' (26.0 y cant yn erbyn 27.9 y cant). Y gwerth-p ar gyfer y cysylltiad hwn oedd 0.047 (gweler Tabl 6.8). Mae'r rhesymau y tu ôl i'r cysylltiadau hyn yn aneglur, ond eto'n debygol o fod yn gymhleth. Fel yr uchod, efallai y bydd rhai ysgolion hefyd yn rhannu ffactorau cyffredin nad ydynt yn gysylltiedig â gweithredu cwnsela a allai effeithio ar lesiant dysgwyr (e.e. ymyriadau yn yr ysgol), ond nad ydynt yn cael eu cyfrif yn y dadansoddiad presennol.
- 6.19 I grynhoi, roedd data cenedlaethol cyfyngedig yn golygu mai dim ond mewn ysgolion uwchradd/canol y gellid ystyried lefelau llesiant ac amllder darpariaeth gwasanaeth cwnsela. Awgrymodd y dadansoddiad hwn nad oes cysylltiad arwyddocaol rhwng amllder presenoldeb gwasanaeth cwnsela mewn ysgolion a llesiant dysgwyr. Fodd bynnag, dylid dehongli'r canfyddiad hwn yn ofalus gan nad yw presenoldeb gwasanaeth o reidrwydd yn gyfystyr â defnydd, ac archwiliodd y modelau llinol y gwahaniaethau mewn lefel gyfartalog llesiant dysgwyr mewn ysgolion, na fyddai efallai'n cael eu heffeithio gan amllder y gwasanaethau cwnsela oedd yn bresennol.

Tabl 6.7 Deilliannau lechyd Meddwl a Llesiant Myfyrwyr yn ôl Amllder Darpariaeth Gwasanaeth Cwnsela mewn Ysgolion A Hawl PYDd ar Lefel Ysgol, Cyfrwng Iaith Ysgol, a Bwrdd lechyd Lleol

Amllder cwnsela	Cymedr SWEMWBS			Cymedr Graddfa Unigrwydd UCLA			Cyfanswm SDQ % sgôr uchel			Symptomau emosiynol SDQ % sgôr uchel		
	Dyddiol	Wythnosol	Llai aml	Dyddiol	Wythnosol	Llai aml	Dyddiol	Wythnosol	Llai aml	Dyddiol	Wythnosol	Llai aml
Cymhwysedd PyDd												
Isel	24.1	24.1	24.1	4.7	4.6	4.6	24.1	22.7	22.8	28.9	27.9	26.0 ^a
Canolig	23.9	23.5	23.8	4.7	4.8	4.7	25.1	27.5	26.8	30.7	31.8	30.6
Uchel	23.4	23.6	23.5	4.7	4.6	4.8	27.3	27.9	30.6	31.4	30.9	33.6
Cyfrwng iaith												
Saesneg	23.9	23.7	23.9	4.7	4.7	4.6	25.0	26.3	26.0	30.0	30.4	29.4
Cymraeg	24.0	23.8	23.1 ^a	4.6	4.8	4.9	24.0	25.1	26.8	27.1	30.5	32.5
Dwyieithog	23.8	23.8	23.8	4.8	4.7	4.5	26.7	26.0	23.9	31.6	28.9	26.5
Bwrdd lechyd Lleol												
Aneurin Bevan	24.1	23.5	24.2 ^a	4.6	4.8	4.7	24.1	27.4	24.8	29.5	31.8	29.7
Betsi Cadwaladr	23.3	23.5	23.5	4.8	4.7	4.7	28.3	27.0	26.4	32.4	30.0	29.2
Caerdydd a'r Fro	24.4	24.3	24.8	4.6	4.6	4.4	21.8	22.3	22.8	25.4	27.5	25.6
Cwm Taf Morgannwg	24.6	23.7	24.2	4.6	4.6	4.5	23.1	27.7	20.8	29.9	30.5	27.2
Hywel Dda	23.4	23.9	-	4.7	4.7	-	26.8	24.7	-	32.0	29.1	-
Powys	-	23.3	23.8 ^a	-	4.7	4.6	-	29.9	28.1	-	32.5	30.2
Bae Abertawe	24.2	23.8	-	4.7	4.7	-	24.6	25.5	-	29.1	30.8	-

Ffynhonnell: Arolwg SHW 2019 SHRN a SEQ 2020 Cysylltiedig

Nodiadau tabl: ^a Mae modelau aml-lefel yn dangos gwahaniaeth ystadegol arwyddocaol o gymharu â'r categori cyfeirio (darpariaeth 'wythnosol') – gweler tablau 6.8 a 6.9

Tabl 6.8 Cysylltiadau rhwng Amllder Darpariaeth Gwasanaeth Cwnsela mewn Ysgolion ac Iechyd Meddwl a Llesiant Myfyrwyr yn ôl Hawl PYDd ar Lefel Ysgol a Chyfrwng Iaith Ysgol: Cyfernodau Modelau Atchweliad Effeithiau Cymysg gyda Rhyng-gipio Ar Hap ar Lefel Ysgol

Modelau	Amllder cwnsela mewn ysgolion	SWEMWBS β , gwerth-p	Graddfa Unigrwydd UCLA β , gwerth-p	Cyfanswm SDQ ^a OR, gwerth-p	Symptomau emosiynol SDQ ^a OR, gwerth-p
PyDd Isel					
(n=25,184; n=25,920; n=23,467; n=23,580)	Dyddiol	-0.07, p=0.723	0.05, p=0.335	1.13, p=0.126	1.08, p=0.249
	Arall	0.93, p=0.682	-0.12, p=0.056	0.96, p=0.684	0.86, p=0.047
PyDd Canolig					
(n=23,930; n=24,715; n=22,655; n=22,788)	Dyddiol	0.36, p=0.071	-0.08, p=0.345	0.88, p=0.156	0.94, p=0.528
	Arall	0.32, p=0.064	-0.11, p=0.089	0.94, p=0.441	0.91, p=0.246
PyDd Uchel					
(n=21,211; n=22,099; n=20,139; 20,277)	Dyddiol	-0.02, p=0.919	0.06, p=0.395	0.96, p=0.705	1.00, p=0.962
	Arall	-0.15, p=0.623	0.12, p=0.170	1.13, p=0.390	1.15, p=0.222
Cyfrwng Saesneg					
(n=55,336; n=57,314; n=52,480; n=52,774)	Dyddiol	0.14, p=0.315	0.03, p=0.530	0.96, p=0.525	1.00, p=0.991
	Arall	0.18, p=0.206	-0.02, p=0.626	0.97, p=0.669	0.93, p=0.220
Cyfrwng Cymraeg					
(n=6,580; n=6,753; n=5,988; n=6,029)	Dyddiol	-0.20, p=0.543	-0.09, p=0.478	1.11, p=0.593	0.94, p=0.696
	Arall	-0.96, p=0.021	0.08, p=0.601	1.11, p=0.650	1.12, p=0.583
Dwyieithog					
(n=8,409; n=8,667; n=7,793; n=7,842)	Dyddiol	0.09, p=0.834	0.14, p=0.158	1.07, p=0.716	1.15, p=0.375
	Arall	0.17, p=0.705	-0.19, p=0.067	0.87, p=0.435	0.86, p=0.355

Ffynhonnell: Arolwg SHW 2019 SHRN a SEQ 2020 Cysylltiedig

Nodiadau tabl: Modelau atchweliad effeithiau cymysg wedi'u haddasu ar gyfer rhyw myfyrwyr, oedran (gan ddefnyddio grŵp blwyddyn fel dirprwy), ethnigrwydd, a chyfoeth teuluol, gyda rhyng-gipiadau ar hap ar lefel ysgol. Cymhareb ods (OR); **P<0.05**; ^a Ods o sgorio'n uchel: cyfanswm SDQ (18+), Is-raddfa symptomau emosiynol SDQ (6+)

Tabl 6.9 Cysylltiadau rhwng Amllder Darpariaeth Gwasanaeth Cwnsela mewn Ysgolion ac Iechyd Meddwl a Llesiant Myfyrwyr fesul Bwrdd Iechyd Lleol Cymru: Cyfernodau Modelau Atchweliad Effeithiau Cymysg gyda Rhyng-gipio Ar Hap ar Lefel Ysgol

Modelau	Amllder cwnsela mewn ysgolion	SWEMWBS β , gwerth-p	Graddfa Unigrwydd UCLA β , gwerth-p	Cyfanswm SDQ ^a OR, gwerth-p	Symptomau emosiynol SDQ ^a OR, gwerth-p
Aneurin Bevan					
(n=15,591; n=16,051; n=14,823; n=14,914)	Dyddiol	0.40, p=0.143	-0.13, p=0.265	0.90, p=0.325	0.96, p=0.742
	Arall	0.57, p=0.035	-0.07, p=0.517	0.93, p=0.492	0.94, p=0.605
Betsi Cadwaladr					
(n=15,641; n=16,209; n=14,252; n=14,337)	Dyddiol	-0.28, p=0.242	0.09, p=0.267	1.10, p=0.441	1.06, p=0.627
	Arall	0.07, p=0.651	-0.08, p=0.146	0.90, p=0.235	0.88, p=0.110
Caerdydd a'r Fro					
(n=7,154; n=7,456; n=6,527; n=6,567)	Dyddiol	-0.18, p=0.691	0.04, p=0.755	1.12, p=0.644	0.95, p=0.713
	Arall	0.41, p=0.471	-0.13, p=0.460	1.02, p=0.939	0.94, p=0.774
Cwm Taf Morgannwg					
(n=8,216; n=8,524; n=7,815; n=7,872)	Dyddiol	0.41, p=0.080	0.08, p=0.362	0.89, p=0.343	1.11, p=0.469
	Arall	0.23, p=0.503	0.11, p=0.402	0.73, p=0.069	0.89, p=0.561
Hywel Dda					
(n=10,728; n=11,075; n=10,251; n=10,302)	Dyddiol	-0.25, p=0.364	0.04, p=0.609	1.06, p=0.642	1.09, p=0.347
	Arall	-	-	-	-
Powys					
(n=2,408; n=2,495; n=2,256; n=2,262)	Dyddiol	-	-	-	-
	Arall	0.56, p=0.012	-0.09, p=0.328	0.93, p=0.568	0.86, p=0.390

Modelau	Amllder cwnsela mewn ysgolion	SWEMWBS β , gwerth-p	Graddfa Unigrwydd UCLA β , gwerth-p	Cyfanswm SDQ ^a OR, gwerth-p	Symptomau emosiynol SDQ ^a OR, gwerth-p
Bae Abertawe					
(n=10,587; n=10,924; n=10,337; n=10,391)	Dyddiol	0.10, p=0.635	0.13, p=0.054	1.01, p=0.915	0.96, p=0.697
	Arall	-	-	-	-

Ffynhonnell: Arolwg SHW 2019 SHRN a SEQ 2020 Cysylltiedig

Nodiadau tabl: Modelau atchweliad effeithiau cymysg wedi'u haddasu ar gyfer rhyw myfyrwyr, oedran (gan ddefnyddio grŵp blwyddyn fel dirprwy), ethnigrwydd, a chyfoeth teuluol, gyda rhyng-gipiadau ar hap ar lefel ysgol. Cymhareb ods (OR); **P<0.05**; ^a Ods o sgorio'n uchel: cyfanswm SDQ (18+), Is-raddfa symptomau emosiynol SDQ (6+)

Mynediad at wasanaethau cwnsela yn y gymuned ac atgyfeiriadau i Wasanaethau Iechyd Meddwl Plant a'r Glasoed

- 6.20 Darparwyd data cenedlaethol ar ymwybyddiaeth o wasanaethau cymunedol a mynediad atynt gan setiau data SHRN ar gyfer ysgolion canol/uwchradd. Archwiliwyd mynediad y dysgwyr hyn at wasanaethau cwnsela drwy'r SEQ, a ofynnodd a oedd dysgwyr yn cael gwybod y gallent gael mynediad at wasanaethau cwnsela lleol eraill ac a oedd ysgolion yn caniatáu iddynt wneud hynny yn ystod oriau ysgol. Yma, ystyr cwnsela oedd gwasanaethau heblaw'r gwasanaeth yn yr ysgol. Dywedodd 131 (96 y cant) o ysgolion fod dysgwyr yn cael gwybod am wasanaethau cwnsela lleol, cyfrinachol eraill y gallent gael mynediad iddynt. Ychydig o amrywiad mewn ymwybyddiaeth o hygyrchedd a ddatgelwyd gan ddadansoddiad o ysgolion yn ôl Cymhwysedd PyDd dysgwr cyffredin, cyfrwng iaith, Bwrdd Iechyd Lleol, a diwylliant sefydliadol (Tabl 6.10). O'r ysgolion yn y sampl, dywedodd mwy nag 85 y cant o bob math o ysgolion wrth ddysgwyr am fodolaeth gwasanaethau cwnsela lleol eraill.
- 6.21 O'r 131 o ysgolion a ddywedodd eu bod yn hysbysu dysgwyr am wasanaethau cwnsela lleol eraill, ymatebodd 128 pan ofynnwyd iddynt a oedd dysgwyr yn gallu cael mynediad at wasanaethau o'r fath yn ystod oriau ysgol. O'r ysgolion hyn, dywedodd 113 (88 y cant) y gallai dysgwyr fynychu yn ystod oriau ysgol, a nododd 13 (10 y cant) y gallai dysgwyr wneud hynny, ond dim ond mewn amgylchiadau eithriadol. Fel y cyflwynir yn Nhabl 6.10, ymhlith yr ysgolion a samplwyd, nododd cyfran ychydig yn is o ysgolion cyfrwng Cymraeg (79 y cant, n=11), ysgolion heb bolisi iechyd meddwl ysgrifenedig (78 y cant, n=18), ac ysgolion a oedd wedi'u lleoli o fewn Byrddau Iechyd Lleol Caerdydd a'r Fro (73 y cant, n=8) neu Fae Abertawe (71 y cant, n=10) eu bod yn caniatáu i ddysgwyr fynychu gwasanaethau cwnsela lleol eraill yn ystod oriau ysgol, o gymharu â chyfartaledd y sampl.
- 6.22 Roedd dadansoddiad o'r setiau data SHRN hefyd yn ystyried a oedd mynediad ysgolion canol/uwchradd a'u hatgyfeiriadau at wasanaethau iechyd meddwl a llesiant eraill yn gysylltiedig ag amllder eu darpariaeth gwasanaeth cwnsela. Aseswyd perthynas ysgolion â CAMHS a'u mynediad ato ar sail a oedd gan yr ysgol berson penodol o fewn y tîm CAMHS lleol y gellid cysylltu ag ef/hi am gymorth a

chefnogaeth, a lefel y gefnogaeth ganfyddedig a gafodd yr ysgol gan CAMHS.

Adroddwyd ar y data hwn gan 146 o ysgolion ac fe'i cyflwynir yn Nhabl 6.11.

Ymhlith yr ysgolion a oedd â gwasanaeth cwnsela yn bresennol bob dydd, roedd gan 87 y cant (n=13) gyswllt CAMHS penodol ar adeg casglu'r data. Roedd hyn yn gyfran uwch nag ysgolion oedd â gwasanaeth yn bresennol naill ai'n wythnosol (73 y cant, n=76) neu'n llai aml/ar gais yn unig (78 y cant, n=14). Mewn cyferbyniad, canfuwyd lefel uwch o gymorth CAMHS gan ysgolion â gwasanaeth yn bresennol yn wythnosol (37 y cant, n=34) neu'n llai aml/ar gais yn unig (50 y cant, n=8), gyda llai na thraean (29 y cant, n=4) o ysgolion â gwasanaeth yn bresennol yn ddyddiol yn adrodd lefel uchel o gefnogaeth CAMHS.

- 6.23 Ystyriwyd nifer yr atgyfeiriadau gan ysgolion canol/uwchradd i CAMHS. At ei gilydd, darparodd 112 o ysgolion a gwblhaodd SEQ SHRN ddata ar atgyfeiriadau CAMHS ar gyfer blwyddyn academiaidd 2017/2018, gyda 115 hefyd yn darparu data ar gyfer blwyddyn academiaidd 2018/19. Ar gyfer pob blwyddyn, cafodd ysgolion eu categoreiddio i un o dri grŵp: 'Methu gwneud atgyfeiriadau', '0-10 atgyfeiriad', neu '11+ atgyfeiriad'. Adroddir cyfartaleddau sampl mewn print trwm yn Nhabl 6.12.
- Ymhlith ysgolion a oedd â gwasanaeth cwnsela yn bresennol bob dydd, dywedodd 45 y cant (n=5) yn 2017/18 a 50 y cant (n=6) yn 2018/19 eu bod wedi gwneud 11 neu fwy o atgyfeiriadau i CAMHS. Roedd hyn yn uwch na chyfartaledd y sampl o 25 y cant yn 2017/18 a 31 y cant o ysgolion yn 2018/19 (Tabl 6.12). Gan fod data yn ddisgrifiadol, nid yw'n bosibl pennu union natur y cysylltiadau hyn. Fodd bynnag, gallai nifer uwch o atgyfeiriadau i CAMHS gan ysgolion â darpariaeth gwasanaeth cwnsela dyddiol fod yn arwydd o fwy o alw am gymorth ieuchyd meddwl yn yr ysgolion hyn. Yn yr un modd, gallai ysgolion a oedd â darpariaeth gwnsela amlach fod wedi cynyddu'r cyfleoedd i sgrinio a chanfod anawsterau ieuchyd meddwl, a allai hefyd arwain at niferoedd uwch o atgyfeiriadau dysgwyr at wasanaethau arbenigol.

Tabl 6.10: Nifer (a Chanran) Ysgolion a Adroddodd bod Dysgwyr i) Wedi eu hysbysu Am Wasanaethau Cwnsela Lleol Eraill (N=131; 96%), a ii) yn cael Caniatâd i Fynychu'r Gwasanaethau Hyn Yn Ystod Oriau Ysgol (N=113; 88%), yn ôl Hawl PYDd Lefel Ysgol, Cyfrwng Iaith Ysgol, Bwrdd Iechyd Lleol, a Diwylliant Sefydliadol ar Lefel Ysgol

Math o Ysgol a Lleoliad		le, wedi eu hysbysu o wasanaethau lleol eraill	le, yn cael mynychu gwasanaethau lleol eraill yn ystod oriau ysgol
		n (%)	n (%)
Cymhwysedd PyDd (n=137 ysgol; n=128)	Isel	43 (93)	35 (81)
	Canolig	45 (98)	41 (95)
	Uchel	43 (96)	37 (88)
Cyfrwng iaith (n=137; n=128)	Saesneg	97 (97)	85 (89)
	Cymraeg	15 (100)	11 (79)
	Dwyieithog	19 (86)	17 (89)
Bwrdd Iechyd Lleol (n=137; n=128)	Aneurin Bevan	25 (100)	23 (92)
	Betsi Cadwaladr	34 (94)	31 (91)
	Caerdydd a'r Fro	12 (100)	8 (73)
	Cwm Taf Morgannwg	18 (95)	16 (100)
	Hywel Dda	20 (91)	18 (90)
	Powys	8 (100)	7 (88)
	Bae Abertawe	14 (93)	10 (71)
Polisi Iechyd Meddwl (n=135; n=127)	Ie	61 (97)	55 (90)
	Yn cael ei ddatblygu	45 (98)	39 (91)
	Na/ddim yn gwybod	17 (89)	18 (78)
Arweinydd Iechyd (n=135; n=127)	UDA	114 (96)	98 (88)
	Heblaw UDA	16 (94)	14 (88)

Ffynhonnell: Holiadur Amgylchedd Ysgol SHRN 2020

Tabl 6.11: Nifer (a Chanran) yr Ysgolion i) Sydd â Chyswllt CAMHS penodol, a ii) Yn Canfod Lefel Uchel o Gymorth CAMHS, yn ôl Amlder Darpariaeth Gwasanaeth Cwnsela Presennol

Amlder y ddarpariaeth cwnsela	Cyswllt CAMHS penodol n (%)	Cymorth canfyddedig CAMHS uchel n (%)
Dyddiol	13 (87)	4 (29)
Wythnosol	73 (76)	34 (37)
Llai aml/ar gais yn unig	14 (78)	8 (50)
Cyfanswm	100 (78)	46 (37)

Ffynhonnell: 2020 SHRN SEQ

- 6.24 I grynhoi, er bod data ar raddfa fawr ar fynediad at wasanaethau cwnsela yn y gymuned ar gael ar gyfer ysgolion uwchradd/canol yn unig, roedd y data'n awgrymu bod dysgwyr yn cael eu gwneud yn ymwybodol i raddau helaeth o'r gwasanaethau hyn ac yn cael mynediad iddynt yn ystod oriau ysgol. Roedd data ar gyfer ysgolion uwchradd/canol yn archwilio ymhellach fynediad ac atgyfeiriadau at wasanaethau eraill. Roedd nifer uwch o atgyfeiriadau i CAMHS gan ysgolion gyda gwasanaethau cwnsela dyddiol. Dangosodd asesiad o natur y berthynas â CAMHS mai dim ond 37 y cant o ysgolion a ddywedodd fod ganddynt berthynas waith o ansawdd uchel.

Tabl 6.12: Nifer (a Chanran) yr Ysgolion a adroddodd am Atgyfeiriadau CAMHS ar gyfer y Ddwy Flynedd Academaidd Ddiwethaf (2017/18 a 2018/19) yn ôl Amllder Darpariaeth Bresennol y Gwasanaeth Cwnsela

Blwyddyn	Amllder y ddarpariaeth cwnsela	Atgyfeiriadau i CAMHS		
		Methu gwneud atgyfeiriadau n (%)	0-10 o atgyfeiriadau n (%)	11+ o atgyfeiriadau n (%)
2017/18 (<i>n</i> =112 ysgol)	Dyddiol	3 (27)	3 (27)	5 (45)
	Wythnosol	33 (38)	39 (44)	16 (18)
	Llai aml/ar gais	2 (15)	4 (31)	7 (54)
	Cyfanswm	38 (34)	46 (41)	28 (25)
2018/19 (<i>n</i> =115)	Dyddiol	4 (33)	2 (17)	6 (50)
	Wythnosol	34 (38)	32 (36)	24 (27)
	Llai aml/ar gais	2 (15)	5 (38)	6 (46)
	Cyfanswm	40 (35)	39 (34)	36 (31)

Ffynhonnell: 2020 SHRN SEQ

Nodiadau tabl: efallai na fydd canrannau'n adio'n gywir oherwydd gwallau talgrynnu

7. Profformâu Mapio Gwasanaeth Cwnsela

- 7.1 Gwahoddwyd pob arweinydd gwasanaeth cwnsela ALI yng Nghymru i gwblhau'r profforma isod.

Adolygiad o wasanaethau cwnsela mewn ysgolion ac yn y gymuned i blant a phobl ifanc yng Nghymru

Mae Prifysgol Caerdydd yn gweithio gyda Llywodraeth Cymru i asesu addasrwydd at ddiben y gwasanaethau cwnsela presennol mewn ysgolion ac yn y gymuned, ac i ystyried cyfleoedd i ehangu a gwella. Fel rhan o'r ymchwil hwn, hoffem gael dealltwriaeth o sut mae gwasanaethau cwnsela'n gweithredu ar draws Awdurdodau Lleol yng Nghymru ar hyn o bryd. Bydd y profforma hwn yn rhoi gwybodaeth sylfaenol am eich darpariaeth arferol, sut y caiff ei chyflwyno, ble a chan bwy, er mwyn ein galluogi i greu map gwasanaeth. Darparwch wybodaeth mewn perthynas â'ch gwasanaeth 'arferol' cyn i unrhyw newidiadau gael eu gwneud oherwydd y pandemig. Os yn bosibl, cynhwyswch unrhyw fanylion ychwanegol am y newidiadau a wnaed yn ystod y pandemig yn adran 3. Os oes unrhyw wybodaeth yr ydych yn ansicr ohoni, gadewch yr adran yn wag.

Awdurdod Lleol:

Adran 1: Trosolwg o wasanaethau cwnsela mewn ysgolion ac yn y gymuned a ddarperir ar hyn o bryd yn eich Awdurdod Lleol

Ar gyfer pob un o'r tri lleoliad isod, dywedwch wrthym:

Sut mae plant a phobl ifanc yn cael eu hatgyfeirio at wasanaethau cwnsela?

Pwy sy'n darparu'r gwasanaeth cwnsela?

Ble mae'r gwasanaeth cwnsela'n cael ei ddarparu (e.e. ysgolion, gwasanaethau ieuenctid)?

Mewn Ysgolion Uwchradd neu leoliadau addysgol amgen:

Mewn Ysgolion Cynradd (Blwyddyn 6) neu leoliadau addysgol amgen:

Yn y gymuned:

Sut mae'r gwasanaethau cwnsela'n cael eu hariannu yn y lleoliadau a grybwyllwyd uchod?

Adran 2: Darpariaeth Ychwanegol neu yn cael ei Datblygu

Ydych chi'n cynnig unrhyw wasanaethau (wedi'u cyflwyno neu wrthi'n cael eu datblygu) i blant ym mlwyddyn 5 neu'n iau? Os ydych, rhowch fanylion.

Adran 3: Ymateb i COVID-19

Pa addasiadau ydych chi wedi'u gwneud i'ch gwasanaeth yn ystod y pandemig? Cynhwyswch fanylion unrhyw wasanaethau ar-lein y mae eich awdurdod lleol yn eu hyrwyddo ar hyn o bryd.

Adran 4: Sylwadau Ychwanegol

Unrhyw sylwadau neu wybodaeth arall am y gwasanaethau a ddarperir ar hyn o bryd:

Diolch i chi am gymryd yr amser i gwblhau'r profforma hwn. Ar ôl ei gwblhau anfonwch at [cyfeiriad e-bost]

8. Canllawiau pwnc ymgynghori â rhanddeiliaid

- 8.1 Ymgynghorwyd â phlant, pobl ifanc, staff ysgolion cynradd ac uwchradd, rhieni, gofalwyr ac arweinwyr gwasanaethau cwnsela ALLau.
- 8.2 Isod, gweler y canllawiau pwnc a ddefnyddiwyd i arwain y drafodaeth ymgynghori gyda phob grŵp.

Plant⁷

I ddechrau ymgynfino:

Gêm enw cylch – dywedwch wrthym beth yw eich enw, sut rydych chi'n teimlo o 1 i 10 (1 ddim yn rhy dda – 10 rhagorol) a dywedwch wrthym am rywbeth sy'n eich gwneud chi'n hapus a rhywbeth sy'n eich dychryn.

Cyflwynwch yr hyn rydyn ni'n mynd i'w wneud heddiw a phwrrpas y sesiwn.

Tasg 1:

Gêm emosiynau emoji – dyfalwch beth yw'r emosiwn emoji.

Catgoreiddiwch yr emosiynau yn gadarnhaol a negyddol.

Tasg 2:

Felly rydyn ni'n gwybod y gallwn ni gael emosiynau cadarnhaol neu negyddol, ond beth all wneud i ni deimlo felly?

Pa fath o bethau allai eich gwneud chi'n hapus - rhestr/ nodiadau post-it/ llun

Pa fath o bethau allai eich gwneud chi'n drist - rhestr/ nodiadau post-it/ llun.

Tasg 3:

Felly rydyn ni'n gwybod am bethau a allai ein gwneud ni'n hapus neu'n drist. Nawr gadewch i ni feddwl â phwy y gallem siarad am ein teimladau - Trafodaeth gylch:

Beth fyddde chi'n ei wneud pe bai... gyda phwy fydddech chi'n siarad / at bwy fydddech chi'n troi:

⁷ Defnyddiwyd y canllaw pwnc hwn gyda phlant oed ysgol gynradd yn y Ganolfan Fenter (gweler Tabl 3.1 yn y [prif adroddiad](#)).

Os ydych chi'n teimlo'n drist

Os ydych chi'n teimlo'n bryderus

Os ydych chi'n teimlo'n unig

Os ydych â phroblem

Os ydych angen help.

Ydych chi'n meddwl bod hyn yn ffordd dda o gael cefnogaeth / help? A allai fod ffordd well o gael cefnogaeth neu help?

Tasg 4:

Yn y gweithgaredd diwethaf, dywedasoch wrthym eich bod fel arfer yn siarad â, e.e., ffrind, aelod o'r teulu, athro, gweithiwr chwarae, meddyg ac ati (defnyddiwch yr enghreifftiau a nodwyd gan y plant yn Nhasg 3). Weithiau gelwir y bobl hyn yn 'oedolyn y gellir ymddiried ynddo' – mae hyn yn golygu rhywun y gallwn droi ato am gymorth neu gefnogaeth pan fydd ei angen arnom. Weithiau, gallwn hefyd ddefnyddio cwnselwyr fel oedolyn dibynadwy i'n helpu gyda'n problemau.

Cwnselydd yw rhywun sydd wedi cael ei hyfforddi i helpu pobl eraill, i wrando ar broblemau ac i roi cyngor. Efallai y byddan nhw'n siarad â chi ar eich pen eich hun, ar-lein, trwy neges destun, ffôn neu mewn grŵp. Efallai y byddan nhw'n rhoi gwybodaeth i chi i'ch helpu ar fideos neu daflenni. Efallai y byddwch chi'n dod o hyd i gwnselydd yn yr ysgol, yn y feddygfa, yn y ganolfan hon, neu yn rhywle arall, a gallwch chi siarad ag ef/hi os oes angen.

Rydyn ni eisiau darganfod: petaech chi'n gyfrifol am sut roedd plant yn cael help pan oedd ganddyn nhw broblem neu'n teimlo'n drist, yn bryderus neu'n unig - sut fyddai'r help hwnnw yn edrych? Pwy fyddai? Sut fyddech chi'n siarad â nhw? Gallai fod yn rhywbeth yn yr ysgol/ yn y Fenter/ yn y feddygfa / rhywle arall? A allech chi siarad â nhw ar eich pen eich hun, ar-lein, anfon neges destun, ffôn neu mewn grŵp neu rywbeth arall? Gallai fod ar wahanol adegau o'r dydd neu mewn mannau gwahanol? Fel grŵp, cynlluniwch sut fyddai'r gwasanaeth hwn yn edrych i blant 5 i 11 oed mewn byd delfrydol. Defnyddiwch bapur siart troi / dalen fawr o bapur i dynnu llun / ysgrifennu syniadau gan bawb ac yna lluniwch y cynllun terfynol.

Tasg 5:

Sut ddylen ni ddarganfod p'un a yw unrhyw un sy'n helpu plant gyda'u problemau yn gweithio'n dda ac yn cefnogi plant pan fydd angen help arnynt gyda rhywbeth? A oes gennych unrhyw syniadau neu gyngor ar sut y gallwn wneud hyn?

Crynodeb:

Beth nesaf? Byddwn yn ysgrifennu popeth yr ydych wedi'i ddweud wrthym heddiw a bydd adroddiad yn cael ei anfon at Lywodraeth Cymru (eglwch beth yw Llywodraeth Cymru os oes angen) a fydd yn eu helpu i wneud gwasanaethau i blant a phobl ifanc yn well pan fydd ganddynt unrhyw broblemau.

Gêm enwau – dywedwch wrthym beth yw eich enw, sut rydych yn teimlo o 1 i 10 (1 ddim yn rhy dda – 10 rhagorol) ac a allwch chi gofio rhywbeth a ddywedodd unrhyw un ar ddechrau'r sesiwn sy'n eu gwneud yn hapus neu'n ofnus?

Diolch am gymryd rhan heddiw.

Pobl ifanc⁸

Cyflwyniad i'r prosiect a throsolwg o'r sesiwn.

Ydych chi'n gwybod os oes gwasanaeth cwnsela ar gael yn eich ysgol? Beth ydych chi'n ei wybod amdano?

Tasg 1

A: Anogwch y bobl ifanc i feddwl am wasanaethau presennol a'r hyn y maent yn ei hoffi a'r hyn nad ydynt yn ei hoffi amdanynt. Manteision/anfanteision. Gan ddefnyddio'r manteision a'r anfanteision, byddwn yn eu graddio ac yn awgrymu ffyrdd o wella/mynd i'r afael â'r anfanteision.

Defnyddiwch Padlet ar sgrin a rennir yr hwylusydd i grynhoi ac adolygu sylwadau.

B: Yna gofynnwch iddynt: os ydym yn mynd i'r afael â'r anfanteision, a fydd hyn yn arwain at wasanaeth cwnsela da? Os felly, sut, ac os na, beth sydd angen inni ei wneud? Beth fyddai'n ei gynnwys? Sut fyddai gwasanaeth cwnsela da mewn ysgolion yn edrych yn eich barn chi? Beth fyddai'n ei gynnwys?

Tasg 2

A: Cynllunio gwasanaeth cwnsela eich ysgol eich hun – pwy, beth, ble, pryd, sut a pham. Gan gymryd i ystyriaeth y bydd dal angen i'r gwasanaeth weithredu os bydd yr ysgolion yn cau eto.

B: Pwy ddylai fod yn gysylltiedig â darparu gwasanaeth cwnsela yn y gymuned?

Os oes angen, darparwch restr o'r bobl/rhanddeiliaid posibl a allai gymryd rhan, yna rhwch y bobl/rhanddeiliaid hyn mewn trefn.

C: Pa sgiliau neu nodweddion unigol sydd eu hangen i wneud cwnselydd da?

⁸ Defnyddiwyd y canllaw pwnc hwn gyda grwpiau o bobl ifanc oed ysgol uwchradd o Swyddfa Comisiynydd Plant Cymru, y Gwasanaeth Cyngtori Ieuenctid Cenedlaethol, y Grŵp Cyngtori Cenedlaethol i Fyfyrrwyr, a Race Council Cymru (gweler Tabl 3.1 yn y [prif adroddiad](#)).

Anogwch y bobl ifanc i feddwl am hyn eu hunain, ond os oes angen, anogwch nhw gyda rhestr o nodweddion a gofynnwch iddyn nhw roi'r rhestr hon mewn trefn.

Defnyddiwch Mentimeter ar sgrin a rennir yr hwylusydd gyda thudalen newydd ar gyfer pob un o'r canlynol: Lleoliad – ble dylid cael mynediad at y gwasanaeth hwn? Sut gall pobl ifanc gael mynediad iddo? Pwy ddylai ddarparu'r gwasanaeth? Pa sgiliau a nodweddion unigol sydd eu hangen i wneud cwnselydd da? Beth fyddai'n atal pobl ifanc rhag defnyddio'r gwasanaeth hwn? Beth fyddai'n annog pobl ifanc i ddefnyddio'r gwasanaeth hwn?

Tasg 3

A: Sut ydym ni'n gwybod os yw gwasanaethau cwnsela newydd mewn ysgolion yn llwyddiannus?

B: Beth fyddai'n ei wneud yn llwyddiannus?

C: Sut allwn ni ei fesur? A yw'n briodol i'w fesur?

Y camau nesaf, gan gynnwys rhoi adborth am ganfyddiadau'r prosiect i'r grŵp.

Staff ysgolion cynradd

Darpariaeth gwnsela gyfredol ar gyfer disgyblion blwyddyn 6:

Pa mor addas i'r diben oedd y gwasanaeth statudol ar gyfer disgyblion blwyddyn 6 cyn y pandemig, yn eich barn chi? Beth oedd yn ei wneud yn dda a beth nad oedd yn ei wneud cystal?

- *Beth yw lefelau ymwybyddiaeth o'r gwasanaeth ymhlith disgyblion, rhieni a staff ysgol?*
- *A oedd bylchau yn y cyrhaeddiad, e.e. disgyblion â nodweddion gwarchodedig, disgyblion o wahanol amgylchiadau teuluol, bodloni dewis iaith disgyblion?*
- *Beth oedd y gwasanaeth yn ei gynnig i'ch disgyblion o ran lleoliad cwnsela? (Ysgol eu hunain, ysgol hwb cwnsela, lleoliad cymunedol arall). A gafodd disgyblion gynnig dewis o ble i weld cwnselydd? Ydych chi'n meddwl bod lleoliad penodol yn well, a pham?*
- *A wnaeth y gwasanaeth ateb y galw yn eich ysgol?*
- *Ydych chi'n teimlo bod y gwasanaeth wedi helpu'r disgyblion a'i ddefnyddiodd?*
- *A gafodd y gwasanaeth effeithiau ehangach, yn uniongyrchol neu'n anuniongyrchol, e.e. ar staff?*
- *Ydych chi neu'ch disgyblion wedi cael y cyfle i weithio gyda'r gwasanaeth ar ddatblygu / siapio ei ddarpariaeth ar gyfer disgyblion blwyddyn 6?*
- *A fu problemau gydag elfennau penodol o'r gwasanaeth, e.e. proses atgyfeirio, lle ar y safle?*

A yw gwasanaeth eich Awdurdod Lleol wedi cynnig unrhyw gwnsela i blant ym mlynnyddoedd 5 neu iau yn eich ysgol?

- *Beth wnaethon nhw gynnig?*
- *Sut roedd disgyblion, rhieni, staff yn ei dderbyn?*
- *Beth oeddech chi'n ei hoffi/gasáu amdano?*
- *Ydych chi'n teimlo bod y gwasanaeth wedi helpu'r disgyblion a oedd yn ei ddefnyddio?*

- *A gafodd y gwasanaeth effeithiau ehangach, yn uniongyrchol neu'n anuniongyrchol, e.e. ar staff?*

Gan feddwl am y gwasanaeth oedd ar gael cyn y pandemig (ar gyfer pa grwpiau blwyddyn bynnag y mae eich gwasanaeth yn eu cynnwys), beth fydddech chi'n ei ddweud oedd y prif ffactorau a oedd yn rhwystro ei gyflenwi?

- *A gafodd unrhyw un ohonoch broblemau gyda:*

Systemau atgyfeirio

Capasiti

Ansawdd y cwnsela a ddarparwyd

Materion ymarferol (e.e. lle yn yr ysgol, cludo'r disgyblion i leoliadau cymunedol)

Disgybl yn amharod i ddefnyddio gwasanaeth (stigma, ddim yn hoffi cwnselwyr)

Cyfathrebu / perthynas rhwng ysgol a darparwr gwasanaeth.

- *Sut effeithiodd y ffactorau hyn ar y gwasanaeth?*
- *A wnaethoch chi geisio eu lliniaru mewn unrhyw ffordd? Oedd hynny'n llwyddiannus? Pam wnaethoch chi hynny/ pam na wnaethoch chi hynny?*

A beth fydddech chi'n ei ddweud oedd y pethau allweddol a hwylusodd y ffordd y darparwyd y gwasanaeth?

- *Pam? Ar ba agwedd o effeithiolrwydd gwasanaeth yr effeithiodd y pethau hynny (cyrhaeddiad, canlyniadau llesiant) a sut?*

Allwch chi ddisgrifio'r effaith mae Covid wedi'i chael ar y gwasanaeth cwnsela yn eich ysgol?

- *A oedd modd i unrhyw elfennau o'r gwasanaeth barhau tra bod ysgolion ar gau, neu pan oedd mesurau cadw pellter cymdeithasol yn eu lle?*

Ym mha ffurf y parhaodd y rhain?

Beth oedd canlyniadau'r newidiadau hyn i ddisgyblion?

A gafodd disgyblion eu heffeithio'n wahanol? Sut?

- *Ydych chi'n meddwl bod unrhyw rai o'r newidiadau yn gadarnhaol ac y byddai'n fuddiol eu cadw?*

Pam?

Beth fyddai ei angen i gynnal y newidiadau hynny wrth symud ymlaen?

Nodweddion model optimaidd ar gyfer ysgolion cynradd a beth fyddai ei angen yn y system i gyflenwi'r model hwnnw:

Beth yw eich barn am wasanaeth cwnsela i ysgolion cynradd?

- *Ydych chi'n meddwl bod angen hyn? Ble mae'r angen mwyaf?*

Daearyddiaeth

Grwpiau Poblogaeth

Oedran plant

Materion iechyd meddwl neu lesiant penodol?

- *Yn eich barn chi, pa nodweddion ddylai fod gan wasanaeth ar gyfer plant oed ysgol gynradd?*

A ellid ymestyn y gwasanaeth a gynigir ar hyn o bryd i ddisgyblion blwyddyn 6 neu a oes angen dull hollol wahanol?

Os oes gan eich ysgol wasanaeth ar gyfer disgyblion iau eisoes, pa elfennau ohono sydd fwyaf effeithiol/ yn gweithio'n dda mewn lleoliad cynradd yn eich barn chi? Pam?

Cydbwysedd rhwng gwaith rhagweithiol/ataliol ac adweithiol?

Therapiau a dulliau priodol i oedran o'r cyfnod sylfaen i CA2, gan gynnwys defnyddio dulliau o bell gyda phlant ifanc.

Codi ymwybyddiaeth – ysgolion, rhieni, plant

Systemau atgyfeirio

Mynediad teg ar draws nodweddion gwarchodedig a dewis iaith

Gweithio gyda rhieni

A ddylai gwasanaeth cwnsela gynnwys elfen o oruchwylio staff ysgol?

- *A oes gwasanaethau neu ymyriadau eraill y byddai angen integreiddio gwasanaeth cwnsela mewn ysgolion cynradd â nhw, e.e. CAMHS, Dull Ysgol Gyfan o ymdrin ag lechyd Meddwl?*

- *Pa ddarpariaeth gymunedol y byddai angen ei chael ar gyfer plant na allant gael mynediad i gwnsela yn yr ysgol neu nad ydynt eisiau hynny?*

- *O ystyried profiadau Covid, pa nodweddion fydddech chi'n eu cynnwys yn y model i'w wneud yn ddigon gwydn/hyblyg i ymdopi ag aflonyddwch ysgol?*

Pwy yw'r rhanddeiliaid pwysicaf wrth gyflenwi model ar gyfer plant oed ysgol gynradd?

- *A oes rhanddeiliaid hanfodol ar wahanol lefelau o'r system?*

- *Pa rai yw'r perthnasoedd allweddol rhwng y rhanddeiliaid/sefydliadau hynny a/neu ar draws lefelau system?*

A ydych yn meddwl bod lleoedd yn y system lle mae capasiti yn bodoli neu y gellid ei gynhyrchu i gefnogi gweithredu model ar gyfer ysgolion cynradd?

- *Lle?*

- *Sut y gellid harneisio'r capasiti hwnnw?*

- *A yw'r Dull Ysgol Gyfan o ymdrin ag lechyd Meddwl yn gatalydd / hwylusydd posibl? A oes pethau tebyg eraill, e.e. cwricwlwm newydd?*

Gwerthuso darpariaeth cwnsela:

A ydych yn ymwybodol o sut mae'r gwasanaeth cwnsela'n cael ei werthuso ar hyn o bryd, yn lleol ac yn genedlaethol?

- *A yw'r data gwerthuso lleol a chenedlaethol o unrhyw werth i chi? Pam ei fod o werth/ pam nad yw o werth?*

- *A ydych yn gwneud unrhyw ddefnydd o'r data gwerthuso? Os felly, sut?*

- *Os na, a allech weld data gwerthuso gwasanaeth o ddefnydd i chi?*

Sut ydych chi'n meddwl y dylid gwerthuso gwasanaeth cwnsela ar gyfer plant oed ysgol gynradd?

- *Cydbwysedd rhwng lefel leol neu lefel genedlaethol?*

- *Amllder y gwerthusiad?*
- *Pa ddata y dylid ei gasglu i ddal y gweithredu sy'n digwydd ar lefel ysgol gynradd?*
- *Cyrhaeddiad, ansawdd, nodweddion gwarchodedig*
- *Pa ddata y dylid ei gasglu i ddal y canlyniadau cwnsela?*
- *Sut gallai canlyniadau anfwriadol (e.e. stigma?) gael eu dal?*
- *A oes unrhyw ran o'r data hwn eisoes yn bodoli/ eisoes yn cael ei gasglu'n rheolaidd?*
- *A allai ysgolion gyfrannu at gasglu'r data hwn? Sut y gellid hwyluso hynny?*
- *Sut y dylid mesur cynladwyedd? (e.e. data ariannu, trosiant staff, integreiddio i systemau lleol)*

Syniadau wrth gloi

Staff ysgolion uwchradd

Darpariaeth cwnsela cyfredol mewn ysgolion uwchradd:

Pa mor addas i'r diben oedd y gwasanaeth yn eich ysgol cyn y pandemig yn eich barn chi? Beth oedd yn ei wneud yn dda a beth nad oedd yn ei wneud cystal?

- *Beth yw lefelau ymwybyddiaeth o'r gwasanaeth ymhlith disgyblion, rhieni a staff ysgol?*

- *A oedd bylchau yn y cyrhaeddiad, e.e. disgyblion â nodweddion gwarchodedig, disgyblion o wahanol amgylchiadau teuluol, bodloni dewis iaith disgyblion?*

- *Nodweddion gwarchodedig: oedran, anabledd, ailbennu rhywedd, beichiogrwydd, hil, crefydd, rhyw, cyfeiriadedd rhywiol*

- *A wnaeth y gwasanaeth ateb y galw yn eich ysgol?*

- *Ydych chi'n teimlo bod y gwasanaeth wedi helpu'r myfyrwyr a'i ddefnyddiodd?*

- *A gafodd y gwasanaeth effeithiau ehangach, yn uniongyrchol neu'n anuniongyrchol, e.e. ar staff?*

- *Ydych chi neu'ch myfyrwyr wedi cael y cyfle i weithio gyda'r gwasanaeth ar ddatblygu/siapia ei ddarpariaeth ar gyfer eich ysgol?*

- *Pa mor hygyrch oedd cwnsela yn y gymuned i fyfyrwyr nad oeddent eisiau gweld cwnselydd yn yr ysgol?*

- *A oedd unrhyw broblemau penodol gyda chwmsela yn y gymuned neu bethau yr ydych yn meddwl ei fod wedi gwneud yn well na'r gwasanaeth mewn ysgolion?*

Gan feddwl am y gwasanaeth oedd ar gael cyn y pandemig, beth fydddech chi'n ei ddweud oedd y prif ffactorau a oedd yn rhwystro ei gyflenwi?

- *A gafodd unrhyw un ohonoch broblemau gyda:*

Systemau atgyfeirio

Capasiti

Ansawdd y cwnsela a ddarparwyd

Materion ymarferol (e.e. lle yn yr ysgol)

Disgybl yn amharod i ddefnyddio gwasanaeth (stigma, ddim yn hoffi cwnselwyr)

Cyfathrebu / perthynas rhwng ysgol a darparwr gwasanaeth.

- *Sut effeithiodd y ffactorau hyn ar y gwasanaeth?*
- *A wnaethoch chi geisio eu lliniaru mewn unrhyw ffordd? Oedd hynny'n llwyddiannus? Pam oedd o'n llwyddiannus/ pam nad oedd yn llwyddiannus?*

A beth fydddech chi'n ei ddweud oedd y pethau allweddol a hwylusodd y ffordd y darparwyd y gwasanaeth?

- *Pam? Ar ba agwedd o effeithiolrwydd gwasanaeth yr effeithiodd y pethau hynny (cyrhaeddiad, canlyniadau llesiant) a sut?*

Allwch chi ddisgrifio'r effaith mae Covid wedi'i chael ar y gwasanaeth cwnsela yn eich ysgol ac yn y gymuned leol?

- *A oedd modd i unrhyw elfennau o'r gwasanaeth barhau tra bod ysgolion ar gau, neu pan oedd mesurau cadw pellter cymdeithasol yn eu lle?*

Ym mha ffurf y parhaodd y rhain?

Beth oedd canlyniadau'r newidiadau hyn i ddisgyblion?

A gafodd disgyblion eu heffeithio'n wahanol? Sut?

- *Ydych chi'n meddwl bod unrhyw rai o'r newidiadau yn gadarnhaol ac y byddai'n fuddiol eu cadw?*

Pam?

Beth fyddai ei angen i gynnal y newidiadau hynny wrth symud ymlaen?

Nodweddion model optimaidd ar gyfer ysgolion uwchradd a beth fyddai ei angen yn y system i gyflenwi'r model hwnnw:

Sut bydddech chi'n addasu'r gwasanaeth sy'n cael ei ddarparu i'ch ysgol ac yn y gymuned leol er mwyn ei wella?

- *Codi ymwybyddiaeth ac atgyfeiriadau*
- *Sicrhau mynediad cyfartal ar draws nodweddion gwarchodedig a dewis iaith*
- *Cyrhaeddiad a chyfeillgar i fyfyrwyr/apêl*

- *Gweithio gyda rhieni*
 - *Cydbwysedd rhwng gwaith rhagweithiol/ataliol ac adweithiol?*
 - *Ystod newydd/ ehangach o therapïau neu ffyrdd o weithio (e.e. dulliau grŵp, dulliau o bell, goruchwyliaeth staff ysgol)*
 - *Integreiddio ag ymyriadau iechyd meddwl eraill, e.e. CAMHS, Dull Ysgol Gyfan o ymdrin ag Iechyd Meddwl?*
 - *Perthynas rhwng cwnsela yn yr ysgol a chwnsela yn y gymuned*
 - *O ystyried profiadau Covid, pa nodweddion fydddech chi'n eu cynnwys yn y gwasanaeth i'w wneud yn ddigon gwydn/hyblyg i ymdopi ag aflonyddwch ysgol?*
- Pwy yw'r rhanddeiliaid pwysicaf o ran darparu model gwell ar gyfer plant oed ysgol uwchradd?
- *A oes rhanddeiliaid hanfodol ar wahanol lefelau o'r system?*
 - *A oes rhanddeiliaid a ddylai gymryd rhan nad ydynt yn cymryd rhan nawr?*
 - *Pa rai yw'r perthnasoedd allweddol rhwng y rhanddeiliaid/sefydliadau hynny a/neu ar draws lefelau system?*
- A ydych yn meddwl bod lleoedd yn y system lle mae capasiti yn bodoli neu y gellid ei gynhyrchu i gefnogi gweithredu model gwell ar gyfer ysgolion uwchradd?
- *Lle?*
 - *Sut y gellid harneisio'r capasiti hwnnw?*
 - *A yw'r Dull Ysgol Gyfan o ymdrin ag Iechyd Meddwl yn gatalydd / hwylusydd posibl? A oes pethau tebyg eraill, e.e. cwricwlwm newydd?*
- Beth yw eich barn am wasanaeth cwnsela i blant oed ysgol gynradd?
- *Sut byddech chi'n diffinio'r angen am hyn?*
 - *Ydych chi'n meddwl y byddai gwasanaeth ysgol gynradd yn cael effaith ar ysgolion uwchradd?*
- Pwy fyddai'n cael ei effeithio a sut?*
- Sut byddai effaith yn cael ei chynhyrchu (llwybr)?*

- *Pa nodweddion ddylai fod gan wasanaeth ysgol gynradd i greu'r effaith fwyaf arwyddocaol ar ysgolion uwchradd a'u myfyrwyr?*

Canolbwyntio ar drosglwyddo?

Ffocws ar atal (sgiliau ymdopi / gwydnwch)?

Canolbwyntio ar gynnwys rhieni?

Croesi staff cwnsela rhwng yr ysgol gynradd a'r ysgol uwchradd?

Cyfathrebu rhwng y gwasanaeth cwnsela, ysgolion cynradd ac uwchradd?

Gwerthuso darpariaeth cwnsela:

A ydych yn ymwybodol o sut mae'r gwasanaeth cwnsela'n cael ei werthuso ar hyn o bryd, yn lleol ac yn genedlaethol?

- *A yw'r data gwerthuso lleol a chenedlaethol o unrhyw werth i chi? Pam ei fod o werth/ pam nad yw o werth?*

- *A ydych yn gwneud unrhyw ddefnydd o'r data gwerthuso? Os felly, sut?*

- *Os na, a allech weld data gwerthuso gwasanaeth o ddefnydd i chi?*

Sut ydych chi'n meddwl y dylid gwerthuso gwasanaeth cwnsela?

- *Cydbwysedd rhwng lefel leol neu lefel genedlaethol?*

- *Amllder y gwerthusiad?*

- *Pa ddata y dylid ei gasglu i ddal y gweithredu sy'n digwydd ar lefel ysgol uwchradd e.e. cyrhaeddiad, ansawdd, nodweddion gwarchodedig?*

- *Pa ddata y dylid ei gasglu i ddal y canlyniadau cwnsela?*

- *Sut gallai canlyniadau anfwriadol (e.e. stigma?) gael eu dal?*

- *A oes unrhyw ran o'r data hwn eisoes yn bodoli/ eisoes yn cael ei gasglu'n rheolaidd?*

- *A allai ysgolion gyfrannu at gasglu'r data hwn? Sut y gellid hwyluso hynny?*

- *Sut y dylid mesur cynladwyedd? (e.e. data ariannu, trosiant staff, integreiddio i systemau lleol)*

Syniadau wrth gloi

Rhieni

Darpariaethau Cwnsela Cyfredol:

Faint ydych chi'n ei wybod am y gwasanaethau cwnsela sydd ar gael i blant a phobl ifanc? Ydych chi'n teimlo eich bod chi'n gwybod digon neu a hoffech chi gael mwy o wybodaeth?

- *Ydych chi'n gwybod pwy sy'n darparu'r gwasanaeth?*
- *A yw'r gwasanaethau'n cael eu hysbysebu neu eu hyrwyddo mewn unrhyw ffordd?*
- *Ydych chi'n meddwl bod ysgolion yn dosbarthu gwybodaeth glir am gwnsela i helpu myfyrwyr a allai fod ei angen?*
- *A ydych yn ymwybodol o wasanaethau yn y gymuned?*

Ydych chi'n gwybod sut y byddai'ch plentyn yn cael mynediad at wasanaethau cwnsela yn yr ysgol neu yn y gymuned? Gyda phwy y byddech chi neu nhw yn siarad am ragor o wybodaeth? A oes gan eich ysgol broses glir ar waith yr ydych yn ei deall, pe bai eich plentyn angen cymorth cwnsela?

- *Beth allai eu gwneud yn fwy tebygol o geisio gwybodaeth am y gwasanaeth? Rhywun yn weladwy ar y safle yr oeddent yn ei adnabod, neu rywbeth cynnil e.e. gwybodaeth ysgrifenedig?*
- *A ydych wedi profi unrhyw annhegwch sydd wedi atal eich plentyn rhag cael mynediad at wasanaethau sy'n bodloni ei anghenion? Er enghraifft, pethau sy'n ymwneud ag anabledd neu ethnigrwydd, ffydd, cyfeiriadedd rhywiol, hunaniaeth rhywedd neu oedran?*

Pa ffactorau sydd (neu ydych chi'n meddwl fyddai) wedi annog neu atal eich plant neu eu ffrindiau rhag defnyddio gwasanaethau cwnsela yn yr ysgol neu mewn lleoliad cymunedol?

- *Pryderon am restrau aros*
- *Stigma*
- *Ddim yn gwybod beth fydd cwnsela yn ei olygu na phwy fydd y cwnselydd*

- *Mynediad at gwnselydd Cymraeg ei iaith*

- *Pryderon am gyfrinachedd*

Os oes unrhyw un wedi cael profiad o'u plant neu bobl ifanc eraill y maent yn eu hadnabod yn defnyddio gwasanaethau cwnsela, a oeddent yn ddefnyddiol?

- *Beth oedd yn ei wneud yn brofiad defnyddiol i'r person ifanc – amser / lle / argaeledd / perthynas â chwnselydd?*

Ers y pandemig, sut mae gwasanaethau cwnsela wedi newid? A yw cwnsela wedi cael ei hyrwyddo i fyfyrwyr? Os felly, sut a chan bwy?

- *A yw darpariaeth y gwasanaeth wedi newid o wyneb yn wyneb i ddull ar-lein? A yw hyn wedi bod yn fwy neu'n llai effeithiol o ran annog myfyrwyr i ddefnyddio'r gwasanaeth?*

- *A oes gennych unrhyw bryderon am gwnsela ar-lein neu dros y ffôn yn hytrach na gwasanaeth wyneb yn wyneb neu a ydych yn meddwl bod ganddynt fanteision.*

Ydych chi'n ymwybodol o unrhyw wasanaethau cwnsela eraill sydd ar gael i blant a phobl ifanc lle rydych chi'n byw?

- *Pa wasanaethau yw'r rhain, sut daethoch chi i wybod amdany'n nhw a sut maen nhw'n cael eu cyrchu?*

- *Sut ydych chi'n meddwl eu bod yn cymharu â gwasanaethau'r Awdurdod Lleol?*

Nodweddion model optimaidd ac anghenion y system i gefnogi hyn:

Sut ydych chi'n meddwl y gellid gwella gwasanaethau cwnsela mewn ysgolion uwchradd a'r gymuned i ddiwallu anghenion pobl ifanc?

- *Yn eich barn chi, beth yw manteision ac anfanteision cael gwasanaethau wedi'u lleoli mewn ysgolion? Ac mewn lleoliadau cymunedol?*

- *Sut gellid mynd i'r afael â'r anfanteision/problemau?*

Ydych chi'n meddwl bod angen gwasanaeth cwnsela mewn ysgolion cynradd?

- *Beth yw'r gwahaniaethau rhwng anghenion cwnsela plant cynradd ac uwchradd? Sut dylai'r gwasanaeth ymateb i hyn?*

- *Ar ba oedran y dylai plant allu cael mynediad at y gwasanaeth hwn?*

A ydych yn ymwybodol bod yr awdurdod lleol yn darparu / comisiynu neu gyfeirio gwasanaethau cwnsela i blant iau?

- *Os felly, sut y gwnaed hyn? Yn bersonol yn yr ysgol? Yn ddigidol, trwy Facebook neu twitter neu ap ysgol?*
- *A oedd yn ddefnyddiol gwybod am y gwasanaeth hwn?*

Beth fyddai nodweddion allweddol gwasanaeth cwnsela mewn ysgolion cynradd? Sut y byddent yn wahanol i'r rhai ar gyfer ysgolion uwchradd?

- *Sut y dylid sicrhau bod unrhyw blentyn sydd angen y gwasanaeth yn gallu cael mynediad ato, ni waeth ble mae'n byw, ei ddewis iaith, neu nodweddion personol fel ethnigrwydd, rhyw, neu ffydd?*
- *Sut dylai'r gwasanaeth benderfynu pa blant sy'n cael eu blaenoriaethu ar gyfer cwnsela?*
- *Ystyriwch oedran y plant, y math o gwnsela a ddarperir e.e. ataliol neu ragweithiol, rhwyddineb mynediad, meini prawf mynediad, integreiddio i fentrau iechyd meddwl a llesiant eraill.*
- *Ar-lein / ffôn / wyneb yn wyneb*

Beth ddylai rôl rhieni a staff ysgol fod mewn gwasanaethau cwnsela?

- *Beth ddylai perthynas staff ysgol fod â'r gwasanaeth cwnsela? (E.e. ymwybyddiaeth, atgyfeiriadau, cymorth i ddisgyblion sy'n derbyn cwnsela, goruchwyliaeth i staff)*
- *Beth ddylai perthynas rhieni fod â'r gwasanaeth cwnsela? (Dylunio a gweithredu.)*
- *Sut (os o gwbl) y gallai'r berthynas rhwng staff ysgol a rhieni effeithio ar gwnsela? (e.e. amharodrwydd i rannu gwybodaeth, ymyrraeth ganfyddedig, annog plentyn i fynychu)*

Sut y gellid gwella gwasanaethau cwnsela fel y gallent ymdopi'n well â newid yn gyffredinol, ac yn enwedig digwyddiadau fel y pandemig?

- *Ystyriwch yr aflonyddwch i ysgolion, cydbwysedd dysgu ac iechyd meddwl a sut yr effeithiwyd ar y rhain ers y pandemig.*

Gwerthuso Darpariaeth Cwnsela:

Ydych chi'n gwybod sut mae perfformiad y gwasanaethau cwnsela presennol yn cael ei fesur, yn seiliedig ar unrhyw brofiad sydd gennych gyda'r gwasanaethau?

- *Os na, eglurwch: Bob blwyddyn, mae'n rhaid i'r holl wasanaethau cwnsela anfon data i LIC ar nifer, oedran, rhyw ac ethnigrwydd y plant y maent wedi'u gweld, y rhesymau pam yr oedd angen cwnsela ar blant ac a oedd cwnsela wedi helpu. (Ni rennir unrhyw enwau.) Defnyddir y data hwn i fonitro'r gwasanaethau a gwerthuso (neu fesur) eu perfformiad. Gall gwasanaethau lleol gynnal eu gwerthusiadau mewnol eu hunain hefyd, a allai gynnwys casglu adborth gan ysgolion, plant a phobl ifanc a rhieni/gofalwyr.*

- *A ofynnwyd i chi am adborth ar sut mae'r gwasanaeth yn cael ei redeg?*

- *A yw'r ysgol neu unrhyw sefydliad arall wedi gofyn i chi am fewnbwn ar y gwasanaeth yn y gorffennol?*

Sut y byddem yn gwybod p'un a oedd gwasanaeth cwnsela yn addas i'r diben; beth ddylid ei fesur i werthuso gwasanaeth fel hwn?

- *Pwy / pa sefydliadau eraill allai fod yn rhan o'r gwerthusiad?*

- *Sut gellid gwneud hyn yn sensitif a chynnal cyfrinachedd?*

Fel rhieni, pa fath o adborth sydd o gymorth i chi ar wasanaethau cwnsela fel hyn?

Beth fyddai gwerthusiad o'r gwasanaeth yn ei olygu i chi?

A oes unrhyw ffyrdd y gall rhieni gyfrannu at werthusiad o'r gwasanaeth? Sut fyddai hyn yn cael ei reoli a pha ddata fyddai'n cael ei gasglu?

Syniadau i gloi.

Gofalwyr Maeth

Darpariaethau Cwnsela Cyfredol:

Faint ydych chi'n ei wybod am y gwasanaethau cwnsela sydd ar gael i blant yn eich gofal? Ydych chi'n teimlo eich bod chi'n gwybod digon neu a hoffech chi gael mwy o wybodaeth?

- *Ydych chi'n gwybod pwy sy'n darparu'r gwasanaeth?*
- *A yw'r gwasanaethau'n cael eu hysbysebu neu eu hyrwyddo mewn unrhyw ffordd?*
- *Ydych chi'n meddwl bod ysgolion yn dosbarthu gwybodaeth glir am gwnsela i helpu myfyrwyr a allai fod ei angen?*
- *A ydych yn ymwybodol o wasanaethau yn y gymuned?*

Ydych chi'n gwybod sut mae plant yn cael mynediad at wasanaethau cwnsela yn yr ysgol neu yn y gymuned? Gyda phwy y byddech chi neu nhw yn siarad am ragor o wybodaeth? A oes llwybr atgyfeirio clir yn ei le?

- *Beth allai eu gwneud yn fwy tebygol o geisio gwybodaeth am y gwasanaeth? Rhywun yn weladwy ar y safle yr oeddent yn ei adnabod, neu rywbeth cynnil e.e. gwybodaeth ysgrifenedig?*
- *Ydych chi'n meddwl bod pobl ifanc mewn gofal yn wynebu problemau penodol wrth gael mynediad at wasanaethau cwnsela?*

Pa ffactorau sydd (neu ydych chi'n meddwl fyddai) wedi annog neu atal pobl ifanc sydd â phrofiad o ofal rhag defnyddio gwasanaethau cwnsela yn yr ysgol neu mewn lleoliad cymunedol?

- *Pryderon am restrau aros*
- *Stigma*
- *Ddim yn gwybod beth fydd cwnsela yn ei olygu na phwy fydd y cwnselydd*
- *Mynediad at gwnselydd Cymraeg ei iaith*

Os oes unrhyw un wedi cael profiad o'r plant yn eu gofal yn defnyddio gwasanaethau cwnsela, a oeddent yn ddefnyddiol?

• *Beth oedd yn ei wneud yn brofiad defnyddiol i'r person ifanc – amser / lle / argaeledd / perthynas â chwnselydd.?*

• *A ydych wedi profi unrhyw annhegwch sydd wedi atal pobl ifanc yn eich gofal rhag cael mynediad at wasanaethau sy'n diwallu eu hanghenion? Er enghraifft, pethau sy'n ymwneud ag anabledd neu ethnigrwydd, ffydd, cyfeiriadedd rhywiol, hunaniaeth rhywedd neu oedran.*

Ers y pandemig, sut mae gwasanaethau cwnsela wedi newid? A yw cwnsela wedi cael ei hyrwyddo i fyfyrwyr? Os felly, sut a chan bwy?

• *A yw darpariaeth y gwasanaeth wedi newid o wyneb yn wyneb i ddull ar-lein? A yw hyn wedi bod yn fwy neu'n llai effeithiol o ran annog myfyrwyr i ddefnyddio'r gwasanaeth?*

• *A oes gennych unrhyw bryderon am gwnsela ar-lein neu dros y ffôn yn hytrach na gwasanaeth wyneb yn wyneb neu a ydych yn meddwl bod ganddynt fanteision i bobl ifanc mewn gofal?*

Ydych chi'n ymwybodol o unrhyw wasanaethau cwnsela eraill (heb fod yn ALI) naill ai yn yr ysgol mewn leoliad arall?

• *Pa wasanaethau yw'r rhain a sut maen nhw'n cael eu cyrchu?*

• *Sut ydych chi'n meddwl eu bod yn cymharu â gwasanaethau'r Awdurdod Lleol?*

Ydych chi'n ymwybodol bod yr awdurdod lleol yn darparu/comisiynu neu'n cyfeirio gwasanaethau cwnsela i blant iau?

• *Os felly, sut y gwnaed hyn? Yn bersonol yn yr ysgol? Yn ddigidol, trwy Facebook neu twitter neu ap ysgol?*

• *A oedd yn ddefnyddiol gwybod am y gwasanaeth hwn?*

Nodweddion model optimaidd ac anghenion y system i gefnogi hyn:

Sut ydych chi'n meddwl y gellid gwella gwasanaethau cwnsela mewn ysgolion uwchradd a'r gymuned i ddiwallu anghenion pobl ifanc sydd â phrofiad o ofal?

• *Yn eich barn chi, beth yw manteision ac anfanteision cael gwasanaethau wedi'u lleoli mewn ysgolion? Ac mewn lleoliadau cymunedol?*

- *Sut gellid mynd i'r afael â'r anfanteision?*

Ydych chi'n meddwl bod angen gwasanaeth cwnsela mewn ysgolion cynradd?

- *Beth yw'r gwahaniaethau rhwng anghenion cwnsela plant cynradd ac uwchradd? Sut dylai'r gwasanaeth ymateb i hyn?*

- *Ar ba oedran y dylai plant allu cael mynediad at y gwasanaeth hwn?*

Beth fyddai nodweddion allweddol gwasanaeth cwnsela mewn ysgolion cynradd?

Sut y byddent yn wahanol i'r rhai ar gyfer ysgolion uwchradd?

- *Sut y dylid sicrhau bod unrhyw blentyn sydd angen y gwasanaeth yn gallu cael mynediad ato, ni waeth ble mae'n byw, ei ddewis iaith, neu nodweddion personol fel ethnigrwydd, rhyw, neu ffydd?*

- *A ddylai plant ag anghenion penodol gael eu blaenoriaethu yn y gwasanaeth cwnsela, e.e. profedigaeth, anawsterau teuluol ac ati?*

- *Ystyriwch oedran y plant, y math o gwnsela a ddarperir e.e. ataliol neu ragweithiol, rhwyddineb mynediad, meini prawf mynediad, integreiddio i fentrau iechyd meddwl a llesiant eraill*

- *Ar-lein / ffôn / wyneb yn wyneb*

Beth ddylai fod yn rôl gofalwyr a staff ysgol mewn gwasanaethau cwnsela?

- *Beth fyddai'r berthynas rhwng y ddau grŵp hyn mewn cefnogi darparu gwasanaeth effeithiol?*

- *Sut berthynas ddylai gofalwyr maeth ei chael â'r gwasanaeth cwnsela? (Dylunio a gweithredu).*

Beth fyddai'n gwneud gwasanaethau cwnsela yn wydn ac yn gallu ymdopi â digwyddiadau fel y pandemig?

- *Ystyriwch yr aflonyddwch i ysgolion, cydbwysedd dysgu ac iechyd meddwl a sut yr effeithiwyd ar y rhain ers y pandemig.*

Gwerthuso Darpariaeth Cwnsela:

Ydych chi'n gwybod sut mae perfformiad gwasanaethau cwnsela presennol yn cael ei fesur, yn seiliedig ar unrhyw brofiad sydd gennych gyda'r gwasanaethau?

• *Os na, eglurwch: Bob blwyddyn, mae'n rhaid i'r holl wasanaethau cwnsela anfon data i LIC ar nifer, oedran, rhyw ac ethnigrwydd y plant y maent wedi'u gweld, y rhesymau pam yr oedd angen cwnsela ar blant ac a oedd cwnsela wedi helpu. (Ni rennir unrhyw enwau.) Defnyddir y data hwn i fonitro'r gwasanaethau a gwerthuso (neu fesur) eu perfformiad. Gall gwasanaethau lleol gynnal eu gwerthusiadau mewnol eu hunain hefyd, a allai gynnwys casglu adborth gan ysgolion, plant a phobl ifanc a rhieni/gofalwyr.*

• *A ofynnwyd i chi am adborth ar sut mae'r gwasanaeth yn cael ei redeg?*

• *A yw'r ysgol neu unrhyw sefydliad arall wedi gofyn i chi am fewnbwn ar y gwasanaeth yn y gorffennol?*

Sut y byddem yn gwybod p'un a oedd gwasanaeth cwnsela yn addas i'r diben; beth ddylid ei fesur i werthuso gwasanaeth fel hwn?

• *Pwy / pa sefydliadau eraill allai fod yn rhan o'r gwerthusiad?*

• *Sut gellid gwneud hyn yn sensitif a chynnal cyfrinachedd?*

Fel gofalwyr maeth, pa fath o adborth sydd o gymorth i chi ar wasanaethau cwnsela fel hyn? Beth fyddai gwerthusiad o'r gwasanaeth yn ei olygu i chi?

A oes unrhyw ffyrdd y gall gofalwyr gyfrannu at werthusiad o'r gwasanaeth? Sut fyddai hyn yn cael ei reoli a pha ddata fyddai'n cael ei gasglu?

Syniadau i gloi.

Arweinwyr Gwasanaethau Cwnsela Awdurdodau Lleol

Y ddarpariaeth gwnsela bresennol mewn ysgolion uwchradd:

Pa mor addas i'r diben oedd eich gwasanaeth cyn y pandemig yn eich barn chi?
Beth wnaeth yn dda a beth na wnaeth cystal mewn lleoliadau ysgol ac yn y gymuned?

- *A oedd bylchau yn y cyrhaeddiad, e.e. is-grwpiau poblogaeth penodol, gan gynnwys Cymraeg iaith gyntaf, neu ddaearyddiaeth?*

Pwyntiau annog ar gyfer nodweddion gwarchodedig na chrybwyllir yn ddigymell: oedran (e.e. myfyrwyr coleg), anabledd, ailbennu rhywedd, beichiogrwydd, hil, crefydd, rhyw, cyfeiriadedd rhywiol.

- *A oedd problemau gydag ymwybyddiaeth gwasanaeth ar gyfer plant a phobl ifanc (PPI), rhieni, staff ysgol?*

- *Oeddech chi'n teimlo bod gennych chi'r capasiti a'r gefnogaeth i arloesi?*

- *Sut ydych chi'n teimlo bod eich darpariaeth gymunedol yn cymharu â'ch darpariaeth yn yr ysgol?*

- *Beth yw amcan eich darpariaeth gymunedol ac a ydych yn cyflawni hynny?*

Gan feddwl am y gwasanaeth oedd ar gael cyn y pandemig, beth fydddech chi'n ei ddweud oedd y prif ffactorau a oedd yn rhwystro ei gyflenwi mewn ysgolion uwchradd ac yn y gymuned?

- *A gafodd unrhyw un ohonoch broblemau gyda:*

Systemau atgyfeirio

Capasiti

Ansawdd y cwnsela yr oeddech yn gallu ei gynnig (e.e. recriwtio staff cymwys)

Materion ymarferol (e.e. lle yn yr ysgol, canfod lleoliadau cymunedol priodol).

Cyfathrebu / perthynas rhwng ysgol a darparwr gwasanaeth

- *Sut effeithiodd y ffactorau hyn ar y gwasanaeth?*

- *A wnaethoch chi geisio eu lliniaru mewn unrhyw ffordd? Oedd hynny'n llwyddiannus? Pam wnaethoch chi hynny/ pam na wnaethoch chi hynny?*

A beth fydddech chi'n ei ddweud oedd y pethau allweddol a hwylusodd y ffordd y darparwyd y gwasanaeth?

- *Ar ba agwedd o effeithiolrwydd gwasanaeth yr effeithiodd y pethau hynny (cyrhaeddiad, canlyniadau llesiant) a sut? Pam?*

Allwch chi ddisgrifio'r effaith mae Covid wedi'i chael ar gyflenwi'r gwasanaeth ar draws eich lleoliadau?

- *Pa elfennau o'ch gwasanaeth sydd wedi cael eu heffeithio fwyaf? Pam?*

Beth fu canlyniadau'r effeithiau hynny i PPI hyd yn hyn?

- *A oes rhannau o'ch gwasanaeth sydd wedi parhau i weithio'n dda yn ystod y pandemig?*

Beth sydd ynglŷn â'r rhannau hynny o'ch gwasanaeth sydd wedi'u gwneud yn wydn?

- *A oes unrhyw newidiadau yr ydych wedi'u gwneud oherwydd Covid y credwch y byddai'n fuddiol eu cadw?*

Pam?

Beth fyddai ei angen i gynnal y newidiadau hynny wrth symud ymlaen?

Nodweddion model optimaidd ar gyfer ysgolion uwchradd a beth fyddai ei angen yn y system i gyflenwi'r model hwnnw:

Sut fydddech chi'n addasu eich model gwasanaeth presennol i'w wella?

- *Sut y dylid integreiddio gwasanaethau yn yr ysgol a gwasanaethau yn y gymuned (os oes angen iddynt gael eu cyfuno)?*
- *Yn eich barn chi, pa mor lleol y mae angen i fodelau gwasanaeth fod? A ellir cael model cenedlaethol?*
- *Cydbwysedd rhwng gwaith rhagweithiol/ataliol ac adweithiol?*
- *Pa nodweddion fyddai eu hangen ar eich model gwasanaeth er mwyn gallu integreiddio neu gysylltu ag elfennau allweddol eraill o gymorth iechyd meddwl i bobl ifanc, megis y prosiect mewngymorth CAMHS a'r Dull Ysgol Gyfan o ymdrin ag Iechyd Meddwl?*

- *Codi ymwybyddiaeth ac atgyfeiriadau; gwella mynediad cyfartal ar draws nodweddion gwarchodedig a dewis iaith*

- *O ystyried profiadau Covid, pa nodweddion fydddech chi'n eu cynnwys yn y model i'w wneud yn ddigon gwydn / hyblyg i ymdopi ag aflonyddwch ysgol?*

Pwy yw'r rhanddeiliaid pwysicaf o ran darparu model gwell ar gyfer plant oed ysgol uwchradd?

- *A oes rhanddeiliaid hanfodol ar wahanol lefelau o'r system?*

- *A oes rhanddeiliaid a ddylai gymryd rhan nad ydynt yn cymryd rhan ar hyn o bryd?*

- *Beth yw'r berthynas allweddol rhwng y rhanddeiliaid/ sefydliadau hynny a/neu ar draws lefelau system?*

A ydych yn meddwl bod lleoedd yn y system lle mae capasiti yn bodoli neu y gellid ei gynhyrchu i gefnogi gweithredu model gwell (yn yr ysgol ac yn y gymuned)?

- *Lle?*

- *Sut y gellid harneisio'r capasiti hwnnw?*

- *A yw'r Dull Ysgol Gyfan o ymdrin ag Iechyd Meddwl yn gatalydd / hwylusydd posibl? A oes pethau tebyg eraill, e.e. cwricwlwm newydd?*

Nodweddion model optimaidd ar gyfer ysgolion cynradd a beth fyddai ei angen yn y system i gyflenwi'r model hwnnw:

Beth yw eich barn am wasanaeth cwnsela i blant oed ysgol gynradd?

- *Sut fydddech chi'n diffinio'r angen am hyn?*

Daearyddiaeth

Grwpiau poblogaeth

Oedran plant

Materion iechyd meddwl neu lesiant penodol?

- *Pa nodweddion ydych chi'n meddwl y dylai model gwasanaeth ar gyfer plant oed ysgol gynradd eu cael ?*

Cydbwysedd rhwng gwaith rhagweithiol/ataliol ac adweithiol?

Y model lleol / cenedlaethol sydd fwyaf priodol?

Systemau atgyfeirio

Codi ymwybyddiaeth – ysgolion, rhieni, plant

Sicrhau mynediad cyfartal ar draws nodweddion gwarchodedig a dewis iaith.

- *A oes gwasanaethau eraill y byddai angen integreiddio'r gwasanaeth cwnsela â nhw?*

- *Pa ddarpariaeth gymunedol y byddai angen ei chael ar gyfer plant y mae'n well ganddynt beidio â derbyn cwnsela yn yr ysgol, neu na allant wneud hynny?*

Pwy yw'r rhanddeiliaid pwysicaf i gyflenwi model ysgol gynradd?

- *A oes rhanddeiliaid hanfodol ar wahanol lefelau o'r system?*

- *Beth yw'r berthynas allweddol rhwng y rhanddeiliaid/sefydliad hynny a/neu ar draws lefelau systemau?*

A ydych yn meddwl bod lleoedd yn y system lle mae capasiti yn bodoli neu y gellid ei gynhyrchu i gefnogi gweithredu gwasanaethau ar gyfer plant oed ysgol gynradd?

- *Lle?*

- *Sut y gellid harneisio'r capasiti hwnnw?*

- *A yw'r Dull Ysgol Gyfan o ymdrin ag lechyd Meddwl yn gatalydd / hwylusydd posibl? A oes pethau tebyg eraill, e.e. cwricwlwm newydd?*

Gwerthuso darpariaeth cwnsela:

Yn ogystal â'r datganiad data cwnsela blynyddol, a ydych chi'n cynnal gwerthusiad lleol o'ch gwasanaeth?

- *Pa ddata ydych chi'n ei gasglu?*

- *Pa broblemau ydych chi'n dod ar eu traws?*

- *A ydych yn teimlo y gwneir defnydd llawn o ddata gwerthuso lleol?*

Beth yw manteision ac anafanteision y system werthuso bresennol?

Sut ydych chi'n meddwl y dylid gwerthuso'r gwasanaeth cwnsela?

- *Cydbwysedd rhwng lefel leol neu lefel genedlaethol?*
- *Amllder y gwerthusiad?*
- *Pa ddata y dylid ei gasglu er mwyn dal y canlyniadau ar lefelau cynradd ac uwchradd? Cyrhaeddiad, ansawdd, mynediad cyfartal ar draws nodweddion gwarchodedig a dewis iaith*
- *Pa ddata y dylid ei gasglu i ddal canlyniadau ar lefelau cynradd ac uwchradd? A oes canlyniadau lechyd Meddwl a llesiant sy'n gyffredinol briodol i'w mesur?*
- *Sut gallai canlyniadau anfwriadol (e.e. stigma?) a'u dosbarthiad ar draws nodweddion gwarchodedig a dewis iaith gael eu dal?*
- *A oes angen casglu data gwahanol ar gyfer y gwasanaethau ysgolion cynradd ac uwchradd?*
- *A oes unrhyw ran o'r data hwn eisoes yn bodoli/ eisoes yn cael ei gasglu'n rheolaidd?*
- *A yw'n ymarferol bosibl i wasanaeth cwnsela ei gasglu? Beth fyddai'n hwyluso casglu data lleol?*
- *Sut y dylid mesur cynladwyedd? (e.e. data ariannu, trosiant staff, integreiddio i systemau lleol)*

Syniadau i gloi

9. Canllawiau pwnc cyfweliadau rhanddeiliaid system allweddol

- 9.1 Cynhaliwyd cyfweliadau lled-strwythuredig gyda naw o randdeiliad system allweddol, fel y disgrifir ym Mhennod 3 o'r [prif adroddiad](#).
- 9.2 Gweler isod y canllaw pwnc ar gyfer y cyfweliadau hyn.

Rôl swydd:

A allwch chi ddechrau trwy ddweud wrthyf am eich rôl swydd a'ch sefydliad?

Cwestiynau trafod:

- *Hyd amser yn y rôl? Rolau blaenorol perthnasol? Beth yw eich cyfrifoldebau o ran llesiant plant a phobl ifanc, yn enwedig eu hiechyd meddwl a'u llesiant?*
- *Os ydynt yn gweithio yn uniongyrchol gydag ysgolion: Sut ydych chi'n cefnogi ysgolion ar hyn o bryd i ddarparu mynediad at wasanaethau llesiant? Sut mae hyn yn debyg neu'n wahanol rhwng yr ysgol gynradd a'r ysgol uwchradd?*

A allech chi ddweud wrthyf sut mae eich rôl yn ymwneud â'r ysgol a'r gwasanaeth cwnsela yn y gymuned, neu'n rhyngweithio â nhw?

Darpariaeth bresennol:

Yn awr, hoffwn ofyn rhai cwestiynau i chi am y ddarpariaeth bresennol o wasanaethau cwnsela mewn ysgolion ac yn y gymuned cyn y pandemig. Fel rhan o hyn, rydym am siarad am dderbynioldeb y gwasanaeth. Mae derbynioldeb yn golygu pennu pa mor dda y bydd ymyriad yn cael ei derbyn gan y boblogaeth darged ac i ba raddau y gallai'r ymyriad newydd ddiwallu anghenion y boblogaeth darged a'r lleoliad sefydliadol. Byddwn yn sylwi ar unrhyw newidiadau ers y pandemig mewn cwestiynau diweddarach.

Beth yw eich dyheadau ar gyfer y gwasanaethau cwnsela presennol mewn ysgolion ac yn y gymuned yng Nghymru ar gyfer pobl ifanc blwyddyn ysgol 6 oed a throsodd?

Sut mae'r gwasanaeth yn cael ei weithredu ar hyn o bryd?

Cwestiynau trafod:

- *Beth yw'r broses i gael mynediad i'r gwasanaeth? (pobl ifanc yn yr ysgol/ddim yn yr ysgol)*
- *Sut mae anghenion y person ifanc yn cael eu hasesu?*
- *Sut y sicrheir cyfrinachedd?*
- *Sut mae'r gwasanaeth presennol yn gweithio gyda sefydliadau eraill fel CAHMS, gwasanaethau'r sector cyhoeddus ac elusennau iechyd meddwl a chymorth plant eraill?*
- *Pa randdeiliaid sy'n ymwneud â chefnogi darparu'r gwasanaeth?*
- *Sut mae'r gwasanaeth yn amrywio ar draws lleoliad ac awdurdod lleol?*

Beth fydddech chi'n ei ddweud oedd y prif ffactorau, os o gwbl, a oedd yn rhwystro cyflenwi/ derbynioldeb?

Cwestiynau trafod:

- *Ydych chi'n ymwybodol o broblemau gyda'r gwasanaeth, neu a gawsoch chi brofiad o hyn? Er enghraifft, gyda systemau atgyfeirio, capasiti, ansawdd cwnsela, recriwtio staff cymwys neu faterion ymarferol.*
- *A ydych yn ymwybodol o unrhyw ymdrechion/ a wnaethoch geisio eu lliniaru? Oedd hynny'n llwyddiannus? Pam/pam ddim?*

Beth fydddech chi'n ei ddweud oedd y prif ffactorau, os o gwbl, sy'n hwyluso cyflenwi/ derbynioldeb?

Cwestiynau trafod:

- *Ar ba agwedd o effeithiolrwydd gwasanaeth yr effeithiodd y pethau hynny (cyrhaeddiad, canlyniadau llesiant) a sut?*
- *Beth yw eich barn am ystod o wasanaethau a gynigir a'u heffeithiau ar dderbynioldeb a darpariaeth?*
- *Pa ffactorau ydych chi'n meddwl sy'n hwyluso canlyniad da i bobl ifanc?*

Beth yw cyflawniadau presennol y gwasanaeth?

Cwestiynau trafod:

- *Yn eich barn chi, beth sy'n gweithio'n dda / ddim cystal, er enghraifft cyrhaeddiad ac anghenion pobl ifanc?*
- *Yn gyffredinol, sut ydych chi'n teimlo bod y gwasanaethau cwnsela yn diwallu anghenion pobl ifanc? Sut mae ansawdd y gwasanaeth yn cael ei asesu?*

A allech ddweud wrthyf am unrhyw faterion tegwch o ran cael mynediad at wasanaeth, yn enwedig yn achos pobl ifanc â nodweddion gwarchodedig neu sydd â dewis iaith?

Cwestiynau trafod:

- *Pa fesurau hygyrchedd sydd ar waith i ystyried anghenion pobl ifanc â nodweddion gwarchodedig?*
- *A oes gwasanaethau arbenigol ar gael?*
- *A yw'r gwasanaeth cwnsela ar gael mewn ieithoedd heblaw Cymraeg neu Saesneg?*

Sut mae'r ddarpariaeth gwasanaeth cyfrwng Cymraeg presennol yn edrych?

Cwestiynau trafod:

- *Sut ydych chi'n cael mynediad iddo?*
- *Beth yw'r galw amdano?*
- *Beth yw'r rhwystrau a'r hwyluswyr i ddarparu gwasanaeth cyfrwng Cymraeg?*
- *Yn eich barn chi, pa mor dda y mae gwasanaethau cwnsela yn gwasanaethu pobl ifanc sydd well ganddynt siarad â chwnselydd yn Gymraeg (neu Saesneg)?*
- *Sut mae'n cymharu â'r gwasanaeth cwnsela a gynigir yn Saesneg?*

A allech ddweud wrthyf sut yr ydych yn meddwl y mae COVID-19 wedi effeithio ar y gwasanaeth cwnsela statudol presennol mewn ysgolion ac yn y gymuned ac a oes unrhyw oblygiadau hirdymor i'r gwasanaeth?

Cwestiynau trafod:

- *Sut mae'r gwasanaeth wedi newid ers y pandemig - y galw, er enghraifft?*

- *A oes unrhyw newidiadau wedi arwain at newid o ran derbynioldeb y gwasanaeth, er enghraifft a ydynt wedi gwneud pobl ifanc yn fwy neu'n llai parod i ddefnyddio'r gwasanaeth, parodrwydd staff ysgol i atgyfeirio neu godi unrhyw bryderon gyda rhieni?*
- *A oes rhai grwpiau yr effeithiwyd arnynt yn fwy na'i gilydd? (e.e. grwpiau agored i niwed, gwrthdaro teuluol, y rhai o gefndir mwy difreintiedig, gyda gweithiwr allweddol, rhieni/ gwarcheidwaid?)*
- *Ydych chi'n meddwl y dylid cadw unrhyw un o'r newidiadau y mae'r gwasanaethau wedi'u gwneud yn y dyfodol? Pam?*

Darpariaeth yn y dyfodol:

Hoffwn symud ymlaen yn awr i siarad am sut y gellid gwella'r gwasanaeth cwnsela presennol yn yr ysgol a'r gymuned i fyfyrwyr ym mlwyddyn 6 ac uwch a sut y gallai gwasanaeth cwnsela newydd ar gyfer plant oed ysgol gynradd iau na blwyddyn 6 edrych a chael ei weithredu.

Sut allai gwasanaeth optimaidd ar gyfer y gwasanaeth cwnsela mewn ysgolion a chymunedol statudol yng Nghymru edrych?

Sut fydddech chi'n addasu modelau gwasanaeth presennol i'w gwella?

Cwestiynau trafod:

- *Sut y gellid integreiddio gwasanaethau mewn ysgolion a gwasanaethau yn y gymuned (os oes angen hynny)?*
- *Yn eich barn chi, pa mor lleol y mae angen i fodelau gwasanaeth fod? A yw'n bosibl cael model cenedlaethol?*
- *Beth yw'r cydbwysedd rhwng gwaith rhagweithiol / ataliol ac adweithiol?*
- *Pa nodweddion fyddai eu hangen ar fodelau gwasanaeth er mwyn gallu integreiddio neu gysylltu ag elfennau allweddol eraill o gymorth iechyd meddwl i bobl ifanc, megis prosiect mewngymorth CAMHS neu wasanaethau eraill?*
- *Beth allai wella ymwybyddiaeth o'r gwasanaeth a gwella'r broses atgyfeirio?*

Sut y gellir gwella hygyrchedd o ran iaith a nodweddion gwarchodedig?

Cwestiynau trafod:

- *Pa addasiadau penodol y gallai fod angen eu gwneud i wella mynediad at y gwasanaeth ar gyfer y rhai â nodweddion gwarchodedig?*
- *A fyddai angen gwahanol fathau o gwnsela?*

Ydych chi'n meddwl bod angen gwasanaeth cwnsela ar gyfer plant oed ysgol gynradd iau na blwyddyn 6?

Sut ddylai model gwasanaeth ar gyfer plant oed ysgol gynradd o dan 6 oed edrych?

Cwestiynau trafod:

- *Beth allai fod angen ei newid/ cael ei wneud yn wahanol wrth weithio gyda phlant oed ysgol gynradd?*
- *Beth fyddai'r dulliau therapiwtig gorau? Beth yda ni'n ei wybod sy'n gweithio'n dda mewn mannau eraill?*
- *Sut byddai plant yn cael eu cyfeirio at y gwasanaeth?*
- *A fyddai angen caniatâd rhieni? Sut byddai'r gwasanaeth yn rhyngweithio â rhieni a gofalwyr?*
- *A fyddai angen i'r gwasanaeth fod yn wahanol ar draws yr ystodau oedran hyn?*
- *Sut y byddai'r galw yn cael ei asesu?*
- *Pa lefel o ddarpariaeth y gallai fod angen ei gwneud?*
- *Pa gysylltiadau â'r gymuned y gallai fod angen eu gwneud?*

Beth yw'r rhwystrau a'r hwyluswyr i weithredu'r gwasanaeth hwn ar gyfer plant oed ysgol gynradd iau na blwyddyn 6?

Cwestiynau trafod:

- *Hwyluswyr a rhwystrau gyda'r canlynol: mynediad, capasiti ac ansawdd y gwasanaeth?*
- *Sut y gellir datrys y rhwystrau hyn?*

- *A allech ddweud wrthyf am unrhyw enghreifftiau o arfer da neu lenyddiaeth gyhoeddedig am yr hyn sy'n cynorthwyo gweithredu gwasanaeth cwnsela i blant oed ysgol gynradd?*

Sut fyddai cynnwys rhanddeiliaid mewn gwasanaeth i blant oed ysgol gynradd iau na blwyddyn 6 yn edrych?

Cwestiynau trafod:

- *Sut y gallai weithio gyda CAMHS a darparwyr trydydd sector?*
- *Sut y gellir cynhyrchu capasiti o fewn y system?*

Gwerthuso:

Yn olaf, hoffwn ofyn rhai cwestiynau i chi am y ffordd orau o werthuso'r gwasanaeth hwn.

A allech ddweud ychydig wrthyf sut y mae'r gwasanaeth cwnsela statudol presennol yn cael ei werthuso ar lefel genedlaethol a lleol? Beth yw cryfderau a chyfyngiadau'r fframwaith gwerthuso presennol?

Beth ddylai gwerthusiad o'r gwasanaeth cwnsela ei asesu?

Cwestiynau trafod:

- *Pa ganlyniadau hoffech chi i'r gwerthusiad o'r gwasanaeth eu mesur?*
- *Sut y gallwn ni fesur gweithrediad a chynaliadwyedd?*

Pa ddata sydd ar gael ar hyn o bryd a allai asesu canlyniadau, gweithredu a chynaliadwyedd, a pha ddata ychwanegol sydd ei angen?

Cwestiynau trafod:

- *Pa ffynonellau data cyfredol sydd ar gael?*
- *Sut a ble mae'r data hyn yn cael eu casglu (unigol, ysgol, rhanbarth ac ati)?*
- *Pa ddata ar nodweddion gwarchodedig sy'n cael ei gasglu ar hyn o bryd?*
- *Sut mae'r data presennol hwn yn cael ei ddefnyddio ar hyn o bryd?*
- *Pa ddata ychwanegol sydd ei angen?*

- *Ar ba lefel (y gwasanaeth / ysgol / awdurdod lleol) y dylid casglu data ychwanegol a beth allai fod y dull gorau o gasglu'r data?*

Dyna'r holl gwestiynau roeddem eisiau eu cynnwys. A oes unrhyw beth arall yr hoffech chi siarad amdano? Neu yn teimlo bod angen i ni ei drafod?

10. Canllawiau pwnc cyfweiliadau astudiaethau achos ysgolion

- 10.1 Cynhaliwyd cyfweiliadau lled-strwythuredig, trafodaethau grŵp ffocws a chyfweiliadau grŵp bach gyda chwnselwyr gwasanaeth cwnsela ALI, uwch arweinwyr ysgolion, staff ysgol, a dysgwyr fel y disgrifir ym Mhennod 3 o'r [prif adroddiad](#).
- 10.2 Gweler isod y canllawiau pwnc a ddefnyddiwyd yn y cyfweiliadau hyn.

Cwnselwyr Gwasanaeth Cwnsela Awdurdodau Lleol – Trafodaeth Grŵp Ffocws

Cyd-destun cefndirol:

A allwch chi ddechrau drwy roi trosolwg byr i mi o'ch rôl yn y gwasanaeth cwnsela a'ch gwaith cwnsela yn yr ysgol astudiaeth achos?

Cwestiynau trafod

- *Cadarnhewch pa grwpiau blwyddyn y mae'r gwasanaeth yn eu cynnwys yn yr ysgolion astudiaeth achos cynradd*
- *A ydych hefyd yn darparu unrhyw gwnsela yn y gymuned i PPI?*

Y ddarpariaeth bresennol – cyn ac yn ystod pandemig Covid:

Cyn y pandemig, beth fydddech chi'n ei ddweud oedd cryfderau allweddol y gwasanaeth a ddarparwyd gennych yn yr ysgol astudiaeth achos? Pa ffactorau oedd wrth wraidd yr elfen honno o'r gwasanaeth neu a arweiniodd at iddi ddod yn gryfder?

A oedd yna hefyd elfennau o'r gwasanaeth yr oeddech chi'n teimlo oedd yn wannach neu yr oeddech chi'n cael trafferth eu gweithredu yn y ffordd roeddech chi'n dymuno yn ysgol yr astudiaeth achos? Pam oedd hynny?

Gofynnwch y canlynol os nad ydynt wedi cael eu crybwyll yn ddigymell mewn ymateb i'r ddau gwestiwn uchod:

- *Ymwybyddiaeth o'r gwasanaeth ymhlith disgyblion, staff ysgolion a rhieni: cyfrifoldeb pwy oedd hyn? A oedd lefelau ymwybyddiaeth yn broblem, yn enwedig yn yr ysgolion astudiaethau achos cynradd?*

- *Proses atgyfeirio: a weithiodd hyn yn effeithlon? Pam/pam ddim?*
- *Galw: a oedd y galw am y gwasanaeth yn newid, naill ai o ran maint neu faterion atgyfeirio? Os oedd y rhestrau aros yn cynyddu, beth oedd yr effaith ar ddisgyblion, staff a chi'ch hun?*
- *Mynediad teg: a gafodd disgyblion erioed broblemau wrth ddefnyddio'r gwasanaeth cwnsela oherwydd nodweddion gwarchodedig? (oedran, anabledd, ailbennu rhywedd, beichiogrwydd, hil, crefydd, rhyw, cyfeiriadedd rhywiol.)*
- *Iaith: a oedd eich gwasanaeth bob amser yn gallu bodloni dewis iaith disgyblion, boed yn Gymraeg neu ieithoedd eraill? Os nad oedd, beth ddigwyddodd ac a fu unrhyw ganlyniadau?*
- *Y berthynas rhwng yr ysgol a'r gwasanaeth cwnsela: sut fydddech chi'n nodweddu hyn? A oedd unrhyw bwyntiau o densiwn? Beth wnaeth hwyluso / rhwystro datblygiad perthynas gadarnhaol?*
- *Agweddau disgyblion: a oeddech chi'n ymwybodol o unrhyw ffactorau a oedd yn arbennig o galonogol neu'n atal disgyblion yn yr ysgol astudiaeth achos rhag dymuno eich gweld? (E.e. lleoliad cwnsela, cefnogaeth gan staff bugeiliol, ethos yr ysgol, stigma, pryderon am gyfrinachedd, ddim yn deall cwnsela.)*
- *Rhieni a gofalwyr: ydyn nhw'n cymryd rhan mewn unrhyw ffordd? A gynigir unrhyw gymorth i rieni? Ydych chi wedi dod ar draws unrhyw broblemau gyda rhieni yn eich gwaith yn yr ysgol astudiaeth achos?*

Sut gwnaethoch chi weithio gyda darparwyr cymorth iechyd meddwl a llesiant eraill, fel CAMHS a darparwyr trydydd sector sy'n gweithredu yn yr ysgol astudiaeth achos? A oedd unrhyw broblemau gyda'r perthnasoedd hyn?

A wnaethoch chi barhau i ddarparu cwnsela i'r ysgol astudiaeth achos yn ystod y pandemig?

Pa newidiadau wnaethoch chi a sut cawsant eu derbyn gan ddisgyblion, ysgolion a rhieni? A oedd y newidiadau yn bodloni anghenion rhai disgyblion yn fwy effeithiol nag eraill?

Pa ffactorau wnaeth hwyluso neu rwystro eich gallu i ddarparu cwnsela yn yr ysgol astudiaeth achos yn ystod y pandemig?

Ydych chi'n meddwl bod y pandemig wedi effeithio ar effeithiolrwydd eich cwnsela? I ba gyfeiriad, a pham?

A hoffech chi gadw unrhyw rai o'r newidiadau yn y dyfodol? Pam?

Darpariaeth yn y dyfodol:

Hoffwn symud ymlaen yn awr i siarad am sut y gellid gwella'r gwasanaeth cwnsela mewn ysgolion ac yn y gymuned a sut y gellid ei ehangu o bosibl i blant oed ysgol gynradd.

Sut ydych chi'n meddwl y gellid gwella'r gwasanaeth statudol presennol ar gyfer pobl ifanc 11 i 18 oed?

Trafodwch unrhyw faterion a rhwystrau a grybwyllwyd yn yr adran flaenorol.

Cwestiynau trafod

- *A allai'r gwasanaeth fod yn fwy ymatebol i anghenion ysgolion?*
- *A ellid gwella ymwybyddiaeth, mynediad a'r broses atgyfeirio, gan gynnwys i blant ym mlwyddyn 6, pobl ifanc â nodweddion gwarchodedig a dewis iaith?*
- *Capasiti'r gwasanaeth.*
- *Dulliau neu wasanaethau therapiwtig gwahanol, e.e. galw heibio.*
- *Perthynas rhwng yr ysgol a'r gwasanaeth.*
- *Cyfraniad disgyblion, rhieni a staff i gynllunio a darparu gwasanaethau.*

Pwy sydd angen eu cynnwys i gyflawni'r gwelliannau hynny? Beth yw'r rhwystrau a'r hwyluswyr i'w cyfranogiad?

Sut y gellid cryfhau cysylltiadau'r gwasanaeth â rhaglenni a gwasanaethau eraill fel CAMHS a'r Dull Ysgol Gyfan o ymdrin ag Iechyd Meddwl?

A ellid gwneud newidiadau i gwnsela yn y gymuned a fyddai'n gwella mynediad at gwnsela i blant a phobl ifanc?

Pa nodweddion ddylai fod gan wasanaeth cwnsela i'w wneud yn wydn yn ystod cyfnodau o aflonyddwch fel y pandemig?

Ydych chi'n meddwl bod angen ehangu gwasanaeth cwnsela yn yr ysgol ac yn y gymuned i blant iau oed ysgol gynradd, a pham?

Cwestiynau trafod

- *Ydych chi'n meddwl y bydd gwasanaeth ar gyfer y grŵp oedran hwn yn cael ei ddefnyddio? Yn fwy felly mewn rhai grwpiau blwyddyn nag eraill?*
- *Pa faterion ydych chi'n meddwl y gallai fod plant angen cymorth â nhw, ac ar ba oedran?*
- *Yn eich barn chi, pa effaith y gallai cymorth cynharach ei chael ar blant?*

Sut fyddai gwasanaeth sylfaenol newydd neu well yn edrych? Beth allai fod angen ei newid/ cael ei wneud yn wahanol wrth weithio gyda phlant oed ysgol gynradd o gymharu â phobl ifanc yn yr ysgol uwchradd?

Cwestiynau trafod

- *Beth fyddai eich dyheadau ar gyfer y gwasanaeth? Beth fydddech chi eisiau iddo ganolbwyntio arno, a'i gyflawni?*
- *Beth fyddai'r dull cyflenwi gorau? (e.e. dulliau grŵp neu unigol, darpariaeth ysgol a chymunedol, hyfforddiant/ goruchwyliaeth staff ysgol)*
- *Sut fyddai plant yn cael eu cyfeirio at y gwasanaeth?*
- *Sut gall llais y plentyn gael ei ymgorffori yn y broses?*
- *A fyddai angen i'r gwasanaeth a'r dull therapiwtig fod yn wahanol, yn dibynnu ar oedran y plant?*

Sut ddylai rhieni / gofalwyr fod yn rhan o gefnogi eu plentyn i gael mynediad at gwnsela ac yn ystod ei ddarpariaeth?

Cwestiynau trafod

- *Sut gellid esbonio'r gwasanaeth i rieni?*
- *Pa gymorth y gellid ei ddarparu i rieni?*

- *Allwch chi ragweld unrhyw broblemau gyda rhieni?*

Beth allai fod angen ei roi yn ei le yn y gwasanaeth i sicrhau hygrychedd i blant â nodweddion gwarchodedig neu blant sydd â dewis iaith?

Beth yw'r rhwystrau a'r hwyluswyr allweddol i weithredu gwasanaeth ar gyfer plant oed ysgol gynradd?

Cwestiynau trafod

- *Capasiti gwasanaeth (mynediad)?*
- *Stigma (rhiant/disgybl)?*
- *Integreiddio i fywyd ysgol (prosesau, ethos, gofod ffisegol)*
- *Ansawdd gwasanaeth / sgiliau cwnsela?*
- *Pobl/ cysylltiadau allweddol sy'n dylanwadu ar weithrediad?*

Sut y gellir goresgyn y rhwystrau a nodwyd gennych? A oes rhanddeiliaid penodol rydych yn gweithio gyda nhw sy'n gallu/ar gael i helpu i oresgyn y rhain?

Sut y dylai'r gwasanaeth cwnsela integreiddio / cysylltu â gwasanaethau a rhaglenni eraill, megis CAMHS a'r prosiectau peilot mewngymorth, Dull Ysgol Gyfan o ymdrin ag Iechyd Meddwl?

Sut dylai gwasanaethau cwnsela ar gyfer ysgolion cynradd ac uwchradd gydweithio? Pwy arall sydd angen eu cynnwys i wneud y berthynas honno'n llwyddiannus?

Gwerthuso:

Yn olaf, hoffwn ofyn rhai cwestiynau ichi am y ffordd orau o werthuso'r gwasanaeth cwnsela. Ydych chi'n ymwybodol o sut mae'r gwasanaeth presennol yn cael ei werthuso ac os felly, a ydych chi'n gwneud unrhyw ddefnydd o'r data gwerthuso?

Beth ddylai gwerthusiad o'r gwasanaeth cwnsela ei asesu?

Cwestiynau trafod

- *Beth fyddai canlyniadau priodol – iechyd, addysg?*

- *Mesurau gweithredu priodol (e.e. mynediad cyfartal), ansawdd gwasanaeth a chynaliadwyedd?*

- *Sut gellid dal arloesedd y gwasanaeth?*

Sut gellid casglu data ar y mesurau hynny a chan bwy?

A oes unrhyw ddata y mae gwasanaethau cwnsela, ysgolion neu gyrff eraill eisoes yn ei gasglu fel mater o drefn y gellid ei ddefnyddio? Os oes, rhwch fanylion am natur y data a'r defnydd a wneir ohono ar hyn o bryd.

A oes unrhyw beth arall yr hoffech chi siarad amdano? Neu yn teimlo bod angen i ni ei drafod?

Uwch arweinydd ysgol gynradd – cyfweiliad lled-strwythuredig

Cyd-destun pennaeth a'r ysgol:

A allwch chi ddechrau trwy ddweud wrthyf pa mor hir rydych chi wedi bod yn yr ysgol a pha mor hir fel ei phennaeth?

Sut mae eich ysgol yn ymdrin â llesiant ac iechyd meddwl plant?

Cwestiynau trafod

- Arweinyddiaeth UDA
- Staff bugeiliol
- Gweithgareddau llesiant cyffredinol a thargededig
- Cynnwys rhieni
- Gweithio gyda sefydliadau/gweithwyr proffesiynol allanol, gan gynnwys gwasanaethau cwnsela eraill.

Pa mor effeithiol yw eich gweithgareddau llesiant yn eich barn chi, gan gynnwys y rhai a ddarperir gan ddarparwyr allanol?

A oes gennych unrhyw bryderon neu flaenoriaethau penodol ynghylch iechyd meddwl a llesiant disgyblion ar hyn o bryd? A oes gennych gynlluniau neu gamau gweithredu ar waith i fynd i'r afael â'r rhain?

Darpariaeth gyfredol – nodweddion, mynediad, effeithiolrwydd, materion, Covid:

Os yw'r ysgol yn defnyddio gwasanaeth cwnsela arall:

Roeddech yn sôn fod X yn darparu gwasanaeth cwnsela i chi. Pam wnaethoch chi ddod â'r gwasanaeth hwnnw i'r ysgol?

Hoffwn ofyn i chi nawr am y ddarpariaeth o wasanaethau cwnsela mewn ysgolion ac yn y gymuned a ariennir gan awdurdodau lleol.

Beth mae'r gwasanaeth yn ei gynnig i'ch disgyblion?

Cwestiynau trafod

- *Therapi unigol / grŵp; therapïau arbenigol*

- *Lleoliad (ar y safle, ysgol arall, cymuned)*
- *Cymhwysedd: Grwpiau blwyddyn sy'n cyflwyno materion*
- *Gweithio gyda rhieni*
- *Cefnogaeth / goruchwyliaeth i staff yr ysgol*

Sut mae eich disgyblion yn cael mynediad at y gwasanaeth?

Beth mae'n ei wneud yn dda o ran mynediad?

Beth yw'r rhwystrau i gael mynediad i'r gwasanaeth?

Cwestiynau trafod

- *Ymwybyddiaeth, lleoliad, stigma, rhestrau aros*

Beth ydych chi'n feddwl yw canlyniadau'r rhestrau aros? (Ar blant, teuluoedd, yr ysgol)

Beth yw cyflawniadau'r gwasanaeth presennol? Ydych chi'n meddwl ei fod o fudd i'r disgyblion sy'n ei ddefnyddio? Pam/pam ddim?

A oedd y disgyblion a gafodd eu cwnsela a'u rhieni/gofalwyr yn hapus gyda'r gwasanaeth neu a wnaethant fynegi pryderon?

A yw eich ysgol wedi cael unrhyw broblemau gyda'r gwasanaeth cwnsela yr ydych yn teimlo sy'n gysylltiedig â nodweddion gwarchodedig, megis rhyw, anabledd neu hil? Gallai hyn gynnwys mynediad at y gwasanaeth, pa mor briodol yw'r ffordd y caiff ei ddarparu, neu effeithiolrwydd ei ddulliau gweithredu.

Sut mae'r gwasanaeth cwnsela yn rheoli dewis iaith disgyblion? Ydych chi'n meddwl ei fod yn gwneud hyn yn briodol ac yn effeithiol? Os nad yw, beth ydych chi'n ei feddwl yw canlyniadau hynny i'r plentyn?

A oes unrhyw gryfderau neu wendidau/materion eraill gyda'r gwasanaeth? Sut/pam y mae'r rhain wedi codi a pha effaith y maent yn ei chael?

Cwestiynau trafod

- A yw'n ymdopi â'r galw?
- Ydy rhieni yn gefnogol? A ydynt yn ymgysylltu'n ddigonol â'r gwasanaeth?

- A yw wedi'i integreiddio'n dda â gwasanaethau eraill (CAMHS, Seicoleg Addysg)?
- Perthynas ysgol-gwasanaeth: a yw'r gwasanaeth wedi'i wreiddio yn yr ysgol / a yw wedi'i integreiddio i'ch prosesau a'ch ethos? A yw'n ymateb i'ch anghenion?
- A yw cwnselwyr yn ddigon medrus i weithio gyda phlant ifanc?
- A oes digon o gyfranogiad gan staff a disgyblion wrth gynllunio a darparu gwasanaethau?

Sut wnaeth y gwasanaeth ymateb yn ystod y pandemig?

Beth oedd effaith ei ymateb ar eich disgyblion? A oedd yn bodloni anghenion rhai plant yn fwy effeithiol nag eraill?

Ydych chi'n meddwl y dylid cadw unrhyw un o'r newidiadau a wnaed i'r gwasanaeth?

Darpariaeth yn y dyfodol:

Hoffwn siarad yn awr am sut y gellid addasu neu wella gwasanaethau cwnsela mewn ysgolion ac yn y gymuned ar gyfer plant oed ysgol gynradd.

Ydych chi'n meddwl bod angen ehangu gwasanaeth cwnsela yn yr ysgol ac yn y gymuned i bob plentyn oed ysgol gynradd a pham?

Cwestiynau trafod

- *Ydych chi'n meddwl y bydd gwasanaeth ar gyfer y grŵp oedran hwn yn cael ei ddefnyddio? Yn fwy felly mewn rhai grwpiau blwyddyn nag eraill?*
- *Pa faterion llesiant ac iechyd meddwl ydych chi'n meddwl y gallai fod angen help ar blant gyda nhw ac ar ba oedran?*
- *Pa effeithiau y gallai gwasanaeth eu cael ar iechyd meddwl plant a chanlyniadau addysg (cadarnhaol neu negyddol)?*
- *Pa effaith ydych chi'n meddwl y gallai cymorth cynharach ei chael ar blant?*

Trosglwyddo?

Sut fyddai gwasanaeth sylfaenol newydd neu well yn edrych? Beth allai fod angen ei wneud yn wahanol wrth weithio gyda phlant ysgol gynradd o gymharu â phobl ifanc oed ysgol uwchradd?

Cwestiynau trafod

- *Beth fyddai eich dyheadau ar gyfer y gwasanaeth? – ffocws adweithiol/rhagweithiol? - integreiddio gyda staff a gweithgareddau llesiant presennol?*
- *Beth fyddai'r dull cyflenwi gorau? (e.e. dulliau grŵp neu unigol, darpariaeth ysgol a chymunedol, hyfforddiant / goruchwyliaeth staff ysgol)*
- *Sut byddai plant yn cael eu hatgyfeirio at y gwasanaeth?*
- *Sut y gellid esbonio'r gwasanaeth i'r plant?*
- *A fyddai angen i'r gwasanaeth weithredu'n wahanol ar draws y cyfnodau allweddol?*
- *Sut dylai'r gwasanaeth ymateb i anghenion yr ysgol?*

Sut y dylai rhieni / gofalwyr fod yn rhan o gefnogi plant i gael mynediad at gwnsela ac yn ystod ei ddarpariaeth?

Cwestiynau trafod

- *A ddylai fod angen caniatâd rhieni?*
- *Pa gymorth y dylid ei ddarparu i rieni?*
- *Allwch chi ragweld unrhyw broblemau gyda rhieni?*

Sut y gellir ymgorffori llais y disgybl yn y broses?

Sut y gallai gwasanaeth newydd neu well sicrhau mynediad i blant â nodweddion gwarchodedig neu blant sydd â dewis iaith?

Beth ydych chi'n meddwl yw'r rhwystrau a'r hwyluswyr allweddol i weithredu gwasanaethau cwnsela ar gyfer plant oed cynradd? Sut y gellir goresgyn y rhwystrau?

Cwestiynau trafod

- *Capasiti gwasanaeth (mynediad)?*
- *Stigma (rhiant/disgybl) ?*
- *Integreiddio i fywyd ysgol (prosesau, ethos, gofod ffisegol)*

- *Ansawdd gwasanaeth?*

- *Pobl/ perthnasau allweddol sy'n dylanwadu ar weithrediad?*

Sut y dylai'r gwasanaeth cwnsela integreiddio/cysylltu â rhaglenni a gwasanaethau eraill, megis CAMHS a'r prosiectau peilot mewngymorth, Dull Ysgol Gyfan o ymdrin ag Iechyd Meddwl?

Sut dylai gwasanaethau cwnsela ar gyfer ysgolion cynradd ac uwchradd gydweithio? Pwy arall sydd angen eu cynnwys i wneud y berthynas honno'n llwyddiannus?

Pa nodweddion ddylai fod gan wasanaeth cwnsela i'w wneud yn wydn yn ystod cyfnodau o aflonyddwch fel y pandemig?

Gwerthuso:

Yn olaf, hoffwn ofyn rhai cwestiynau ichi am y ffordd orau o werthuso gwasanaethau cwnsela.

A ydych yn ymwybodol o sut y caiff y gwasanaeth presennol ei werthuso ac a ydych yn gwneud unrhyw ddefnydd o'r gwerthusiad?

Beth ddylai gwerthusiad o'r gwasanaeth cwnsela ei asesu?

Cwestiynau trafod

- *Beth fyddai canlyniadau priodol – iechyd, addysg*

- *Pa ddeilliannau fyddai fwyaf defnyddiol ar lefel ysgol?*

- *Mesurau gweithredu priodol (e.e. mynediad cyfartal), ansawdd gwasanaeth a chynaliadwyedd?*

Pa rôl, os o gwbl, ddylai fod gan ysgolion o ran casglu/darparu data ar gyfer gwerthuso gwasanaethau cwnsela?

A oes unrhyw ddata y mae'r ysgol neu gyrff eraill eisoes yn ei gasglu fel mater o drefn y gellid ei ddefnyddio? Os oes, rhwch fanylion am natur y data a'r defnydd a wneir ohono ar hyn o bryd.

Ar ba lefel y dylid casglu data ychwanegol a beth fyddai'r dull gorau o'i gasglu?

A oes unrhyw beth arall yr hoffech chi siarad amdano? Neu yn teimlo bod angen i ni ei drafod?

Uwch arweinydd ysgol uwchradd – cyfweiliad lled-strwythuredig

Cyd-destun pennaeth a'r ysgol:

A allwch chi ddechrau trwy ddweud wrthyf pa mor hir rydych chi wedi bod yn yr ysgol a pha mor hir fel ei phennaeth?

Sut mae eich ysgol yn ymdrin â llesiant ac iechyd meddwl plant?

Cwestiynau trafod

- *Arweinyddiaeth UDA*
- *Staff bugeiliol*
- *Gweithgareddau llesiant cyffredinol a thargededig*
- *Cynnwys rhieni*
- *Gweithio gyda sefydliadau/gweithwyr proffesiynol allanol, gan gynnwys ysgolion eraill*

Yn eich barn chi, pa mor effeithiol yw eich gweithgareddau llesiant, gan gynnwys y rhai a ddarperir gan ddarparwyr allanol?

A oes gennych unrhyw bryderon neu flaenoriaethau penodol ynghylch iechyd meddwl a llesiant disgyblion ar hyn o bryd? A oes gennych gynlluniau neu gamau gweithredu ar waith i fynd i'r afael â'r rhain?

Darpariaeth gyfredol – nodweddion, mynediad, effeithiolrwydd, materion, Covid:

Hoffwn ofyn i chi nawr am y ddarpariaeth o wasanaethau cwnsela mewn ysgolion ac yn y gymuned a ariennir gan awdurdodau lleol.

Beth mae'r gwasanaeth yn ei gynnig i'ch myfyrwyr?

Cwestiynau trafod

- *Therapi unigol / grŵp; therapïau arbenigol*
- *Amllder darpariaeth ar y safle*
- *Safleoedd amgen*
- *Sesiynau galw heibio a sesiynau a archebwyd ymlaen llaw*

- *Cefnogaeth i staff ysgol*

Sut mae myfyrwyr yn cael mynediad at y gwasanaeth (yn yr ysgol ac mewn safleoedd eraill yn y gymuned)?

Sut mae eu hanghenion yn cael eu hasesu?

Beth mae'r gwasanaeth yn ei wneud yn dda o ran mynediad?

Beth yw'r rhwystrau i gael mynediad i'r gwasanaeth?

Cwestiynau trafod

- *Ymwybyddiaeth, lleoliad, stigma, rhestrau aros, rhyddhau o wersi*

Beth ydych chi'n feddwl yw canlyniadau'r rhestrau aros? (Ar blant, teuluoedd, yr ysgol)

A ydych wedi ariannu / ystyried ariannu gwasanaeth cwnsela ychwanegol y tu allan i wasanaeth yr ALI i helpu i ddiwallu anghenion eich myfyrwyr? Os ydych, a allwch ddweud wrthyf amdano, gan gynnwys sut y gweithiodd ochr yn ochr â gwasanaeth yr ALI.

Gan ddychwelyd i'r gwasanaeth cwnsela a ariennir gan yr ALI, a yw eich ysgol wedi cael unrhyw broblemau gyda'r gwasanaeth yr ydych yn teimlo sy'n gysylltiedig â nodweddion gwarchodedig, megis rhyw, anabledd neu hil? Gallai hyn gynnwys mynediad at y gwasanaeth, pa mor briodol yw'r ffordd y caiff ei ddarparu neu effeithiolrwydd ei ddulliau gweithredu.

Sut mae'r gwasanaeth cwnsela yn rheoli dewis iaith myfyrwyr? A ydych yn meddwl ei fod yn gwneud hyn yn briodol ac yn effeithiol? Os na, beth ydych chi'n meddwl yw canlyniadau hynny i'r person ifanc?

Sut mae rhieni a gofalwyr yn cael eu cynnwys wrth gefnogi'r person ifanc i gael mynediad i'r gwasanaeth ac yn ystod ei ddarpariaeth?

Cwestiynau trafod

- *Beth yw'r polisi ar hysbysu rhieni?*

- *A ddarperir unrhyw gefnogaeth i rieni?*

- *A yw rhieni'n cael eu cyfeirio at wasanaethau eraill?*

- *A oes unrhyw broblemau gyda'r rhieni?*

Ydych chi'n gweld y myfyrwyr sy'n defnyddio'r gwasanaeth yn cael budd ohono?
Sut? e.e. presenoldeb, ymgysylltu, cyrhaeddiad.

Pa rwystrau a hwyluswyr eraill sydd i'r gwasanaeth?

Cwestiynau trafod

- *Dealltwriaeth o'r gwasanaeth a'i enw da ymhlith myfyrwyr a staff.*
- *Perthynas ysgol-gwasanaeth: a yw'r gwasanaeth wedi'i wreiddio yn yr ysgol / a yw wedi'i integreiddio i'ch prosesau a'ch ethos? A yw'n ymateb i'ch anghenion?*
- *A oes digon o gyfranogiad gan staff a disgyblion wrth gynllunio a darparu gwasanaethau?*
- *A yw wedi'i integreiddio'n dda â gwasanaethau eraill (CAMHS, Seicoleg Addysg)?*

Sut ymatebodd y gwasanaeth yn ystod y pandemig?

A welsoch chi'r galw yn cynyddu ymhlith eich myfyrwyr? A fodlonwyd y galw cynyddol hwnnw?

Beth oedd effaith ei ymateb ar eich myfyrwyr? A oedd yn bodloni anghenion rhai yn fwy effeithiol nag eraill?

Ydych chi'n meddwl y dylid cadw unrhyw un o'r newidiadau a wnaed i'r gwasanaeth?

Darpariaeth yn y dyfodol:

Hoffwn symud ymlaen yn awr i siarad am sut y gellid gwella'r gwasanaeth cwnsela yn yr ysgol a'r gymuned a sut y gellid ei ehangu o bosibl i blant oed ysgol gynradd.

Sut ydych chi'n meddwl y gellid gwella'r gwasanaeth presennol a pha rai o'r newidiadau hynny fyddai'n cael yr effaith fwyaf yn eich barn chi?

Nodwch unrhyw rwystrau a grybwyllwyd yn y rhan ar rwystrau a hwyluswyr.

Cwestiynau trafod

- *A allai'r gwasanaeth fod yn fwy ymatebol i anghenion yr ysgol?*

- *A ellid gwella ymwybyddiaeth, mynediad a'r broses atgyfeirio, gan gynnwys ar gyfer pobl ifanc â nodweddion gwarchodedig a dewis iaith?*

- *Capasiti'r gwasanaeth.*

- *Perthynas rhwng yr ysgol a'r gwasanaeth.*

- *Mewnbwn myfyrwyr a staff i ddylunio a darparu gwasanaethau.*

Pwy sydd angen eu cynnwys i gyflawni'r gwelliannau hynny? Beth yw'r rhwystrau a'r hwyluswyr i'w cyfranogiad?

Sut y gellid cryfhau cysylltiadau'r gwasanaeth â rhaglenni a gwasanaethau eraill megis CAMHS a'r Dull Ysgol Gyfan o ymdrin ag Iechyd Meddwl?

Ydych chi'n meddwl bod angen ehangu gwasanaeth cwnsela yn yr ysgol ac yn y gymuned i blant oed ysgol gynradd a pham?

Pa effeithiau y gallai gwasanaeth estynedig mewn ysgolion cynradd eu cael ar iechyd meddwl myfyrwyr a chanlyniadau addysg yn yr ysgol uwchradd?

Sut dylai gwasanaethau cwnsela ar gyfer ysgolion cynradd ac uwchradd gydweithio? Pwy arall sydd angen eu cynnwys i wneud y berthynas honno'n llwyddiannus?

Gwerthuso:

Yn olaf, hoffwn ofyn rhai cwestiynau ichi am y ffordd orau o werthuso'r gwasanaeth cwnsela.

Ydych chi'n ymwybodol o sut mae'r gwasanaeth presennol yn cael ei werthuso ac os felly, a ydych chi'n gwneud unrhyw ddefnydd o'r data gwerthuso?

Beth ddylai gwerthusiad o'r gwasanaeth cwnsela ei asesu?

Cwestiynau trafod

- *Beth fyddai canlyniadau priodol – iechyd, addysg*

- *Pa ddeilliannau fyddai fwyaf defnyddiol ar lefel ysgol?*

- *Mesurau gweithredu priodol (e.e. mynediad cyfartal), ansawdd gwasanaeth a chynaliadwyedd?*

Pa rôl, os o gwbl, ddylai fod gan ysgolion o ran casglu / darparu data ar gyfer gwerthuso gwasanaethau cwnsela?

A oes unrhyw ddata y mae'r ysgol neu gyrff eraill eisoes yn ei gasglu fel mater o drefn y gellid ei ddefnyddio? Os oes, rhwch fanylion am natur y data a'r defnydd a wneir ohono ar hyn o bryd.

Ar ba lefel y dylid casglu data ychwanegol a beth fyddai'r dull gorau o'i gasglu?

A oes unrhyw beth arall yr hoffech chi siarad amdano? Neu yn teimlo bod angen i ni ei drafod?

Staff ysgol gynradd – trafodaeth grŵp ffocws

Cyd-destun ysgol:

A allwch chi ddechrau trwy ddweud wrtha i beth yw eich rôl chi yn yr ysgol a sut mae'n berthnasol i lesiant disgyblion.

Sut mae eich ysgol yn ymdrin â llesiant ac iechyd meddwl plant?

Cwestiynau trafod

- *Beth mae'n ei wneud yn dda yn eich barn chi? – pam mae hynny'n llwyddiannus?*

Pwy sy'n cymryd rhan?

- *Gweithgareddau llesiant cyffredinol a thargededig*

- *Cynnwys rhieni*

- *Gweithio gyda sefydliadau/gweithwyr proffesiynol allanol, gan gynnwys gwasanaethau cwnsela eraill*

Yn eich barn chi, pa mor effeithiol yw eich gweithgareddau llesiant, gan gynnwys y rhai a ddarperir gan ddarparwyr allanol?

A oes gennych unrhyw bryderon neu flaenoriaethau penodol ynghylch iechyd meddwl a llesiant disgyblion ar hyn o bryd? A oes gennych gynlluniau neu gamau gweithredu ar waith i fynd i'r afael â'r rhain?

Darpariaeth gyfredol – nodweddion, mynediad, effeithiolrwydd, materion, Covid:

Os yw'r ysgol yn defnyddio gwasanaeth cwnsela arall: Fe wnaethoch chi sôn bod X yn darparu gwasanaeth cwnsela. Pam ddaethpwyd â hyn i mewn i'r ysgol?

A allwch ddweud wrthyf am y gwasanaeth a ariennir gan awdurdodau lleol sydd eisoes yn bodoli ar gyfer plant oed ysgol gynradd?

Beth mae'r gwasanaeth hwn yn ei gynnig?

Cwestiynau trafod

- *Therapi unigol / grŵp; therapïau arbenigol*

- *Lleoliad (ar y safle, ysgol arall, cymuned)*

- *Cymhwysedd: Grwpiau blwyddyn, yn cyflwyno materion*

- *Gweithio gyda rhieni*

- *Cefnogaeth / goruchwyliaeth i staff yr ysgol*

Pa mor hawdd yw hi i gael mynediad at y gwasanaeth? Pa ffactorau sy'n helpu ac yn rhwystro mynediad?

Cwestiynau trafod

- *Ymwbyddiaeth, lleoliad, stigma, rhestrau aros*

Beth ydych chi'n feddwl yw canlyniadau'r rhestrau aros? (Ar blant, teuluoedd, yr ysgol.)

Ydych chi'n meddwl bod y gwasanaeth yn helpu disgyblion sy'n ei ddefnyddio?

Ydych chi'n sylwi ar newidiadau ynddynt?

Beth yw barn disgyblion a rhieni am y gwasanaeth?

A yw eich ysgol wedi cael unrhyw broblemau gyda'r gwasanaeth cwnsela yr ydych yn teimlo sy'n gysylltiedig â nodweddion gwarchodedig, megis rhyw, anabledd neu hil? Gallai hyn gynnwys mynediad at y gwasanaeth, pa mor briodol yw'r ffordd y caiff ei ddarparu neu effeithiolrwydd ei ddulliau gweithredu.

Sut mae'r gwasanaeth cwnsela yn rheoli dewis iaith disgyblion? Ydych chi'n meddwl ei fod yn gwneud hyn yn briodol ac yn effeithiol? Os nad yw, beth ydych chi'n feddwl yw canlyniadau hynny i'r plentyn?

A oes unrhyw gryfderau neu wendidau/materion eraill gyda'r gwasanaeth? Sut/pam y mae'r rhain wedi codi a pha effaith y maent yn ei chael?

Cwestiynau trafod

- *A yw'n ymdopi â'r galw?*

- *Perthynas ysgol-gwasanaeth: a yw wedi'i gwreiddio yn yr ysgol / a yw wedi'i hintegreiddio i'ch prosesau a'ch ethos? A yw'n ymateb i'ch anghenion?*

- *Ydy rhieni yn gefnogol? A ydynt yn ymwneud yn ddigonol ag ef?*

- *A yw'r gwasanaeth wedi'i integreiddio'n dda â gwasanaethau eraill (CAMHS, Seicoleg Addysg)?*

- *A yw cwnselwyr yn ddigon medrus i weithio gyda phlant ifanc?*
- *A oes digon o gyfranogiad gan staff a disgyblion wrth gynllunio a darparu gwasanaethau?*

Sut ymatebodd y gwasanaeth yn ystod y pandemig?

Beth oedd effaith ei ymateb ar eich disgyblion? A oedd yn bodloni anghenion rhai plant yn fwy effeithiol nag eraill?

Ydych chi'n meddwl y dylid cadw unrhyw un o'r newidiadau a wnaed i'r gwasanaeth?

Darpariaeth yn y dyfodol:

Hoffwn siarad yn awr am sut y gallai'r gwasanaeth cwnsela mewn ysgolion a chymunedol gael ei ymestyn i blant iau o oedran ysgol gynradd a sut fyddai gwasanaeth o'r fath yn edrych.

Ydych chi'n meddwl bod angen gwasanaeth cwnsela yn yr ysgol ac yn y gymuned ar gyfer plant iau oed ysgol gynradd? Pam / pam ddim?

Cwestiynau trafod

- *Ydych chi'n meddwl y bydd gwasanaeth ar gyfer y grŵp oedran hwn yn cael ei ddefnyddio? Yn fwy felly mewn rhai grwpiau blwyddyn nag eraill?*
- *Pa faterion llesiant ac iechyd meddwl ydych chi'n meddwl y gallai fod angen help ar blant gyda nhw ac ar ba oedran?*
- *Pa effeithiau y gallai gwasanaeth eu cael ar iechyd meddwl plant a chanlyniadau addysg (cadarnhaol neu negyddol)?*
- *Pa effaith ydych chi'n meddwl y gallai cymorth cynharach ei chael ar blant?*

Pontio?

Sut fyddai gwasanaeth sylfaenol newydd neu well yn edrych? Beth allai fod angen ei newid / cael ei wneud yn wahanol wrth weithio gyda phlant oed ysgol gynradd o gymharu â phobl ifanc yn yr ysgol uwchradd?

Cwestiynau trafod

- *Beth fyddai eich dyheadau ar gyfer y gwasanaeth? Beth fydddech chi am iddo ganolbwyntio arno a'i gyflawni?*
- *Beth fyddai'r dull cyflenwi gorau? (e.e. dulliau grŵp neu unigol, darpariaeth ysgol a chymunedol, hyfforddiant / goruchwyliaeth staff ysgol)*
- *Sut byddai plant yn cael eu cyfeirio at y gwasanaeth?*
- *Sut y gellir ymgorffori llais y plentyn yn y broses?*
- *Sut y gellid esbonio'r gwasanaeth i'r plant?*
- *A fyddai angen i'r gwasanaeth fod yn wahanol ar draws yr ystodau oedran hyn*
- *A ddylai'r dull amrywio, yn dibynnu ar oedran y plant?*

Sut ddylai rhieni / gofalwyr fod yn rhan o gefnogi'r plentyn i gael mynediad at gwnsela ac yn ystod ei ddarpariaeth?

Cwestiynau trafod

- *Sut y gellid esbonio'r gwasanaeth i rieni?*
- *Pa gymorth y gellid ei ddarparu i rieni?*
- *Allwch chi ragweld unrhyw broblemau gyda rhieni?*

Beth allai fod angen ei roi yn ei le yn y gwasanaeth i sicrhau hygrychedd i blant â nodweddion gwarchodedig neu sydd â dewis iaith?

Beth yw'r rhwystrau a'r hwyluswyr allweddol i weithredu gwasanaeth ar gyfer plant oed ysgol gynradd?

Cwestiynau trafod

- *Capasiti gwasanaeth (mynediad)?*
- *Stigma (rhiant/disgybl) ?*
- *Integreiddio i fywyd ysgol (prosesau, ethos, gofodau ffisegol)*
- *Ansawdd gwasanaeth?*
- *Pobl/ perthnasau allweddol sy'n dylanwadu ar weithrediad?*

Sut y gellir goresgyn y rhwystrau a nodwyd gennych? A oes rhanddeiliaid penodol rydych yn gweithio gyda nhw sy'n gallu/ar gael i helpu i oresgyn y rhain?

Sut y dylai'r gwasanaeth cwnsela integreiddio / cysylltu â gwasanaethau a rhaglenni eraill, megis CAMHS a'r prosiectau peilot mewngymorth, Dull Ysgol Gyfan o ymdrin ag Iechyd Meddwl?

Sut dylai gwasanaethau cwnsela ar gyfer ysgolion cynradd ac uwchradd gydweithio? Pwy arall sydd angen eu cynnwys i wneud y berthynas honno'n llwyddiannus?

Pa nodweddion ddylai fod gan wasanaeth cwnsela i'w wneud yn wydn yn ystod cyfnodau o aflonyddwch fel y pandemig?

Gwerthuso:

Yn olaf, hoffwn ofyn rhai cwestiynau ichi am y ffordd orau o werthuso'r gwasanaeth cwnsela.

Ydych chi'n ymwybodol o sut mae'r gwasanaeth lleol yn cael ei werthuso ar hyn o bryd?

A yw'r ysgol yn cyfranogi yn y gwerthuso mewn unrhyw ffordd?

A yw data monitro / gwerthuso yn cael ei fwydo'n ôl i'r ysgol? Os felly, sut ydych chi'n defnyddio'r data hwn

Beth ddylai gwerthusiad o'r gwasanaeth cwnsela ei asesu?

Cwestiynau trafod

- *Beth fyddai canlyniadau priodol – iechyd, addysg*
- *Pa ddeilliannau fyddai fwyaf defnyddiol ar lefel ysgol?*
- *Mesurau gweithredu priodol (e.e. mynediad cyfartal), ansawdd gwasanaeth a chynaliadwyedd?*

Pa rôl, os o gwbl, ddylai fod gan ysgolion o ran casglu / darparu data ar gyfer gwerthuso gwasanaethau cwnsela?

A oes unrhyw ddata y mae'r ysgol eisoes yn ei gasglu fel mater o drefn y gellid ei ddefnyddio?

A oes unrhyw beth arall yr hoffech chi siarad amdano? Neu yn teimlo bod angen i ni ei drafod?

Staff ysgol uwchradd – trafodaeth grŵp ffocws

Cyd-destun ysgol:

A allwch chi ddechrau trwy ddweud wrtha i beth yw eich rôl chi yn yr ysgol a sut mae'n berthnasol i lesiant myfyrwyr.

Sut mae eich ysgol yn ymdrin â llesiant ac iechyd meddwl myfyrwyr?

Cwestiynau trafod

- *Beth mae'n ei wneud yn dda yn eich barn chi? – pam mae hynny'n llwyddiannus? Pwy sy'n cymryd rhan?*

- *Gweithgareddau llesiant cyffredinol a thargededig*

- *Cynnwys rhieni*

- *Gweithio gyda sefydliadau/gweithwyr proffesiynol allanol, gan gynnwys gwasanaethau cwnsela eraill*

Yn eich barn chi, pa mor effeithiol yw eich gweithgareddau llesiant, gan gynnwys y rhai a ddarperir gan ddarparwyr allanol?

A oes gennych unrhyw bryderon neu flaenoriaethau penodol ynghylch iechyd meddwl a llesiant myfyrwyr ar hyn o bryd? A oes gennych gynlluniau neu gamau gweithredu ar waith i fynd i'r afael â'r rhain?

Darpariaeth gyfredol – nodweddion, mynediad, effeithiolrwydd, materion, Covid:

Os yw'r ysgol yn defnyddio gwasanaeth cwnsela arall: Fe wnaethoch chi sôn bod X yn darparu gwasanaeth cwnsela. Pam ddaethpwyd â hyn i mewn i'r ysgol?

A allwch ddweud wrthyf am y ddarpariaeth gwasanaeth a ariennir gan yr awdurdod lleol yn eich ysgol?

Beth mae'r gwasanaeth hwn yn ei gynnig?

Cwestiynau trafod

- *Therapi unigol / grŵp; therapïau arbenigol*

- *Amllder darpariaeth ar y safle*

- *Lleoliad (ar y safle, cymuned)*
- *Sesiynau galw heibio a sesiynau a archebwyd ymlaen llaw*
- *Cefnogaeth / goruchwyliaeth i staff yr ysgol*

Pa mor hawdd yw hi i gael mynediad at y gwasanaeth? Pa ffactorau sy'n helpu ac yn rhwystro mynediad?

Cwestiynau trafod

- *Ymwybyddiaeth, lleoliad, stigma, rhestrau aros*
- *Sut y disgrifir cwnsela i fyfyrwyr?*

Beth ydych chi'n feddwl yw canlyniadau'r rhestrau aros? (Ar blant, teuluoedd, yr ysgol)

A yw eich ysgol wedi cael unrhyw broblemau gyda'r gwasanaeth cwnsela yr ydych yn teimlo sy'n gysylltiedig â nodweddion gwarchodedig, megis rhyw, anabledd neu hil? Gallai hyn gynnwys mynediad at y gwasanaeth, pa mor briodol yw'r ffordd y caiff ei ddarparu neu effeithiolrwydd ei ddulliau gweithredu.

Sut mae'r gwasanaeth cwnsela yn rheoli dewis iaith myfyrwyr? A ydych yn meddwl ei fod yn gwneud hyn yn briodol ac yn effeithiol? Os na, beth ydych chi'n meddwl yw canlyniadau hynny i'r person ifanc?

Sut mae rhieni a gofalwyr yn cael eu cynnwys wrth gefnogi'r person ifanc i gael mynediad i'r gwasanaeth ac yn ystod ei ddarpariaeth?

Cwestiynau trafod

- *Beth yw'r polisi ar hysbysu rhieni?*
- *A ddarperir unrhyw gefnogaeth i rieni?*
- *A yw rhieni'n cael eu cyfeirio at wasanaethau eraill?*
- *A oes unrhyw broblemau gyda'r rhieni?*

Ydych chi'n meddwl bod y gwasanaeth yn helpu myfyrwyr sy'n ei ddefnyddio?

Ydych chi'n sylwi ar newidiadau ynddynt?

Beth yw barn myfyrwyr a rhieni am y gwasanaeth?

A oes unrhyw gryfderau neu wendidau/materion eraill gyda'r gwasanaeth? Sut/pam y mae'r rhain wedi codi a pha effaith y maent yn ei chael?

Cwestiynau trafod

- *Perthynas ysgol-gwasanaeth: a yw'r gwasanaeth wedi'i wreiddio yn yr ysgol / a yw wedi'i integreiddio i'ch prosesau a'ch ethos? A yw'n ymateb i'ch anghenion?*
- *Enw da'r gwasanaeth (e.e. ansawdd, cyfrinachedd) ymhlith myfyrwyr a staff.*
- *A yw'r gwasanaeth wedi'i integreiddio'n dda â gwasanaethau eraill (CAMHS, Seicoleg Addysg)?*
- *A yw cwnselwyr yn ddigon medrus?*
- *A oes digon o gyfranogiad gan staff a myfyrwyr wrth gynllunio a darparu gwasanaethau?*

Sut ymatebodd y gwasanaeth yn ystod y pandemig?

Beth oedd effaith ei ymateb ar eich myfyrwyr? A oedd yn bodloni anghenion rhai myfyrwyr yn fwy effeithiol nag eraill?

Ydych chi'n meddwl y dylid cadw unrhyw un o'r newidiadau a wnaed i'r gwasanaeth?

Darpariaeth yn y dyfodol:

Hoffwn symud ymlaen yn awr i siarad am sut y gellid gwella'r gwasanaeth cwnsela yn yr ysgol a'r gymuned a sut y gellid ei ehangu o bosibl i blant oed ysgol gynradd.

Sut ydych chi'n meddwl y gellid gwella'r gwasanaeth presennol?

Nodwch unrhyw rwystrau a grybwyllwyd yn y rhan ar rwystrau a hwyluswyr.

Cwestiynau trafod

- *A allai'r gwasanaeth fod yn fwy ymatebol i anghenion yr ysgol?*
- *A ellid gwella ymwybyddiaeth, mynediad a'r broses atgyfeirio, gan gynnwys ar gyfer pobl ifanc â nodweddion gwarchodedig a dewis iaith?*
- *Capasiti'r gwasanaeth.*
- *Dulliau therapiwtig gwahanol.*

- *Perthynas rhwng yr ysgol a'r gwasanaeth.*

- *Mewnbwn myfyrwyr a staff i ddylunio a darparu gwasanaethau.*

Pwy sydd angen eu cynnwys i gyflawni'r gwelliannau hynny? Beth yw'r rhwystrau a'r hwyluswyr i'w cyfranogiad?

Sut y gellid cryfhau cysylltiadau'r gwasanaeth â rhaglenni a gwasanaethau eraill megis CAMHS a'r Dull Ysgol Gyfan o ymdrin ag Iechyd Meddwl?

Ydych chi'n meddwl bod angen ehangu gwasanaeth cwnsela yn yr ysgol ac yn y gymuned i blant oed ysgol gynradd a pham?

Pa effeithiau y gallai gwasanaeth estynedig mewn ysgolion cynradd eu cael ar iechyd meddwl myfyrwyr a chanlyniadau addysg yn yr ysgol uwchradd?

Sut dylai gwasanaethau cwnsela ar gyfer ysgolion cynradd ac uwchradd gydweithio? Pwy arall sydd angen eu cynnwys i wneud y berthynas honno'n llwyddiannus?

Gwerthuso:

Yn olaf, hoffwn ofyn rhai cwestiynau i chi am y ffordd orau o werthuso'r gwasanaeth cwnsela.

Ydych chi'n ymwybodol o sut mae'r gwasanaeth presennol yn cael ei werthuso ac os felly, a ydych chi'n gwneud unrhyw ddefnydd o'r data gwerthuso?

Beth ddylai gwerthusiad o'r gwasanaeth cwnsela ei asesu?

Cwestiynau trafod

- *Beth fyddai canlyniadau priodol – iechyd, addysg?*

- *Pa ddeilliannau fyddai fwyaf defnyddiol ar lefel ysgol?*

- *Mesurau gweithredu priodol (e.e. mynediad cyfartal), ansawdd gwasanaeth a chynaliadwyedd?*

Pa rôl, os o gwbl, ddylai fod gan ysgolion o ran casglu / darparu data ar gyfer gwerthuso gwasanaethau cwnsela?

A oes unrhyw ddata y mae'r ysgol neu gyrff eraill eisoes yn ei gasglu fel mater o drefn y gellid ei ddefnyddio? Os oes, rhwch fanylion am natur y data a'r defnydd a wneir ohono ar hyn o bryd.

Ar ba lefel y dylid casglu data ychwanegol a beth fyddai'r dull gorau o'i gasglu?

A oes unrhyw beth arall yr hoffech chi siarad amdano? Neu yn teimlo bod angen i ni ei drafod?

Dysgwyr ysgol gynradd – cyfweiliad grŵp bach

I ymgynefino:

Gofynnwch i'r disgyblion gyflwyno eu hunain. Pawb i ddweud wrthym wedyn beth yw eu hoff gymeriad ffilm/teledu a pham eu bod yn eu hoffi, beth sy'n ei wneud yn gymeriad da? (Cynnwys y tîm ymchwil.)

Adran 1

Gwepluniau – edrychwch ar y wynebau ar y sgrin/y mae eich athro wedi'u rhoi i chi, pa emosiynau neu deimladau allwch chi eu gweld?

Meddylwch sut oeddech chi'n teimlo y bore 'ma pan wnaethoch chi ddeffro. Sut oeddech chi'n teimlo'r adeg honno? A fydddech chi'n dewis un o'r wynebau hyn i ddangos sut oeddech chi'n teimlo, neu un gwahanol? A sut ydych chi'n teimlo nawr?

Pe bydddech chi neu ffrind yn aml yn teimlo unrhyw un o'r emosiynau hyn nad ydyn nhw'n teimlo'n neis iawn (yn flin, yn unig, yn bryderus, yn ofnus), gyda phwy fydddech chi'n siarad amdano?

- *Rhowch resymau dros ddewis: Pam mynd atyn nhw? Beth sy'n eu gwneud yn berson da i siarad ag ef/ â hi?*
- *Fydddech chi'n siarad ag unrhyw un yn yr ysgol? Pwy a pham? Os na, pam ddim?*

Adran 2

Yn y gweithgaredd diwethaf, dywedasoch wrthym y bydddech yn siarad â ... (defnyddiwch enghreifftiau a nododd y plant yn Nhasg 1). Weithiau gelwir y bobl hyn yn 'oedolyn y gellir ymddiried ynddo' – mae hyn yn golygu rhywun y gallwn droi ato am gymorth neu gefnogaeth pan fydd ei angen arnom.

Math arall o oedolyn y gellir ymddiried ynddo weithiau a all ein helpu gyda'n problemau yw cwnselydd. Ydych chi wedi clywed y gair hwnnw o'r blaen?

Cwnselydd yw rhywun y gall plant siarad ag ef/â hi os oes ganddynt broblem sy'n eu gwneud yn bryderus neu'n anhapus. Mae cwnselwyr wedi'u hyfforddi'n arbennig i helpu plant, drwy eu helpu i deimlo'n ddiogel a gwrando arnynt.

Efallai y byddan nhw'n siarad â chi ar eich pen eich hun, ar-lein, ar y ffôn neu mewn grŵp. Efallai y gwelwch gwnselydd yn yr ysgol neu rywle arall, fel llyfrgell neu ganolfan gymunedol.

Pan fydd plant yn siarad â chwnselydd, mae'r hyn maen nhw'n ei ddweud yn gyfrinachol. Ydych chi'n gwybod beth mae hyn yn ei olygu? (Eglurwch os nad ydych). Mae cyfrinachedd yn golygu na fyddan nhw'n dweud wrth neb beth rydych chi'n ei ddweud wrthyn nhw oni bai eu bod nhw'n meddwl eich bod chi neu rywun rydych chi'n sôn amdany'n nhw mewn perygl o gael eich niweidio.

Hoffem ofyn beth yw eich barn am gael cwnselydd yn yr ysgol neu y tu allan i'r ysgol i blant siarad â nhw.

Sut byddai plant yn yr ysgol yn teimlo am fynd i siarad â chwnselydd? Rhwch resymau dros y teimladau a grybwyllwyd.

Pam ydych chi'n meddwl y gallai rhai plant fod eisiau siarad â chwnselydd?

- *Ydych chi'n meddwl na fyddai rhai plant eisiau siarad â chwnselydd hyd yn oed os ydyn nhw'n teimlo'n drist neu'n ofidus am rywbeth? Beth ellid ei wneud i helpu rhywun fel hyn i deimlo'n well ynghylch siarad â chwnselydd?*

Pa fath o berson ddylai'r cwnselydd fod?

- *Sut ddylen nhw fod?*
- *Pam?*
- *Beth allai fod yn dda neu'n ddrwg am siarad â rhywun nad ydych wedi cwrdd â nhw o'r blaen?*

Lle ddylai'r cwnselydd fod? A yw'n well iddynt fod yn yr ysgol neu yn rhywle arall?

- *Pam?*
- *A ddylai fod yn rhywle preifat yn yr ysgol neu y tu allan i'r ysgol?*

Beth fyddai'r ffordd orau o siarad â chwnselydd?

- *Galw heibio nhw? Anfon neges atyn nhw? Neu gofyn i'ch athro neu'ch rhieni ei drefnu?*

Pe baech chi'n mynd i siarad â chwnselydd, ym mha iaith fydddech chi eisiau siarad â nhw?

- *Pam? Os mai'r Gymraeg yw'r dewis: Sut bydddech chi'n teimlo pe bai rhaid i chi siarad â'r cwnselydd yn Saesneg? Hoffech chi gael dewis ym mha iaith rydych chi'n siarad â chwnselydd?*

Beth yw eich barn am siarad â chwnselydd ar y ffôn neu ar-lein?

- *Beth fyddai'n dda neu'n ddrwg am hyn?*

Pe baech eisiau siarad â chwnselydd, a hoffech i'ch athro/teulu wybod eich bod yn mynd, neu a ddylai fod yn gwbl breifat fel nad oes neb yn gwybod? Eglurwch y rhesymau dros ddewis.

A fyddai'n well gennych siarad â chwnselydd ar eich pen eich hun neu fel rhan o grŵp?

- *Pe bydddech chi mewn grŵp, ydych chi'n meddwl y bydddech chi'n siarad am yr un problemau gyda chwnselydd ag y bydddech chi gyda ffrind neu aelod o'r teulu?*

Sut gallai ysgolion ddweud wrth blant am y cwnselydd a sut i siarad â nhw?

- *Y gwasanaeth yn y bore? Posterï yn yr ysgol? Siarad amdano yn y dosbarth?*

Adran 3:

Rydyn ni eisiau gwybod bod pobl sy'n helpu plant yn gwneud gwaith da.

Os ydym eisiau gwybod os yw cwnselwyr yn gwneud gwaith da, wrth pwy ddylem ni ofyn?

Am beth ddylen ni ofyn iddyn nhw, a phryd?

A allem ofyn i'r plant sut maent yn teimlo ar ôl iddynt weld y cwnselydd? Beth yw'r ffordd orau i ni wneud hyn (arolwg, sgwrs)?

Hwyl fawr a Diolch.

Diolchwch i'r holl gyfranogwyr am fynychu a gwiriwch eu bod yn hapus gyda'r hyn a drafodwyd. Cyfeiriwch at staff addysgu am gefnogaeth os oes angen.

Ymarfer cloi: beth ydych chi'n mynd i'w wneud heddiw a fydd yn gwneud ichi deimlo'n hapus? Brawddeg gyflym am yr hyn y byddwch yn ei wneud yn ddiweddarach heddiw sy'n gwneud i chi wenu (e.e. rhoi cwtsh i'r ci), gan gynnwys y tîm ymchwil.

Dysgwyr ysgol uwchradd – cyfweiliad grŵp bach

I ymgynefino:

Gofynnwch i bawb gyflwyno eu hunain a dweud wrthym am y ffilm/ sioe deledu orau maen nhw wedi'i gwyllo'n ddiweddar a pham roedd hi'n dda? (Cynnwys y tîm ymchwil).

Adran 1:

Yn gyntaf, rydym eisiau gofyn at bwy yn yr ysgol y gall myfyrwyr fynd os oes angen iddynt siarad, neu os oes ganddynt broblem neu bryder penodol y maent yn poeni amdani?

- *Gyda phwy fydden nhw'n siarad gyntaf, beth sy'n digwydd wedyn?*
- *Pa negeseuon mae'r ysgol yn eu rhoi am siarad am iechyd meddwl? A yw myfyrwyr yn cael eu hannog i geisio cymorth os oes ei angen arnynt?*
- *Sut mae'r negeseuon hyn yn cael eu harddangos neu eu rhoi i fyfyrwyr?*

Mae'r astudiaeth hon yn edrych ar y gwasanaethau cwnsela yn yr ysgol ac yn y gymuned sydd ar gael i bobl ifanc yng Nghymru. Ydych chi'n gwybod beth yw cwnselydd ac a ydych yn deall beth mae'n ei wneud?

Ydych chi'n gwybod a oes gan eich ysgol gwnselydd, a sut y byddech chi'n cael gweld y cwnselydd pe byddech chi'n dymuno?

- *A yw'r ysgol yn hyrwyddo'r gwasanaeth cwnsela? Sut? Ydych chi'n meddwl bod yr holl fyfyrwyr yn eich grŵp blwyddyn yn gwybod am gwnselydd yr ysgol?*
- *A yw'n glir beth ddylai myfyriwr ei wneud os yw eisiau gweld cwnselydd?*
- *Ydych chi'n gwybod lle mae myfyrwyr yn siarad â'r cwnselydd yn yr ysgol? Ydych chi'n meddwl mai dyna'r lle gorau yn yr ysgol? Pam/pam ddim?*
- *A yw'r myfyrwyr yn cael gwybodaeth am weld cwnselydd y tu allan i'r ysgol, os yw'n well ganddynt hynny?*

Ydych chi'n meddwl bod yna bethau am y gwasanaeth cwnsela yn yr ysgol hon a allai atal myfyrwyr rhag gweld y cwnselydd? Beth ydyn nhw a pham maen nhw'n annymunol?

- *Pryderon am gyfrinachedd*
- *Lleoliad y cwnsela*
- *Amser o'r dydd / cael eich tynnu allan o wersi*
- *Siarad â rhywun dieithr*
- *Gorfod cael apwyntiad*
- *Methu siarad â chwnselydd yn eu dewis iaith*
- *Amseroedd aros.*

Ydych chi'n meddwl bod yna bethau eraill a allai atal myfyrwyr rhag gweld y cwnselydd? Beth ydyn nhw a pham maen nhw'n annymunol?

- *Diffyg dealltwriaeth o beth yw cwnsela / beth fydd yn digwydd mewn cwnsela*
- *Beth allai teulu a ffrindiau feddwl amdanoch yn siarad â chwnselydd*
- *Staff yn gwybod eich bod yn gweld y cwnselydd*

A oes yna bethau y mae'r gwasanaeth cwnsela neu'r ysgol yn eu gwneud sy'n annog neu'n ei gwneud hi'n hawdd i fyfyrwyr weld cwnselydd, yn eich barn chi? Yn lle mae'r rhain, a pham maen nhw'n ddefnyddiol?

Adran 2:

Mae'r adran nesaf yn sôn am sut fyddai gwasanaeth cwnsela da iawn yn eich ysgol yn edrych, a sut y byddai'n gweithio. Pe bai gennych chi ryddid llwyr, pa newidiadau fydddech chi'n eu gwneud yn eich ysgol neu'r gwasanaeth cwnsela i'w wella?

Ar gyfer pob awgrym: Beth fyddai'n digwydd o ganlyniad i'r newid hwnnw?

- *Gwella ymwybyddiaeth a gwybodaeth myfyrwyr*
- *Meithrin hyder myfyrwyr yn y gwasanaeth cwnsela (ei effeithiolrwydd a chyfrinachedd)*
- *Atgyfeiriadau*
- *Apwyntiadau / galw heibio*
- *Lleoliad ar safle'r ysgol*

- *Amseroedd yn diwrnod ysgol pryd mae cwnsela ar gael*
- *Cwnselwyr - sut ddylen nhw fod / beth sy'n gwneud cwnselydd da? A ddylen nhw fod yn gyfarwydd i fyfyrwyr? – sut y gellid cyflawni hynny?*
- *Ymgysylltiad rhieni / teulu*
- *Therapi grŵp - Beth yw manteision ac anfanteision hyn mewn ysgol uwchradd?*
- *A ddylai gwasanaeth ar-lein / ffôn fod ar gael? Beth yw manteision ac anfanteision hyn i bobl ifanc?*
- *Mynediad at gwnsela yn y gymuned*

Adran 3:

Yn yr adran olaf, rydym am feddwl am sut y byddem yn gwybod os yw gwasanaeth cwnsela yn llwyddiannus ac yn helpu pobl ifanc mewn gwirionedd.

Gan feddwl am y gwasanaeth cwnsela 'da' rydych chi wedi'i ddisgrifio, sut fydden ni'n gwybod os yw'n llwyddiannus?

- *Pwy ddylid ei holi am hynny – myfyrwyr, cwnselwyr, rhieni, staff ysgol?*
- *Pa fath o wybodaeth y dylid ei chasglu, a phryd?*
- *Cael adborth gan fyfyrwyr sy'n defnyddio'r gwasanaeth; a ddylai hyn ddigwydd, a sut y byddai'n cael ei wneud yn gyfrinachol?*
- *Cofnodi faint o fyfyrwyr sy'n gweld y cwnselydd ac am ba hyd.*

Dod â'r grŵp ffocws i ben:

A oes unrhyw beth arall yr hoffech ei ychwanegu at yr hyn yr ydym wedi'i drafod eisoes? A oes unrhyw beth yr oeddech chi'n meddwl ein bod ni'n mynd i'w ofyn na wnaethom ei ofyn?

Diolchwch i bawb am fynychu ac ail-gadarnhau bod popeth yn gyfrinachol ac na fydd neb yn cael ei enwi'n uniongyrchol mewn unrhyw waith a wnawn yn y dyfodol.

Os oes gennych unrhyw gwestiynau, yna gallwch gysylltu â'r tîm ymchwil gyda'r manylion ar eich taflen wybodaeth.

Gorffennwch gyda sgwrs anffurfiol i wneud yn siŵr bod y cyfranogwyr yn teimlo'n iawn a soniwch yn fyr am bwnc niwtral, e.e. pa wers sydd ganddyn nhw nesaf, neu beth maen nhw am ei wneud heno.

11. Grŵp Llywio'r Prosiect

11.1 Roedd Grŵp Llywio'r Prosiect yn darparu trefn lywodraethu a throsolwg strategol yn ystod yr astudiaeth. Roedd hwn yn cynnwys y rheolwr contract, aelodau tîm polisi Llywodraeth Cymru a'r tîm ymchwil, a'r aelodau annibynnol canlynol:

- Dr. Joe Cudd, Pennaeth Gweithredol, Ysgol Pen Rhos/ Ysgol Pentip
- Mr. Ian A. Gerrard, Pennaeth, Ysgol Aberconwy
- Jo Holmes, Arweinydd Plant, Pobl Ifanc a Theuluoedd, Polisi a Materion Cyhoeddus, Cymdeithas Cwnsela a Seicotherapi Prydain
- Tim Opie, Swyddog Polisi Dysgu Gydol Oes (leuenctid), Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru.

Cyfeiriadau

Hartley, J. E. K., Levin, K. & Currie, C. (2016). [A new version of the HBSC Family Affluence Scale - FAS III: Scottish Qualitative Findings from the International FAS Development Study](#). Child Indicators Research, 9, 233-245.

Liberati, A., Altman, D.G., Tetzlaff, J., *et al.* (2009). [The PRISMA statement for reporting systematic reviews and meta-analyses of studies that evaluate healthcare interventions: explanation and elaboration](#). PLoS Medicine, 6, e1000100.

Melendez-Torres, G.J., Hewitt, G., Hallingberg, B. *et al.* (2019). [Measurement invariance properties and external construct validity of the short Warwick-Edinburgh mental wellbeing scale in a large national sample of secondary school students in Wales](#). Health and Quality of Life Outcomes, 17, 139

Page, M.J., McKenzie, J.E., Bossuyt, P.M., *et al.* (2021a) [The PRISMA 2020 statement: an updated guideline for reporting systematic reviews](#). BMJ 2021;372:n71

Page, N., Hewitt, G., Young, H., *et al.* (2021b). [Student Health and Wellbeing in Wales: Report of the 2019/20 School Health Research Network Student Health and Wellbeing Survey](#).

Theobald, E. (2018). [Students Are Rarely Independent: When, Why, and How to Use Random Effects in Discipline-Based Education Research](#). CBE—Life Sciences Education, 17, rm2.

Cyfeiriadau: Adolygiad Cyflym o'r Dystiolaeth

Bamford, J. & Akhurst, J. (2014). ['She's not going to leave me'- counsellors' feelings on ending therapy with children](#). British Journal of Guidance and Counselling, 42(5), 459-471.

Beecham, J., Pearce, P., Sewell, R. & Osman, S. (2019). [Support and costs for students with emotional problems referred to school-based counselling: findings from the ALIGN study](#). British Journal of Guidance and Counselling, 47(4), 460-471.

Churchman, A., Mansell, W., Al-Nufoury, Y. & Tai, S. (2019). [A qualitative analysis of young people's experiences of receiving a novel, client-led, psychological therapy in school](#). Counselling and Psychotherapy Research, 19(4), 409-418.

- Churchman, A., Mansell, W. & Tai, S. (2019). [A school-based feasibility study of method of levels: a novel form of client-led counselling](#). *Pastoral Care in Education*, 37(4), 331-346.
- Churchman, A., Mansell, W. & Tai, S. (2020). [A school-based case series to examine the feasibility and acceptability of a PCT-informed psychological intervention that combines client-led counselling \(Method of levels\) and a parent-child activity \(Shared goals\)](#). *British Journal of Guidance and Counselling*, 49(4), 587-602.
- Cobbett, S. (2016). [Reaching the hard to reach: quantitative and qualitative evaluation of school-based arts therapies with young people with social, emotional and behavioural difficulties](#). *Emotional and Behavioural Difficulties*, 21(4), 403-415.
- Cooper, M., McGinnis, S. & Carrick, L. (2014). [School-based humanistic counselling for psychological distress in young people: a practice research network to address the attrition problem](#). *Counselling and Psychotherapy Research*, 14(3), 201-211.
- Cooper, M., Pybis, J., Hill, A., *et al.* (2013). [Therapeutic outcomes in the Welsh Government's school-based counselling strategy: an evaluation](#). *Counselling and Psychotherapy Research*, 13(2), 86-97.
- Cooper, M., Rowland, N., McArthur, K., *et al.* (2010). [Randomised controlled trial of school-based humanistic counselling for emotional distress in young people: feasibility study and preliminary indications of efficacy](#). *Child and Adolescent Psychiatry and Mental Health*, 4, 12.
- Cooper, M., Stafford, M. R., Saxon, D., *et al.* (2021). [Humanistic counselling plus pastoral care as usual versus pastoral care as usual for the treatment of psychological distress in adolescents in UK state schools \(ETHOS\): a randomised controlled trial](#). *The Lancet Child and Adolescent Health*, 5(3), 178-189.
- Cooper, M., Stewart, D., Sparks, J. & Bunting, L. (2013). [School-based counseling using systematic feedback: a cohort study evaluating outcomes and predictors of change](#). *Psychotherapy Research*, 23(4), 474-88.
- Cooper, M., Van Rijn, B. & Chryssafidou, E. (2019). [Avatar-based counselling for psychological distress in secondary school pupils: pilot evaluation](#). *British Journal of Guidance and Counselling*, 47(4), 446-459.

- Daniunaite, A., Cooper, M. & Forster, T. (2015). [Counselling in UK primary schools: outcomes and predictors of change](#). *Counselling and Psychotherapy Research*, 15(4), 251-261.
- Duffy, F., Sharpe, H., Beveridge, E., *et al.* (2021). [Mixed methods pilot evaluation of interpersonal psychotherapy for body image for adolescents](#). *Clinical Child Psychology & Psychiatry*, 26(1), 167-177.
- Duncan, C., Rayment, B., Kenrick, J. & Cooper, M. (2020). [Counselling for young people and young adults in the voluntary and community sector: an overview of the demographic profile of clients and outcomes](#). *Psychology and Psychotherapy: Theory, Research and Practice*, 93(1), 36-53.
- Evans, R., Parker, R., Russell, A. E., *et al.* (2019). [Adolescent self-harm prevention and intervention in secondary schools: a survey of staff in England and Wales](#). *Child and Adolescent Mental Health*, 24(3), 230-238.
- Farouk, S. & Edwards, S. (2020). [Narrative counselling for adolescents at risk of exclusion from school](#). *British Journal of Guidance and Counselling*, 49(4), 553-564.
- Finning, K., White, J., Toth, K., *et al.* (2021). [Longer-term effects of school-based counselling in UK primary schools](#). *European Child & Adolescent Psychiatry*. DOI: 10.1007/s00787-021-01802-w
- Fox, C. L. & Butler, I. (2007). ['If you don't want to tell anyone else you can tell her': young people's views on school counselling](#). *British Journal of Guidance and Counselling*, 35(1), 97-114.
- Fox, C. L. & Butler, I. (2009). [Evaluating the effectiveness of a school-based counselling service in the UK](#). *British Journal of Guidance and Counselling*, 37(2), 95-106.
- Grogan, S., Williams, A., Kilgariff, S., *et al.* (2014). [Dance and body image: young people's experiences of a dance movement psychotherapy session](#). *Qualitative Research in Sport, Exercise and Health*, 6(2), 261-277.
- Hamilton-Roberts, A. (2012). [Teacher and counsellor perceptions of a school-based counselling service in South Wales](#). *British Journal of Guidance and Counselling*, 40(5), 465-483.

- Hanley, T., Ersahin, Z., Sefi, A. & Hebron, J. (2017). [Comparing online and face-to-face student counselling: what therapeutic goals are identified and what are the implications for educational providers?](#) Journal of Psychologists and Counsellors in Schools, 27(1), 37-54.
- Hanley, T., Sefi, A. & Lennie, C. (2011). [Practice-based evidence in school-based counselling](#). Counselling and Psychotherapy Research, 11(4), 300-309.
- Hennigan, J. & Goss, S. P. (2016). [UK secondary school therapists' online communication with their clients and future intentions](#). Counselling and Psychotherapy Research, 16(3), 149-160.
- Kernaghan, D. & Stewart, D. (2016). ["Because you have talked about your feelings, you don't have to think about them in school": experiences of school-based counselling for primary school pupils in Northern Ireland](#). Child Care in Practice, 22(3), 231-246.
- Killips, C., Cooper, M., Freire, E. S. & McGinnis, S. (2012). [Motivation as a predictor of outcomes in school-based humanistic counselling](#). Counselling and Psychotherapy Research, 12(2), 93-99.
- Lalor, K., O'Dwyer, S. & McCrann., D. (2006). [Review of a community-based youth counselling service in Ireland](#). Children and Youth Services Review, 26(3), 325-345.
- Le Surf, A. & Lynch, G. (1999). [Exploring young people's perceptions relevant to counselling: a qualitative study](#). British Journal of Guidance and Counselling, 27(2), 231-243.
- Lee, R. C., Tiley, C. E. & White, J. E. (2009). [The Place2Be: measuring the effectiveness of a primary school-based therapeutic intervention in England and Scotland](#). Counselling and Psychotherapy Research, 9(3), 151-159.
- Llywodraeth Cymru. (2011a). [Gwerthusiad o'r strategaeth cwnsela mewn ysgolion yng Nghymru: adroddiad terfynol](#).
- Llywodraeth Cymru. (2011b). [Gwerthusiad o'r strategaeth cwnsela mewn ysgolion yng Nghymru: cam un](#).
- Loynd, C., Cooper, M. & Hough, M. (2005). [Scottish secondary school teachers' attitudes towards, and conceptualisations of, counselling](#). British Journal of Guidance and Counselling, 33(2), 199-210.

- Lynass, R., Pykhtina, O. & Cooper, M. (2012). [A thematic analysis of young people's experience of counselling in five secondary schools in the UK](#). *Counselling and Psychotherapy Research*, 12(1), 53-62.
- McArdle, P., Moseley, D., Quibell, T., *et al.* (2002). [School-based indicated prevention: a randomised trial of group therapy](#). *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 43(6), 705-712.
- McArthur, K., Cooper, M. & Berdondini, L. (2013). [School-based humanistic counseling for psychological distress in young people: pilot randomized controlled trial](#). *Psychotherapy Research*, 23(3), 355-65.
- McArthur, K., Cooper, M. & Berdondini, L. (2016). [Change processes in school-based humanistic counselling](#). *Counselling and Psychotherapy Research*, 16(2), 88-99.
- McElearney, A., Adamson, G., Shevlin, M. & Bunting, B. (2013). [Impact evaluation of a school-based counselling intervention in Northern Ireland: is it effective for pupils who have been bullied?](#) *Child Care in Practice*, 19(1), 4-22.
- Parsons, A. & Dubrow-Marshall, L. (2019). ["I'm able to put my thoughts into picturing them physically" - phenomenological experiences of dance movement psychotherapy in a secondary school: unexpected empowerment over external contingency](#). *The Arts in Psychotherapy*, 64, 1-8.
- Parsons, A. S. & Dubrow-Marshall, L. (2018). ['Putting themselves out there' into the unknown: dance movement psychotherapy as perceived by five educators and three pupils](#). *Body, Movement and Dance in Psychotherapy*, 13(4), 251-267.
- Pattison, S. (2010). [Reaching out: a proactive process to include young people with learning disabilities in counselling in secondary schools in the UK](#). *British Journal of Guidance and Counselling*, 38(3), 301-311.
- Pearce, P., Sewell, R., Cooper, M., *et al.* (2017). [Effectiveness of school-based humanistic counselling for psychological distress in young people: pilot randomized controlled trial with follow-up in an ethnically diverse sample](#). *Psychology and Psychotherapy: Theory, Research and Practice*, 90(2), 138-155.

- Polat, F. & Jenkins, P., SR. (2005). [Provision of counselling services in secondary schools: a survey of local education authorities in England and Wales](#). Pastoral Care in Education, 23(4), 17-24.
- Prior, S. (2012a). [Overcoming stigma: how young people position themselves as counselling service users](#). Sociology of Health and Illness, 34(5), 697-713.
- Prior, S. (2012b). [Young people's process of engagement in school counselling](#). Counselling and Psychotherapy Research, 12(3), 233-240.
- Pro Bono Economics. (2018). [Economic evaluation of Place2Be's counselling service in primary schools](#).
- Pybis, J., Cooper, M., Hill, A., *et al.* (2015). [Pilot randomised controlled trial of school-based humanistic counselling for psychological distress in young people: outcomes and methodological reflections](#). Counselling & Psychotherapy Research, 15(4), 241-250.
- Pybis, J., Hill, A., Cooper, M. & Cromarty, K. (2012). [A comparative analysis of the attitudes of key stakeholder groups to the Welsh Government's school-based counselling strategy](#). British Journal of Guidance and Counselling, 40(5), 485-498.
- Sharman, S. & Jinks, G. H. (2019). [How are counselling and therapeutic services experienced by orthodox Jewish primary schools in north-west London? What are the cultural sensitivities, attitudes and beliefs of senior staff members in these schools?](#) Mental Health, Religion and Culture, 22(4), 331-343.
- Sherr, L., Bergenstrom, A. & McCann, E. (1999). [An audit of a school-based counselling provision for emotional and behavioural difficulties in primary school children](#). Counselling Psychology Quarterly, 12(3), 271-284.
- Sherr, L. & Sterne, A. (1999). [Evaluation of a counselling intervention in primary schools](#). Clinical Psychology and Psychotherapy, 6(4), 286-296.
- Spratt, J., Shucksmith, J., Philip, K. & Watson, C. (2007). [Embedded yet separate: tensions in voluntary sector working to support mental health in state-run schools](#). Journal of Education Policy, 22(4), 411-428.

- Stafford, M. R., Cooper, M., Barkham, M., *et al.* (2018). [Effectiveness and cost-effectiveness of humanistic counselling in schools for young people with emotional distress \(ETHOS\): study protocol for a randomised controlled trial](#). *Trials*, 19, 175.
- Van Rijn, B., Cooper, M. & Chryssafidou, E. (2018). [Avatar-based counselling for young people within school counselling. Qualitative analysis of client experience](#). *Counselling and Psychotherapy Research*, 18(1), 59-70.
- Vulliamy, G. & Webb, R. (2003). [Supporting disaffected pupils: perspectives from the pupils, their parents and their teachers](#). *Educational Research*, 45(3), 275-286.
- Warr, S. (2010). [Counselling refugee young people: an exploration of therapeutic approaches](#). *Pastoral Care in Education*, 28(4), 269-282.
- Westergaard, J. (2012). [Career guidance and therapeutic counselling: sharing 'what works' in practice with young people](#). *British Journal of Guidance and Counselling*, 40(4), 327-339.
- Westergaard, J. (2013). [Counselling young people: counsellors' perspectives on 'what works' - an exploratory study](#). *Counselling and Psychotherapy Research*, 13(2), 98-105.
- Wilkinson, P. O., Cestaro, V. & Pinchen, I. (2018). [Pilot mixed-methods evaluation of interpersonal counselling for young people with depressive symptoms in non-specialist services](#). *Evidence-Based Mental Health*, 21(4), 134-138.
- Wilson, A., Edwards, J., Allen, S. & Dasgupta, C. (2003). [Schools and family change: school-based support for children experiencing divorce and separation](#). Joseph Rowntree Foundation, York.